

รายงานการวิจัย

เรื่อง

สถานการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในธุรกิจท่องเที่ยว

โดย

วิชุดา มาตันบุญ
สมนึก ชัชวาลย์

ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก Ecpat ประเทศไทย
สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เมษายน 2548

รายงานการวิจัย

เรื่อง

สถานการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในธุรกิจท่องเที่ยว

โดย

วิชุดา มาตันบุญ
สมนึก ชัชวาลย์

ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก Ecpat ประเทศไทย
สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เมษายน 2548

คำนำ

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสถานการณ์ปัญหาการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งมีพื้นที่ศึกษาสองจังหวัด คือ จังหวัดเชียงรายและจังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื่องจากระยะเวลาดำเนินการมีน้อย ดังนั้นการเก็บข้อมูลจึงเป็นแบบเร่งด่วน โดยอาศัยเทคนิคการเก็บข้อมูลตามแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ งานวิจัยครั้งนี้ ได้รับเงินสนับสนุนจากมูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก (Ecpat) ประเทศไทย

ขอขอบคุณ มูลนิธิ Ecpat ประเทศไทย สถาบันวิจัยสังคม และผู้ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล อาทิเช่น ตำรวจภูธร ตำรวจท่องเที่ยว ครู โภคินาเทียว ประธานชมรมการท่องเที่ยว เจ้าของกิจการ พยาบาล เจ้าหน้าที่องค์กรเอกชนด้านเด็กและสตรี และเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ซึ่งไม่อาจจะเอ่ยนามได้ทั้งหมดในโอกาสนี้ ที่ช่วยให้งานครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี หากมีข้อบกพร่องประการใดขอได้กรุณาให้คำแนะนำ เพื่อคณะวิจัยจะได้นำไปปรับปรุงงานในโอกาสต่อไป

คณะวิจัย

มกราคม 2548

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
รายงานฉบับผู้บริหาร	
บทที่ 1	
ความเป็นมาของการวิจัย	1
วัตถุประสงค์	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
นิยามศัพท์	3
บทที่ 2	
ทบทวนผลการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
บทที่ 3	
ระเบียบวิธีวิจัย	12
บทที่ 4	
ผลการวิจัย	16
- อรรถกิจท่องเที่ยวเกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก จังหวัดแม่ฮ่องสอน	16
- อรรถกิจท่องเที่ยวเกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก จังหวัดเชียงราย	48
บทที่ 5	
บทสรุป และข้อเสนอแนะ	45
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	
สรุปการประชุมนำเสนอผลการวิจัย	88

รายงานฉบับผู้บริหาร

(Executive Summary)

การส่งเสริมทางเพศต่อเด็กในธุรกิจท่องเที่ยวของภาคเหนือ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประเมินสถานการณ์การส่งเสริมทางเพศต่อเด็กที่สัมพันธ์กับธุรกิจท่องเที่ยวของภาคเหนือ

วิธีการศึกษา

โดยที่การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลในระยะสั้นๆ ระหว่างเดือนสิงหาคม 2546 อาศัยวิธีการวิจัยแบบเร่งด่วนโดยใช้การเก็บข้อมูลด้วยวิธีสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จากหน่วยงาน/องค์กรด้านการท่องเที่ยว องค์กรเอกชน(NGO) ที่ทำงานด้านสตรีและเด็ก และหน่วยงานราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านเด็ก เช่น ตำรวจภูธรจังหวัด เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองระดับอำเภอที่ออกเก็บข้อมูลในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดแม่ฮ่องสอน

พื้นที่ดำเนินการศึกษาประกอบด้วยพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วยจังหวัดเชียงรายและแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีบริบทด้านท่องเที่ยว ภูมิประเทศ ชาติพันธุ์และวัฒนธรรมย่อยที่แตกต่างกันกล่าวคือ ขณะที่จังหวัดเชียงรายมีความเป็นตัวแทนของคนพื้นราบที่เรียกว่า “คนเมือง” เป็นเมืองท่องเที่ยวตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อเป็นประตูเชื่อมเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ พม่า ลาว จีน ความเป็นเมืองพรมแดนที่เชื่อมต่อกับพม่าเป็นอาณาบริเวณที่ยาวและมีลักษณะเป็นพรมแดนเปิด ขณะที่สภาวะเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านมีศักยภาพที่ต่ำกว่าทำให้เกิดการหลั่งไหลของผู้คนจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะพม่าเข้าสู่ประเทศไทยที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่สูงกว่า ก่อให้เกิดผลกระทบหลายประการแก่ประเทศไทยทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สาธารณสุข อาชญากรรม นอกจากนี้ประชากรผู้เยาว์จากเพื่อนบ้านที่หลั่งเข้าสู่ประเทศไทยยังกลายเป็นประชากรเป้าหมายของนักท่องเที่ยวที่จะก่อพฤติกรรมต่อผู้ด้อยโอกาสเหล่านี้

ขณะที่พื้นที่แม่ฮ่องสอนซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษาแห่งที่สองมีลักษณะเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์เป็นอย่างมาก อาทิ ไทยใหญ่ คนพื้นราบ อาข่า อีเก้อ ลีซู ม้ง และคนไทยพื้นราบ ฯลฯ โดยที่กระแสการพัฒนาเป็นไปอย่างรวดเร็วในเขตประเทศไทย อิทธิพลของการพัฒนาตามกระแสโลกาภิวัตน์แผ่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ บนพื้นที่สูง ซึ่งถือเป็นพื้นที่ร้อยละ 80 ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้สิ้นคลอนประกอบกับนโยบายควบคุมการปลูกฝิ่น และจำกัดพื้นที่ทำกินบนที่สูงของรัฐบาล ถือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เคยเป็นมาแต่เดิม ทำให้ต้องปรับตัว และก้าวเข้าสู่วิถีชีวิตที่พึ่งพิงเงินตราแบบชาวเมือง ทำให้ต้องพากันอพยพจากดอยลงมาสู่เขตเมือง ก้าวเข้าสู่การรับจ้างและงานภาคบริการอื่นๆ ในเขตเมืองที่มีรายได้ไม่สูงนัก ทั้งนี้เพื่อ

ความอยู่รอดของชีวิตหญิงกลุ่มชาติพันธุ์หลายชนเผ่า โดยเฉพาะอาข่าก๊าวเข้าสู่ธุรกิจบริการทางเพศ ในสถานเริงรมย์ต่างๆ ในเขตเมือง เนื่องจากเห็นแบบอย่างความร่ำรวยและการแต่งตัวที่สวยงามและ เครื่องประดับอันมีราคาแพง พร้อมทั้งการใช้สินค้าประเภทที่แสดงรสนิยมสูง เช่น โทรศัพท์มือถือ เสื้อผ้าและกางเกงหรือแม้แต่กระเป๋าคือยี่ห้อดังของต่างประเทศจากรุ่นพี่ๆ ที่ก๊าวเข้าสู่ธุรกิจเพศ พาณิชย์ รูปแบบของการแต่งกายและการดำเนินชีวิตที่หรูหราดังกล่าวเป็นแรงจูงใจให้เด็กสาวแห่ง กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงหันมาคล้อยตามและรับเป็นค่านิยมประจำใจของตนอย่างแพร่หลาย พร้อม จะแสวงหารายได้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งมีค่าดังกล่าว แม้จะต้องก๊าวเข้าสู่วิถีชีวิตที่ลำเค็ญด้วยการขาย บริการทางเพศในสถานเริงรมย์ในเขตเมืองท่องเที่ยวใหญ่ๆ ของภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ เชียงราย เพื่อให้พ้นสายตาถูกดูแคลนจากเพื่อนร่วมเผ่า จึงจำเป็นต้องเดินทางให้ไกลออกไปจากถิ่นที่อยู่ และ กลับมาสู่หมู่บ้านในเทศกาลสำคัญๆ ของเผ่าด้วยเครื่องแต่งตัวที่แสดงความทันสมัย มีภาพลักษณ์ ของคนมีรายได้สูง ซึ่งก็จะช่วยเร่งความรู้สึกให้เด็กสาวรุ่นต่อๆ พยายามลงมาสู่พื้นราบมากขึ้น และ โอกาสที่จะถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยนักท่องเที่ยวในเขตเมืองมีง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น

แม้การเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดน จากถิ่นที่อยู่เดิมของตนเข้าสู่ประเทศไทยตามพรมแดน จังหวัดเชียงรายในเขตอำเภอแม่สาย เชียงแสน เชียงของ ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ พม่าและลาวรวมทั้งจากจีนตอนใต้ และการเคลื่อนย้ายจากเขตดอยลงสู่พื้นราบในเขตเมืองท่องเที่ยวของเด็กสาวกลุ่ม ชาติพันธุ์ต่างๆ จะก๊าวเข้ามาสู่ธุรกิจเพศพาณิชย์ทั้งโดยตั้งใจและถูกหลอกลวง ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของ ประเด็นปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ ทั้งผู้ใหญ่และเด็ก โดยเฉพาะในเขตภาคเหนือตอนบนมีการ ศึกษาไว้เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่ระบุสาเหตุไว้คล้ายคลึงกันว่าประกอบด้วยปัจจัยที่หลากหลายทั้ง เรื่องความยากจน เรื่องการเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่พึงใจในชีวิตที่สบายมีรายได้ดีและนิยมในของใช้ที่ ทันสมัยมีราคาแพง ถูกล่อลวง ความด้อยโอกาสทางการศึกษา ปริมาณความต้องการของตลาด (Demand) ในหมู่นักเที่ยว และนักวิชาการบางท่านระบุถึงปัจจัยเชิงโครงสร้างว่าเป็นสาเหตุให้สตรี และเด็กหญิงต้องเข้าสู่ภาคบริการเพศพาณิชย์ สำหรับการศึกษาครั้งนี้ เน้นศึกษาการล่วงละเมิดทาง เพศต่อเด็ก(อายุต่ำกว่า 18 ปี) ในธุรกิจท่องเที่ยว ในขอบเขตอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากประเด็นการนำ เด็กมาขายบริการที่มีการศึกษาไว้เป็นอันมากดังกล่าวมาแล้ว

ข้อค้นพบ

การศึกษาและเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในองค์กรต่างๆ และเจ้าหน้าที่ของทางราชการที่มีส่วนรับผิดชอบต่อสตรีและเด็กพบว่า ความสนใจของผู้ปฏิบัติงานด้านการแก้ ปัญหาผลกระทบจากการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังคงเน้นกิจกรรมของตนไปที่เรื่องใหญ่ๆ ได้แก่

- การป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีและการล่อลวงเด็กเข้าสู่ธุรกิจเพศพาณิชย์ เพราะนำมา

ซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นธุรกิจที่นำเงินตราเข้าสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมากในแต่ละปี

- ช่องว่างทางกฎหมาย การล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กซึ่งไม่ใช่การนำมาค้าบริการทางเพศ

มักกระทำโดยญาติและผู้ใกล้ชิด เช่นการข่มขืนเด็กโดยพ่อเลี้ยงหรือหมุ่ญาติและเพื่อนบ้าน แม้องค์กรเอกชนเป็นจำนวนหลายแห่งจะรับเป็นภาระในการช่วยเหลือ ให้ความอุปการะและฟื้นฟูจิตใจแก่เด็กผู้เคราะห์ร้ายเหล่านี้เป็นจำนวนไม่น้อย แต่คดีที่เกิดขึ้นจะถูกบันทึกอย่างเป็นทางการน้อยมาก เพราะเด็กมักไม่เอาความต่อผู้ใกล้ชิดของตนที่เห็นว่าเป็นผู้มีพระคุณ หรือถูกข่มขู่และไม่ทราบสิทธิและช่องทางที่จะเข้าร้องเรียนของความเป็นธรรมจากทางราชการ

แม้การล่วงละเมิดทางเพศเด็กในธุรกิจท่องเที่ยวที่ไม่ใช่การล่อลวงเด็กให้มาค้าบริการทางเพศ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ใช้บริการเป็นนักท่องเที่ยวในท้องถิ่นมากกว่านักท่องเที่ยว และไม่ใช้การล่วงละเมิดทางเพศเด็กจากคนใกล้ชิด จะถูกระบุว่ามีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักก็ไม่สามารถประมาณการได้แน่ชัดถึงจำนวนที่เกิดขึ้นของเหตุการณ์และจำนวนเด็กที่ได้รับการล่วงละเมิดทางเพศแต่อย่างใด ความรุนแรงของปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กในธุรกิจท่องเที่ยว จึงไม่อาจระบุขนาดได้ชัดเจน โดยเฉพาะตัวเลขที่เป็นการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กอันเนื่องจากนักท่องเที่ยวของทางราชการต่อปีถือว่ามีขนาดความรุนแรงที่ต่ำมากเพียงปีละ 1-2 ราย (คดี) และในหลายๆ ปี หรือในหลายพื้นที่ท่องเที่ยว เช่น แม่ฮ่องสอน หรืออำเภอเชียงแสนและอำเภอเชียงของของจังหวัดเชียงราย ผู้ให้ข้อมูลหลักจากหลายๆ แห่ง แม้ในธุรกิจท่องเที่ยวก็ระบุตรงกันว่าไม่เคยปรากฏเหตุการณ์ที่เป็นการกระทำของนักท่องเที่ยวแต่อย่างใด ปัจจัยที่สำคัญของหลายๆ พื้นที่ท่องเที่ยวก็ยังคงมีความเคร่งครัดทางวัฒนธรรมประเพณีดำรงอยู่ ซึ่งช่วยปกป้องมิให้นักท่องเที่ยวกล้าฝ่าฝืนประเพณีที่เหนียวแน่นของท้องถิ่น

ข้อเท็จจริงเช่นคดีการอนาจารเด็กจากนักท่องเที่ยว จึงค่อนข้างสวนทางกับคำเล่าลือหรือการคาดการณ์หรือประมาณการจากองค์กรผู้ทำงานด้านเด็กและสตรี อาจเป็นไปได้ที่การศึกษาแบบเร่งด่วนดังกล่าวครั้งนี้มีข้อจำกัดด้านเวลาทำให้ไม่อาจเข้าถึงผู้เสียหาย ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ช่วยยืนยันข้อเท็จจริงและระบุขนาดความรุนแรงของปัญหาได้ชัดเจนขึ้น

ประเด็นปัญหาการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก โดยนักท่องเที่ยวยังเป็นประเด็นที่ไม่ชัดเจน คนส่วนใหญ่ไม่คิดว่าเป็นปัญหา ทำให้เกิดช่องว่างในการดูแลคุ้มครองเด็ก เช่น การมาในรูปแบบของการแต่งงานตามประเพณีชนเผ่า หลังจากแต่งงานก็พาตัวผู้หญิงหรือเด็กชาวเขา กลับไปยังต่างประเทศ ซึ่งกฎหมายไม่สามารถเข้าถึง และในกรณีที่นักท่องเที่ยวนำเด็กออกไปจากชุมชนแล้วเราก็ไม่สามารถที่จะตรวจสอบได้ว่าเด็กถูกพาไปขายบริการต่อหรือถูกทารุณกรรมหรือไม่ อย่างไร

- การประเมินน้ำหนักต่อความสนใจในปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กจากนักท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและสาธารณชนทั่วไปพบว่า การให้น้ำหนักต่อประเด็นปัญหานี้มีอยู่แตกต่างกันเป็นอย่างมาก กล่าวคือขณะที่องค์กรภาคเอกชนที่ทำกิจกรรมด้านการช่วยเหลือและฟื้นฟูสภาพจิตใจเด็กและสตรีว่ามีอยู่สูง ตรงกันข้าม เจ้าหน้าที่ภาครัฐและสาธารณชนทั่วไปไม่ค่อยให้ความสนใจต่อประเด็นปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กของนักท่องเที่ยว เช่นการทำอนาจารเด็ก การถ่ายรูปโป๊เด็ก การไปเลี้ยงดูเพื่อหาความสำราญทางเพศจากเด็ก ฯลฯ มักไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าใดนัก อาทิ ตำรวจท่องเที่ยวมักจะเน้นเรื่องการให้บริการและในเรื่องความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวมากกว่าการสนใจในเรื่องการละเมิดทางเพศต่อเด็ก

ประเด็นที่ได้รับความสนใจจากสาธารณชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐสูงกว่า กลับเป็นประเด็น

เรื่องการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กจากผู้ใกล้ชิดมากกว่าจากการกระทำของนักท่องเที่ยวนั้น การล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กจากนักท่องเที่ยวนั้น จึงควรได้รับการณรงค์ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้เกิดความตระหนักและชัดเจนมากกว่าในปัจจุบัน เพื่อจะได้ร่วมกันสร้างมาตรการเชิงป้องกันไว้เป็นการล่วงหน้าขณะที่ความรุนแรงยังมีไม่มากนักในปัจจุบัน

เด็กกลุ่มเสี่ยง

กลุ่มเด็กเสี่ยงที่อาจถูกเอาเปรียบหรือล่วงละเมิดทางเพศ ได้แก่ เด็กต่างด้าว (ไทใหญ่) ที่อพยพมาจากประเทศเพื่อนบ้าน เด็กขอทานตามสะพานเช่นที่อำเภอแม่สาย เด็กเร่ร่อนในเมืองหรือตามสถานที่ท่องเที่ยว เด็กที่มีฐานะยากจน เด็กชายเขาที่อยู่ในชุมชนที่มีญาติ/เพื่อน/คนใกล้ชิดนิยมแต่งงานกับชาวต่างชาติ เด็กที่อยู่ในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว/ชุมชนมีการควบคุมทางสังคมน้อย และเด็กนักเรียน/นักศึกษาที่อยู่ในเมืองและนิคมอุตสาหกรรม

ปัจจัยที่เด็กเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดหรือแสวงหาประโยชน์ทางเพศ

มีปัจจัยหลายด้านที่ทำให้เด็กอาจเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เด็กและผู้หญิงที่เข้าสู่กระบวนการมักมีสาเหตุที่แตกต่างกัน แยกเป็นปัจจัยด้านต่างๆ ดังนี้

- ปัจจัยหลัก ได้แก่ ความยากจน ความจำเป็นในด้านเศรษฐกิจ การขาดโอกาสทางสังคม การศึกษา ขาดทางเลือกในการประกอบอาชีพ ซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยหลักหรือเป็นส่วนใหญ่ที่ทำให้เด็กเสี่ยงต่อการถูกแสวงหาประโยชน์จากนักท่องเที่ยวนั้น เช่น กรณีของเด็กเร่ร่อน เด็กต่างด้าว เด็กขอทาน ฯลฯ เป็นต้น
- ปัจจัยดึงดูด เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กเข้าสู่กระบวนการถูกล่วงละเมิด หรือเสี่ยงต่อการถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากนักท่องเที่ยวนั้น โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีนักท่องเที่ยวนิยมเข้าไปเที่ยว การเข้าไปของนักท่องเที่ยวนั้นมักนำวัฒนธรรมแปลกๆ ใหม่ๆ เข้าไปด้วย เช่น การแต่งกาย การแสดงออกถึงพฤติกรรม การพูดจา การใช้เงินทอง ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เองที่เป็นตัวดึงดูดให้เด็กในชุมชนอยากเอาเป็นอบบอย่าง มีการเลียนแบบพฤติกรรม เป็นต้น

ปัจจัยดึงดูดอีกประการหนึ่งคือ การที่ผู้หญิงหรือเด็กในชุมชนที่เคยแต่งงานกับนักท่องเที่ยวนั้นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการช่วยเหลือครอบครัวในเรื่องความเป็นอยู่ เงินทอง และบางคนก็ไปใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศ นานๆ จะกลับมาเยี่ยมบ้านครั้งหนึ่ง เมื่อเด็กในชุมชนเห็นจึงเป็นสิ่งที่มีความฝัน อยากไปใช้ชีวิตแบบนั้นบ้าง

รูปแบบและช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างเด็กกับนักท่องเที่ยวนั้น

การติดต่อสื่อสารระหว่างเด็กที่ถูกเอาเปรียบทางเพศกับนักท่องเที่ยวนั้น มีหลายช่องทาง อาทิเช่น

1. การติดต่อผ่านไปรษณีย์นักท่องเที่ยวกับเด็กโดยตรง โดยไม่ได้ผ่านคนกลางใดๆ เช่น กรณีที่

เด็กขอทานอำเภอแม่สายที่พบกับนักท่องเที่ยวแล้วนักท่องเที่ยวยื่นข้อเสนอจะให้ความช่วยเหลือกับเด็กโดยตรง เช่น ให้เงิน ให้ขนม ฯลฯ ในกรณีผู้หญิงชาวเขานักท่องเที่ยวจะใช้วิธีการเข้าไปเที่ยวหาในชุมชนในรูปแบบของการท่องเที่ยวเพื่อต้องการศึกษาวัฒนธรรมของชุมชนหรือเข้าไปติดสนิทกับเด็กและครอบครัวในชุมชน โดยอาศัยข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชนที่มีชื่อเสียงที่ได้รับการถ่ายทอดจากเพื่อนๆ หรือหนังสือแนะนำเที่ยว

2. การติดต่อผ่านเครือข่ายของเด็กหรือนักท่องเที่ยว เช่น กรณีเด็กเร่ร่อนถูกเพื่อนแนะนำให้ไปเที่ยวหรือหลับนอนกับนักท่องเที่ยวเพราะว่ามีรายได้ดี มีค่าขนม และได้เที่ยวตามห้างสรรพสินค้า เป็นต้น และในกรณีเด็กสาวชาวเขาก็มักได้รับการแนะนำให้รู้จักนักท่องเที่ยวผ่านช่องทางเพื่อนหรือญาติที่เคยมีประสบการณ์แต่งงานกับนักท่องเที่ยวมาแล้ว

การบอกต่อจากนักท่องเที่ยวคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่เป็นการบอกต่อผ่านเครือข่ายเพื่อนหรือคนรู้จักที่เคยเข้ามาเที่ยวเมืองไทยแล้ว และรู้ว่าสถานที่ใดมีลักษณะอย่างไร มีเด็กหรือผู้หญิงให้บริการหรือไม่ อย่างไร และจะสามารถหาเด็กกลุ่มเสี่ยงได้จากที่ใดได้บ้าง

3. การติดต่อผ่านเครื่องมือสื่อสารต่างๆ เช่น โทรศัพท์ เขียนจดหมาย และการสื่อสารยุคใหม่ เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตหรืออีเมล เป็นช่องทางที่เด็กและนักท่องเที่ยวจะใช้หลังจากได้ทำความรู้จักหรือคุ้นเคยกันแล้ว การติดต่อผ่านช่องทางนี้ ภาษานับว่าเป็นปัญหาอย่างหนึ่งสำหรับการสื่อสาร ทำให้หญิงสาวบางรายต้องอาศัยคนอื่นที่รู้ภาษาอังกฤษหรือญี่ปุ่นช่วยแปลและส่งผ่านข้อความไปให้ โอกาสนี้เองที่อาจทำให้หญิงสาวถูกเอาเปรียบได้

ความตระหนักถึงปัญหา

การที่เด็กหรือเหยื่อไม่แจ้งความ ทำให้สถิติของภาครัฐมีน้อย คนส่วนใหญ่มองว่าไม่ใช่ปัญหาใหญ่ หน่วยงาน/คนทั่วไปไม่ตระหนักถึงปัญหา

- สำหรับตำรวจตรวจคนเข้าเมืองก็จะเน้นในการปราบปรามทั้งผู้เยาว์หรือผู้ใหญ่ก็ตามที่หลบหนีเข้าเมืองเป็นหลักมากกว่าที่จะให้ความสนใจต่อการล่วงละเมิดทางเพศและการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กและสตรี
- ในส่วนของตำรวจท่องเที่ยว ภารกิจส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การบริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวต่างประเทศเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อร่วมส่งเสริมสนับสนุนนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาล ดังนั้นความสนใจที่จะคอยกวาดต้อนนักท่องเที่ยวมิให้ล่วงละเมิดทางเพศ หรือแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากสตรีและเด็กจึงดูห่างไกล
- ในด้านประชาสงเคราะห์จังหวัดและอำเภอ (แม่สาย) ก็เน้นไปที่การแก้ปัญหาเช่นกัน โดยจะเข้ามาดูแลหลังจากที่รับรู้ว่ามีกรล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กและสตรี
- คนทั่วไปไม่ทราบ ไม่ตระหนักถึงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กหรือสตรี ในクラブของนักท่องเที่ยว จึงไม่มีการสอดส่องดูแล เช่น โรงแรมปล่อยให้เด็กขึ้นไปบนห้องกับฝรั่ง นักท่องเที่ยวพาเด็กไปนั่งรถ/ซื้อของให้ การที่ชาวต่างชาติมาแต่งงาน หรือมีการถ่ายภาพเด็กในชุมชนส่งไปต่างประเทศเพื่อดูตัว/คัดเลือก

- การบังคับใช้กฎหมายต่อปัญหาการล่วงละเมิดและการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กและสตรี จึงกล่าวได้ว่า เป็นไปอย่างไม่รัดกุม เครื่องครัดนัก ปล่อยให้มีปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กและสตรีเกิดขึ้นแล้วค่อยดำเนินการตามมาตรการของหน่วยงาน และการดำเนินงานก็มักมีลักษณะไม่ค่อยประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ต่างคนต่างทำ รวมทั้งอยู่ภายใต้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและทรัพยากรสนับสนุนที่เพียงพอ บุคลากรที่ผ่านการอบรมทางด้านจิตวิทยาในการสอบสวนคดีเกี่ยวกับเด็กและสตรีก็นับว่าขาดแคลนยิ่ง

รูปแบบและสถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวแม่ฮ่องสอนนั้น มีหลากหลายเชื้อชาติ รวมทั้งคนไทย ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวจากเอกสารการฝึกอบรมพัฒนาประสิทธิภาพหลักสูตรการฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของตำรวจภูธร จังหวัดแม่ฮ่องสอนเมื่อวันที่ 22-30 กรกฎาคม 2546 ระบุว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอนถึง 10,700,000 คน แยกเป็นเพศชาย 6,400,000 คน และเพศหญิงจำนวน 4,300,000 คน หากพิจารณาแล้ว ลักษณะของนักท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมากับบริษัททัวร์ เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีฐานะดี ส่วนใหญ่จะเที่ยวตามโปรแกรมที่บริษัททัวร์กำหนดไว้ และเป็นการเที่ยวในพื้นที่ที่ไม่กันดารมากนัก การพักผ่อนนิยมพักตามโรงแรมระดับใหญ่ เป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชั่วคราวครั้งชั่วคราวเท่านั้น และในบางครั้งอาจกลับมาอีกครั้ง ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มประเทศอิตาลี อังกฤษ สวีเดน ญี่ปุ่น จีน ฯลฯ

2. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเอง (Bag Pack) นักท่องเที่ยวกำหนดแผนการเดินทางเอง โดยได้รับการบอกเล่าถึงสถานที่ท่องเที่ยวต่อ ๆ กันไป เป็นกลุ่มที่ชอบเที่ยวตามป่าเขา สถานที่ธรรมชาติที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง ชอบพักตามเกสเฮาส์ ตามสถานที่เที่ยวนั้น ๆ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มาจากประเทศ สเปน ซึ่งรูปแบบการเดินทางมาเที่ยวของกลุ่มนี้ มีทั้งนั่งรถประจำทางมาเอง รถมอเตอร์ไซด์ และรถจี๊ป ซึ่งเป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศอิสราเอล

ลักษณะ หรือรูปแบบของนักท่องเที่ยวดังกล่าวก็จะมี ความแตกต่างกันไป ตามประเภทและวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม

รูปแบบและสถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย

ข้อมูลจากการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายระบุให้ทราบว่า นักท่องเที่ยว (Tourists) ส่วนใหญ่ที่มายังจังหวัดเชียงรายเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งมาเที่ยวตามเทศกาลสำคัญๆ ต่างๆ และส่วนใหญ่มักจะมาท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติต่างๆ ของจังหวัด อุดม เกิดพิบูลย์ (2545 : 21) ได้รวบรวมสถิตินักท่องเที่ยวที่มาเยือนจังหวัดเชียงรายในปี พ.ศ. 2544 ระบุว่าร้อยละ 65 เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยมีระยะพักแรมในจังหวัดเชียงราย 3.09 วัน/คน มีค่าเฉลี่ยการใช้จ่ายต่อวันต่อคนเท่ากับ 2,555 บาท มักพักแรมตามโรงแรมหรือเรือนรับรอง (Guest House) เป็นส่วนใหญ่

(62%) รองลงมาคือ 38% พักที่บ้านพักส่วนตัว การเดินทางมาท่องเที่ยวยังจังหวัดเชียงรายมักมาโดยยานพาหนะทางบกมากกว่าทางเครื่องบิน

สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายในปี พ.ศ. 2544 ที่สำรวจได้มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 35% ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดของจังหวัดหรือประมาณครึ่งหนึ่งของนักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวต่างชาติเหล่านี้ประมาณครึ่งหนึ่ง (53%) เป็นชาวยุโรปและสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมัน อังกฤษและสวิตเซอร์แลนด์ ส่วนอีก 40% เป็นนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย (ไต้หวัน ญี่ปุ่น สิงคโปร์) นักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งจากยุโรป สหรัฐ และเอเชียมีระยะเวลาพักแรมที่จังหวัดเชียงรายเฉลี่ยคนละ 3.03 วัน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 3,055 บาท/วัน นักท่องเที่ยวเหล่านี้เกือบทั้งหมด (96%) มักพักอาศัยตามโรงแรมเป็นหลัก ลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปและอเมริกามักต้องการท่องเที่ยวที่สัมผัสกับธรรมชาติและการเล่นกีฬา ชาวยุโรปจึงมักนิยมแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ การผจญภัย การเดินป่า ฯลฯ ส่วนนักท่องเที่ยวชาวเอเชียมักท่องเที่ยวในลักษณะ Mass Tourism คือพักโรงแรม เที่ยวชมซื้อของที่ระลึกและแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่น ด่านชายแดนพม่า สามเหลี่ยมทองคำ แต่ไม่ชอบการท่องเที่ยวที่เป็นการเสี่ยงภัย เช่น การเดินป่าเท้านัก

พื้นที่สำคัญของจังหวัดเชียงราย ได้แก่ ด่านพรมแดนไทย-พม่า ในเขตอำเภอแม่สายและนิยมเลยต่อไปท่องเที่ยวในเขตอำเภอเชียงแสนเพื่อชมบริเวณสามเหลี่ยมทองคำและโบราณสถานสำคัญของอำเภอเชียงแสน ส่วนอำเภอเชียงของซึ่งเป็นเมืองท่าติดต่อกับประเทศลาวนั้น นักท่องเที่ยว 80% เป็นชาวยุโรป ส่วนชาวเอเชียมีเพียง 20% เท่านั้น โดยนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่มายังอำเภอเชียงของมักจะเข้ามา เมื่อประทับตราเอกสารการเดินทางบริเวณด่านท่าเรือบัก เสร็จแล้วจะข้ามไปเที่ยวฝั่งลาว เพื่อพักค้างคืนและท่องเที่ยวในฝั่งลาวเป็นส่วนใหญ่ ไม่ค่อยพักค้างแรมในฝั่งไทย

การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก

จากการเก็บข้อมูลในพื้นที่อำเภอเมืองนั้น ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-Informant) แต่ละคนได้ให้ข้อมูลตรงกันว่า ถ้าแสวงหาประโยชน์ทางเพศกับเด็กที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนอาจไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนนัก อย่างไรก็ตามเราไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าประเด็นปัญหาการแสวงหาประโยชน์หรือการเอาเปรียบทางเพศของเด็กจะไม่เกิดขึ้นเลย เพราะหากเป็นเช่นนั้นก็คงจะเป็นเรื่องที่ผิดปกติ เพียงแต่ในการเก็บข้อมูลที่แม่ฮ่องสอนนั้นไม่ปรากฏว่ามีประเด็นปัญหานี้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ในกรณีที่พบว่ามีกรล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งมีจำนวนน้อยมากนั้น ก็ไม่เป็นผลจากการกระทำของนักท่องเที่ยวแต่อย่างใด แต่เป็นการกระทำจากบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็ก สาเหตุที่มีปรากฏการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กมีน้อยนั้นเนื่องจาก

1. มาตรการควบคุมทางสังคม

กล่าวคือจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดเล็ก ๆ ที่มีพื้นที่ไม่กว้างมากนัก ผู้คนส่วนใหญ่ยังมีความสัมพันธ์กันแบบใกล้ชิด ถึงแม้จะมีนักท่องเที่ยวหรือคนต่างพื้นที่เข้ามาอาศัยอยู่มาก แต่คนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอนจริง ๆ แล้วจะรู้จักและคุ้นเคยกันหมด หากพบเจอกันตามท้องถนนก็สามารถบอกได้ว่าใครเป็นลูกใคร วัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังมีความ

เข้มแข็ง ถึงแม้ว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอนจะเป็นเมืองท่องเที่ยวแต่ผู้คนที่อาศัยอยู่ก็ยังมีชีวิตมั่นในจารีต ประเพณีดั้งเดิมของตนเอง ยกตัวอย่างเช่น การแต่งกายด้วยชุดไตที่เป็นชุดประจำกลุ่มชาติพันธุ์มักมี ให้เห็นได้ทุกพื้นที่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และเนื่องจากเป็นชุมชนเล็กระบบการควบคุมกันทางสังคมจึง ยังคงมีอยู่ หากใครมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนก็จะเป็นที่รู้ของคนในชุมชน ที่มักจะซุบซิบนินทาและไม่คบ หารด้วย เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้คนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่กล้าทำมีพฤติกรรมที่ฝืนกฎระเบียบของ สังคมเพราะมีกลไกของสังคมคอยดูแลและควบคุมอย่างเข้มแข็ง

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ นักการ เมืองท้องถิ่น นักธุรกิจที่ทำทัวร์ โกดี้ ต้ารวจท่องเที่ยว ต้ารวจภูธร ประธานชมรมมัดคุเทศก์ รวมทั้ง ผู้คนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนแล้วไม่ปรากฏว่ามีปรากฏการณ์การแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็ก แต่อย่างใด ในช่วงที่ผ่านมาปัญหาที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นปัญหาเรื่องยาเสพติดที่เกิดขึ้น มานาน และเริ่มจะทุเลาลงในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาเพราะมีนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลยุค พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นอกจากนี้ยังมีปัญหาของแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานเดือนโดยไม่มีบัตร เพราะก่อให้เกิดผลกระทบตามมา เช่น การแย่งงานคนไทย การก่อคดีต่าง ๆ เช่น การล่วงละเมิด และ ช่มชู้ในกลุ่มกันเอง ปัญหาด้านสาธารณสุข เช่น เรื่องสุขภาพ การขายบริการ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการ ไปขายบริการยังต่างถิ่น เช่น เชียงใหม่ กรุงเทพและจังหวัดอื่น ๆ ฯลฯ และบางส่วนก็ย้อนกลับมาขาย บริการในแม่ฮ่องสอนอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้หญิงกลุ่มนี้จะเป็นวัยผู้ใหญ่ที่มีอายุเกิน 20 ปีแล้ว

2. มาตรการควบคุมทางกฎหมาย

กล่าวคือการควบคุมของกฎหมายที่มีความเข้มงวด เนื่องจากเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นเมือง เล็ก ๆ สถานบริการต่าง ๆ จึงมีค่อนข้างน้อย จากการสำรวจเมื่อเดือนกรกฎาคม 2546 ของนักวิจัย พบว่าในตัวอำเภอแม่ฮ่องสอน มีผับจำนวน 1 แห่ง ร้านอาหาร 10 แห่ง คาราโอเกะ 1 แห่ง เท่านั้น ในจำนวนสถานบริการทั้งหมดนี้จะเปิดและปิดตรงตามพรบ. สถานบริการ ฉบับ 2509 ที่ได้กำหนด เวลาเปิดปิดสถานบริการ คือ 18.00 - 24.00 น. และบางแห่งปิดเวลา 02.00 น. ซึ่งหากมีการฝ่า ฝืนกฎหมายแล้ว เจ้าหน้าที่รับผิดชอบ หรือประชาชนในพื้นที่ก็จะรู้ได้ทันที ในขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เองมีความเคร่งครัดในการใช้กฎหมายด้วย

3. ผู้บริหารให้ความสำคัญ

ผู้บริหารในท้องถิ่นมีความเอาใจใส่จริงจังกับมาตรการการควบคุม อันได้แก่ ผู้ว่าราชการ จังหวัด นายกเทศมนตรี ฯลฯ ให้ความสนใจกับประเด็นปัญหาของเด็กมาตลอด และมีนโยบายควบ คุมอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะในช่วงที่มีมาตรการควบคุมสถานบันเทิงจะมีความเข้มงวดเป็นพิเศษ

ข้อเสนอแนะ

ก. จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากการศึกษาครั้งนี้ มีประเด็นที่จะเสนอแนะอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะต่อมูลนิธิ ECPAT

1. กลุ่มเสี่ยง

หากพิจารณาในภาพรวมก็เป็นการยากที่จะระบุถึงกลุ่มเสี่ยงกลุ่มต่าง ๆ แต่เฉพาะในกรอบของการศึกษาครั้งนี้อาจจะระบุว่า กลุ่มเด็กที่อยู่ในพื้นที่หรือชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ควรเป็นกลุ่มที่ได้รับความสนใจแก้ไขปัญหาคือเป็นพิเศษ ที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดได้ง่าย อย่างไรก็ตามในจังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่ามีความนิยมของผู้หญิงและชุมชนที่นิยมมีสามีเป็นชาวต่างชาติหรือให้ลูกสาวมีสามีเป็นชาวต่างชาติ ซึ่งหากไม่มีการติดตามและควบคุมโดยกฎหมายโอกาสที่เด็กรุ่นใหม่ในชุมชนจะถูกชาวต่างชาติแสวงหาประโยชน์ทางเพศจะมีมากขึ้น เพราะการเข้ามาแต่งงานกับผู้หญิงไทยนั้นอาจมีวัตถุประสงค์อื่นแอบแฝง เช่น เรื่องยาเสพติด การล่อลวงเด็ก หรือการสร้างเครือข่ายการค้าผู้หญิงข้ามชาติได้

2. กิจกรรมที่ Ecpat ควรดำเนินการต่อไปนั้น ควรเป็นกิจกรรมในลักษณะที่ช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนให้หน่วยผู้ทำงานด้านเด็กในพื้นที่ทำ ในลักษณะของการกระตุ้นให้หน่วยงานตระหนักถึงสภาพปัญหาด้านการละเมิดสิทธิเด็ก หรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กให้มากขึ้น เพราะการตระหนักในปัญหาดังกล่าวของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องยังไม่ชัดเจนนัก ไม่รู้บทบาทของหน่วยงานควรทำอะไรต่อปัญหานี้ การส่งเสริมหรือกระตุ้นควรเป็นในลักษณะของการจัดการประชุมสัมมนา และการเผยแพร่ข่าวสารผ่านไปยังสาธารณชน เช่น จัดทำเอกสารเผยแพร่ อาทิ โปสเตอร์เพื่อแจกกับสาธารณชนให้ตระหนักและเล็งเห็นว่าเรื่องสิทธิเด็กเป็นปัญหาที่สำคัญ และควรมีการหามาตรการป้องกันและแก้ไขร่วมกันต่อไป

3. จากผลการศึกษาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีผู้หญิงชาวเขาแต่งงานกับชาวญี่ปุ่นและไปใช้ชีวิตอยู่ในประเทศญี่ปุ่น แล้วพยายามแนะนำให้หญิงสาวในหมู่บ้านแต่งงานกับชาวต่างชาติด้วยนั้น Ecpat ควรมีการติดตามเครือข่ายหรือเส้นทางการแต่งงานดังกล่าวที่อาจมีการเชื่อมโยงกับกระบวนการค้าหญิงข้ามชาติ หรือเกี่ยวข้องกับแก๊งค์ยาเสพติดในญี่ปุ่น เพื่อให้ทราบว่าการนี้เป็นอย่างไรรวมทั้งเชื่อมโยงกันอย่างไร และจะมีมาตรการในการป้องกันและแก้ไขอย่างไร เนื่องจากข้อมูลเหล่านี้ไม่สามารถหาคำตอบได้จากในพื้นที่ศึกษาด้วยข้อจำกัดหลายประการดังได้กล่าวไว้แล้วในบทต้น ๆ

2) ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ในระดับพื้นที่ ชุมชน ระดับหน่วยงาน)

1. การป้องกันเด็กที่อาจถูกล่วงละเมิดทางเพศ

การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐเป็นการสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างอาชีพในชุมชน โดยเฉพาะในชุมชนชาวเขาซึ่งนิยมปลูกฝิ่น และทำผลิตภัณฑ์จากงานปักตามลวดลายของแต่ละเผ่าพบว่ามีความเสี่ยงต่อการถูกข่มขืนหรือล่วงละเมิดทางเพศ เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมไปเที่ยวในฤดูหนาวเท่านั้น ดังนั้นคนในชุมชนที่อยู่ในสถานที่ท่องเที่ยวจะมีรายได้จากการท่องเที่ยว

เฉพาะช่วงที่มีนักท่องเที่ยวเท่านั้น ดังนั้นการส่งเสริมอาชีพที่คนในชุมชนถนัด เช่น อาชีพด้านเกษตรกรรม งานฝีมือ ฯลฯ จึงเป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณาการส่งเสริมในรูปแบบของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นการป้องกันการออกไปหางานทำนอกชุมชนในช่วงฤดูที่ขาดรายได้จากการท่องเที่ยว

2. รูปแบบของการจัดการการท่องเที่ยว

เนื่องจากแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองที่ยังคงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติได้สมบูรณ์ จึงเกิดรูปแบบการท่องเที่ยวแบบทัวร์ป่าหรือ Home Stay ขึ้นที่นักท่องเที่ยวต้องออกไปสัมผัสกับชุมชนอย่างใกล้ชิด การท่องเที่ยวลักษณะนี้มักคุตศกเป็นบุคคลหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญ ที่ต้องอาศัยความเข้าใจกับวิถีวัฒนธรรมของชุมชนอย่างมาก หากมีคุตศกขาดความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรม ประเพณีของคนในท้องถิ่นแล้วอาจก่อให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน และทำให้นักท่องเที่ยวประพฤติผิดกฎระเบียบของชุมชนที่เป็นสถานที่เที่ยวโดยเฉพาะชุมชนชาวเขาได้ง่าย ดังนั้นมีคุตศกควรได้รับการอบรมในเรื่องสังคมและวัฒนธรรมของชาวเขา โดยเฉพาะวัฒนธรรม ประเพณีที่สำคัญ เช่น “กินวอ” ซึ่งเป็นประเพณีขึ้นปีใหม่ของชาวเขาเผ่าลีซู เนื่องจากนักท่องเที่ยวมักมีความเข้าใจว่าประเพณี “กินวอ” เป็นช่วงเวลาที่สามารถแตะเนื้อตัว หรือมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงชาวเขาได้

ในขณะเดียวกันก็ควรมีการสร้างความรู้เข้าใจในวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวให้กับคนในชุมชนที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้เข้าใจด้วย และสร้างความตระหนักในเรื่องของการอนุรักษ์สภาพพจนของประเทศ รวมถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม โอกาสเสี่ยงที่เด็กเยาวชนในชุมชนอาจถูกละเมิดทางเพศ เพื่อให้คนในชุมชนได้รู้เท่าทันกับปัญหาหรือผลกระทบที่อาจเกิดจากนักท่องเที่ยว และควรมีการสร้างระบบควบคุมป้องกันผลกระทบในด้านลบที่อาจเกิดขึ้นด้วย ควรกระตุ้นให้ชุมชนมีการทบทวนบทเรียนหรือผลกระทบที่เกิดในอดีตที่ผ่านมา ในด้านต่าง ๆ ของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว เช่น ด้านวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ชีวิตความเป็นอยู่ ฯลฯ ที่มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำกลับมาทบทวนถึงผลดี ผลเสียที่เกิดขึ้น แล้วนำบทเรียนดังกล่าวมาปรับปรุง แก้ไข และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ในการป้องกันผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้

3. การทบทวนนโยบายการพัฒนาจังหวัด

จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีเสน่ห์และยังคงเป็นธรรมชาติ สามารถรักษาสภาพแวดล้อมได้อย่างดี และมีความหลากหลายของชาติพันธุ์ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ควรได้รับการอนุรักษ์อย่างมาก ในขณะเดียวกันปัจจุบันประเทศไทยได้เปิดเสรีทางการค้าและการท่องเที่ยว และมียุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวที่เน้นให้ภาคเหนือเป็น Hub และแนวโน้มที่จะพัฒนาสนามบินของจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น รวมทั้งนโยบายที่จะสร้างสนามบินที่อำเภอปายนั้น เป็นสิ่งที่ควรมีการพิจารณาถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นตามมา โดยเฉพาะในเรื่องปัญหาด้านสังคม สิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม รวมทั้งการละเมิดสิทธิเด็ก และการล่วงละเมิดเด็กซึ่งอาจเกิดขึ้นในธุรกิจการท่องเที่ยว หากเมืองมีความเจริญอันเนื่องมาจากการพัฒนา

4. เพิ่มศักยภาพการทำงานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ดังได้กล่าวแล้วว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของชาวต่างชาติ ในบางพื้นที่เช่นอำเภอปายจะเป็นเสมือนสถานที่เที่ยวสำหรับชาวต่างชาติเท่านั้น ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นคือการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ เจ้าหน้าที่ที่

เกี่ยวข้องจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรมีความรู้ มีทักษะที่จะสามารถสื่อสารโดยภาษาต่างชาติ ๆ ได้ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลที่จะทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างได้ผลและมีคุณภาพ และสามารถช่วยเหลือเด็กและชาวต่างชาติได้ทันทีในเวลาที่เกิดปัญหา

5. การประสานงานระหว่างองค์กรที่ทำงานเกี่ยวข้องกันเด็ก

เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่เล็กและไม่มีปัญหาด้านการล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กให้เห็นอย่างเด่นชัดมากนัก องค์กรที่ทำงานด้านเด็กจึงมีไม่เด่นชัดเหมือนจังหวัดเชียงราย จากการเก็บข้อมูลโครงการพบว่า การให้ความช่วยเหลือเด็กในรูปแบบของการให้ทุนการศึกษานั้น มักมีความซ้ำซ้อน เด็กบางคนรับทุนการศึกษาจากองค์กรหลายแห่ง เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กมีการใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย ซึ่งเป็นผลด้านลบมากกว่าด้านบวก ซึ่งในการทำงานด้านเด็กนั้น อาจมีการประชุมหารือระหว่างองค์กรที่ทำงานด้านเด็ก เพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนของการทำงานและเป็นการกระจายความช่วยเหลือไปยังเด็กกลุ่มอื่น ๆ อีกด้วย

3) ข้อเสนอแนะต่อบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในธุรกิจท่องเที่ยว เช่น เจ้าของโรงแรม โกสต์ สมาคม/ธุรกิจท่องเที่ยว

1. สร้างความตระหนักให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นกลุ่มที่มีส่วนในการกำหนดทิศทางหรือรูปแบบการท่องเที่ยว และมีบทบาทในการให้บริการกับนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเยือนแม่ฮ่องสอนอย่างมาก หากคนกลุ่มนี้มีความตระหนักในผลกระทบและปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอันเกิดจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแล้ว จะทำให้ภาพพจน์ของแม่ฮ่องสอนที่เป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่มีธรรมชาติอันงดงาม และมีวัฒนธรรมที่หลากหลายในสายตาของนักท่องเที่ยวทั่วโลกและต่างชาติยังคงอยู่ตลอดไป ดังนั้นการอบรมให้ความรู้ รวมทั้งสร้างความตระหนักต่อปัญหา ความรักถิ่นฐานหรือชุมชนของตนเอง เพื่อให้แสดงออกถึงภาพลักษณ์ที่ดี ๆ ของจังหวัดต่อนักท่องเที่ยว ต่อบุคลากรหรือเจ้าของกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแล้ว ๆ ที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น การเสพยาเสพติด และพฤติกรรมทางเพศ ฯลฯ ได้

2. จัดอบรมให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจถึงประเด็นเรื่องสิทธิเด็ก เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า เช่น หากพบเห็นนักท่องเที่ยวละเมิดสิทธิเด็กบุคคลเหล่านี้ควรมีการแนะนำหรือช่วยอธิบายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจถึงผลทางด้านกฎหมายที่จะเกิดขึ้นจากการละเมิดสิทธิเด็ก และหากพบกับปัญหาก็สามารถแนะนำให้เด็กไปปรึกษากับกับหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำงานด้านเด็กเป็นต้น เหมือนกับช่วยเป็นหูเป็นตาให้กับทางเจ้าหน้าที่บ้านเมืองด้วยนั่นเอง

ข. จังหวัดเชียงราย

การที่กรอบแนวคิดกว้างและกระจายเช่นลักษณะดังกล่าวข้างต้น เมื่อนำมาใช้มองปรากฏการณ์จริงในพื้นที่จังหวัดเชียงราย อาจทำได้เพียงข้อสรุปเป็นแนวทางกว้าง ๆ ถึงจุดที่ควรให้ความสนใจ

ใจเป็นพิเศษต่อสถานการณ์ของปัญหาและกำหนดลู่ทางในการควบคุมป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการแสวงหาประโยชน์ทางเพศของเด็ก จากการศึกษาครั้งนี้ มีประเด็นที่จะเสนอแนะอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะต่อมูลนิธิ ECPAT

1. กลุ่มเสี่ยง

หากพิจารณาในภาพรวมก็เป็นการยากที่จะระบุถึงกลุ่มเสี่ยงกลุ่มต่างๆ แต่เฉพาะในกรอบของการศึกษาครั้งนี้อาจจะระบุได้ชัดเจนว่า กลุ่มเด็กเร่ร่อนบริเวณสะพานและใกล้เคียงพรมแดนด่านแม่สายไทย - พม่า ซึ่งเป็นเด็กจากชนชาติกลุ่มน้อยที่ข้ามพรมแดนมาจากประเทศพม่าเข้ามาขอสงวนค่าบริการถ่ายรูป ขายดอกไม้และพวงมาลัยรวมทั้งเด็กเร่ร่อนที่ขาดจุดมุ่งหมาย ควรเป็นกลุ่มที่ได้รับ ความสนใจแก้ไขปัญหเป็นพิเศษ อย่างไรก็ตามอาจต้องมีมาตรการที่เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศ (ไทย - พม่า) อย่างจริงจังกว่าปัจจุบัน จึงจะแก้ไขปัญหให้บรรเทาลงได้หรืออาจอนุญาตให้ องค์กรเอกชนของไทยข้ามเข้าไปทำกิจกรรมสกัดกั้นปัญหาในฝั่งพม่าได้พอควร เพราะเราไม่อาจ ดำเนินการเพียงฝ่ายเดียว (ฝั่งเดียว) ได้สำเร็จ

2. ในด้านพื้นที่ที่มีอุบัติการณ์ของปัญหา

พื้นที่อำเภอแม่สายเป็นจุดที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ ขณะที่อำเภอเชียงแสนและอำเภอ เชียงของเป็นจุดที่ควรให้ความสนใจน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากบริบทของอำเภอเชียงของเองที่เป็นเมือง ผ่านของนักท่องเที่ยวเข้าสู่ประเทศลาวมากกว่าที่จะพักแรมอยู่ในเชียงของทำให้เชียงของยังคงรักษา วัฒนธรรมประเพณีและความคุ้นเคยของผู้คนไว้ได้เป็นอย่างดี แม้จะอยู่ในเขตที่เป็นศูนย์กลางของ เมืองเชียงของเองก็ตาม การดำรงอยู่อย่างเหนียวแน่นของวัฒนธรรมประเพณีและความใกล้ชิดของผู้ คนนี้ ส่งผลให้เชียงของมีสภาวะของการควบคุมทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมของผู้คนสูงไปด้วย ดังนั้น การมีอุบัติการณ์ของความเบี่ยงเบนทางเพศในลักษณะล่อลวง ละเมิด หรือแสวงหาประโยชน์ทาง เพศจากเด็กเป็นไปได้ยาก ตรงข้ามกับที่อำเภอแม่สายซึ่งเป็นเมืองหน้าด่านคราคร่ำไปด้วยผู้คนต่าง ถิ่น ทั้งนักท่องเที่ยว พ่อค้า นักธุรกิจ ชนกลุ่มน้อย ซึ่งแสวงหาประโยชน์และผลพลอยได้จากความ เติบโตและความเป็นศูนย์กลางธุรกิจระหว่างประเทศ (ไทย-พม่าและ สินค้าจากลาวและจีน) ของ เมือง สถานการณ์เช่นนี้ทำให้การควบคุมทางสังคมมีอยู่อย่างเงือเงา มาตรฐานทางสังคมและศีล ธรรมจากผู้คนหลายกลุ่มหลายเหล่า จึงแตกต่างจากกันอย่างสิ้นเชิง แม้พื้นที่อำเภอแม่สายจะมีองค์ กรเอกชนจำนวนมากเข้ามาดำเนินการเพื่อการแก้ไขและป้องกันปัญหา สังคม โดยเฉพาะการล่อลวง ละเมิดทางเพศที่มีต่อเด็กและสตรีเป็นจำนวนมากอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นตัวปัญหา แต่ พิจารณาโดยรวมแล้วก็ยังสามารถกล่าวได้ว่า สิ่งที่เป็นปัญหาขนาดใหญ่หลายประการที่ยังไม่สามารถแก้ไข ได้โดยองค์กรเล็ก ๆ แม้จะมีจำนวนมากก็ตาม ปัจจัยดังกล่าวก็คือ ความต่างศักยภาพระหว่างสภาวะทาง เศรษฐกิจ-สังคมในเขตแดนระหว่างประเทศพม่าและไทยที่มีศักยภาพหรือสภาวะต่างกันอยู่ค่อนข้างมาก เปรียบดังภาวะการของกระแสน้ำที่ไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ ผู้คนจากประเทศพม่าซึ่งมีสภาวะความ แร้นแค้นทางเศรษฐกิจสูงจึงเคลื่อนย้ายเข้ามาแสวงหาประโยชน์จากสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจของฝั่ง ประเทศไทย ซึ่งมีสภาพที่แร้นแค้นต่ำกว่าเป็นอันมาก ซึ่งก็ได้สร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นแก่ประเทศ

ไทยมากมายหลายประการไม่ใช่แต่เฉพาะปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศและแสวงหาประโยชน์ทางเพศ จากเด็กชายเขาที่ข้ามมาจากฝั่งประเทศพม่าเท่านั้น

ในด้านกลุ่มผู้ก่อเหตุทั้งสถิติที่เป็นทางการและจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญจากทั้งภาครัฐ (ตำรวจ การท่องเที่ยว ตรวจคนเข้าเมือง ฯลฯ) องค์กรเอกชน และภาค ธุรกิจท่องเที่ยวต่างระบุไปในทิศทางตรงกันว่า การล่วงละเมิดทางเพศและการแสวงหาประโยชน์ทาง เพศ กระทำโดยผู้ใกล้ชิดมากกว่านักท่องเที่ยว จุดสนใจจึงควรพุ่งระวังไปที่ผู้ใกล้ชิดกับเด็กที่อยู่ใน สถานะเสี่ยงมากกว่านักท่องเที่ยว ซึ่งควรจัดเป็นลำดับรองในการรณรงค์ป้องกัน

2) ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ระดับพื้นที่ ชุมชน ระดับหน่วยงาน)

1. ปัจจัยมหภาคระหว่างประเทศ

เป็นที่ทราบกันดีในหมู่ผู้ทำงานกิจกรรมแก้ไขปัญหาล่วงละเมิดทางเพศชายแดนไทยพม่าที่เห็น ว่าต้นตอที่แท้จริงเป็นเรื่องความแตกต่างของสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างประเทศไทย - พม่า ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานเพื่อแสวงหารายได้ทางเศรษฐกิจเข้ามาในฝั่งไทย ซึ่งสร้าง ผลกระทบของปัญหาให้เกิดขึ้นในฝั่งไทยเป็นอันมากด้วย แต่การแก้ไขปัญหานี้ก็เป็นนโยบายระหว่าง ประเทศที่มีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องอีกมากแต่ที่สำคัญ คือ ปัจจัยเรื่องความมั่นคง ยาเสพติด เชื้อชาติ ฯลฯ ซึ่งเกี่ยวข้องกันทำให้ปัญหาได้รับการแก้ไขยากมากขึ้น ซึ่งต้องถือเป็นนโยบาย ระหว่างประเทศที่จะต้องหาทางสร้างความร่วมมือเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

2. การประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ

ระหว่างการดำเนินการเก็บข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า แม้จะมีหน่วยงานของรัฐหลายหน่วย งานและมีความจริงจังในการแก้ปัญหาล่วงละเมิดและการแสวงหาประโยชน์จากสตรีและเด็กอยู่ก็ ตาม อาทิ ตำรวจท่องเที่ยว ตำรวจภูธรจังหวัด ตรวจคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ฯลฯ แต่จากการสอบถามก็พบว่า การประสานงานระหว่างหน่วยงานมีค่อนข้างน้อย มีลักษณะต่างคนต่าง ทำเป็นหลัก สถิติข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเดียวกันก็อยู่อย่างกระจัดกระจายหลายหน่วยงาน ทำให้ยาก ต่อการติดตามและระบุถึงขนาดของปัญหาได้ชัดเจน ในหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ ปัญหาเด็กและสตรี พบว่า มีความขาดแคลนในวัสดุ อุปกรณ์และกำลังคนอยู่ไม่น้อยแม้จะมี กฎหมายที่ระบุให้ดำเนินการโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีสตรีและเด็กเป็นอย่างดีก็ตาม อาทิ การสอบสวน เด็กก็ขาดแคลนห้องสอบสวนที่มีการจัดทำเป็นการเฉพาะต้องอาศัยขอยืมสถานที่ราชการอื่น ๆ ที่มี ลักษณะใกล้เคียงกับข้อกำหนดของกฎหมายเป็นที่สอบสวน บุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับการแก้ปัญหา สตรีและเด็กส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการศึกษาอบรมด้านสิทธิเด็กและสตรีเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด ฯลฯ

2. การทบทวนระเบียบการรับเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรของหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำงานด้าน เด็ก

กรณีปัญหาที่เด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคลากรต่างชาติที่ทำงานในองค์กรด้านเด็กใน จังหวัดเชียงราย นับว่าเป็นปัญหาที่หน่วยงานที่ทำงานด้านเด็กควรมีการทบทวนระเบียบการรับสมัคร เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรไม่ว่าต่างชาติหรือคนไทย เพราะหลายองค์กรมักมีชาวต่างชาติอาสาสมัครเข้ามา

ช่วยเหลืองาน การคัดกรองอาสาสมัครที่เป็นชาวต่างชาติก่อนรับเข้าทำงานจึงมีความสำคัญไม่แพ้กัน เพราะบุคลากรเหล่านี้ต้องอยู่ใกล้ชิดกับเด็กตลอดเวลา หากมีพฤติกรรมที่เอาเปรียบหรือล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กแล้ว จะส่งผลให้เด็กเหมือนถูกซ้ำเติม ขาดที่พึ่ง ขาดความเชื่อถือและขาดความเชื่อมั่นในองค์กรที่ทำงานด้านเด็กได้

3. การประสานงานและความร่วมมือขององค์กรเอกชนที่มีกิจกรรมช่วยเหลือสังคม และแก้ไขปัญหาสตรีและเด็ก

การทำงานขององค์กรเอกชนจำนวนมากใน จ. เชียงราย โดยเฉพาะ อ. แม่สาย อ. เชียงแสน อ. เชียงของ ก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับหน่วยงานภาครัฐกล่าวคือ แม้จะมีอยู่หลายองค์กร แต่ก็ไม่ค่อยประสานความร่วมมือกันเท่าใดนัก แม้จะมีบางองค์กรที่ทำงานเป็นเครือข่ายช่วยเหลือกันบ้างก็ตาม เช่น โครงการมิตรข้ามถนน มูลนิธิเรือนร่มเย็น มูลนิธิ ECPAT และมูลนิธิเด็กเร่ร่อนเชียงใหม่ หน่วยงานเอกชนขนาดเล็กยังคงขาดแคลนทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินงาน ทำให้ยากลำบากในการแก้ปัญหา บางองค์กรที่รับช่วยเหลือเด็กแต่เมื่อเงินทุนหมดลงจึงต้องพาเด็กออกแสวงหาหน่อไม้มาทำเป็นอาหารเพื่อประทังชีวิต ขณะที่องค์กรเอกชนใหญ่ที่มีฐานะมั่นคงค่อนข้างมากและมีผู้บริจาคสนับสนุนเข้ามาไม่ขาดสายก็มักไม่ได้สนใจทำกิจกรรมแก้ไขปัญหาสตรีและเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ

3) ข้อเสนอแนะต่อบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในธุรกิจท่องเที่ยว เช่น เจ้าของโรงแรม โกดังสมาคม/ธุรกิจท่องเที่ยว

1. สร้างความตระหนักให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นกลุ่มที่มีส่วนในการกำหนดทิศทางหรือรูปแบบการท่องเที่ยว และมีบทบาทในการให้บริการกับนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเยือนแม่ฮ่องสอนอย่างมาก หากคนกลุ่มนี้มีความตระหนักในผลกระทบและปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอันเกิดจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแล้ว จะทำให้ภาพพจน์ของแม่ฮ่องสอนที่เป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่มีธรรมชาติอันงดงาม และมีวัฒนธรรมที่หลากหลายในสายตาของนักท่องเที่ยวทั่วโลกและต่างชาติยังคงอยู่ต่อไป ดังนั้นการอบรมให้ความรู้ รวมทั้งสร้างความตระหนักต่อปัญหา ความรักถิ่นฐานหรือชุมชนของตนเอง เพื่อให้แสดงออกถึงภาพลักษณ์ที่ดี ๆ ของจังหวัดต่อนักท่องเที่ยว ต่อบุคลากรหรือเจ้าของกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแล้ว ๆ ที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น การเสพยาเสพติด และพฤติกรรมทางเพศ ฯลฯ ได้

2. จัดอบรมให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจถึงประเด็นเรื่องสิทธิเด็ก เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า เช่น หากพบเห็นนักท่องเที่ยวละเมิดสิทธิเด็กบุคคลเหล่านี้ควรมีการแนะนำหรือช่วยอธิบายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจถึงผลทางด้านกฎหมายที่จะเกิดขึ้นจากการละเมิดสิทธิเด็ก และหากพบกับปัญหาที่สามารถแนะนำให้เด็กไปปรึกษากับกับหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำงานด้านเด็กเป็นต้น เหมือนกับช่วยเป็นหูเป็นตาให้กับทางเจ้าหน้าที่บ้านเมืองด้วยนั่นเอง

ข้อเสนอแนะโดยรวม

จากข้อค้นพบในการประเมินสถานการณ์การล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กในธุรกิจท่องเที่ยว (ยกเว้นการค้าประเวณีเด็กที่มีผู้ศึกษาไว้มากแล้ว) ของจังหวัดเชียงรายและจังหวัดแม่ฮ่องสอนครั้งนี้ พบว่า ขนาดและความรุนแรงของปัญหาที่ชี้วัดโดยตัวเลขของทางราชการมีอยู่ค่อนข้างต่ำ และการสำรวจความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยว และที่รับผิดชอบต่อปัญหาสตรีและเด็กในพื้นที่ศึกษาทั้งสองจังหวัด พบว่าส่วนใหญ่มีทัศนคติความสนใจไปที่ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กโดยผู้ใกล้ชิด มากกว่าที่กระทำโดยนักท่องเที่ยวซึ่งมีกรณีเหตุการณ์ไม่มากนัก และไม่มีความชัดเจนเพียงพอ ดังกรณีชาวญี่ปุ่นและฝรั่งที่เข้ามาขอแต่งงานกับเด็กและสตรีวัยรุ่นกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่สูงของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งยังไม่มีข้อมูลยืนยันชัดเจนว่าเป็นการเข้ามาโดยบริสุทธิ์ใจ หรือการเข้ามาล่อลวงในคราบของนักท่องเที่ยวผู้มีฐานะ ทุกฝ่ายยอมรับและตระหนักในปัญหาการใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กโดยผู้ใกล้ชิดเป็นอย่างดี โดยเฉพาะในภาคองค์กรเอกชน ซึ่งทำกิจกรรมช่วยเหลือและให้การฟื้นฟูเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ขณะที่องค์กรภาครัฐมุ่งที่การทำกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวและการให้บริการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเป็นหลัก การกระทำผิดทางเพศของสตรีและเด็กของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้อพยพข้ามพรมแดนเข้าสู่ประเทศไทย มักถูกผลักดันกลับด้วยข้อหาการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายมากกว่าที่จะดำเนินการด้านคดีอาญาและล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งต้องใช้เวลานานและก่อปัญหาด้านการสอบสวน

สภาพข้อเท็จจริงที่ค้นพบดังกล่าวบ่งชี้เป็นข้อเสนอแนะได้ว่า ประเด็นปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กในธุรกิจท่องเที่ยว ยังเป็นประเด็นที่ไม่ชัดเจนต่อความสนใจของสาธารณชน หรือองค์กรที่ทำงานด้านการท่องเที่ยว(ยกเว้นองค์กรภาคเอกชนที่ทำงานด้านสตรีและเด็ก) ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยด้านขนาดและความรุนแรงของปัญหาที่บ่งชี้ด้วยตัวเลขคดีของทางราชการที่มีอยู่ต่ำ และปัจจัยอื่นๆ เช่น วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่นที่ยังเข้มแข็ง ซึ่งช่วยปกป้องมิให้นักท่องเที่ยวล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กในท้องถิ่น ยกเว้นเด็กและสตรีผู้ข้ามแดนมาโดยผิดกฎหมายก็อาจเป็นช่องทางให้นักท่องเที่ยวล่วงละเมิดได้ง่ายกว่า

การดำเนินกิจกรรมเพื่อป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศต่อสตรีและเด็กอันเนื่องมาจากธุรกิจท่องเที่ยวสถานการณ์เช่นนี้จึงเป็นการเริ่มต้นที่ดี ขณะที่ตัวปัญหายังไม่ขยายลุกลามใหญ่โต โดยการดำเนินการดังกล่าวอาจระงับความเสียหายไปกับสถานการณ์ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศต่อสตรีและเด็กโดยผู้ใกล้ชิด โดยให้การสนับสนุนทรัพยากรการดำเนินการแก่องค์กรเอกชนที่ดำเนินการกิจกรรมด้านนี้อย่างเข้มแข็งและครอบคลุมประเด็นปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศต่อสตรีและเด็ก จากผู้กระทำผิดกลุ่มต่างๆ อยู่แล้ว โดยเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย ขณะที่พื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนอาจผลักดันให้มีกิจกรรมด้านนี้มากขึ้นด้วยให้สอดคล้องกับแนวโน้มการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล ขณะเดียวกันหากจำเป็นให้ประเด็นปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศต่อสตรีและเด็กอันเนื่องมาจากธุรกิจท่องเที่ยวได้รับความตระหนักจากสาธารณชน เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานี้ ควรมีการรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักเป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยอาจดำเนินการในรูปของการรณรงค์ให้ความรู้ผ่านสื่อท้องถิ่นต่างๆ เช่น การจัดรายการวิทยุหรือโทรทัศน์ ผ่านรายการวิทยุและโทรทัศน์ท้องถิ่น การจัดทำความรู้เผยแพร่ผ่านหนังสือพิมพ์ส่วนท้องถิ่น หรือการจัดทำโปสเตอร์ความรู้

โดยผ่านองค์กรเอกชนในงานนิทรรศการของสถานศึกษา หรือการแสดงสินค้าต่างๆ เพื่อสร้างกระแส
ความสนใจให้เกิดความตระหนักในปัญหา การร่วมประชุมเผยแพร่ความรู้ในที่ประชุมด้านสิทธิสตรี
และเด็กก็นับเป็นกิจกรรมที่ควรส่งเสริมด้วยเช่นกัน

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ปัญหาการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในเขตพื้นที่ภาคเหนือนับเป็นปัญหาที่มีความสืบเนื่องใกล้ชิดกับปัญหาการค้าแรงงานสตรีและเด็ก ซึ่งเริ่มได้รับความสนใจจากทั้งหน่วยงานของทางราชการ และองค์กรเอกชนในภูมิภาคและของประเทศเมื่อประมาณ 2 ทศวรรษมาแล้ว เนื่องจากเป็นเรื่องของการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยและนานาประเทศได้ร่วมลงนามในสัตยาบรรณร่วมกัน ที่จะดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขให้อยู่ในสภาพที่ถูกต้องเหมาะสม แต่เนื่องจากที่ผ่านมายังไม่มี การดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง พัฒนาการของปัญหาในปัจจุบันจึงมีความสลับซับซ้อนและเกี่ยวพันกับปัญหาอื่น ๆ อีกหลายประการ ทั้งปัญหาการขยายตัวของธุรกิจทางเพศ ซึ่งขยายตัวตามภาวะการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นตามการสนับสนุนจากรัฐบาลและท้องถิ่น และปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานทั้งโดยสมัครใจและโดยบังคับเพื่อนำเด็กและสตรีเข้าสู่ธุรกิจ โรงแรม ร้านอาหาร ภัตตาคาร บาร์ และสถานบันเทิง-คาราโอเกะ ฯลฯ ในเมืองใหญ่ๆ ของภาคเหนือ ธุรกิจเหล่านี้จำนวนมากมีการดำเนินการแอบแฝงที่ผิดกฎหมายด้วย การจัดบริการทางเพศในรูปแบบต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยวท้องถิ่นและต่างชาติ สตรีและเด็กจากประเทศเพื่อนบ้านของไทย นับตั้งแต่พม่า จีน ลาว และกัมพูชา ถูกล่อลวงหรือจูงใจให้เคลื่อนย้ายเข้ามาสู่ประเทศไทยด้วยภาพของโอกาสการมีงานทำ หรือด้วยรายได้จำนวนมากที่จะได้รับการทำงาน ซึ่งสูงกว่าที่จะได้รับจากประเทศของตนเป็นอันมาก สตรีและเด็กดังกล่าวถูกนำเข้าประเทศไทยในลักษณะที่ผิดกฎหมาย ซึ่งในที่สุดก็มักลงเอยด้วยการถูกให้ทำงานเป็นโสเภณี หรือการให้บริการที่มีลักษณะเอาเปรียบทางเพศและเอาเปรียบแรงงานในรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งนับวันก็ได้มีการพัฒนารูปแบบให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น จนยากต่อการปราบปรามมากขึ้นทุกขณะ

แม้จะเป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศไทยได้กลายเป็นศูนย์กลางหลัก (major hub) ของการค้าสตรีและเด็กจากประเทศเพื่อนบ้านที่ถูกชักนำเข้าสู่ธุรกิจแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบต่างๆ ในที่สุด แต่สถิติตัวเลขที่น่าเชื่อถือได้ก็ยังไม่มีความชัดเจน (Social Challenges for THE Mekong Region Mongsarn Kaosa and, Editors, 2003, p. 185) ความขาดแคลนในลักษณะสภาพปัญหาที่ดี สถิติตัวเลขที่ดี และความเกี่ยวพันกับปัญหาและธุรกิจต่างๆ ในพื้นที่ทำให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กเป็นไปด้วยความลำบาก ดังเช่นการปฏิบัติงานของ ECPAT Foundation หรือมูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก ซึ่งเป็นเครือข่ายของ ECPAT International ได้ดำเนินงานด้านการป้องกันการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก การถ่ายภาพอนุสาวรีย์เด็ก รวมทั้งการค้าประเวณีเด็กในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย โดยมีการดำเนินงานในภาคเหนือมาตั้งแต่ปี 2540 จนถึงปัจจุบัน จากบทเรียนการทำงานของ ECPAT ในหลายพื้นที่ของ

ภาคเหนือในช่วงที่ผ่านมา พบว่าในเขตภาคเหนือมีสถานการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก หลากหลายรูปแบบและมีสาเหตุหลายประการ อาทิ ความยากจนและความจำเป็นทางเศรษฐกิจ การ ถูกล่อลวง ความเต็มใจ รวมทั้งความอ่อนต่อประสบการณ์ของเด็ก ทำให้ตกเป็นเหยื่อของผู้ที่แสวงหา ประโยชน์ทางเพศจากเด็ก และนับวันสถานการณ์เหล่านี้ก็ยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ถึงแม้ว่า ECPAT มีการดำเนินงานในเขตภาคเหนือของประเทศไทยมาระยะเวลาหนึ่งแล้ว แต่ยังคงความรู้ และข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก ที่โยงใยเกี่ยวพันกับธุรกิจทาง เพศต่าง ๆ รวมทั้งนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ดำเนินการอยู่ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเชียงราย และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงมีแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยม เข้าไปพักผ่อนและท่องเที่ยวกระจายตัวอยู่เป็นอันมาก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศนอกจากกระทำ กับเด็กพื้นราบแล้วยังปรากฏว่ามีการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กชาวเขา และคนต่างด้าวอีก ด้วย โดยเฉพาะในพื้นที่ท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ติดกับชายแดนของประเทศเพื่อนบ้านพบว่ามีสถานการณ์ ของการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กค่อนข้างรุนแรง

การจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ดังกล่าวมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ย่อมจะ เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดเป็นแนวทางหรือนโยบายในการแก้ไขปัญหา ให้กับองค์กรและภาครัฐที่ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากสตรีและเด็ก และนำไปสู่การเสนอแนะให้กับ สังคมให้ตระหนักถึงสถานการณ์ และความรุนแรงของการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กใน ปัจจุบัน เพื่อเป็นการชี้แนะให้สังคมได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาให้ประสบความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ จากเด็กในภาคเหนือของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาเบื้องต้นถึงสาเหตุหรือแรงจูงใจที่ทำให้เด็กก้าวเข้ามาสู่การขายบริการในธุรกิจท่องเที่ยว (Child Sex Tourism)
3. เพื่อศึกษาเบื้องต้นถึงสถานะการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในรูปแบบต่าง ๆ และความเกี่ยวพันกับธุรกิจบริการทางเพศและอื่น ๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสถานการณ์เบื้องต้นเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก

2. ทำให้ทราบถึงสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เด็กก้าวเข้าสู่การขายบริการในธุรกิจท่องเที่ยว(Child Sex Tourism) เบื้องต้น
3. ทำให้ได้แนวทางเบื้องต้นในการเสนอแนะเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก

นิยามศัพท์

การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก หมายถึง การกระทำที่เป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิของเด็ก ผู้ที่กระทำนั้นได้รับผลตอบแทนจากเด็ก ไม่ว่าจะเป็นผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินหรือสิ่งของ ซึ่งทำให้เด็กได้รับผลกระทบในด้านลบทั้งในด้านจิตใจและร่างกาย อาทิเช่น เด็กตกเป็นเหยื่อของการค้าประเวณี ถูกกระทำอนาจาร ถูกล่อลวง ฯลฯ เป็นต้น

บทที่ 2

การทบทวนผลการศึกษาและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่และประเด็นที่ศึกษา

การศึกษาทบทวนเอกสารการวิจัยที่ระบุถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศต่อเด็กโดยตรง ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย รวมทั้งในพื้นที่ภาคเหนือยังไม่ปรากฏว่ามีการศึกษาไว้ ผลงานส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวและผลกระทบต่อค่านิยมและวัฒนธรรมในบางท้องถิ่น ซึ่งก็ให้ภาพอย่างกว้าง ๆ หรือมีเพียงการศึกษารูปแบบของธุรกิจทางเพศ เช่น สาเหตุและการแก้ไขปัญหา รวมทั้งทัศนคติและพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ของหญิงอาชีพพิเศษ ดังจะได้นำเสนอ ดังนี้

สาเหตุของการเข้าสู่กระบวนการขายบริการทางเพศของเด็ก

สาเหตุของการเข้าสู่กระบวนการขายบริการทางเพศของเด็กนั้น จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ ชิ้นพบตรงกันว่าเกิดจากสาเหตุหลัก ๆ หลายประการ แต่ในพื้นที่ของจังหวัดเชียงรายและจังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้นการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในธุรกิจท่องเที่ยว นั้น ไม่พบว่ามีการศึกษาไว้แต่อย่างใด อย่างไรก็ตามมี สุเทพ ฐานวรกุล (2536) ได้ศึกษาถึงทัศนคติและพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ของหญิงอาชีพพิเศษ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งได้สรุปสาเหตุของการนำไปสู่การเป็นโสเภณีว่าเกิดจากปัจจัยหลายประการที่ไม่แตกต่างจากการศึกษาอื่น ๆ คือ

1. ปัญหาความยากจน ปัญหานี้จะเกิดขึ้นในหมู่ชนกลุ่มใหญ่ของประเทศคืออาชีพเกษตรกร ปัญหาที่ต้องทำให้ชักนำไปสู่การประกอบอาชีพโสเภณีเนื่องจาก ผลผลิตราคาถูกหรือถูกกดราคา ผลผลิตอันพึงได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยอันเนื่องจากปัญหาธรรมชาติ ทั้งนี้รายได้โดยเฉลี่ย 1,358 บาท/เดือน เป็นรายได้ที่ต่ำกว่าค่าแรงงานขั้นต่ำซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วจะอยู่ในช่วง 100 บาท/วัน
2. การท่องเที่ยว ทำให้เกิดแหล่งสถานเริงรมย์เกิดขึ้นหลากหลาย จนสามารถทำให้เกิดธุรกิจทางด้านเพศขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากผลประโยชน์อันมหาศาล ซึ่งมีการระบุเหตุผลของการเข้ามาเป็นโสเภณีเนื่องจากความเจริญด้านการท่องเที่ยวที่ทำให้เกิดสถานบริการทางเพศเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ ไนท์คลับ บาร์ ร้านอาหาร อาบอบนวด เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันแม่ฮ่องสอนก็มีสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น การสนับสนุนให้มีธุรกิจการท่องเที่ยวในจังหวัดเพิ่มขึ้นนี้เนื่องจากการสัญจรไปมาสะดวกขึ้นกว่าแต่ก่อน โดยเฉพาะการบินพาณิชย์เป็นต้น ดังนั้นสถานบริการเหล่านั้นจำเป็นต้องนำผู้หญิงหรือเด็กหญิงออกจากชุมชน โดยความยินยอมอันเนื่องจากเงื่อนไขทางวัตถุเพื่อสนองผู้เข้ามาท่องเที่ยว ตลอด

จนปัจจุบันผู้คนในสังคมก็อยู่ในภาวะเก็บกด เมื่อได้สัมผัสกับสิ่งเหล่านี้จึงเกิดการลุ่มหลงเด็กหญิงหลายคนอาจหลุดเข้าสู่วังวนของโสเภณีไปในที่สุด

3. การศึกษา ในปัจจุบันเยาวชนสตรีในภาคเหนือที่กำลังมีปัญหาในเรื่องการไม่ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา มักจะไปประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ ซึ่งสาเหตุเนื่องจากเศรษฐกิจของครอบครัว ในด้านความรู้ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน กศน.แม่ฮ่องสอนสำรวจพบว่าผู้ในระดับท้องถิ่นไม่มีความรู้ หรือไม่ได้เรียนหนังสือมีเป็นส่วนมาก โดยเฉพาะมีความรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งถือว่าเป็นสถิติสูงสุดในประเทศไทย ซึ่งประเด็นดังกล่าวทำให้เกิดผลกระทบต่อจังหวัดมากมายเพราะประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวเขา การติดต่อกับทางราชการก็ประสบกับอุปสรรคและปัญหา
4. ปัญหาพื้นที่ทำกินและน้ำทางด้านการเกษตรกรรม ประชาชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนกว่าร้อยละ 55 มีอาชีพทางการเกษตร แต่ขาดพื้นที่ทำกิน ทั้งนี้เพราะพื้นที่ของจังหวัดร้อยละกว่า 90.5 เป็นพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ป่าสงวนจึงถูกบุกรุก นอกจากนี้ทางด้านการเกษตร ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่ไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ ทั้งนี้จากรายงานของจังหวัดระบุว่าหมู่บ้านที่ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรมี 172 หมู่บ้าน หรือคิดเป็นร้อยละ 46 ของจำนวนหมู่บ้านด้านการเกษตร (สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2535) จากเหตุผลดังกล่าวนำไปสู่ความยากจนของประชาชน เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ต้องพึ่งอาชีพบริการต่อไป

นอกจากนี้ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในจังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้น วิทยากร เชียงกูล ได้นำเสนอข้อมูลบางส่วนจากหนังสือมติชนประจำเดือนมกราคม 2531 ลงในหนังสือ ปัญหาเศรษฐกิจสังคมที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนไทย ซึ่งเคยเป็นข่าวหน้า 1 ของหนังสือฯ เป็นกรณีที่เคยเกิดขึ้นในโรงเรียนบ้านสบป่อง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัด คือ

“อยากจะโทษการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยว่าทำยุ่ง หมู่บ้านนี้มีอายุยืนยาวมากกว่า 2 พันปีแล้ว แต่เมื่อเปิดให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว ฝรั่งเศสหรือคนพื้นราบขึ้นไปนำเอาวัฒนธรรมใหม่ๆ เข้าไป สื่อต่างๆ เช่น ทีวีอิสลามก็เข้าไปฉายกันโจ่งครึม เด็กๆ ไปดูบ่อยเข้า พฤติกรรมเลยเบี่ยงเบนกลายเป็นปัญหาที่แก้ไขยากอย่างที่เห็นอยู่ในเวลานี้”

ซึ่งการนำเสนอข่าวนี้นี้ไม่ได้มีการกล่าวถึงรายละเอียดใด ๆ แต่จากประโยคดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนที่ถูกจัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว และมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของกลุ่มคนต่างๆ ในชุมชน โดยเฉพาะเด็กเยาวชนในหมู่บ้าน

นอกจากนี้วิทยากร เชียงกูล (2533 หน้า 85) ยังกล่าวถึงสถานการณ์การล่อลวงเพื่อเอาเปรียบทางเพศต่อเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะผู้หญิงมีหลายรูปแบบ และมีอยู่ทั่วไป แต่ไม่มีการวิจัย และไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนมากนัก การทำอนาจาร การล่อลวง และข่มขืน มีกรณีเป็นอันมากที่ผู้เสียหายหรือญาติผู้เสียหายไม่อยากแจ้งความ เพราะอับอายและคิดว่า การแจ้งความไม่ได้ช่วยอะไรให้ดีขึ้น การหลอกลวงหลายกรณีก็ไม่มีช่องทางทางกฎหมายที่จะเอาผิดผู้หลอกลวงได้ การทำแท้งเนื่องจากตั้งครรภ์โดยไม่ปรารถนา หรือโดยฝ่ายผู้ชายไม่ยอมรับผิดชอบ รวมทั้งการทิ้งเด็กภายหลังการคลอดมีเป็นจำนวนมาก แต่สถิติไม่มีสมบูรณ์ เพราะเป็นการทำแท้งเถื่อน เนื่องจากกฎหมายยังไม่ยอมรับให้มีการทำแท้งได้ ปรากฏการณ์ของปัญหาเหล่านี้จะเห็นได้เป็นประจำจากหน้าปัญหาชีวิตของหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่างๆ จากข่าวเด็กผู้หญิงหรือหญิงสาวถูกข่มขืนฆ่าตัวตายหรือพยายามฆ่าตัวตายเพื่อหนีปัญหาการถูกเอาเปรียบทางเพศ ฯลฯ

นอกจากจำนวนโสเภณีจะเพิ่มมากขึ้นแล้ว แนวโน้มคือโสเภณีมีแนวโน้มที่จะอายุน้อยลงคือ เด็กถูกดึงเข้ามาในวงการค้าประเวณีมากขึ้น ผู้ประสานงานโครงการค้าปล้ำ ซึ่งเป็นโครงการของมูลนิธิเอกชนเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ถูกล่อลวงเป็นโสเภณี ให้สัมภาษณ์ว่า โสเภณีเด็กที่ตลาดต้องการมีแนวโน้มว่าจะอายุน้อยลงเรื่อยๆ พบที่พัทยาอายุ 9 ปี แต่โดยทั่วไป 11-12 ปี ค่าตัวโสเภณีเด็กที่ซื้อขายกันในเขตพื้นที่อยู่ในราว 2,000-3,000 บาท พื้นที่ที่มีการซื้อขายกันมากได้แก่ พะเยา เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำปาง ซึ่งเป็นเขตยากจนของภาคเหนือซึ่งเป็นภาคที่ผู้หญิงมีหน้าตาผิวพรรณดีเหมาะเป็นสินค้ามากกว่าภาคอื่น (มติชน 11 มกราคม 2531 หน้า 10)

ปัจจัยที่ทำให้ผู้ชายต่างชาตินิยมมาเที่ยวโสเภณีในเมืองไทยคือ โสเภณีไทยทั้งสวย ทั้งนิสัยดี และคิดค่าบริการต่ำเมื่อเทียบกับในประเทศพัฒนาอุตสาหกรรม ซึ่งค่าแรงงานและค่าครองชีพสูง และสิ่งสำคัญที่ทำให้ธุรกิจโสเภณีนี้เติบโตคือ ผู้ประกอบการ เช่น แม่เล้า พ่อเล้า ได้กำไรจากการประกอบธุรกิจในอัตราที่สูงมาก ผู้มีอาชีพเกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น นายหน้า เจ้าของโรงแรม ฯลฯ ก็ได้ประโยชน์เช่นกัน รวมทั้งพ่อแม่ที่อยากให้ลูกช่วยหารายได้ จึงเป็นการส่งเสริมให้ธุรกิจนี้เฟื่องฟูมาก

ธุรกิจท่องเที่ยวกับการศึกษาผลกระทบ

ธุรกิจหรืออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่กำลังได้รับความสนใจในอันดับสูงจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเชื่อกันว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะเป็นเส้นทางหลักไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจ ประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศต่างพยายามส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดเงินตราต่างประเทศ สร้างรายได้และการจ้างงานให้แก่คนในท้องถิ่น ประเทศไทยก็เช่นเดียวกันที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวโดยจัดว่าเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ รัฐบาลจึงให้ความสนใจต่อการพัฒนาภาคเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม แม้ธุรกิจท่องเที่ยวจะก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวมและการกระจายรายได้ของไทยได้เป็นอย่างดีก็ตาม มีผลการศึกษามากมายที่ศึกษาต่อเนื่องกันมาชี้ให้เห็นผลกระทบเชิงลบจากการท่องเที่ยวว่ามีอยู่หลายประการ อาทิ

- ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การท่องเที่ยวโดยนักท่องเที่ยว ธุรกิจภาคเอกชนที่ดำเนินธุรกิจจากธรรมชาติ ได้ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมแก่สิ่งแวดล้อม และสถานที่ท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เช่น การเก็บพันธุ์พืชหายากออกจากป่าที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และการเหลือทิ้งขยะปริมาณมากไว้ตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมลงในเวลาอันรวดเร็ว

- ผลกระทบด้านวัฒนธรรม และสังคม ศ.ดร.มนัส สุวรรณ และคณะ(2537 : 3) เห็นว่าการเกิดผลกระทบด้านนี้ เป็นผลเนื่องมาจากพฤติกรรมแสวงหาความเพลิดเพลินของนักท่องเที่ยว และการตอบสนองของผู้แสวงหาผลประโยชน์จากนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจำนวนมากไม่น้อยที่ต้องการความเพลิดเพลินที่ผิดกฎหมายและศีลธรรม ซึ่งไม่สามารถแสวงหาได้ในประเทศของตน เช่น การเสพสารเสพติดต่าง ๆ

ศ.ดร.มนัส สุวรรณ และคณะ เห็นด้วยว่า ผลกระทบต่าง ๆ เหล่านี้จะนำไปในทางสร้างสรรค์หรือในทางทำลายนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะสมบัติทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว เป็นต้นว่า อายุ เพศ การศึกษา เชื้อชาติ ศาสนา วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวและระยะเวลาของการเข้ามาพัก ซึ่งในลักษณะเหล่านี้เป็นตัวแปรที่สามารถควบคุมได้ เช่นเดียวกับที่ ดร.มิ่งสรรพ ขาวสอาด เห็นว่าผลกระทบหลายประการเป็นการกล่าวโทษต่อการท่องเที่ยว(ของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ) ซึ่งไม่ยุติธรรมนัก ทั้ง ๆ ที่เราสามารถควบคุมได้ แต่กลับเลือกที่จะไปกล่าวโทษการท่องเที่ยวแทน ดร.มิ่งสรรพ ได้ยกตัวอย่างกรณีของโรคเอดส์ในสังคมไทย ที่กล่าวโทษว่าการท่องเที่ยวเป็นสาเหตุสำคัญ เพราะพิจารณาว่า ความสำเร็จของการท่องเที่ยวไทย ในแง่รายได้ส่วนหนึ่งมาจากการขายสถานบันเทิง เรียงมัยและธุรกิจทางเพศ ทำให้ธุรกิจทางเพศมีผลตอบแทนสูงและขยายตัวอย่างรวดเร็ว พร้อม ๆ กับการแพร่เชื้อของโรคเอดส์ไปด้วย ทั้ง ๆ ที่จริง ๆ แล้ว การท่องเที่ยวที่ขายกามารมณ์จะเป็นตัวการแพร่โรคเอดส์ เฉพาะในกลุ่มเล็ก ๆ เพียงกลุ่มหนึ่ง ถ้าหากคนไทยไม่ใช้บริการธุรกิจทางเพศกันอย่างเนิ่นนาน โรคเอดส์ก็จะแพร่ไปยังกลุ่มประชาชนทั่วไปอย่างเชื่องช้า นอกจากนี้ในความเป็นจริงแล้ว ไทยมีความต้องการซื้อบริการทางเพศมากกว่าความต้องการซื้อของนักท่องเที่ยวเสียอีก ความเห็นดังกล่าวนี้ได้รับการสนับสนุนจากผลการศึกษาของ ดร.อุดม เกิดพิบูลย์ ซึ่งวิเคราะห์ไว้ในรายงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในปี 2544 ว่าจุดสนใจในการมาเที่ยวภาคเหนือของไทย (เชียงใหม่ เชียงใหม่ พะเยา แพร่ น่าน) ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นเพราะให้ความสนใจต่อวัฒนธรรม ความสวยงามและความเป็นชนบทนอกเมือง ความเป็นมิตร ความงามของธรรมชาติ และความแปลกใหม่จากสิ่งที่เคยพบเห็นมากกว่าการสนใจมาท่องเที่ยวธุรกิจทางเพศและแหล่งบันเทิงของไทย ซึ่งก็สอดคล้องกับการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ในการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อจังหวัดเชียงใหม่ ว่าปัญหาธุรกิจทางเพศ เช่น ปัญหาโสเภณีมิใช่เกิดขึ้นเนื่องจากการท่องเที่ยว การค้าประเวณีที่มีมานานแล้ว เพียงแต่การท่องเที่ยวเป็นตัวเร่งอันเนื่องจากการต้องการบริการประเภทนี้มีมากขึ้น ศ.ดร.มนัส สุวรรณ และคณะ(2537 : 4) ได้ย้ำไว้ให้ตระหนักว่าการไปกล่าวโทษ ผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมว่ามาจากการท่องเที่ยวนั้นจะต้องระมัดระวังว่า

"สภาวะทางนี้ (หมายถึง ผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม : ผู้เขียน) ก็มีการเปลี่ยนแปลงของมันเป็นอยู่แล้วที่ทำให้มีกิจกรรมบางอย่างเกิดขึ้น และกิจกรรมบางอย่างหมดสิ้นไป ทั้งนี้โดยกระแสวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม แม้จะไม่มี การท่องเที่ยวเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะแยกจากกัน และชี้ชัดว่าส่วนไหนและขนาดไหนเป็นผลมาจากการท่องเที่ยว และส่วนไหนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองอยู่แล้วตามวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง และซับซ้อน คือมีผลทั้งในมิติระยะเวลา และระยะทาง กล่าวคือ ผลกระทบในท้องถิ่นแห่งหนึ่ง จะแพร่ขยายไปสู่ท้องถิ่นอีกแห่งหนึ่ง และในช่วงเวลาต่างกันอาจมีผลในทิศทางที่ต่างกันด้วย ทำให้ผลสรุปที่ได้จากการศึกษาวิจัยประเภทกรณีศึกษา หรือเฉพาะช่วงเวลา ให้ได้ภาพที่ต่างไปได้มากจากภาพที่แท้จริง กล่าวคือข้อสรุปจากผลการวิจัยจะเบี่ยงเบนได้มากขึ้นอยู่กับการกำหนดขอบเขตในเชิงช่วงเวลา และสถานที่ของผู้วิจัย

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวเป็นกระบวนการ 2 ทางคือ เป็นผลในขั้นแรก เมื่อเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น และผลในขั้นที่ 2 เมื่อประชากร และระบบสังคมในที่นั้นมีการตอบสนองกระบวนการจะดำเนินต่อไปจนจบ จึงเป็นการยากที่จะวัดขนาดของผลกระทบด้วย มาตรา ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และยังมีปัญหาเกี่ยวกับตัวชี้หรือดัชนีสำหรับวัดขนาดของผลกระทบ

ในการประเมินค่าผลกระทบทุก ๆ ด้านเข้าด้วยกัน ปัญหาเรื่องการวัดขนาดและการหาตัวชี้ที่เหมาะสมจะเป็นอุปสรรคที่สำคัญ เพราะเป็นการยากอยู่แล้วที่จะเอาค่าของตัวชี้ที่สร้างขึ้นสำหรับวัดผลกระทบทางด้านต่างมารวมกัน ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการให้น้ำหนักหรือลำดับความสำคัญของผลกระทบในแต่ละด้านที่อาจมีทิศทางต่างกันอีกด้วย น้ำหนักของแต่ละส่วน จะขึ้นอยู่กับค่านิยมทางสังคม วัฒนธรรม และการเมืองของนักวิจัย"

ศ.ดร.มนัส สุวรรณ และคณะ (2537 : 6) ยังเห็นด้วยว่า นักวิชาการมักมองเรื่องผลกระทบต่างกัน และสร้างข้อโต้แย้งที่ต่างกันขึ้นมา เพราะ "เป็นผลมาจากผู้ศึกษาแต่ละคนก็มองเฉพาะมุมมองของศาสตร์ที่ตนยึดถือเท่านั้น สำหรับนักเศรษฐศาสตร์โดยเฉพาะในช่วงพุทธศตวรรษที่ 2500 เป็นต้นมา มักจะเน้นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ โดยไม่คำนึงถึงประเด็นอื่น ในส่วนของนักมานุษยวิทยา และนักสังคมวิทยากลับมีความเห็นในทางตรงข้าม นักวิชาการในกลุ่มนี้มักจะมองผลกระทบของการท่องเที่ยวในทางลบ โดยเน้นให้เห็นธรรมชาติของการท่องเที่ยวที่สร้างความยุ่งยากให้เกิดขึ้นในสังคม

ความแตกต่างในทัศนะดังกล่าวได้ถูกเสริมด้วยการใช้วิธีการศึกษาที่ไม่รัดกุม และมักจะมีการใช้ความรู้สึกเข้าไปเกี่ยวข้องส่วนมากไม่ค่อยตระหนักกันว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอาจทำได้หลายแนวทางด้วยกัน และกระบวนการในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ใช้ก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบที่ต่างกันไป หากบริบทของการท่องเที่ยวแตกต่างกัน

มีผู้สรุปว่า การที่เราไม่เข้าใจเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวดีเท่าที่ควร สามารถทำให้คนจำนวนมากตั้งความหวังค่อนข้างสูงจากการท่องเที่ยว โดยไม่มีหลักฐานสนับสนุนเพียงพอ หรือไม่ก็มองเรื่องของการท่องเที่ยวในทัศนะที่เป็นลบมากเกินไป (Ming, 1976 : 340-4)"

แนวคิดเกี่ยวกับมุมมองการท่องเที่ยว และผลกระทบในทางวิชาการเช่นนี้ ช่วยให้เกิดความตระหนักในการศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ในลักษณะที่เป็นผลกระทบเป็นอย่างไรดี เช่นเดียวกับ แนวทางในการศึกษาในประเด็นธุรกิจการท่องเที่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็ก ซึ่งจะได้รับการวิเคราะห์จากข้อมูลของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในลำดับต่อไป

อุดม เกิดพิบูลย์ (2545 : 19) ยังได้สรุปถึงลักษณะการท่องเที่ยวของผู้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดเชียงรายไว้ดังนี้

ชาวเอเชียที่นิยมมาจังหวัดเชียงรายก็เนื่องจากเชียงรายมีแหล่งท่องเที่ยวที่ตรงกับรสนิยมของชาวเอเชียที่แสวงหาการท่องเที่ยวชนิด Mass Tourism คือ พักโรงแรม เที่ยวชม ชื้อของที่ระลึก ฯลฯ ที่พัฒนามากกว่าจังหวัดอื่น และเป็นแหล่งที่มีชื่อเสียงในฐานะเป็นด่านชายแดนติดต่อกับประเทศพม่าและสามเหลี่ยมทองคำ และเรื่องราวตื่นเต้นเร้าใจเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด และต้องการแสวงหาความตื่นเต้นที่ไม่เสี่ยงอันตราย ส่วนชาวยุโรปเป็นนักท่องเที่ยวที่แสวงหาการสัมผัสกับธรรมชาติ การต้องการใช้ความพยายามทางร่างกายเพื่อเอาชนะความยากลำบาก การเสี่ยงภัย ชาวยุโรปจึงมักนิยมแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ การผจญภัย การเดินป่า ฯลฯ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จึงอยู่ในข่าย Diving, Adventure, Expat และ Overland ตามนิยามศัพท์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากว่า นักท่องเที่ยวจากประเทศเหล่านี้มีความเป็นอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มั่นคง เป็นระเบียบ ทุกคนได้รับความสะดวกสบายและความปลอดภัยในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตประจำวัน ความท้าทายความสามารถทางร่างกายและจิตใจมีน้อยจนรู้สึกเบื่อหน่าย ต้องการแสวงหาการสัมผัสกับธรรมชาติ ความท้าทาย การผจญภัยที่ต้องใช้ความพยายามทางร่างกายและความมั่นคงทางจิตใจเข้ามาแก้ไข ส่วนสิ่งที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เป็นจุดเด่นของภาคเหนือก็คือ วัฒนธรรม ความสวยงาม และความเป็นชนบทนอกเมือง ความเป็นมิตร ความงามของธรรมชาติ และความแปลกใหม่จากสิ่งที่ไม่เคยพบเห็น และสิ่งที่นักท่องเที่ยวชาวไทยได้รับความพอใจมากที่สุดในการมาเที่ยวภาคเหนือก็คือ อากาศดี เย็นสบาย ความงามของธรรมชาติ อธิยาศัยของคนพื้นเมือง อาหารดีราคาพอควร และความงามของวัดต่าง ๆ

การท่องเที่ยวกับโสเภณี

ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจท่องเที่ยวกับการขยายตัวของเพศพาณิชย์นั้น หลายๆ คนมักจะพิจารณาว่า การท่องเที่ยวเป็นสาเหตุที่ทำให้การทำธุรกิจเพศพาณิชย์จากการใช้ประโยชน์จากสตรี การล่อลวงสตรีและเด็ก เกิดขึ้นมากด้วย และในวงกว้างย่อมกินความรวมถึงการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กและสตรีในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การถ่ายภาพเด็กและสตรีเพื่อบันทึกลงในสื่อลามกประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

แต่นักวิชาการอีกเป็นจำนวนไม่น้อยมีความเห็นที่แย้งจากความเห็นข้างต้น กล่าวคือ แม้การท่องเที่ยวจะมีส่วนต่อการขยายตัวของธุรกิจเพศพาณิชย์ก็ตาม แต่การท่องเที่ยวก็มีใช้สาเหตุโดย

ตรงที่ก่อให้เกิดการขยายตัวของเพศพาณิชย์ ธุรกิจท่องเที่ยวเป็นเพียงปัจจัยเกื้อหนุนหรือตัวเร่งต่อการเติบโตของธุรกิจเพศพาณิชย์เท่านั้น ดังการสรุปผลการสัมมนาส่วนหนึ่งของนักวิชาการ ในการสัมมนาที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในเดือนกรกฎาคม 2538 เรื่อง "พระสงฆ์กับการแก้ปัญหาสังคม" ว่า "โสเภณีมิได้เกิดจากการท่องเที่ยว เพราะในประเทศที่ปิดตัวเองจากบุคคลภายนอกโดยสิ้นเชิงก็ยังมีโสเภณี แต่การท่องเที่ยวเป็นตัวเร่งให้รายได้ของโสเภณีเพิ่มขึ้น เนื่องจากในจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด จะมีนักท่องเที่ยวจำนวนหนึ่งนิยมการท่องเที่ยวแบบเช็ทซ์ทัวร์ และนักท่องเที่ยวประเภทนี้มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ลักษณะการค้าประเวณีก็ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบไปเรื่อย ๆ อย่างเป็นระบบ เนื่องจากเป็นธุรกิจที่นำเงินเข้าประเทศเป็นจำนวนมาก เมื่อตลาดมีความต้องการเพิ่มขึ้น การจัดหาหญิงมาป้อนตลาดจึงสืบคลานเข้าสู่หญิงชาวเขา พม่า ไทยใหญ่ และสิบสองปันนา" ความดังกล่าวบ่งชี้ว่า ธุรกิจจัดหาสตรีซึ่งมักมีลักษณะเป็นการกระทำที่เป็นกระบวนการและเป็นระบบ เป็นปรากฏการณ์อีกส่วนหนึ่งที่เข้ามาผูกโยงกับธุรกิจการท่องเที่ยวที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นนั่นเอง

ความหมายในลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของ ศ.ดร.สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่องโสเภณีเด็ก เขาเห็นว่า การท่องเที่ยวเป็นเพียงปัจจัยเกื้อกูลมากกว่าปัจจัยสาเหตุโดยตรง ศ.ดร.สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2539 : 11) กล่าวว่า "ปัจจัยที่ผลักดันให้เด็กอยู่ในวงการค้าประเวณีนั้นมีตั้งแต่ระดับชาติ ระดับชุมชน และระดับบุคคล ในระดับชาติ ปัจจัยส่วนใหญ่เป็นปัจจัยเกื้อกูลมากกว่าปัจจัยสาเหตุโดยตรง ปัจจัยดังกล่าวคือ การพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าการพัฒนาทางสังคม มีผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันปลูกฝังเป้าหมายชีวิตทางวัตถุนิยมและเงินนิยม รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่มีขอบเขต"

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2535) ซึ่งจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง "โสเภณีเด็ก" ได้จัดทำสรุปความเห็นของนักวิชาการไปในแนวทางที่สอดคล้องที่บ่งชี้ว่า การท่องเที่ยวไม่ใช่สาเหตุหลักของการขยายตัวของโสเภณีเด็ก ดังระบุไว้ในส่วนหนึ่งของบทสรุปว่า

"นโยบายและแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ขาดการควบคุมหรือการป้องกันการฉวยโอกาสของผู้ประกอบการค้าประเวณีที่จะเกี่ยวโยงการค้าประเวณีเข้าไปกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในทุกรูปแบบจนประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นช่องโสเภณีที่ใหญ่ที่สุดในโลก และโสเภณีเด็กก็เป็นสินค้าที่ใช้ดึงดูดความสนใจของชาวต่างประเทศ"

เอกสารเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม : กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งดำเนินการศึกษาโดยภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในปี 2529 ได้สรุปไว้ชัดเจนว่า "ปัญหาโสเภณีมิใช่เกิดเนื่องจากการท่องเที่ยว การค้าประเวณีมีมานานแล้ว เพียงแต่การท่องเที่ยวเป็นตัวเร่งอันเนื่องมาจากความต้องการบริการประเภทนี้มีมากขึ้น"

ชาย โพธิ์สิตา และคณะ (2537 : 3) ซึ่งศึกษาข้อมูลจากการวิจัยและทบทวนเอกสารจำนวนมาก ก็ให้ความเห็นสนับสนุนในแนวทางที่กล่าวมาด้วยว่า "การขยายตัวอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรม

สหกรรมทางท่องเที่ยว ซึ่งนำ "ลูกค้าต่างประเทศ" เข้ามาให้ธุรกิจเพศพาณิชย์ในจำนวนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กระนั้นก็ตามลูกค้าส่วนใหญ่ยังคงเป็นชายไทย ไม่ใช่พนักงานท่องเที่ยวตามที่เข้าใจกัน"

นครินทร์ ชาลปติ (2545 : 14) ได้อ้างรายงานการศึกษาของ ILO ที่สรุปว่า เด็กหญิงที่มาขายบริการทางเพศเป็นเพราะค่านิยมฟุ้งเฟ้อ จึงไม่ควรไปกล่าวโทษต่อธุรกิจท่องเที่ยวว่า "เด็กผู้หญิงส่วนใหญ่ที่จากบ้านมาขายบริการทางเพศนั้นไม่ได้ถูกติดต่อหรือล่อลวงโดยกลุ่มอาชญากรมีอาชีพแต่อย่างใด หากแต่ถูกชักชวนโดยคนในหมู่บ้านซึ่งก็เป็นญาติ ๆ และเพื่อน ๆ ในหมู่บ้านนั่นเองที่สำคัญ คือ ยังได้รับความเห็นชอบจากพ่อ-แม่ของตนอีกด้วย" เขาได้สรุปไว้ด้วยว่า ความยากจนไม่ใช่เป็นสาเหตุหลักของปัญหาโสเภณีเด็กอีกต่อไป หากแต่เด็กหญิงที่เข้ามาขายบริการทางเพศก็เพราะความฟุ้งเฟ้อ เหม่อเหิม อยากร่ำรวย อยากร่ำรวยในโทรทัศน์ที่ดู ซึ่งก็สะท้อนให้เห็นถึงอีกปัญหาหนึ่งที่คล้าย ๆ กันนั่นคือ การขายบริการทางเพศของนักเรียน นักศึกษา ในกรุงเทพฯ หรือเมืองใหญ่ ๆ ต่าง ๆ ซึ่งมีที่มาจากความอยากร่ำรวยตามค่านิยมอย่างผิด ๆ ของสังคม ข้อสรุปดังกล่าวช่วยบ่งชี้ถึงแนวโน้มของสาเหตุของการก้าวเข้าสู่ธุรกิจเพศพาณิชย์และการสมยอมให้มีการแสวงหาประโยชน์จากตัวของเด็กเอง ว่า ได้ก้าวข้ามจากปัจจัยความยากจน ซึ่งเดิมเป็นสาเหตุหลักมาสู่ปัจจัยเรื่องค่านิยมในเรื่องบริโภคนิยมและความเห่อเหิมต่าง ๆ ซึ่งก็สอดคล้องกับข้อเขียนของวาสนา อิมเอม (2543 : 14) ที่ระบุไว้ว่า

"แม้ว่าขณะนี้ไม่เป็นที่ทราบแน่ชัดว่า สถานการณ์เกี่ยวกับการขายบริการทางเพศในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด รายงานที่ถ่ายทอดผ่านสื่อมวลชนมักให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า ในปัจจุบันนี้มีแนวโน้มว่า จำนวนเด็กสาววัยรุ่นที่สมัครใจขายบริการทางเพศมีเพิ่มมากขึ้น เป็นการหาเงินเพื่อนำมาใช้จ่ายซื้อสินค้ามีเยื่อต่าง ๆ เด็กเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังเรียนหนังสือ ไม่ได้มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน แต่เป็นเด็กที่มีความฟุ้งเฟ้อชื่นชมวัตถุนิยม

อย่างไรก็ตามเด็กที่ด้อยโอกาสทางสังคมส่วนหนึ่ง ยังคงถูกกดดันให้เข้าสู่การขายบริการทางเพศไม่ต่างไปจากเดิม เด็กที่เข้าสู่การขายบริการทางเพศในปัจจุบันจำนวนหนึ่งเป็นเด็กที่มาจากประเทศข้างเคียงหรือเด็กเร่ร่อนจำนวนมากขึ้น "

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการศึกษาและการเก็บข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ใช้แนวการศึกษาแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีลักษณะเป็นการประเมินสถานการณ์แบบเร่งด่วนในประเด็นการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กที่พัวพันกับธุรกิจการท่องเที่ยว การเก็บข้อมูลในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นพื้นที่หนึ่งของการศึกษาดำเนินการในระยะเวลาสั้น ๆ ระหว่างเดือนสิงหาคม 2546 โดยออกสำรวจในพื้นที่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ๆ ของจังหวัดเชียงรายที่คาดว่าจะเป็แหล่งพักพิงชั่วคราวของนักท่องเที่ยว ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอปางมะผ้า และอำเภอปาย โดยมีสมมุติฐานเบื้องต้นเป็นแนวทางการศึกษาว่า "อุบัติการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในธุรกิจท่องเที่ยวที่น่าที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวสนใจเข้ามาท่องเที่ยวมากกว่าพื้นที่ส่วนอื่นที่ไม่ใช่แหล่งท่องเที่ยว" โดยที่การเก็บข้อมูลกระทำในระยะเวลาสั้น แบบหรือวิธีการเก็บข้อมูลหลักจึงใช้การสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ในกิจกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือคาดว่าน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องของการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก (อายุต่ำกว่า 18 ปีลงมา) ทั้งในส่วนภาครัฐ เอกชน และ NGO ที่ทำกิจกรรมเชิงป้องกันและอนุเคราะห์เด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ และเด็กหญิงผู้ด้อยโอกาสที่อยู่ในภาวะเสี่ยงที่จะก้าวเข้าสู่กระบวนการที่มีการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก

การศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาที่มีค่อนข้างน้อย คือใช้ระยะเวลาดำเนินการวิจัยเพียง 3 เดือนเท่านั้น ซึ่งค่อนข้างขัดกับแนวการศึกษาเชิงคุณภาพที่แท้จริงที่ต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการนานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และเป็นจริงมากที่สุด อย่างไรก็ตามผู้วิจัยก็พยายามนำเสนอภาพที่ได้จากการเก็บข้อมูลอย่างละเอียดเพื่อให้สามารถมองเห็นภาพของสถานการณ์การท่องเที่ยวโดยทั่วไปและสถานการณ์การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในแต่ละพื้นที่ให้มากที่สุด

ขอบเขตการวิจัย

ก. ด้านเนื้อหาและแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลซึ่งเป็นที่มาของเนื้อหาของการศึกษาประกอบด้วย

1. แหล่งข้อมูลจากเอกสารวิชาการ ได้แก่ หนังสือ รายงานการวิจัย ข้อมูลสรุปของอำเภอและจังหวัด รวมทั้งสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในภาคเหนือ รวมทั้งมาตรการ และช่องว่างในการบังคับใช้ของกฎหมายของหน่วยงานราชการ อาทิ อัยการจังหวัด ตำรวจภูธรจังหวัด

2. การเก็บข้อมูลสนาม แยกออกเป็นประเด็นและวิธีการเก็บข้อมูลได้ดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับบุคคลที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

(1) ผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจการท่องเที่ยว อาทิ เจ้าของเรือ เจ้าของเกสเฮ้าส์ ไกด์ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เช่น ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ตำรวจท่องเที่ยว ตำรวจภูธร เจ้าหน้าที่ททท. และองค์กรพัฒนาเอกชน ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็ก ฯลฯ ตลอดจนนักวิชาการที่ทำงานเกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวในภาคเหนือ ปัญหาและผลกระทบจากการท่องเที่ยว มาตรการ/การบังคับใช้กฎหมาย และช่องว่างของกฎหมายรวมทั้งทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้องดังกล่าว

หน่วยงานที่ให้ข้อมูลในจังหวัดแม่ฮ่องสอนประกอบด้วย

- ตำรวจภูธร จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ตำรวจท่องเที่ยว จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- สำนักงานการท่องเที่ยว จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ตำรวจภูธร อำเภอปางมะผ้า
- สำนักงานปกครอง อำเภอปางมะผ้า
- ตำรวจท่องเที่ยว อำเภอปาย
- เจ้าของกิจการเกสเฮ้าส์ อำเภอปาย

หน่วยงานที่ให้ข้อมูลในจังหวัดเชียงรายประกอบด้วย

- ตำรวจภูธร จังหวัดเชียงราย
- สถานีตำรวจอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
- ด่านตรวจคนเข้าเมืองอำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ
- ตำรวจท่องเที่ยว จังหวัดเชียงราย
- สำนักงานการท่องเที่ยว จังหวัดเชียงราย
- สถานพัฒนาประชากรและชุมชน จังหวัดเชียงราย (P.D.A. เชียงราย)
- โครงการพัฒนาเด็ก (ครูจันทร์แรม)
- โครงการมิตรข้างถนน
- สำนักงานเอ็มพาวเวอร์ เชียงราย
- มูลนิธิบ้านร่มเย็น
- เจ้าของโรงแรม/เกสเฮ้าส์
- ฯลฯ

- (2) เด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก โดยศึกษาในลักษณะของกรณีศึกษาจำนวนจังหวัดละ 1-2 กรณี เพื่อให้ทราบถึงจุดเริ่มต้น หรือสาเหตุที่เข้าสู่วงจรธุรกิจแสวงหาประโยชน์ทางเพศ และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นปัจจัยผลึกและปัจจัยดึง รวมทั้งข้อมูลในส่วนของประเทศนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ และทัศนคติของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ
- (3) เด็กและคนในชุมชนที่จัดว่าได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชุมชน

2.2 การสัมภาษณ์ในลักษณะกลุ่ม (Focus Group Discussion) กับกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว อาทิเช่น นักท่องเที่ยว นักธุรกิจที่เกี่ยวข้องเช่น เจ้าของเกสต์เฮาส์ เจ้าของร้านอาหาร มัคคุเทศก์และประธานชมรมมัคคุเทศก์อำเภอและจังหวัด เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และหน่วยงานเอกชนที่ทำงานเกี่ยวข้อง ฯลฯ เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ ลักษณะ ขอบเขต และประเด็นที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการขายบริการทางเพศในธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา รวมทั้งทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อประเด็นดังกล่าว

ข. ข้อจำกัดของการศึกษา

สิ่งที่เป็นความยากลำบากแก่การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือนิยามของแนวความคิดเรื่องการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กที่มีความหมายครอบคลุมค่อนข้างกว้าง ทั้งการค้าบริการทางเพศโดยสมัครใจและถูกล่อลวง นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงการล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กโดยนักท่องเที่ยวหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับนักท่องเที่ยว แต่โดยทั่วไปเรารับรู้กันว่า การล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กส่วนใหญ่กระทำโดยผู้ใกล้ชิด ทำให้ทั้งผู้เก็บข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลสื่อความหมายระหว่างกันได้คลาดเคลื่อนอยู่บ่อย ๆ ผู้ให้ข้อมูลบางครั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับการค้าบริการทางเพศของเด็กหรือเรื่องโสเภณีเด็ก ซึ่งเป็นเรื่องที่มีปัจจัยเกี่ยวข้องมากมาย ซับซ้อน และมีการศึกษาไว้แล้วเป็นจำนวนมาก โดยที่สถานการณ์การปราบปรามของเจ้าหน้าที่ต่อการนำเด็กมาค้าประเวณีโดยเปิดเผยในปัจจุบันค่อนข้างกดดัน จึงเป็นเรื่องยากที่จะดำเนินการค้าเด็กให้ปรากฏออกมาอย่างชัดเจน เพราะมีทั้งกฎหมาย ปกติที่ลงโทษผู้กระทำทั้งการจัดหาและการใช้บริการเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีที่ค่อนข้างรุนแรงหรืออาจถูกยึดทรัพย์ โดยกฎหมายป้องกันการฟอกเงินอีกสถานหนึ่งด้วย หากเป็นตัวการหรือเป็นธุรกิจจัดหาล่องลวงเด็กหญิงมาค้าประเวณี การศึกษาเรื่องการค้าประเวณีเด็กในสภาพปัจจุบันจึงต้องใช้การเก็บข้อมูลเชิงลึกมากกว่านี้หากจะดำเนินการ แต่โดยที่ประเด็นของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไม่ได้ก้าวล่วงลงไปสู่การค้าประเวณีเด็ก ซึ่งมีปัจจัยและกระบวนการที่ซับซ้อน และต้องอาศัยรูปแบบวิจัยเชิงลึกตั้งระบุมานำแล้วการวิจัยและการเก็บข้อมูลในครั้งนี้จึงต้องพยายามผลักดันให้ผู้ให้ข้อมูลพยายามหยิบเฉพาะประเด็นการล่วงเกินทางเพศหรือการใช้ประโยชน์ทางเพศจากเด็กในรูปแบบอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การค้าบริการเด็กโดยตรงออกมาเท่านั้น

ข. ด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตพื้นที่ไว้แค่เพียงจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดเชียงรายโดยมีวิธีการเลือกแบบเจาะจง เพราะเป็นจังหวัดที่มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก

ขอบเขตพื้นที่ ในการเก็บข้อมูลของในสองจังหวัดได้ถูกบีบให้แคบลง โดยเลือกพื้นที่การเก็บข้อมูลเฉพาะจากพื้นที่ที่มีแนวโน้มว่าจะมีปัญหาการแสวงประโยชน์ทางเพศต่อเด็ก จากข้อมูลที่ได้รับการกล่าวถึงจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-Informant) ที่ให้สัมภาษณ์ในการสำรวจพื้นที่ศึกษาเบื้องต้น ซึ่งได้ข้อมูลว่าในพื้นที่ต่างๆ ดังกล่าวมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และบางพื้นที่ได้รับผลกระทบจากรักเที่ยว รวมทั้งได้เกิดปรากฏการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้แสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กและสตรีเช่น การมาถ่ายรูปเด็กในลักษณะอนาจาร นอกจากนี้ในบางพื้นที่ยังพบว่าได้เกิดปรากฏการณ์ที่ชาวต่างชาติเข้ามาแต่งงานกับผู้หญิงในชุมชนในจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการล่มสลายทางเพศต่อเด็กในอนาคตได้ ผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์เหล่านี้เป็นเกณฑ์ในการเลือกเก็บข้อมูลเฉพาะในพื้นที่ต่างๆ โดยพื้นที่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้เก็บข้อมูลในเขตอำเภอเมือง อำเภอปางมะผ้า และอำเภอปาย อันเป็นอำเภอที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากและเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากรักเที่ยวท่องเที่ยวที่ค่อนข้างชัดเจน

ส่วนจังหวัดเชียงรายเก็บข้อมูลในเขตอำเภอเมือง อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ ซึ่งเป็นจุดที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวมาก เพราะมีการค้าขายสินค้าข้ามชาติและมีพื้นที่ติดแนวชายแดน อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากด้วย

ค. ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาศึกษาทั้งหมด 3 เดือนคือ ระหว่างเดือน กรกฎาคม - กันยายน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในพื้นที่ที่เป็นจังหวัดท่องเที่ยว 2 จังหวัดคือ จังหวัดแม่ฮ่องสอนและ เชียงราย และเพื่อศึกษาถึงสภาวะการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งสาเหตุหรือแรงจูงใจที่ทำให้เด็กก้าวเข้ามาสู่การขายบริการทางเพศในธุรกิจท่องเที่ยว (Child Sex Tourism) ซึ่งการนำเสนอผลการวิจัยได้แยกวิเคราะห์ออกเป็น 2 พื้นที่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 : ธุรกิจท่องเที่ยวเกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กจังหวัดแม่ฮ่องสอน

บริบททั่วไปของจังหวัด

ที่ตั้งและขนาด

ตั้งอยู่ทางภาคเหนือไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีพื้นที่ประมาณ 12,681.3 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,925,812.5 ไร่ ซึ่งใหญ่เป็นอันดับ 3 ของภาคเหนือ และเป็นอันดับ 7 ของประเทศ มีความยาวจากเหนือจรดใต้ประมาณ 250 กิโลเมตร และกว้างประมาณ 95 กิโลเมตรมีอาณาเขตพรมแดนติดต่อกับสหภาพพม่าถึง 483 กิโลเมตร

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ประเทศสหภาพพม่า รวม 3 รัฐ คือรัฐฉานตอนใต้ รัฐคะยาและรัฐคอกทูเล โดยมีเทือกเขาดอนธงชัยตะวันตก แม่น้ำสาละวิน และแม่น้ำเมย เป็นแนวพรมแดนกันระหว่างประเทศ
ทิศใต้	ติดต่อกับ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยมีแม่น้ำยวม และแม่น้ำเงา เป็นแนวเขตจังหวัด
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ อำเภอเวียงแหง อำเภอเชียงดาว อำเภอแม่แตง อำเภอแม่แจ่ม อำเภอฮอดและอำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีเทือกเขาดอนธงชัยกลาง และเทือกเขาดอนธงชัยตะวันออก เป็นแนวเขตจังหวัด

สภาพภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นทิวเขาสูงสลับซับซ้อน และยังคงเป็นป่าไม้ตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โดยมีพื้นที่ป่าไม้ที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ ประมาณ 6,976,650 ไร่ คิดเป็นร้อยละ

88.02 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด มีทิวเขาเรียงตามแนวทิศเหนือ-ใต้ ชนากัน ซึ่งมีทิวเขาที่สำคัญ คือ ทิวเขาแดนลาว อยู่ทางตอนเหนือสุดของจังหวัด เป็นแนวแบ่งเขตแดนประเทศไทยกับประเทศสหภาพพม่า และทิวเขาถนนธงชัย ซึ่งประกอบด้วยทิวเขาเรียงชนากัน 3 แนว คือ ทิวเขาถนนธงชัยตะวันตก เป็นแนวเขตแดนไทย - สหภาพพม่า ทิวเขาถนนธงชัยกลาง อยู่ระหว่างแม่น้ำยวมและแม่น้ำแม่แจ่ม และทิวเขาถนนธงชัยตะวันออก อยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัด เป็นแนวแบ่งเขตระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับเชียงใหม่ ยอดเขาที่สูงที่สุด คือ ยอดเขาแม่ยะ อยู่บริเวณทิวเขาถนนธงชัยตะวันออก ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดในเขตอำเภอปายซึ่งสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 2005 เมตร

มีพื้นที่ราบสำหรับการเกษตรเพียง 211,413 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.6 ของพื้นที่จังหวัดที่ราบที่สำคัญมีเพียง 3 แห่ง คือ บริเวณอำเภอแม่สะเรียงบริเวณอำเภอขุนยวม และบริเวณอำเภอปาย

สภาพภูมิอากาศ

ภูมิอากาศของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความแตกต่างกันระหว่างฤดูกาลอย่างชัดเจน โดยมี 3 ฤดูกาล คือ

ฤดูร้อน : ช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน จะมีอากาศร้อนอบอ้าวโดยมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 41.6 องศาเซลเซียส

ฤดูฝน : ช่วงเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม ฝนจะตกชุกมากโดยในรอบปี ฝนตกเฉลี่ย 144 วัน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปีละ 1,322 มม.

ฤดูหนาว : ช่วงเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ อากาศจะหนาวเย็นมาก โดยมีอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 9.5 C

การปกครอง

จังหวัดแม่ฮ่องสอน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอแม่สะเรียง อำเภอปาย อำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอสบเมยและอำเภอปางมะผ้า มี 44 ตำบล (ไม่รวมตำบลจองคำ ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน) มี 408 หมู่บ้าน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 48 แห่ง ประกอบด้วย

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง
- เทศบาลเมือง 1 แห่ง
- เทศบาลตำบล 4 แห่ง
- องค์การบริหารส่วนตำบล 42 แห่ง

นอกจากนี้ยังมีสภาตำบลที่ยังไม่ได้ยกฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 แห่ง คือ

- สภาตำบลขุนยวม

- สภาตำบลแม่กิ๊ ซึ่งอยู่ในเขตปกครองของอำเภอขุนยวมทั้งหมด

แบ่งเขตการปกครองออกเป็นดังนี้

1. อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน มี 6 ตำบล, 68 หมู่บ้าน, อบจ. 1 แห่ง, เทศบาลเมือง 1 แห่ง, อบต. 6 แห่ง
2. อำเภอแม่สะเรียง มี 7 ตำบล, 75 หมู่บ้าน, เทศบาลตำบล 1 แห่ง, อบต. 7 แห่ง
3. อำเภอป่าเย็บ มี 7 ตำบล, 62 หมู่บ้าน, เทศบาลตำบล 1 แห่ง, อบต. 7 แห่ง
4. อำเภอขุนยวม มี 6 ตำบล, 43 หมู่บ้าน, เทศบาลตำบล 1 แห่ง, อบต. 4 แห่ง, สภาตำบล 2 แห่ง
5. อำเภอแม่ลาน้อย มี 8 ตำบล, 69 หมู่บ้าน, เทศบาลตำบล 1 แห่ง, อบต. 8 แห่ง
6. อำเภอสบเมยมี 6 ตำบล, 53 หมู่บ้าน, อบต. 6 แห่ง
7. อำเภอปางมะผ้า มี 4 ตำบล, 38 หมู่บ้าน, อบต. 4 แห่ง

ประชากร

มีประชากรซึ่งกรมการปกครองประกาศเมื่อเดือน กันยายน 2545 จำนวนทั้งสิ้น 239,502 คน เป็นชาย 124,014 คน เป็นหญิง 115,488 คน โดยอำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่อำเภอแม่สะเรียง จำนวน 51,231 คน รองลงมาคือ อำเภอเมือง จำนวน 48,063 คน และอำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด คือ อำเภอปางมะผ้า มีจำนวน 15,915 คน ความหนาแน่นของประชากรทั้งจังหวัดโดยเฉลี่ยประมาณ 19 คน / ตารางกิโลเมตร

สภาพเศรษฐกิจ

อาชีพและรายได้ของราษฎร

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ที่ใช้ทำการเกษตรกรรม 803,231.25 ไร่ มีทั้งการทำนาดำและข้าวไร่ โดยอาศัยน้ำฝนเป็นส่วนใหญ่ การทำนาดำจะทำเฉพาะบริเวณพื้นที่ราบ ส่วนพื้นที่สูงชันทำข้าวไร่ พื้นที่บางแห่งซึ่งอยู่ใกล้แหล่งน้ำ หลังฤดูทำนาแล้วมีการปลูกพืชอื่นๆ เช่น กระเทียม ถั่วเหลือง กระหล่ำปลี เป็นต้น ส่วนไม้ผลต่างๆ มีการเพาะปลูกน้อย ตามบริเวณใกล้เคียงที่อยู่อาศัยเท่านั้น รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีเท่ากับ 31,508 บาท รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 5,934 บาทและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 5,249 บาท

สภาพทางสังคมและชาติพันธุ์

กลุ่มคนในจังหวัดหรือประชากรของจังหวัดแม่ฮ่องสอน แบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ กลุ่มคนที่อยู่ในพื้นราบ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนไทยเชื้อสายไทยใหญ่หรือคนไต และกลุ่มชาวไทยภูเขา ซึ่งส่วนใหญ่ทำมาหากินอยู่บนที่สูง โดยประชากรทั้ง 2 กลุ่มนี้มีจำนวนพอๆ กัน ชาวไทยภูเขาเป็นเผ่า

กะเหรี่ยงมากที่สุด และส่วนใหญ่ได้รับสัญชาติไทยแล้ว ชาวไทยภูเขามีการทำมาหากินกระจายอยู่ในทุกอำเภอ (ทั้งหมด 576 กลุ่มบ้าน) ประกอบด้วย 5 เผ่า คือ กะเหรี่ยง มูเซอ ลีซอ ลัวะ และแม้วหรือม้ง โดยเผ่ากะเหรี่ยงมีมากที่สุด (ร้อยละ 79.3) ซึ่งความแตกต่างทางชาติพันธุ์นี้เองที่ส่งผลต่อความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม แต่ละชาติพันธุ์ก็มีความเชื่อ ค่านิยม กฎระเบียบ และข้อห้ามที่แตกต่างกันไปด้วย

การศึกษา

ในปีการศึกษา 2545 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดำเนินการด้านการศึกษาออกเป็น 2 ระบบ คือ ในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน อีกทั้งยังแบ่งการจัดการศึกษาออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา (ปวส.) ซึ่งมีจำนวนสถานศึกษา ครู นักเรียน จำแนกตามสังกัด ระบบการศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาในระบบโรงเรียน มีทั้งสิ้น 346 แห่ง 27 สาขา แยกตามสังกัด ดังนี้
 - สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 314 แห่ง 27 สาขา
 - สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 6 แห่ง
 - กรมสามัญศึกษา 12 แห่ง
 - กรมอาชีวศึกษา 2 แห่ง
 - กระทรวงมหาดไทย 1 แห่ง
 - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 4 แห่ง
 - สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด 7 แห่ง

มีข้าราชการครู ในสถานศึกษา 2,320 คน และมีนักเรียน / นักศึกษา 50,132 คน คิดเป็นอัตราส่วนครู อาจารย์ / นักเรียน นักศึกษา 1:21.61

2. การศึกษานอกระบบโรงเรียน มีสถานศึกษาทั้งสิ้น 748 แห่ง มีข้าราชการครู 1,220 คน มีนักเรียน นักศึกษา 17,582 คน คิดเป็นอัตราส่วน ครู / นักเรียน นักศึกษา 1:14.41

ศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือประมาณร้อยละ 77.50 จะนับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือ ศาสนาคริสต์ ประมาณร้อยละ 20.90 นับถือศาสนาอิสลาม ประมาณร้อยละ 0.50 และที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 1.10 นับถือศาสนาอื่น ๆ โดยมีจำนวนศาสนสถานที่ใช้ในการปฏิบัติศาสนกิจ ดังนี้

1. มีวัดทั้งสิ้น 137 วัด ที่พักสงฆ์ 62 แห่ง วัดพัฒนาตัวอย่าง 14 วัด วัดอุทยานการศึกษา 6 วัด
2. โบสถ์คริสต์ จำนวน 129 แห่ง
3. มัสยิดของศาสนาอิสลาม จำนวน 3 แห่ง

ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัด

คณะกรรมการพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน (กพจ.มส.) มีมติในที่ประชุม ครั้งที่ 3/2543 วันที่ 10 กรกฎาคม 2543 เห็นชอบยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน 5 ปี รวม 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

1. บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน
2. ส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อม สนับสนุนให้ท้องถิ่นและชุมชนมีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน
3. สร้างจิตสำนึกให้ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. ปรับปรุงกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

1. จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างเป็นรูปธรรม ระดมการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาอย่างจริงจัง
2. กำหนดมาตรการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ
3. พัฒนาอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของแม่ฮ่องสอนให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ด้านการแต่งกาย การละเล่นและวัฒนธรรมชนเผ่า

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม

1. ส่งเสริมการจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
2. พัฒนาระบบบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพได้มาตรฐานต่อเนื่องทั่วถึง
3. เร่งรัดแก้ไขปัญหาสาธารณสุขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
4. ส่งเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
5. พัฒนาระบบสวัสดิการสังคมที่มีคุณภาพ ทั่วถึงและเป็นธรรม
6. ทำนุบำรุงศาสนาให้เป็นหลักธรรมในการดำรงชีวิตของประชาชน และสนับสนุนให้สถาบันศาสนามีบทบาทในกิจการชุมชน
7. พัฒนาฝีมือแรงงานให้มีคุณภาพ และปริมาณที่เหมาะสมกับงาน มีคุณภาพชีวิตที่ดี และส่งเสริมประชากรวัยทำงานให้มีการทำอย่างทั่วถึง

8. ส่งเสริมการพัฒนาองค์กรชุมชนและกระบวนการประชาสังคมทุกระดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมเพื่อการบริโภค ยกระดับรายได้ และรักษาสิ่งแวดล้อม

1. ปรับโครงสร้างการผลิตและพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตแบบครบวงจร โดยปรับใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างเหมาะสม
2. ส่งเสริมและสนับสนุนงานศิลปาชีพในพระบรมราชูปถัมภ์ และอุตสาหกรรมในครัวเรือน
3. พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้แข็งแรง พึ่งตนเองได้ โดยสนับสนุนการรวมกลุ่มเป็นองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายได้กว้างขวาง ทั้งการวางแผนการผลิต การตลาด การระดมเงินทุนและระบบออมทรัพย์ชุมชน การบริหารจัดการธุรกิจชุมชน รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ การบรรจุภัณฑ์และการขนถ่ายสินค้าอย่างเป็นระบบ โดยผสมผสานเทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ร่วมกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านพัฒนาเมือง โครงสร้างพื้นฐานและการเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน

1. กำหนดการใช้ที่ดิน (Zoning) ที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ ทั้งเขตเกษตร อุตสาหกรรม เขตอนุรักษ์แหล่งน้ำ พื้นที่ท่องเที่ยว เขตเมืองและชนบท
2. พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้สมบูรณ์ ทิวตั้ง และเอื้ออำนวยต่อการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจ
3. เร่งรัดศึกษาและจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาศักยภาพ ในการร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมกับสหภาพพม่า

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านพัฒนาการเมือง การปกครอง และบริหารการจัดการ

1. เร่งกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและชุมชนอย่างจริงจัง ทั้งในด้านการคลัง การจัดบุคลากรและการงบประมาณ เพื่อสร้างอำนาจและความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ความเข้าใจ จิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้แก่ประชาชน
3. เสริมสร้างกระบวนการพัฒนาและการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม ของประชาชน ในการร่วมคิด ร่วมทำและร่วมติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะก่อให้เกิดความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และความโปร่งใสในสังคม
4. เสริมสร้างกระบวนการปฏิรูปการเมือง และสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีอย่างต่อเนื่อง โดยการพัฒนากลไกทางการตรวจสอบบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี
5. ส่งเสริมการกระจายอำนาจและถ่ายโอนบริหารงบประมาณสู่องค์กรส่วนท้องถิ่น เพิ่มบทบาทและขีดความสามารถของหน่วยงานในภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อรองรับการกระจายอำนาจ สนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นในลักษณะประชาคมกลุ่มจังหวัด

6. เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งมาดำรงตำแหน่งที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

7. สนับสนุนให้มีการพิจารณาความดี ความชอบเป็นพิเศษ ให้แก่ข้าราชการในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และมีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

บริบทด้านการท่องเที่ยว

ลักษณะการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่เป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น การเดินป่าศึกษาวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย การเดินเที่ยวถ้ำ ซึ่งมีอยู่หลายแห่ง การล่องแพ เทียน้ำตก เป็นต้น เนื่องจากภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่เป็นภูเขาสูง มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติจำนวนมาก นักท่องเที่ยวที่มุ่งหน้ามาเที่ยวที่นี้ส่วนใหญ่จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อชมธรรมชาติ และวิถีชีวิตของผู้คนมากกว่าการท่องเที่ยวในลักษณะอื่น ๆ

สถานที่ท่องเที่ยวในตัวเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1. วัดต่าง ๆ เช่น วัดจองกลาง วัดพระนอน
2. วนอุทยานถ้ำปลา
3. วนอุทยานน้ำตกผาเสื่อ
4. บ่อน้ำร้อนผาบ่อง และเขื่อนพลังน้ำผาบ่อง
5. บ้านน้ำเพียงดิน
6. หมู่บ้านชาวเขาต่าง ๆ เช่น บ้านในสอย, บ้านนาป่าแปก, หมู่บ้านรักไทย(แม่ออ), หมู่บ้านสบสอย, หมู่บ้าน(ปางอุ๋ง), หมู่บ้านแม่วไมโครเวฟ
7. เขื่อนประทับแรมโป่งแดง
8. พระตำหนักปางตอง
9. น้ำฮวยใจ
10. น้ำตกชู้ซ่า
11. หมู่บ้านพะไฮโหลและอ่างเก็บน้ำแม่ฮ่องสอน
12. ดอยพุย
13. น้ำตกห้วยปูลิง
14. หนองจองคำ
15. อนุสาวรีย์พญาสิงหนาทราชา
16. ศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน

องค์กรที่ทำงานด้านเด็กในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

เนื่องจากความรุนแรงและสภาพของปัญหาด้านเด็กในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีปรากฏให้เห็นน้อย จึงทำให้การช่วยเหลือเด็กในลักษณะของหน่วยงาน มูลนิธิ หรือองค์กรพัฒนาเอกชน(NGOs) ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ทำงานด้านเด็กมีให้เห็นไม่ชัดเจนนัก ส่วนใหญ่องค์กรที่ช่วยเหลือเด็กเป็นรูปแบบของมูลนิธิคริสเตียนที่ให้เงินทุนด้านการศึกษา และอุปกรณ์ต่าง ๆ และพบว่าส่วนใหญ่เป็นองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือเฉพาะเด็กชาวเขา หรือคนที่นับถือศาสนาคริสต์เท่านั้น ซึ่งรูปแบบการช่วยเหลือขององค์กรต่าง ๆ เหล่านี้มักเกิดความซ้ำซ้อนในการให้ทุนกับเด็ก ๆ บางคนได้รับทุนการศึกษามากที่สุดถึง 5-6 องค์กร ส่งผลให้เด็กใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย เช่น ซื้อมอเตอร์ไซด์ โทรศัพท์มือถือ สิ่งของเครื่องใช้ที่ไม่จำเป็น เพราะเด็กชาวเขามีภูมิลำเนาอยู่บนดอยสูงต้องมาเช่าหอพักอยู่และเรียนหนังสือในตัวจังหวัด ทำให้บุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและคิดว่าควรมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วนเพราะสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการประพฤติน่าไม่เหมาะสมของเด็กวัยรุ่นกลุ่มดังกล่าว

การที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีองค์กรที่ทำงานด้านเด็กน้อยนั้น ส่วนหนึ่งเนื่องจากแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดเล็ก สงบ มีปัญหาที่เกิดจากธุรกิจการท่องเที่ยวค่อนข้างน้อยและไม่ชัดเจนนัก อย่างไรก็ตามเมื่อไม่นานมานี้ (18 กรกฎาคม 2546) องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมประชุมเพื่อตั้งศูนย์ปฏิบัติการเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็ก (ศป.พด.) ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนขึ้น ณ โรงพยาบาล ศรีสังวาลย์ เพื่อหาองค์กรร่วมที่มารับผิดชอบในการบริหารศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กของจังหวัด และเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ถูกล่วงละเมิดในด้านต่าง ๆ รวมทั้งเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศด้วย อันเป็นการเตรียมความพร้อมในการดูแลและช่วยเหลือเด็กเพื่อรองรับกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอีกด้วย

หน่วยงาน NGOs ที่เข้าร่วมและให้การสนับสนุนการทำงานของศูนย์ปฏิบัติการเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็ก (ศป.พด.) ได้แก่ UNICEF นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนการทำงานในชุมชนเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันและแก้ไขการล่วงละเมิดเด็กคือ Ecpat Foudation ประเทศไทย

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของจังหวัด

ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ

การท่องเที่ยวส่งผลให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีเศรษฐกิจดีขึ้น ประชาชนในพื้นที่ท่องเที่ยวมีรายได้

เพิ่มจากการทำไร่ทำนา มีความเป็นอยู่ดีขึ้น แต่ในตัวเมืองแม่ฮ่องสอนนั้นมักพบว่าผู้ประกอบการต่างถิ่นที่เข้าไปประกอบอาชีพเพียงชั่วคราวชั่วคราวมักไม่ได้ตระหนักถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในระยะยาว เช่น การเอาไรต์เอาเปรียบนักท่องเที่ยว การแข่งขันด้านบริการต่าง ๆ ที่เป็นการเอาเปรียบ

นักท่องเที่ยว และสร้างความไม่ประทับใจจากการเดินทางมาเที่ยว ทำให้ภาพพจน์ในการท่องเที่ยวเสียหาย

นอกจากนี้ ในด้านเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลยังมีรายได้จากการท่องเที่ยวในลักษณะของการเก็บภาษีรายได้ และนำเงินดังกล่าวมาพัฒนาท้องถิ่นอีกด้วย

2. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

การที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงนั้นส่งผลให้ประเทศไทยมีชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยวไปด้วย เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน รวมทั้งเกิดการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน และดังได้กล่าวแล้วว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีลักษณะการท่องเที่ยวเป็นเชิงอนุรักษ์ หรือ เชิงวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวที่มุ่งหน้ามาเที่ยวที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่จึงไม่เน้นการท่องเที่ยวในตัวเมือง แต่จะกระจายไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตอำเภอรอบนอกที่มีสถานที่เที่ยวตามธรรมชาติ เช่น อำเภอปางมะผ้า อำเภอปาย และบางพื้นที่ของอำเภอเมือง ดังนั้นผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงไม่ปรากฏอย่างเด่นชัดมากนัก แต่จะแฝงไว้ในเรื่องของวิถีชีวิตของผู้คนที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง อาทิเช่น การประกอบอาชีพจากที่เคยทำอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำไร่ ทำสวน หรือ ทำนา บางครอบครัวก็เปลี่ยนมาเป็น การค้าขาย หรือทำธุรกิจเพื่อรองรับการท่องเที่ยวของจังหวัด รวมทั้งธุรกิจบริการ เป็นต้น

นอกจากนี้ธุรกิจการท่องเที่ยวยังส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในตัวเมือง เนื่องจากมีคนต่างถิ่นที่เป็นนักธุรกิจได้เข้าไปตั้งรกรากอยู่ในพื้นที่ ซึ่งในสายตาของทุกคนที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่แม่ฮ่องสอนมีความคิดเห็นว่าคุณต่างถิ่นเหล่านี้มีความรักในท้องถิ่นน้อยกว่าคนในพื้นที่ ซึ่งมักสะท้อนออกมาในรูปแบบของการทำธุรกิจที่เอาใจเปรียบนักท่องเที่ยว เช่น คิดค่าบริการเกินควรบ้าง การเปิดสถานบริการเกินเวลาบ้าง แต่ก็ยังเป็นจำนวนน้อย เนื่องจากมีระบบการควบคุมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

3. ด้านการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก

จากการเก็บข้อมูลในพื้นที่อำเภอเมืองนั้น ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-Informant) แต่ละคนได้ให้ข้อมูลตรงกันว่า การแสวงหาประโยชน์ทางเพศกับเด็กที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนอาจไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนนัก อย่างไรก็ตามเราไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าประเด็นปัญหาการแสวงหาประโยชน์หรือการเอาเปรียบทางเพศของเด็กจะไม่เกิดขึ้นเลย เพราะหากเป็นเช่นนั้นก็คงจะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นปกติ เพียงแต่ในการเก็บข้อมูลที่แม่ฮ่องสอนนั้นไม่ปรากฏว่ามีประเด็นปัญหานี้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ในกรณีที่พบว่ามี การล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งมีจำนวนน้อยมากนั้น ก็ไม่เป็นผลจากการกระทำของนักท่องเที่ยวแต่อย่างใด แต่เป็นการกระทำจากบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็ก สาเหตุที่มีปรากฏการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กมีน้อยนั้นเนื่องจาก

1. มาตรการควบคุมทางสังคม

กล่าวคือจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดเล็ก ๆ ที่มีพื้นที่ไม่กว้างมากนัก ผู้คนส่วนใหญ่ยังมีความสัมพันธ์กันแบบใกล้ชิด ถึงแม้จะมีนักท่องเที่ยวหรือคนต่างพื้นที่เข้ามาอาศัยอยู่มาก แต่คนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอนจริง ๆ แล้วจะรู้จักและคุ้นเคยกันหมด หากพบเจอกันตามท้องถนนก็สามารถบอกได้ว่าใครเป็นลูกใคร วัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังมีความเข้มแข็ง ถึงแม้ว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอนจะเป็นเมืองท่องเที่ยวแต่ผู้คนที่อาศัยอยู่ก็ยังคงยึดมั่นในจารีตประเพณีดั้งเดิมของตนเอง ยกตัวอย่างเช่น การแต่งกายด้วยชุดไตที่เป็นชุดประจำกลุ่มชาติพันธุ์มักมีให้เห็นได้ทุกพื้นที่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และเนื่องจากเป็นชุมชนเล็กระบบการควบคุมกันทางสังคมจึงยังคงมีอยู่ หากใครมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนก็จะเป็นที่รู้ของคนในชุมชน ที่มีก็จะชุบชิบนินทาและไม่คบหาด้วย เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้คนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่กล้าทำมีพฤติกรรมที่ผิดกฎระเบียบของสังคมเพราะมีกลไกของสังคมคอยดูแลและควบคุมอย่างเข้มแข็ง

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่น นักธุรกิจที่ทำทัวร์ โกดี้ ตำรวจท่องเที่ยว ตำรวจภูธร ประธานชมรมมัคคุเทศก์ รวมทั้งผู้คนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนแล้วไม่ปรากฏว่ามีปรากฏการณ์การแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็ก แต่อย่างใด ในช่วงที่ผ่านมาปัญหาที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นปัญหาเรื่องยาเสพติดที่เกิดขึ้นมานาน และเริ่มจะทุเลาลงในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาเพราะมีนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลยุค พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นอกจากนี้ยังมีปัญหาของแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานเถื่อนโดยไม่มีบัตร เพราะก่อให้เกิดผลกระทบตามมา เช่น การแย่งงานคนไทย การก่อคดีต่าง ๆ เช่น การล่วงละเมิด และข่มขืนในกลุ่มกันเอง ปัญหาด้านสาธารณสุข เช่น เรื่องสุขภาพ การขายบริการ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการไปขายบริการยังต่างถิ่น เช่น เชียงใหม่ กรุงเทพฯ และจังหวัดอื่น ๆ ฯลฯ และบางส่วนก็ย้อนกลับมาขายบริการในแม่ฮ่องสอนอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้หญิงกลุ่มนี้จะเป็นวัยผู้ใหญ่ที่มีอายุเกิน 20 ปีแล้ว

2. มาตรการควบคุมทางกฎหมาย

กล่าวคือการควบคุมของกฎหมายที่มีความเข้มงวด เนื่องจากเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองเล็ก ๆ สถานบริการต่าง ๆ จึงมีค่อนข้างน้อย จากการสำรวจเมื่อเดือนกรกฎาคม 2546 ของนักวิจัย พบว่าในตัวอำเภอแม่ฮ่องสอน มีผับจำนวน 1 แห่ง ร้านอาหาร 10 แห่ง คาราโอเกะ 1 แห่ง เท่านั้น ในจำนวนสถานบริการทั้งหมดนี้จะเปิดและปิดตรงตามพรบ. สถานบริการ ฉบับ 2509 ที่ได้กำหนดเวลาปิดเปิดสถานบริการ คือ 18.00 - 24.00 น. และบางแห่งปิดเวลา 02.00 น. ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนกฎหมายแล้ว เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ หรือประชาชนในพื้นที่ก็จะรู้ได้ทันที ในขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเองมีความเคร่งครัดในการใช้กฎหมายด้วย

3. ผู้บริหารให้ความสำคัญ

ผู้บริหารในท้องถิ่นมีความเอาใจจริงเอาใจกับมาตรการคุ้มครอง ~~การ~~คุ้มครอง อันได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรี ฯลฯ ให้ความสนใจกับประเด็นปัญหาของเด็กมาตลอด และมีนโยบายควบคุมอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะในช่วงที่มีมาตรการควบคุมสถานบันเทิงจะมีความเข้มงวดเป็นพิเศษ

ในขณะที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่ามีปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวที่ออกมาในรูปแบบของการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาขอแต่งงานกับผู้หญิงชาวเขา อันเป็นผลกระทบที่ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในชุมชนผู้หญิงและครอบครัวที่มีความคิดว่าการได้สามีเป็นชาวต่างชาติ เป็นสิ่งที่ดีและเป็นโอกาสของชีวิต และกลายเป็นค่านิยมในชุมชนไป ดังกรณีของผู้หญิงขายบริการแบบแฝงในร้านอาหารแห่งหนึ่งในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้สะท้อนให้เห็นถึงความคิดและความรู้สึกของตนเอง ดังนี้

กรณีศึกษา น้องแอน (นามสมมติ) จากร้านอาหารน้ำผึ้ง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ชีวิตสาวไทยใหญ่ที่ต้องโลดแล่นอยู่ในวงจรการขายบริการทางเพศ :

ดังได้กล่าวไปแล้วว่าสถานบริการที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้นมีน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับเมืองท่องเที่ยวอื่นๆ เนื่องจากการควบคุมของกฎหมายและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจึงทำให้ลักษณะของการขายบริการทางเพศมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นการขายบริการแบบแอบแฝงมากขึ้น ส่งผลให้วิธีการสร้างความสัมพันธ์กับผู้หญิงที่ขายบริการทางเพศที่แม่ฮ่องสอนเป็นสิ่งที่ค่อนข้างยาก เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองเล็กๆ และเป็นสังคมที่แคบ แม้แต่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หรือคนที่ทำงานด้านเด็กในแม่ฮ่องสอนก็ยังไม่ปรากฏว่ามีการแสวงหาประโยชน์จากเด็กชัดเจนนัก เพราะส่วนใหญ่มีลักษณะการขายบริการแบบเต็มใจ และพึงพอใจระหว่างแขกกับผู้หญิงมากกว่า ซึ่งจะต้องอาศัยช่วงระยะเวลาสร้างความคุ้นเคยค่อนข้างนานก่อน

โอกาสอันดีที่ทีมงานใช้วิธีการเข้าถึงเด็กโดยเป็นนักท่องเที่ยวธรรมดาคนหนึ่ง และในที่สุดน้อง “แอน อิศรา” จึงยอมเดินออกมาเป็นเพื่อน ซึ่งทีมงานที่ได้ชักชวนน้องแอนออกมาได้มาแนะนำให้ทีมวิจัยรู้จัก เราจึงได้พูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับ “น้องแอน” ซึ่งใช้เวลาเกือบสองชั่วโมง

น้องแอนเริ่มต้นการสนทนาเป็นส่วนใหญ่ เพราะฤทธิ์ของเบียร์ที่หอบหิ้วมาจากร้านเซเว่นอีเลฟเว่นอีก 2 ขวด เพราะดื่มเป็นเพื่อนกับแขกในร้านมาก่อนแล้ว กับถุงขนมกรอบกับแกล้มอีก 2 ถุง บอกว่าตัวเองเมาแล้ว แล้วเชื่อเชิญให้ทีมงานร่วมวงดื่มด้วย น้องแอนเล่าว่าตัวเองเป็นคนจีนหรือไทยใหญ่ (เป็นคำพูดของน้องแอน) ที่เข้ามาอยู่ในเมืองไทยตั้งแต่อายุ 13-15 ปี โดยญาติได้ไปรับมาจากต่างจังหวัด (หมายถึงประเทศพม่า ซึ่งน้องแอนใช้คำว่าต่างจังหวัด) ตอนนั้นน้องแอนยังเล็กและจำไม่ได้ว่ามาจากที่ไหน และมาอย่างไร แต่หลังจากมาแล้วก็มาปักหลักอยู่ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน แล้วย้ายไปอยู่บ้านนายตำรวจซึ่งน้องแอนใช้คำว่า “ตำรวจนักสืบ” คนหนึ่งที่ย่านมหาชัย จังหวัด

สมุทรปราการ อยู่ได้หลายปี จึงได้ย้ายกลับมาอยู่ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนอีกครั้ง จนกระทั่งมีสามีเป็นคนไทยใหญ่ด้วยกัน และมีลูกผู้หญิง 2 คน ปัจจุบันสามีได้เสียชีวิตแล้วซึ่งในขณะนี้ญาติที่อยู่เชียงใหม่ได้รับอาสาเลี้ยงลูกให้ ซึ่งหากมีเงินมีรายได้จากการออฟหรือออกไปกับแขกน้องแอนก็จะส่งไปให้ญาติเพื่อเป็นค่าดูแลลูก ซึ่งญาติบอกว่าไม่จำเป็นต้องส่งไปให้เพราะญาติจะเป็นคนดูแลให้เอง แต่ด้วยหัวอกผู้เป็นแม่ของน้องแอน จึงยังต้องส่งเงินไปให้เขาหากตัวเองไม่ขัดสน

สาเหตุการขายบริการทางเพศ

ชีวิตอันซบเซาของน้องแอนที่ได้ระบายออกมาในขณะที่มีนเมาเบียร์ถึงสาเหตุการเข้ามาขายบริการทางเพศว่าสาเหตุใหญ่ก็คือ ภาวะเศรษฐกิจที่บีบคั้น ขาดรายได้ที่จะต้องนำมาเลี้ยงลูก เลี้ยงชีวิตตัวเอง และครอบครัว สาเหตุหรือปัจจัยที่รองลงมาได้แก่ ความซบเซาและผิดหวังจากการมีชีวิตคู่ที่ระทมทุกข์ ทั้งขาดเงิน ถูกสามีทำร้ายร่างกาย จนทำให้น้องแอนฝังใจถึงเหตุร้าย ๆ ในอดีตที่ผ่านมา น้องแอนทนอยู่กับความเจ็บปวดที่ต้องอยู่กับสามีไม่ได้ จึงต้องตัดสินใจทิ้งสามีไปซ่อนตัวอยู่ต่างอำเภอ (ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน) สามีก็ตามหาและทำร้ายมาตลอด จนกระทั่งเมื่อ 3 ปีที่ผ่านมาสามีได้เสียชีวิตจากการเป็นไข้มาลาเรีย

น้องแอนเล่าถึงสาเหตุหลักจริง ๆ ของตัวเองที่มาขายบริการว่าเป็นด้านเศรษฐกิจที่ไม่มีทางเลือก ถ้าไม่ขายบริการก็ทำอะไร เงินไม่มีใช้ ฐานะยากจน ไม่มีพ่อ-แม่ ไม่มีโอกาสที่จะหางานดี ๆ เพราะไม่มีความรู้ ไม่มีการศึกษา ซึ่งน้องแอนอ่านหนังสือไทยไม่ได้ และพูดไม่ชัดเจนนานัก

ชีวิตการขายบริการที่น้องแอนรับอย่างเต็มปากว่าตัวเอง “ออฟ” นั้นเริ่มต้นที่อำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ร้าน”จันทร์” เป็นระยะเวลามา 1 ปีกว่า ๆ โดยเริ่มทำด้วยการชักชวนจากเพื่อนผู้หญิงเป็นคนไทยใหญ่ด้วยกัน ขณะที่มิวจัยได้นั่งคุยกับน้องแอน ๆ มีบัตรสีฟ้า ซึ่งสามารถอยู่ในประเทศไทยได้ และได้ค้นจากกระเป๋าออกมาให้เรดู และเริ่มเล่าต่อไปว่า การให้บริการทางเพศชั่วคราวของน้องแอนคิดจากแขก ครั้งละ 1,500 บาท และค้างคืนครั้งละ 2,500 บาท โดยแขกที่มีความประสงค์จะออฟจะต้องจ่ายเงินให้กับทางร้าน ซึ่งคิดเป็น 2 ราคา คือ ก่อนเที่ยงคืน 300 บาท หลังเที่ยงคืน 500 บาท

ถึงแม้จะมีวิธีการทำงานกลางคืนตามปกติแต่น้องแอนยังใช้เวลาในช่วงเช้าหรือสายเดินขายกับข้าวในตลาดสดด้วย แต่ก็ไม่ใช่ทุกวันหากวันไหนพอมีแรงไปได้ก็จะออกไปขาย

แขกที่มาใช้บริการ

แขกที่มาใช้บริการที่ร้าน”จันทร์” ที่น้องแอนทำงานอยู่ส่วนใหญ่เป็นคนไทย ที่มาจากทั้งต่างจังหวัดและคนในท้องถิ่น มีทั้งคนพื้นราบและคนไทยใหญ่ ช่วงเวลาที่แขกเที่ยวจำนวนมากนั้นไม่แน่นอนนัก บางช่วงก็มีนักท่องเที่ยวฝรั่งมาก บางช่วงก็เป็นคนไทยมาก การเลือกแขกของน้องแอนบอกว่าจะดูจากท่าทางการพูดคุยที่ดูใจดีเพราะตัวเองเคยมีประสบการณ์ที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรงจึงไม่ชอบ และจะพยายามเลือกแขกที่ใจดี คุยดีเท่านั้นในขณะที่แขกที่ร้านก็ไม่ได้มีให้น้องแอน

เลือกมากนักรกเว้นช่วงเทศกาลสำคัญ ๆ เท่านั้น แต่นั่นก็คือเวลาทองที่น้องแอนบอกว่าจะไม่ยอมเลือก เช่นกัน เพราะทำให้มีรายได้จากการทำงานลดลง

การป้องกันตัวเองจากการมีเพศสัมพันธ์ของน้องแอน ๆ บอกว่าจะใช้ถุงยางอนามัย แต่ไม่เคยใส่ให้แขก ๆ จะใส่เอง และเตรียมมาเอง ถ้าไม่ใส่ก็จะไม่เอา แต่เท่าที่พูดคุยกับแอนแล้ว แอนมักจะตีหมัดก่อนรับแขกเสมอ และในขณะที่นั่งคุยกับเราน้องแอนก็ควบคุมตัวเองได้น้อย ซึ่งเราไม่แน่ใจว่าหากน้องแอนมีพฤติกรรมตีหมัดแล้วรับแขกด้วยแล้วจะมีสติที่จะใช้ถุงยางอนามัยหรือไม่ อยากรู้

เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เป็นต่างชาติจำนวนมากดังนั้นการรู้ภาษาอังกฤษและสามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้นั้นนับเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการทำงาน ซึ่งน้องแอนตระหนักดีและมีความใฝ่ฝันอยากเรียนการศึกษานอกระบบโรงเรียน (กศน.) เพราะต้องการรู้ภาษาไทย และต้องการสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ดี และนั่นเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะหาเงินได้เป็นกอบเป็นกำ ซึ่งน้องแอนบ่นกับตัวเองว่าหากสื่อสารภาษากับชาวต่างชาติได้ตัวเองคงมีรายได้จากการขายบริการมากกว่านี้ เหมือนเป็นความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจของน้องแอน

ความรู้เรื่องเอดส์

แอนบอกว่าตัวเองเข้าใจเรื่องเอดส์ดี และรู้ว่าตัวเองก็เสี่ยงต่อการติดเชื้อ แต่ก็พยายามป้องกันตัวเองโดยใช้ถุงยางอนามัยเวลารับแขก และในอนาคตก็คิดว่าจะเลิกจากการขายบริการทางเพศ และอาจจะไปค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอนอันเป็นความหวังที่น้องแอนวาดไว้ กลุ่มเสี่ยงต่อเอดส์นั้นน้องแอนคิดว่าไม่ใช่เฉพาะกลุ่มขายบริการทางเพศ แต่เป็นกลุ่มพ่อบ้าน หรือแม่บ้านที่มีพฤติกรรมเสี่ยงที่ไปรับมา หากสามีหรือภรรยาไปรับมาก็ทำให้อีกคนหนึ่งมีโอกาสเสี่ยงเหมือนกัน

เราคุยกับน้องแอนจนกระทั่งถึงตี 2 จึงให้ทีมงานหนุ่มที่พาน้องแอนออกจากร้านมาหลบไปนอนก่อน เพราะไม่ยอมให้น้องแอนมีความหวังว่าคืนนี้อาจได้แขก โดยเราอธิบายให้น้องแอนเข้าใจว่าที่เขาไปนอนเพราะว่าเมาเบียร์มาก แอนก็ไม่ว่าอะไร แต่เรารู้สึกถึงดวงตาที่น้องแอนส่งผ่านมายังเรา ที่ดูเหมือนผิดหวังลึก ๆ แต่ทีมงานเราได้อธิบายวัตถุประสงค์ของการพูดคุยของเรากับแอน ซึ่งแอนก็เต็มใจพูดคุยด้วย

แอนดื่มเบียร์หมดไป 1 ขวดครึ่งและหอบหิ้วเบียร์ที่เหลือกลับไปด้วย เมื่อเราขอให้คนขับรถไปส่งน้องแอนกลับบ้าน พอมารุ่งเช้าคนขับรถเล่าว่าน้องแอนถามเขาว่าอยากใช้บริการกับแอนไหม? แต่เขาไม่ตกลง แอนจึงขอเขาขับรถไปส่งแอนหาแขกตามถนนเพราะอยากได้เงินค่าหอพัก แต่แอนก็ไม่ได้พบใคร เพราะถนนหนทางในเมืองแม่ฮ่องสอนเวลาตี 2 ช่างเจียบนัก น้องแอนจึงกลับบ้านในที่สุด

จากชีวิตที่โลดแล่นขายบริการของน้องแอนถึงแม้แอนไม่ได้บอกว่าถูกล่อลวงไปขายบริการมาก่อนหรือไม่ แต่ก็ทำให้เราสันนิษฐานได้ว่าน้องแอนอาจถูกบุคคลที่ตัวเองอ้างว่าเป็นญาติ หรือคน

ใกล้ชิดลวงละเมิดและแสวงหาประโยชน์ทางเพศมาตั้งแต่อายุ 13-15 ปี โดยการให้ไปขายแรงงานที่สมุทรปราการ ซึ่งเป็นย่านที่มีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก และมีสถานบริการมากในอดีต ซึ่งมีผลงานวิจัยหลายชิ้นที่ระบุว่าบริเวณย่านมหาชัยเป็นแหล่งขายบริการมาตั้งแต่อดีต และถึงแม้ว่านางแอนจะบอกว่าตัวเองไปทำงานเป็น “คนรับใช้” ในบ้าน แต่จากการพูดคุยแล้ว ทำให้ประมวลได้ว่านางแอนอาจถูกหลอกไปขายบริการทางเพศตั้งแต่เด็ก ๆ โดยที่ตัวเองไม่รู้ว่านั้นคือ การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากตัวเอง ในขณะที่นางแอนบอกกับเราว่าตัวเองเริ่มขายบริการตั้งแต่สามมิได้เสียชีวิตจากการเป็นไข้มาลาเรีย

สาเหตุหลักของการเข้าสู่กระบวนการขายบริการทางเพศของนางแอนเนื่องมาจากความยากจน ซึ่งไม่แตกต่างจากสาวไทยใหญ่ที่ทำงานที่ร้านเดียวกับนางแอน เพราะหลายคนหนีมาจากประเทศพม่าเนื่องจากถูกรุกรานด้วยสงครามและชาติที่พังกัง นอกจากนี้ยังขาดทางเลือกในการประกอบอาชีพเพราะไม่มีความรู้ ไม่มีการศึกษา อ่านหนังสือไม่ได้ และพูดไทยได้ไม่ชัดนัก ซึ่งแอนได้ยืนยันกับเราว่าผู้หญิงขายบริการที่ร้านโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นและยังโสดมีจำนวนหลายคนที่มีสาเหตุการเข้าสู่วงจรขายบริการทางเพศเพราะความเต็มใจไม่มีใครล่อลวง

บริบทอำเภอปางมะผ้า

ปางมะผ้าเป็นอำเภอเล็ก ๆ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นดินแดนแห่งอารยธรรมเก่าแก่ที่นักโบราณคดีได้ค้นพบร่องรอยของการอยู่อาศัยของมนุษย์ในสมัยอดีต เป็นโลงศพโบราณ ที่เรียกว่า “โลงผีแมน” ที่นักโบราณคดียังไม่สามารถสรุปได้ว่าการสร้างในยุคใด และมนุษย์ในสมัยก่อนสร้างโลงผีแมนขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ใด เพราะมีลักษณะแคบยาว และมีรางอันขุดเจาะจากไม้ซุงที่มีความกว้างไม่ถึง 50 เซนติเมตร และมีความยาวกว่า 2 เมตร ซึ่งไม่น่าจะเป็นขนาดที่เหมาะสมสำหรับการบรรจุศพ*

ชนพื้นเมืองดั้งเดิมของอำเภอปางมะผ้า คือ “ชาวไทยใหญ่” หรือ “ชาวไต” ต่อมาได้มีชาวเขาเผ่าต่าง ๆ อพยพมาอยู่มากขึ้นโดยเฉพาะชาวเขาเผ่าลีซอ หรือ ลีซู ที่มีจำนวนมากที่สุดในอำเภอปางมะผ้า อย่างไรก็ตาม อำเภอปางมะผ่ายังประกอบไปด้วยชาวเขาเผ่าอื่น ๆ ที่มีจำนวนลดหลั่นกันไป อาทิเช่น มูเซอ กะเหรี่ยง ลีัว เป็นต้น ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 อำเภอปางมะผ้าเป็นทางผ่านของการเดินทัพของทหารญี่ปุ่น และของพ่อค้าประชาชน จึงเป็นที่พักยามค้าคินของผู้คนที่เดินทางไปมา

ในอดีตอำเภอปางมะผ้ามีปัญหาในเรื่องของยาเสพติด โดยเฉพาะฝิ่น เนื่องจากเป็นแหล่งที่มีภูมิประเทศติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ พม่า มีการลำเลียงยาเสพติดผ่านในพื้นที่ โดย

* เพื่อความเข้าใจในแผ่นดินแม่ฮ่องสอน, สำนักพิมพ์สารคดี (พิมพ์ครั้งที่ 2), หน้า 24-26, 2536

กองกำลังของชนกลุ่มน้อย และคนไทยที่หาประโยชน์จากยาเสพติด แต่หลังจากที่มีนโยบายปราบปรามยาเสพติดตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 มาแล้ว ปัญหายาเสพติดได้ทุเลาลงไปมาก โดยเฉพาะในกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่ในอดีตบางส่วนเดินทางมาเที่ยว เพราะต้องการเสพยาในพื้นที่ตามคำบอกเล่าจากนักท่องเที่ยวในลักษณะปากต่อปาก

บริบทด้านการท่องเที่ยว

อำเภอปางมะผ้าเป็นอำเภอที่เป็นเส้นทางผ่านจากอำเภอปายเข้าสู่ตัวจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นอำเภอเล็ก ๆ แต่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จัก โดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่นิยมการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ เช่น น้ำตก ถ้ำ ภูเขา สถานที่เที่ยวที่เป็นที่รู้จัก ได้แก่ ถ้ำลอด และหมู่บ้านชาวเขาหลายแห่ง เช่น บ้านห้วยน้ำริน บ้านน้ำบ่อเสปย์ บ้านหนองตอง ฯลฯ เนื่องจากอำเภอปางมะผ้า อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ และมีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงทำให้บริษัทผู้ประกอบการที่เป็นทั้งเอกชน และชาวบ้านในท้องถิ่นบางคนได้จัดการท่องเที่ยวแบบทัวร์ป่าหรือ Home Stay ขึ้น โดยให้ชาวต่างชาติได้เข้าไปศึกษาวัฒนธรรมประเพณีของชาวเขา โดยการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับชาวเขาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางไปเที่ยวที่อำเภอปางมะผ้า มีหลากหลายเชื้อชาติ ได้แก่ ชาวอิสราเอล ญี่ปุ่น เกาหลี อังกฤษ สเปน ฯลฯ ซึ่งในระยะ 2-3 ปีมานี้ พบว่านักท่องเที่ยวชาวอิสราเอลนิยมขับรถจักรยานเข้าไปเที่ยวเป็นขบวนมากขึ้น ซึ่งการเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวจะเป็นลักษณะ Bag pack หรือแบกกระเป๋าหรือเป้เข้าไปกันเอง มีการกำหนดการเดินทางเอง รับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวจากกลุ่มเพื่อนฝูงที่เคยมาเที่ยวก่อนแล้วมีการบอกต่อ ๆ กันไป ไม่ได้มีการผ่านบริษัททัวร์แต่อย่างใด นอกจากนี้ช่วง 2-3 ปี ที่ผ่านมายังได้มีกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของประเทศอังกฤษได้เข้าไปทัศนศึกษา เป็นเวลาหนึ่งเดือนหรือมากกว่าอีกด้วย โดยมีอาจารย์เป็นผู้พามาและดูแล

สถานที่ท่องเที่ยวอำเภอปางมะผ้า

สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอปางมะผ้า มีดังนี้

1. ถ้ำต่าง ๆ เช่น ถ้ำน้ำลอด ถ้ำแม่ละนา(ลัดนา) ถ้ำผาเผือก ถ้ำผีแมน ถ้ำบ่อผี ถ้ำผามอญ ถ้ำผาแดง ถ้ำปางคำ(ปางคาม) และถ้ำน้ำลาง
2. หมู่บ้านชาวเขา เช่น หมู่บ้านน้ำบ่อเสปย์ ห้วยน้ำริน บ้านหนองตอง ฯลฯ
3. จุดชมวิว

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของอำเภอปางมะผ้า

ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวของอำเภอปางมะผ้า มีดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวทำให้อำเภอปางมะผ้ามีเศรษฐกิจดีขึ้น โดยการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไปยังชาวบ้านที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยว หรืออยู่บริเวณใกล้เคียง ๗ กับแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นรายได้จากการขายสิ่งอุปโภคบริโภค หรือรายได้จากการให้บริการกับนักท่องเที่ยว โดยการจุดตะเกียงนำทางให้นักท่องเที่ยวได้ชมถ้ำ ซึ่งชาวบ้านจะร่วมกันจัดการการท่องเที่ยวกันเอง โดยวิธีการสับเปลี่ยนกันนำทางโดยใช้วิธีเรียงลำดับไปเรื่อย ๆ หากเป็นในฤดูหนาว หรือช่วงถึงเทศกาลที่มีวันหยุด ชาวบ้านจะมีค่าตอบแทนมากกว่า 100 บาท เพราะค่าบริการหนึ่งเที่ยว(ไป-กลับ)คิดเที่ยวละ 100 บาท และการต่อ-จุงแพในถ้ำหนึ่งเที่ยว(เฉพาะขาไป)คิดเที่ยวละ 100 บาท ถ้าไป-กลับคิด 200 บาท* และถ้าเป็นฤดูกาลที่นักท่องเที่ยวมีจำนวนไม่มากก็อาจไม่ได้ค่าบริการเลยในแต่ละวัน นอกจากนี้ในหมู่บ้านที่มีการจัดการท่องเที่ยวแบบทัวร์ป่าหรือ Home Stay ยังช่วยให้ชาวบ้านมีรายได้มากขึ้น โดยเสียค่าต้นทุนการทำอาหารบริการนักท่องเที่ยวในจำนวนไม่มากนัก ซึ่งรายได้จากการท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นรายได้ที่ไม่แน่นอนและไม่ต่อเนื่องทั้งปี

นอกจากนี้ในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังได้กล่าวแล้ว ในบริเวณใกล้เคียง กับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ชาวบ้านยังมีการขายของที่ระลึกอันเป็นรายได้เสริมจากการทำไร่ ทำนาอีกด้วย

2. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ในอดีตอำเภอปางมะผ้าถูกมองว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมุ่งไปเพื่อต้องการเสพยาเสพติด เพราะอยู่ห่างไกล มีบรรยากาศดี เป็นธรรมชาติ และสามารถหาซื้อยาเสพติดได้ง่าย ซึ่งจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท่านหนึ่ง ทราบว่าปัจจุบันภาพเหล่านั้นได้หายไปจากปางมะผ้าแล้ว เพราะรัฐบาลมีนโยบายปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง มีการกวาดล้างอย่างหนัก อย่างไรก็ตามกลุ่มนักท่องเที่ยวเหล่านี้ก็มีจำนวนค่อนข้างน้อย

“ภาพนักท่องเที่ยวที่เข้ามาแต่ก่อนก็อาจจะปะปนกันไป บางคนก็มาท่องเที่ยวตามป่า มาเที่ยวธรรมชาติ ดูธรรมชาติ ดูความสวยงาม มันมีบางกลุ่มดั้งเดิมนี่เข้ามาเพื่อแสวงหายาเสพติดประเภทฝิ่นแล้ว ซึ่งก็ไม่ใช่ความผิดของเขาเพราะว่าคนแนะนำก็คือไกด์ การเปลี่ยนแปลงในด้านของการท่องเที่ยวของที่นี่ เราจะเห็นว่าจากที่เราเริ่มปราบปรามยาเสพติด เรามีการตัดทำลายไร่ฝิ่นมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งในระยะวันนีในพื้นที่เรามียาเสพติดน้อยที่สุด”

“แต่ก่อนพื้นที่ปางมะผ้านี้เหมาะสมปลูกไร่ฝิ่นที่สุด เพราะอากาศที่นี่มันเย็น มันเกี่ยวกับการทำมาหากินของชาวบ้านเขาด้วย เพราะเขาปลูกพืชอย่างอื่นไม่ได้ผลขายไม่ได้ราคาเท่ากับฝิ่น

* บานเย็น ชาญชนะวัฒน์. การท่องเที่ยวกับผลกระทบต่อชุมชนชาวไทยใหญ่ : กรณีศึกษาหมู่บ้านถ้ำลอด ตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน, หน้า 57, 2544

เพราะฉะนั้นพอเราเริ่มปราบปรามได้ซัก 2-3 ปีที่ผ่านมา มันเริ่มเปลี่ยนแปลง และก็คงเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเกี่ยวข้องคือเริ่มมีกัญชาเกิดขึ้นมาทดแทน”

ผลกระทบที่เกิดขึ้นในเรื่องยาเสพติดเนื่องมาจากโกด์เป็นผู้แนะนำ และมีการสูบให้เห็น และได้รับการช่วยเหลือจากกลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่ เช่น ชาวบ้านที่นำมาให้นักท่องเที่ยวเพราะเห็นว่ามีรายได้ดี จึงจัดหามาให้หรือเพาะพันธุ์เอง ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2545 ฝ่ายปกครองได้จับกุมกัญชาในนักท่องเที่ยวได้ปริมาณสูงถึง 7-8 กิโลกรัมซึ่งมีปริมาณที่ค่อนข้างมาก ทางฝ่ายปกครองได้แก้ไขโดยการพูดคุยให้เข้าใจถึงกฎหมายและข้อบังคับของประเทศไทยเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากในต่างประเทศบางแห่งยาเสพติดอาจไม่ผิดกฎหมาย ซึ่งเมื่อจับได้นักท่องเที่ยวก็มักจะให้เหตุผลว่า เพราะไม่มีใครบอกเขาว่าในประเทศไทยนั้นยาเสพติดผิดกฎหมาย นอกจากนี้ในเขตอำเภอปางมะผ้ายังมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาตั้งรกรากอยู่จำนวนหลายราย ที่มักมีเพื่อนฝูงจากต่างประเทศเดินทางมาเยี่ยมเสมอ และมักมีการรับรองแขกโดยการนำเอายาเสพติดมารับรองแขก

จากคู่มือประกอบการประชุมเรื่องปัญหาการจัดนำเที่ยวทัวร์ป่า ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็ได้ระบุถึงปัญหาที่เกิดจากการทัวร์ป่าว่าผู้ประกอบการและมัคคุเทศน์ที่มุ่งแต่ผลประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายต่อการท่องเที่ยวของประเทศ มักมีการดองสิ่งเสพติดและการขายผู้หญิงเข้ามาเกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ในกลุ่มเด็กเยาวชนบางครั้งมีการเลียนแบบพฤติกรรมต่างๆ จากนักท่องเที่ยว เช่น การแต่งกาย กริยาท่าทาง การตีแม่เหล้า สูบบุหรี่ ซึ่งการศึกษาการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน : กรณีหมู่บ้านถ้ำลอดของ บานเย็น ชานวณวัฒน์ ก็พบว่าเด็กเยาวชนในหมู่บ้านมีการเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ จากนักท่องเที่ยว และได้ซึมซับเอาพฤติกรรมดังกล่าวและบางครั้งก็มีการแสดงออก มาอย่างเปิดเผย

นอกจากนี้การที่หมู่บ้านชาวเขาแต่ละแห่งได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวย่อมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะในบางเผ่าที่วัฒนธรรมไม่เข้มงวดมากนัก มีการรับเอาวัฒนธรรมภายนอกเข้าไปในหมู่บ้านมาก ชาวเขาบางเผ่าจึงใส่ชุดประจำเผ่าน้อยลง แม้แต่อยู่ในหมู่บ้านก็ตาม และมีค่านิยมในการอพยพแรงงานไปทำงานต่างถิ่นมากขึ้น เช่น เชียงใหม่หรือเมืองใหญ่อื่นๆ มากขึ้น นอกจากนี้การอพยพแรงงานส่วนหนึ่งเพราะเด็กรุ่นใหม่นิยมที่จะเรียนหนังสือมากขึ้น และส่งผลให้เด็กเหล่านี้เมื่อจบการศึกษาแล้วไม่อยากจะกลับไปอยู่ในชุมชนเหมือนเดิม

อย่างไรก็ตามค่านิยมที่เด็กและผู้หญิงอพยพไปทำงานและเรียนในต่างถิ่นนี้เองที่มักทำให้มีโอกาสเสี่ยงที่จะถูกหลอกให้ทำงานกลางคืนและเข้าสู่การกระบวนขายบริการทางเพศ ซึ่งบางครั้งเด็กจะกลับมาในหมู่บ้านแล้วชักชวนเพื่อนๆ ในหมู่บ้านลงไปทำด้วย

¹ บานเย็น ชานวณวัฒน์. การท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน : กรณีศึกษาบ้านถ้ำลอด หน้า 66, 2544.

3. สถานการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กและสตรี

เนื่องจากอำเภอปางมะผ้าเป็นอำเภอที่เป็นทางผ่านระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับอำเภอปายบนเส้นทางสายปาย-แม่ฮ่องสอน เป็นเมืองเล็กๆ และเงียบ ไม่มีสถานบริการกลางคืนอยู่ในอำเภอ มีเพียงร้านอาหารเล็กๆ เท่านั้น ดังนั้นสถานที่ในตัวอำเภอที่จะเป็นจุดท่องเที่ยว หรือสถานบริการที่ล่อแหลมต่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กจึงไม่มีเลย ซึ่งแตกต่างจากตัวอำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอนและอำเภอปาย ซึ่งมีสถานบริการกลางคืนมากกว่า ในอำเภอปางมะผ้าส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่อยู่ห่างไกลออกไปจากตัวอำเภอ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มุ่งหน้าไปเที่ยวอำเภอปางมะผ้าจะเน้นการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ สถานการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กของอำเภอปางมะผ้าจึงไม่ได้ปรากฏให้เห็นชัดเจนนัก แต่ปรากฏให้เห็นชัดเจนในเรื่องของการแต่งงานของหญิงสาวชาวเขากับชาวต่างชาติ เช่น ญี่ปุ่นและฝรั่ง

ส่วนการล่วงละเมิดทางเพศนั้นพบว่ามักเกิดจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเช่น เพื่อนนักเรียน เป็นต้น ในช่วงที่เก็บข้อมูลได้มีคดีที่เกิดจากการที่เด็กผู้ชายมีการล่วงละเมิดเด็กผู้หญิงในโรงเรียน ซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดี และมีกรณีตัวอย่างในหมู่บ้านชาวเขาที่ผู้หญิงมักนิยมมีสามีเป็นชาวต่างชาติ เช่น ญี่ปุ่น และฝรั่ง ซึ่งเป็นลักษณะความเต็มใจมากกว่าการถูกล่อลวง และส่วนใหญ่ผู้หญิงมีอายุเกิน 20 ปี ดังจะนำเสนอให้เห็นโดยละเอียดในกรณีตัวอย่างต่อไปนี้

กรณีหมู่บ้าน “จันทร” : ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว

หมู่บ้าน “จันทร” ตั้งอยู่ไม่ไกลจากตัวอำเภอมากนัก ซึ่งอดีตเคยมีปัญหาในเรื่องยาเสพติด มีการแพร่ระบาดจำนวนมาก เป็นหมู่บ้านที่คนในชุมชนทั้งหมดเป็นชาวเขาเผ่าลีซู ซึ่งได้ตั้งรกรากอยู่มานาน และมีบางส่วนได้ย้ายมาจาก อำเภอเชียงดาว และอำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ และส่วนหนึ่งอพยพมาจากหมู่บ้านใกล้เคียงและมาจากฝั่งพม่า ปัจจุบันหมู่บ้านจันทรได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ชาวต่างชาติโดยเฉพาะญี่ปุ่นและฝรั่งได้นิยมมาเยี่ยมชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการทำไร่ ทำสวน การหุงหาอาหาร ฯลฯ ดังนั้นผู้หญิงในหมู่บ้านส่วนหนึ่งจึงได้ทำอาชีพปักผ้าและทำเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ ขายให้กับชาวต่างชาติ และส่วนหนึ่งออกไปขายสิ่งของเหล่านี้ตามสถานที่เที่ยวในอำเภอปางมะผ้า อำเภอเมือง และปาย เช่น ถ้ำลอด จุดชมวิว เป็นต้น

ลักษณะภูมิประเทศ

หมู่บ้าน “จันทร” อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอปางมะผ้ามากนัก ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสลับกับเนินสูง ด้านหลังเป็นภูเขาเตี้ย ๆ มีถนนเข้าสู่หมู่บ้านได้สองทาง เป็นถนนรกรังแต่ชาวบ้านสามารถเดินทางเข้าออกได้อย่างสะดวก ระหว่างทางหมู่บ้านเป็นสวนและพื้นที่ทำการเกษตรของหมู่บ้าน ส่วนไร่ของชาวบ้านจะอยู่ไกลออกไปจากชุมชนมาก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เป็นภูเขา

จำนวนประชากร

หมู่บ้านจันทร์มีประชากรทั้งหมด 539 คนแยกเป็นเพศชาย 282 คนและเพศหญิง 257 คน

สภาพเศรษฐกิจ

หมู่บ้านจันทร์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยการทำไร่ เช่น ข้าวไร่ ไร่ข้าวโพด ปลูกเผือก ถั่วแดง แครอท ไร่ชิง การประกอบอาชีพจะช่วยกันทั้งผู้ชายและผู้หญิง แต่ถ้ามีลูกแล้ว ผู้ชายจะเป็นฝ่ายออกไปทำไร่ ซึ่งอยู่ไกลออกไปจากหมู่บ้านและให้ฝ่ายหญิงดูแลและเลี้ยงลูกอยู่บ้าน รายได้ที่ได้จากการทำไร่นั้นมีไม่มากนัก หากปีใดฝนฟ้าไม่อำนวย ผลผลิตจะตกต่ำ รายได้ก็จะน้อยลงด้วย แต่การทำข้าวไร่ส่วนใหญ่เน้นผลิตไว้บริโภคมากกว่าขาย ส่วนข้าวโพด เผือก ถั่วแดง และแครอทปลูกเพื่อขาย

จากการสัมภาษณ์คนในชุมชนพบว่าในอดีตชาวบ้านในหมู่บ้านมักเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และมีปัญหาเรื่องยาเสพติดมากแต่ปัจจุบันนี้ชาวบ้านได้หันมาทำเกษตรกรรม และชุมชนก็กลายเป็นสถานที่ที่เยาวชนที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางเข้ามาเที่ยว โดยเฉพาะในฤดูหนาวจะมีปริมาณนักท่องเที่ยวมากเป็นพิเศษ จากการได้สอบถามกับชาวบ้านพบว่าหมู่บ้านจันทร์ ไม่ได้มีแหล่งท่องเที่ยวใด ๆ แต่ชาวบ้านนิยมผลิตสินค้าที่ทำจากผ้าปักลวดลายประจำเผ่าขายให้กับนักท่องเที่ยว เช่น กระเป๋า ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก เป้ ซองใส่โทรศัพท์มือถือ หมวก ฯลฯ เป็นต้น โดยการตั้งโต๊ะขายตามถนนเข้าหมู่บ้าน เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาก็จะหยุดซื้อและพูดคุยกับชาวบ้าน บางคนที่สนใจวิถีชีวิตของชาวบ้านก็จะติดตามออกไปยังไร่ข้าว ไร่ชิงเพื่อเป็นการศึกษาวถีชีวิต

การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่นี่เป็นการเที่ยวเพื่อศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน หากเห็นบ้านไหนมีกิจกรรมอะไร ก็จะเดินเข้าไปดู ซึ่งปัจจุบันกลายเป็นเรื่องปกติของชาวบ้านที่นี่ไปแล้ว เพราะรายได้จากการขายของให้นักท่องเที่ยวเป็นรายได้อีกหนึ่งหนทางหนึ่งของชาวบ้าน และในบางครอบครัวก็ถือเป็นรายได้หลัก

ประเพณีที่สำคัญของหมู่บ้านจันทร์

ประเพณีที่สำคัญของบ้านจันทร์นั้นเป็นประเพณีขึ้นปีใหม่หรือที่เรียกว่าประเพณี “กินวอ” ซึ่งจะจัดในช่วงเดือนมกราคมหรือกุมภาพันธ์ของทุกปี จัดในบริเวณลานหน้าบ้านของผู้ใหญ่บ้าน ใช้ระยะเวลา 7 วัน 7 คืน ซึ่งในประเพณีนี้คนลื้อในหมู่บ้านจะเข้าร่วมเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะหนุ่มสาวจะมีการเต้นรำตามจังหวะเพลงของเผ่าไปรอบ ๆ ลานหน้าบ้านผู้ใหญ่บ้านและรอบ ๆ หมู่บ้าน ส่วนผู้สูงอายุหรือคนที่มีครอบครัวแล้วจะเป็นคนดู และคอยอำนวยความสะดวกในเรื่องอาหารการกิน และเครื่องดื่มเพื่อเฉลิมฉลองในวันขึ้นปีใหม่ ช่วงนี้เองที่หนุ่มสาวในหมู่บ้านจะต้องหยุดงานทุกอย่าง คนที่ออกไปทำงานนอกบ้านก็จะลาหยุดเพื่อกลับไปฉลองด้วย ในช่วงวันขึ้นปีใหม่หรือประเพณี “กินวอ” ของหมู่บ้านจึงมีความคึกคักเป็นพิเศษ

นอกจากคนในหมู่บ้านแล้วบุคคลภายนอกยังสามารถเข้าร่วมประเพณี “กินวอ” ได้และสามารถเต้นรำกับหนุ่มสาวชาวลีซูได้อีกด้วย ในเทศกาลนี้เองที่บุคคลภายนอกมักเข้าใจว่าเป็นช่วงที่ผู้ชายนอกหมู่บ้านสามารถมีเพศสัมพันธ์กับสาวลีซูได้แต่จากการเก็บข้อมูลพบว่า เป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนักที่ผู้ชายนอกหมู่บ้านจะสามารถมีเพศสัมพันธ์กับสาวลีซูในช่วงเทศกาลนี้ เพราะความรู้สึกชอบพอกันต้องใช้ระยะเวลานานกว่าเจอกันแค่ครั้งเดียว และในกรณีหนุ่มสาวลีซูด้วยกันก็มีการเห็นหน้าตากันมานานความสัมพันธ์จึงเกิดขึ้นจากเทศกาลนี้ได้ ง่ายมากกว่าบุคคลภายนอกและหลังจากนั้นก็จะมี การเสียผีและแต่งงานในที่สุด

อาชีพและการอพยพแรงงาน

ในอดีตหมู่บ้านจันท์เป็นหมู่บ้านที่มีความสมบูรณ์ของต้นไม้และแหล่งน้ำ อาชีพส่วนใหญ่คือ ทำการเกษตร ผลผลิตจากการเกษตรในอดีตไม่มีปัญหามากนัก เนื่องจากชาวบ้านมีระบบการผลิต เพื่อยังชีพ ไม่ได้ผลิตออกสู่ตลาดนอกชุมชน แต่ปัจจุบันการผลิตดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาการขาดทุน เพราะบางฤดูกาลขาดน้ำ และชาวบ้านต้องพึ่งพาตลาดข้างนอกเพื่อให้มีรายได้จากการผลิตเพิ่มขึ้น โดยเน้นการผลิตเพื่อขาย ต้นทุนจากการผลิตจึงมีสูงเป็นสาเหตุให้ชาวบ้านมักขาดทุนจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม อันเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นหรือเยาวชนในหมู่บ้านบางส่วนหนึ่งมีการอพยพแรงงานเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวในเมืองใหญ่ ๆ เช่น เชียงใหม่และกรุงเทพฯ เป็นการหา รายได้เพื่อยังชีพที่มีความแตกต่างไปจากชุมชนเดิม หนุ่มสาวบางคนเมื่อเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม หรือ การท่องเที่ยวแล้วมักเกิดความหลงใหล และฟุ้งเฟ้อ จึงมุ่งเข้าสู่อาชีพการขายบริการทางเพศ เช่น ในรูปแบบของอาบอบนวด ร้านอาหาร ฯลฯ เมื่อกลับบ้านก็จะชักชวนเพื่อนฝูงในวัยเดียวกันอพยพแรงงานออกจากหมู่บ้านด้วย

ค่านิยมในการแต่งงานกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

จากการที่หมู่บ้านจันท์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชาวต่างชาตินิยมเข้าไปเที่ยวโดยเฉพาะ ญีปุ่นและฝรั่งนั้น ทำให้เกิดผลกระทบต่อคนในชุมชน คือ การมีค่านิยมในการแต่งงานกับชาวต่างชาติของผู้หญิงเผ่าลีซูในหมู่บ้าน เนื่องจากได้เห็นผู้หญิงลีซูที่เคยแต่งงานกับชาวต่างชาติมาแล้ว ร่ำรวยฐานะทางครอบครัวดีขึ้น มีบ้านหลังใหม่ มีรถยนต์คันงาม และบางคนยังได้ย้ายไปอยู่ประเทศญี่ปุ่นหรือยุโรปอีกด้วย นอกจากนี้แล้ว ค่านิยมที่รักความสบายแต่มีเงินใช้มาก ไม่อยากทำอะไร ทำนาเพราะคิดว่าเป็นงานที่เหนื่อย จึงเป็นเสมือนถนนสู่ดวงดาวของสาวลีซูในหมู่บ้าน หากได้แต่งงานกับชาวต่างชาติ โดยเฉพาะชาวญี่ปุ่นยิ่งเป็นสิ่งที่ใฝ่ฝัน เพราะญี่ปุ่นใจดี ไม่ซีหนึ่เยว ให้เงินมาก และรักครอบครัวของฝ่ายหญิงที่เป็นคนลีซูด้วย ส่วนสามีฝรั่งนั้นผู้หญิงลีซูจะให้ความสนใจรองลงมา เพราะคิดว่าซีหนึ่เยว หากชอบพอผู้หญิงแล้วก็จะไม่สนใจใคร ๆ ในครอบครัว และมักจะแสดงออกถึงการรังเกียจที่จะต้องรับประทานอาหารที่เป็นวิถีชีวิตของลีซู ในขณะที่คนญี่ปุ่นจะกินได้ทุกอย่าง และไม่แสดงท่าทางรังเกียจ

สถานที่ที่ทำให้สาวลีชูปบสามีต่างชาติ

สถานที่ที่เป็นจุดพบปะของผู้หญิงสาวลีชูปกับชาวต่างชาติมีอยู่ 2 แห่งคือ

1. ในหมู่บ้านจันท์ เพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จัก โดยเฉพาะในกลุ่มคนญี่ปุ่น เพราะมีผู้หญิงลีชูปที่แต่งงานกับคนญี่ปุ่นแล้ว จำนวน 6 คน โดยขณะนี้อาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น 4 คน และกลับมาแล้ว 2 คน ลักษณะการแต่งงานของคนญี่ปุ่นกับสาวลีชูปนั้นพบว่ามักพบรักกันไม่นานนัก คือ มีตั้งแต่ 1 เดือนถึง 3 ปี เริ่มจากชายญี่ปุ่นเข้ามาเที่ยวในหมู่บ้าน และซื้อของที่ระลึกเพราะผู้หญิงลีชูปจะวางขายตามถนนในหมู่บ้าน หากถูกใจกัน ผู้ชายญี่ปุ่นก็จะพักอยู่ในอำเภอนานเป็นเวลานาน เพราะในหมู่บ้านไม่ไกลจากตัวอำเภอ ซึ่งมีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ในบางรายเมื่อกลับไปแล้วก็กลับมาอีกเป็นครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3 แล้วมาขอแต่งงานตามประเพณีของคนลีชูป โดยนักท่องเที่ยวญี่ปุ่นจะให้เงินสู่ขอเป็นจำนวนเงิน 50,000-100,000 บาท แบ่งเป็นค่าเสียผีประมาณ 2-3 หมื่นบาท (รวมใน 1 แสน) หลังจากแต่งงานแล้วก็กลับไปอยู่ประเทศญี่ปุ่น และจะกลับมาอีกปีละ 1-3 ครั้ง แต่บางรายได้อพยพตามสามีไปอยู่ที่ญี่ปุ่นเลย 1-2 ปี จะกลับมาครั้งหนึ่ง จากการสอบถามญาติ ๆ พบว่า สถานภาพของผู้หญิงลีชูปที่ไปอยู่ในญี่ปุ่นนั้นมีสถานภาพเป็นภรรยาของคนญี่ปุ่น ไม่ได้ถูกหลอกไปขายบริการทางเพศแต่อย่างใด

ในทัศนะของผู้หญิงชาวลีชูปในหมู่บ้าน หรือแม่แต่ครอบครัว หรือคนในชุมชนต่างก็ปรารถนาให้บุตรหลานได้แต่งงานกับญี่ปุ่น เพราะคนญี่ปุ่นมีลักษณะนิสัยคล้ายคนไทย เวลามาเที่ยวหาผู้หญิงลีชูปก็มักจะดูแลญาติ ๆ และครอบครัวด้วย

ความเชื่อของนักท่องเที่ยวญี่ปุ่นมักชอบผู้หญิงชาวเขาที่ยังบริสุทธิ์อยู่ ซึ่งก็เป็นที่ยอมรับในกลุ่มของผู้หญิงลีชูปและคนในหมู่บ้าน ดังนั้นกลุ่มผู้หญิงที่นักท่องเที่ยวญี่ปุ่นจะจีบและแต่งงานด้วยจึงเป็นผู้หญิงที่ยังบริสุทธิ์อยู่เท่านั้น ซึ่งเป็นกลุ่มผู้หญิงที่ไม่นิยมออกไปขายของที่ระลึกนอกหมู่บ้าน เพราะพ่อแม่ไม่ยินยอมให้ออกไปกลัวถูกหลอกหลวง

2. ตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งผู้หญิงลีชูปมักเอาของที่ระลึกไปขายนักท่องเที่ยว เช่น ในเมืองแม่ฮ่องสอน ที่หน้าธนาคาร และใกล้หนองจองคำ และจุดชมวิวยาง่าง ซึ่งผู้หญิงลีชูปกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เคยผ่านการแต่งงานมาแล้ว และมีสถานภาพเป็นม่าย มีภาระในการเลี้ยงลูกซึ่งบางคนมีลูก 2-3 คน

3. ในเมืองท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่ผู้หญิงในหมู่บ้านอพยพออกไปทำงานในธุรกิจท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร อาบ อบนวด เป็นต้น เนื่องจากในหมู่บ้านมีผู้หญิงลีชูปบางส่วน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้หญิงแม่ม่ายที่นิยมไปทำงานในเมืองท่องเที่ยวอื่น เช่น เชียงใหม่ กรุงเทพฯ ฯลฯ และบางครั้งได้แฟนเป็นชาวต่างชาติ

การแต่งงานของผู้หญิงลีชูปกับฝรั่งในหมู่บ้านยังไม่ปรากฏให้เห็นในหมู่บ้านจันท์ แต่มีจำนวนผู้หญิงที่มีสามีเป็นฝรั่งถึง 10 คนโดยไม่มีการแต่งงานแต่อย่างใดเพราะผู้หญิงส่วนใหญ่เป็นม่าย ความสัมพันธ์เกิดขึ้นโดยใช้ระยะเวลาไม่ยาวนานนัก หากถูกใจกันผู้หญิงก็จะอยู่กับฝรั่งเลย โดยหลังจากกลับไป ฝรั่งก็จะส่งเงินมาให้เป็นรายเดือน ซึ่งผู้หญิงจะเรียกความสัมพันธ์นี้ว่า "เป็นสามี"

หรือ “เป็นแฟน” กันนั่นเอง ซึ่งส่วนใหญ่ ฝรั่งเศสจะมาหาปีละ 2-3 ครั้ง แต่ในระหว่างที่อยู่ห่างกัน ทั้งสองฝ่ายก็จะมีการติดต่อกันข้ามประเทศโดยผ่านโทรศัพท์มือถือ และบางรายใช้สื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-mail ติดต่อกันโดยมีคนกลางที่เป็นคนรู้จักคอยช่วยเหลือในเรื่องการแปลภาษาในกรณีที่ผู้หญิงไม่สามารถเรียนภาษาอังกฤษได้

จะเห็นว่า ถึงแม้ว่าคนสัญจะนับถือผี แต่หากผู้หญิงผ่านการแต่งงานมาแล้ว ก็จะไม่เสียพิธีการที่ผู้หญิงไปมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้ชาย จึงส่งผลเพียงแค่ชาวบ้านนินทาเท่านั้น ไม่มีความขัดแย้งทางประเพณีแต่อย่างใด นอกจากนี้คนในชุมชนก็มีความเห็นใจผู้หญิงแม่ม่ายที่ต้องรับภาระเลี้ยงลูก เพราะไม่มีใครช่วยทำมาหากิน ผู้หญิงม่ายในหมู่บ้านส่วนหนึ่งจึงออกไปทำงานนอกหมู่บ้านในรูปแบบของการขายบริการ เช่น ไปเป็นหมอนวด, พนักงานเสิร์ฟ ฯลฯ เป็นต้น อย่างไรก็ตามทั้งการมีสามีเป็นคนญี่ปุ่น และฝรั่งก็เป็นที่ใฝ่ฝันของสาวสัญในหมู่บ้าน ซึ่งขอสะท้อนให้เห็นจากการสัมภาษณ์กรณีตัวอย่างต่อไปนี้

ถนนสู่ดวงดาว . . .

เสียงสะท้อนจากเด็กสาวต่อคำนิยมการแต่งงานกับชาวต่างชาติ :

กรณีศึกษาอารา หญิงสาวที่ยังไม่ได้ก้าวเข้าสู่การสมรสกับชาวต่างชาติ

ถนนสายหนึ่งในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ถูกกำหนดจากชาวเขาเผ่าหนึ่งให้เป็นพื้นที่สำหรับขายของที่ระลึกให้นักท่องเที่ยวที่มุ่งหน้าไปชื่นชมกับธรรมชาติอันงดงามของเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นถนนที่ทำให้ผู้วิจัยได้พบกับ “อารา” หญิงสาวชาวเขาเผ่าหนึ่งที่ทำอาชีพขายของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว อาราเป็นหญิงสาวเขาที่เคยผ่านการแต่งงานมาแล้วและปัจจุบันมีสถานะโสดเพราะได้เลิกกับสามีแล้ว มีภูมิลำเนาอยู่บ้านจันทร์ ในอำเภอปางมะผ้า และได้ลงมขายของที่ระลึกในตัวเมืองแม่ฮ่องสอนได้เกือบปีเต็มแล้ว อาราได้เรียนรู้วิธีการค้าขายจากรุ่นพี่ ๆ ในหมู่บ้านที่เคยมาขายของที่ถนนสายนี้หลายคน บางคนได้ดิบได้ดีจากการขายของ เพราะมีโชค (อาราบอก) ได้เจอนักท่องเที่ยวต่างชาติที่นี่ และกลับไปแต่งงานกันในหมู่บ้าน ตามประเพณีของเผ่า จากนั้นนักท่องเที่ยวก็กลับไปบ้านเกิดของเขาและส่งเงินมาให้เป็นรายเดือน บางคนได้มาก บางคนได้น้อย ขึ้นอยู่กับชาวต่างชาติแต่ละคนที่จะให้มา รูปแบบของการขายของที่ระลึกแล้วพบรักกับฝรั่งต่างแดนของสาวเขาเข้ากับนักท่องเที่ยวแบบนี้ อาราบอกว่าเกิดขึ้นมานานแล้ว เมื่อรุ่นเก่าได้แต่งงานไป หญิงสาวเขารุ่นใหม่ก็เข้ามาแทนที่ โดยการเรียนรู้เรื่องการขายของ การเรียกหรือเชิญชวนนักท่องเที่ยว การเสนอขายสินค้าของที่ระลึก รวมทั้งการพูดจาต่อรองกับนักท่องเที่ยวจากรุ่นเก่า ๆ ที่ทำเป็นแบบอย่าง

อาราได้ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความสัมพันธ์ระหว่างหญิงสาวเขา กับนักท่องเที่ยวต่างแดนว่า แม้ระยะทางจะห่างไกลพันฟ้า แต่ก็ไม่อาจขวางกั้นความรักของเขาและเธอ ก็ด้วยระบบการสื่อสารยุคใหม่ เช่น การใช้อินเทอร์เน็ต หรือ ใช้อีเมล ทำให้เขาและเธอได้สื่อสารกันไม่เว้นวัน บางรายก็ต้องอาศัยคนอื่นที่รู้ภาษาอังกฤษต้องช่วยแปลและส่งข้อความไปให้ ความเห็นของอาราต่อ

เหตุการณ์เช่นนี้เห็นว่าเป็นสิ่งที่ถือว่า “เป็นโชค” ของผู้หญิงที่มีโอกาสเจอคนรวย ๆ และสามารถส่งเงินมาให้ได้ และตัวเองก็ไม่ปฏิเสธ หากจะมีความรักเช่นนี้เกิดขึ้นกับตัวเอง เพียงแต่ ณ เวลานี้ตัวเองยังไม่เจอ

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนนี้สะท้อนออกมาจากความคิดเห็น และคำพูดของอาราที่ว่า

“ ผู้หญิงในหมู่บ้านที่มาชายของที่นี่ บางคนเขาโชคดีก็ได้แฟนเป็นฝรั่ง แต่งงานกัน ฝรั่งก็ให้เงินใช้ เวลากลับไปก็ส่งเงินมาให้ตลอด ผู้หญิงเขาก็ไม่ขายของแล้ว เพราะมีเงินใช้แล้ว บางคนแฟนก็ไม่ให้ขายก็มี แต่ให้ไปอยู่ที่เชียงใหม่บ้านสบาย ไม่ต้องทำงาน..”

อย่างไรก็ตาม รูปแบบความรักแบบนี้เชื่อว่าเกิดขึ้นกับหญิงสาวทุกคนที่มาขายของ เพราะหญิงสาวเขาที่มาขายของในตัวเมืองแม่ฮ่องสอนนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่เคยผ่านการมีชีวิตคู่มาแล้ว บางคนเป็นม่าย ต้องหาเลี้ยงตัวเอง และลูกซึ่งฝากไว้กับญาติ ๆ ที่บ้าน บางคนขายของมานานหลายปี แต่ก็ไม่มีแฟนเป็นชาวต่างชาติเข้าช่วยคนที่ “ไม่มีโชค” ตามความคิดของอารา

ในกรณีหญิงที่มีแฟนเป็นชาวต่างชาติที่ต้องเลิกอาชีพขายของนั้น แสดงให้เห็นถึงระบบคิดบางอย่างของหญิงสาวเขามากกว่าเรื่องเงินทองที่ได้มา และทำให้ไม่เดือดร้อนแล้ว การต้องการความสะดวกสบายซึ่งเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่หญิงสาวเขาต้องการ และมากไปกว่านั้นบางคนยังใฝ่ฝันจะไปต่างประเทศเหมือนตัวอย่างรุ่นพี่ ๆ ที่เคยไปกับสามีต่างชาติมาแล้ว

นอกจากนี้ลักษณะ หรือรูปแบบความรักเช่นนี้ยังเป็นสาเหตุให้หญิงสาวเขาหลายรายต้องทิ้งชุมชนดั้งเดิมเพื่อเข้ามาอาศัยอยู่ในตัวเมืองเชียงใหม่ เพื่อเอาใจสามีต่างชาติที่ต้องการให้ตัวเองสบาย ไม่ต้องทำงาน และเมื่อครบ 1 เดือนสามีก็จะส่งเงินมาให้ใช้ และนี่ก็เป็นสาเหตุให้หญิงสาวบางคนต้องทำงานกลางคืน เพื่อแก้เหงา และในบางคนต้องล้งล้าไปสู่กระบวนการขายบริการทางเพศ

ถึงแม้อาราจะรับรู้ว่หลังจากแต่งงานกับชาวต่างชาติแล้ว ชีวิตหญิงสาวจะต้องเปลี่ยนไปจากคนทำงานตามวิถีวัฒนธรรมของเผ่าตนเองที่ผู้หญิงต้องทำงานหนักกว่าผู้ชาย ไปเป็นการใช้ชีวิตแบบสบาย ๆ โดยไม่ต้องทำงาน ต้องออกจากชุมชนไปอยู่ที่อื่น ๆ ก็ตาม แต่อาราก็ยังคงคิดว่าหญิงสาวเหล่านั้นมีโชคมากกว่าตนเอง และเป็นถนนสายที่ตัวเองก็อยากเดินไป. มันเป็นถนนลู่ดวงดาว.

มาตรการควบคุมและป้องกันทางกฎหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

เนื่องจากอำเภอปางมะผ้ามีพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก การตรวจตราควบคุมความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจให้ความสำคัญและมีการเข้มงวดกวดขัน โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวตลอดเวลา โดยการจัดชุดตำรวจสายตรวจออกตรวจทุกหนึ่งชั่วโมง

ในกรณีผู้หญิงชาวเขาที่ไปแต่งงานกับคนญี่ปุ่นแล้วเคยเกิดปัญหาทะเลาะกันนั้น ทางตำรวจได้ประสานไปยังสถานทูตเพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การไปญี่ปุ่นของผู้หญิง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งข้อสังเกตว่าอาจมีความเกี่ยวข้องกับแก๊งค์ยาเสพติดในประเทศญี่ปุ่นที่มีพฤติกรรมหลอกลวงผู้หญิงไทยไปขายบริการทางเพศ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาครั้งนี้ไม่มีข้อมูลยืนยันชัดเจนว่าเป็นอย่างไร ในเรื่องการแต่งงานของหญิงสาวชาวเขากับชาวต่างชาตินี้ถือได้ว่าเป็นเรื่องทีนอกเหนือจากอำนาจและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะควบคุมได้ เพราะรูปแบบการแต่งงานและการอพยพไปอยู่ญี่ปุ่นนั้นเป็นลักษณะของความเต็มใจของผู้หญิงและครอบครัวและมีการจดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมาย แต่จากการศึกษาทางวิชาการหลายชิ้นก็ยืนยันตรงกันว่าผู้หญิงส่วนหนึ่งที่ไปขายบริการในประเทศญี่ปุ่นมักตกอยู่ภายใต้การควบคุมของกระบวนการยาเสพติด เช่นเดียวกับกรณีของผู้หญิงไทยคนหนึ่งที่ถูกล่อลวงไปขายบริการในประเทศญี่ปุ่นและตกอยู่ภายใต้การควบคุมของแก๊งค์ยาเสพติดต่อไป

มุมหนึ่งของหญิงที่ถูกล่อลวงไปค้ากามที่ญี่ปุ่น

(จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 18 ธันวาคม 2546)

บทเรียนของ 'เอ' เทื่อ 'ค้ำมนุษย์' ในญี่ปุ่น.

ผู้เขียนเป็นทนายความญี่ปุ่นซึ่งตอนนี้ดำเนินคดีแทนผู้หญิงไทยคนหนึ่ง ซึ่งถูกล่อลวงมาขายบริการทางเพศโดยขบวนการค้ำมนุษย์ (ต่อไปนี้จะเรียกเขาว่า "เอ")

เมื่อพฤศจิกายนปีที่แล้ว กรมตรวจคนเข้าออกเมืองที่ญี่ปุ่นจับเอ เนื่องจากเป็น "ผู้ที่เข้าญี่ปุ่นโดยผิดกฎหมาย" หลังจากที่เอถูกจับ กรมตรวจคนเข้าเมืองก็ทำเรื่องเนรเทศเอกลับเมืองไทย แต่ตอนนั้นเอมีสามีคนญี่ปุ่นแล้ว (ยังไม่ได้จดทะเบียนกันก็จริงแต่อยู่กินกันแล้ว) ความจริงแล้วเอไม่ได้คิดที่จะเข้าญี่ปุ่นโดยผิดกฎหมายและทำงานบริการทางเพศ เอเลยขอขึ้นศาลเพื่อที่จะได้รับสิทธิพำนักอยู่ในญี่ปุ่นในฐานะภรรยาคนญี่ปุ่น

ก่อนถูกล่อลวงเข้ามาญี่ปุ่น เอยังเป็นนักศึกษาอยู่ที่ต่างจังหวัดแห่งหนึ่ง และหวังว่าจะเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป ตอนนั้นเอมีเพื่อนผู้หญิงอายุเท่ากันคนหนึ่ง(ต่อไปเรียกว่า "บี") บางทีบีชวนเอไปกินข้าวกับเพื่อนๆ ของบี ซึ่งในนั้นมีเพื่อนผู้ชายคนหนึ่งที่เป็นสิทธามาก (ต่อไปเรียกเขาว่า "กอ")

วันหนึ่งบีชวนเอไปเที่ยวญี่ปุ่นกับเพื่อนๆ กอสักสามสี่วัน บีบอกว่ากอจะช่วยจ่ายค่าเดินทางให้ ตอนแรกเอก็ปฏิเสธ แต่เมื่อบีคะยั้นคะยอชวนเออีกหลายครั้ง เอก็ตกลงไปเที่ยวกับบี ก่อนบินไปที่ประเทศญี่ปุ่น บีก็ติดต่อกับเอบ่อยๆ ทางโทรศัพท์ และให้เอไปกรุงเทพฯ ก่อนเพื่อทำหนังสือเดินทางที่กรุงเทพฯ กอดูแลพาเอไปทำหนังสือเดินทางกอให้เอพักที่บ้านเพื่อนผู้หญิงคนหนึ่ง วันที่เดินทางเอเจอกับกอที่สนามบินตอนเมือง แต่ไม่เห็นบี กอก็บอกว่ากอจองที่นั่งเครื่องบินให้ทุกคนได้แต่ไม่ได้เดินทางพร้อมกัน และบีก็ได้บินไปกับเพื่อนก่อนแล้ว เอก็ต้องเดินทางไปกับกอ ตอนนั้นเอไม่ทราบว่าจะไปกับกอหรือไม่ แต่กอก็บอกอย่างไร้เหตุผลว่าขอโทษที่เขาจองที่นั่งให้พร้อม

กันไม่ได้ กอบอกว่าไม่ต้องเป็นห่วง เพราะเอเจจะได้เจอกับบีและเพื่อนๆ ที่สนามบินญี่ปุ่น เอก็เลย เชื้อกอกและตัดสินใจบินไปญี่ปุ่น แต่พอถึงประเทศญี่ปุ่นแล้วเอก็โดนขายเป็นผู้ที่ใช้แรงงานทางเพศ และต้องทำงานใช้หนี้ค่าเดินทางประมาณหนึ่งล้านเจ็ดแสนเยน เอก็ไม่สามารถที่จะปฏิเสธการรับแขก ได้ เพราะแก๊งยากูซ่าควบคุมอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นสาเหตุทำให้เอเป็นโรคทางจิต โชคดีของเอที่ได้ พบกับสามีคนญี่ปุ่น เขาช่วยจ่ายหนี้ที่เหลือทั้งหมดให้กับยากูซ่า เพื่อไถ่ตัวเอ ขณะเขาทั้งสองกำลัง เตรียมเดินทางแต่งงานอยู่นั้น เอก็ถูกจับเสียก่อน เอเดินเรื่องต่อศาลขณะที่ถูกกักกันอยู่ในสถานกัก กันของกรมตรวจคนเข้าออกเมือง ขณะที่ถูกกักกัน 7 เดือน อาการโรคทางจิตก็กำเริบขึ้นมาอีก เอ ได้รับอนุญาตให้ออกจากสถานกักกันชั่วคราวโดยการตัดสินใจขอศาลเมื่อมิถุนายนปีนี้ แต่กรมตรวจคน เข้าออกเมืองยืนยันว่า พวกเขาไม่ใช่สามีภรรยากันจริงๆ เพราะเอทำงานบริการทางเพศ ดังนั้นจึง ต้องเนรเทศเอ

ในปัจจุบันนี้ “การค้ำมนุษย์” ซึ่งคนญี่ปุ่นส่วนใหญ่คิดอยู่ว่าสมัยนี้ไม่มีแล้ว กลายเป็นสิ่งที่ น่าสนใจสำหรับประเทศญี่ปุ่น ปัญหาการค้าหญิงไทยเกิดขึ้นราวๆ เมื่อ 20 กว่าปีที่แล้ว แต่ความคิด ที่จะช่วยเหลือผู้หญิงซึ่งเป็นเหยื่อของการค้ำมนุษย์ เพิ่งมีขึ้นหลังจากสหประชาชาติและสหรัฐอเมริกา วิชาการวิจารณ์รัฐบาลญี่ปุ่น

จากบทเรียนของเอทำให้เห็นว่าผู้หญิงที่ถูกล่อลวงหรือแม้แต่คนที่เต็มใจไปทำงานใน ประเทศญี่ปุ่นนั้น ส่วนหนึ่งได้รับการควบคุมจากแก๊งยากูซ่า ซึ่งจากบทความดังกล่าวข้างต้นผู้เขียน เป็นผู้ที่อยู่ในแวดวงของคนที่สามารถเชื่อถือได้ และเอเป็นเพียงกรณีหนึ่งเท่านั้นที่มีคนรับรู้ จะมีผู้ หญิงอีกกี่รายที่ไม่มีใครรับรู้ชะตากรรมหลังจากเดินทางไปประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจและน่า ติดตาม

บทสรุป

การที่ชาวญี่ปุ่นนิยมเข้าไปเที่ยวในหมู่บ้านจันท์ นั้นพบว่ามีสัมพันธ์กับความเชื่อของญี่ปุ่นที่ มักมีค่านิยมมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงที่ยังบริสุทธิ์ ซึ่งกลุ่มผู้หญิงเหล่านี้ไม่นิยมออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน ในขณะที่ผู้หญิงที่เป็นแม่ม่ายนิยมออกไปขายของที่ระลึกนอกหมู่บ้าน ทำให้มีโอกาสพบปะกับ ฝรั่งมากกว่า จึงมีจำนวนแม่ม่ายในหมู่บ้านแต่งงานกับฝรั่งมากกว่าสาวโสเภณีที่ไม่ได้ออกไปทำงานนอก บ้าน เพราะพ่อแม่และชุมชนไม่เห็นด้วยและไม่อยากให้ไป จึงต้องขายของอยู่ในชุมชน และกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่ก็ได้แต่งงานกับคนญี่ปุ่น เป็นต้น

ค่านิยมของผู้หญิงชาวเขาที่นิยมแต่งงานกับนักท่องเที่ยวต่างชาตินั้นไม่ได้มีเพียงบ้านจันท์ เท่านั้น แต่ยังเป็นค่านิยมที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านชาวเขาหลาย ๆ หมู่บ้าน เช่นเดียวกับปรากฏการณ์ที่เคย เกิดขึ้นในชุมชนภาคเหนือเช่นในอดีต ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น นอกจากนี้ในชุมชนบ้านจันท์เองก็ยังมีปรากฏการณ์ที่ชาวต่างชาติ เช่น ญี่ปุ่น หรือฝรั่ง ใช้วิธีการสร้างบุญคุณให้กับครอบครัวผู้หญิงในชุมชน โดยการให้เงินล่วงหน้าเป็นการช่วยเหลือ และเมื่อได้หมั้นหมายหรือแต่งงานกับผู้หญิงชาวเขา

แล้วก็จะให้เงินอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งไม่ต่างจากการที่เจ้าของสถานประกอบการธุรกิจทางเพศได้ใช้วิธีที่คล้ายคลึงกัน โดยการสร้างบุญคุณให้กับครอบครัวผู้หญิงที่มีฐานะยากจนหรือมีความเดือดร้อนทางด้านการเงิน ทั้งในรูปแบบของการจ่ายเงินล่วงหน้า และให้ความคุ้มครองและหาโอกาสเข้าไปช่วยเหลือชุมชน (โกสุมภ์ สายจันทร์ ในวันทนีย์ จันทร์เอี่ยมและคณะ, 2544) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจิราลักษณ์ จงสถิตมัน (2439) ที่กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบของผู้ให้บริการที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากผู้หญิงไทยพื้นราบไปเป็นผู้หญิงต่างชาติ ไม่ว่าจะเป็นไทยชาวเขา ไทยใหญ่ จีนฮ่อ ฯลฯ เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นผลพวงมาจากความเจริญที่เข้าสู่หมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นถนนหนทาง ไฟฟ้า โทรศัพท์ ค่านิยมและวัฒนธรรมแปลกใหม่ที่ล้นหลามเข้าไปในชุมชนที่ส่งผ่านโดยนักท่องเที่ยว ทำให้สังคมและวัฒนธรรมชุมชนชาวเขาได้เปลี่ยนแปลง ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงส่วนน้อย แต่หากไม่มีการป้องกันและแก้ไขแล้ว อาจทำให้วัฒนธรรม ประเพณีที่มีอยู่ในชุมชนชาวเขาหายไปจากในสังคม และผลกระทบต่าง ๆ ดังกล่าวก็ไม่จำกัดอยู่เพียงชุมชนชาวเขาเท่านั้น หากแต่ได้แพร่ขยายไปยังสังคมอื่น ๆ เพราะคนส่วนหนึ่งของชุมชนชาวเขาได้อพยพไปทำงานยังพื้นที่อื่นอย่างกว้างขวาง

บริบทด้านการท่องเที่ยวของอำเภอปาย

การท่องเที่ยวของอำเภอปายมีพัฒนาการมานานมากกว่า 10 ปี ซึ่งเริ่มตั้งแต่มีฝรั่งเข้าไปเที่ยวจำนวนไม่กี่คนก่อน แล้วจึงค่อย ๆ เพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ จากการสอบถามข้อมูลจากตำรวจท่องเที่ยวอำเภอปายที่อยู่มานานกว่า 10 ปี ทำให้ทราบว่าจากวันนั้นถึงปัจจุบันอำเภอปายมีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ที่เห็นได้ชัดคือ จำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้น จนกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวของฝรั่ง มีลักษณะคล้ายตรอกข้าวสารที่กรุงเทพฯมากขึ้นทุกที ทั้ง ๆ ที่สถานที่และรูปแบบการท่องเที่ยวมีความแตกต่างกัน

ในอดีตปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติของอำเภอปายจะเป็นในเรื่องยาเสพติดเป็นหลัก โดยมีลักษณะการใช้สารเสพติดในหมู่บ้านชาวเขา อันได้แก่ ฝิ่น กัญชา ชาวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวปายมีวัตถุประสงค์เดียวกันคือ “อยากเที่ยว อยากลอง” คนที่เคยมาเที่ยวแล้ว มาลองเสพยา ก็กลับไปบอกคนอื่น ๆ ต่อไป ทำให้ชาวต่างชาติล้นหลามกันมาเที่ยวเรื่อย ๆ ซึ่งในอดีตนักท่องเที่ยวนิยมเที่ยวที่อำเภอปายเฉพาะหน้าหนาว แต่ปัจจุบันกลับมีตลอดทั้งปี เพราะนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวมีการบอกต่อกันถึงความงดงาม และมีเสน่ห์ของสถานที่ โดยเฉพาะในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยวที่เป็นแบบเอื้ออาทรกัน มีการแบ่งปันน้ำใจไมตรี รวมทั้งสิ่งของโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย การแนะนำการท่องเที่ยวจึงอาศัยการส่งข่าวคราวทางการสื่อสารสมัยใหม่ เช่น Internet และจากปากต่อปาก แต่มีความแตกต่างกันตรงที่ ปัจจุบัน หลังจากที่มึนโอบายปราบปรามยาเสพติด ทำให้จำนวนการใช้ยาเสพติดของนักท่องเที่ยวลดลง แต่เป็นการเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์ในการศึกษาวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชนชาติพันธุ์ในพื้นที่มากกว่า แต่อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจและ

ผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจการท่องเที่ยวก็ยืนยันได้ว่าการใช้ยาเสพติดยังคงมีอยู่ในกลุ่มนักท่องเที่ยวเพียงแต่มีจำนวนน้อยลง

สถานการณ์การท่องเที่ยวปัจจุบันของอำเภอปาย

อำเภอปายเป็นอำเภอที่ประกอบไปด้วยนักท่องเที่ยวหลากหลายเชื้อชาติ และหลากหลายภาษา ที่มุ่งหน้ามาเที่ยวและเก็บเกี่ยวความสุขกลับไป รูปแบบของนักท่องเที่ยวที่เที่ยวที่นี้ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวแบบ “Bag Pack” หรือ “นักท่องเที่ยวกระเป๋า” ที่ชาวบ้านในชุมชนนิยมเรียก ที่มีการกำหนดการเดินทางมาเอง โดยไม่ได้ผ่านบริษัททัวร์

สถานที่ท่องเที่ยวของอำเภอปาย

1. วัดต่าง ๆ เช่น วัดกลาง วัดน้ำฮู
2. น้ำตก เช่น น้ำตกหมอบแง น้ำตกแม่เย็น
3. กองแลน
4. น้ำพุร้อนเมืองแปง, น้ำพุร้อนโป่งร้อน
5. หมู่บ้านกะเหรี่ยงแม่ปิง
6. เจดีย์พระธาตุแม่เย็น
7. ห้วยจอกหลวง
8. ห้วยน้ำดัง
9. น้ำตกม่วงสร้อย

รูปแบบการท่องเที่ยว

ที่อำเภอปาย ส่วนใหญ่จะมีสถานที่เที่ยวที่เป็นธรรมชาติ อาทิเช่น น้ำตก ภูเขา การล่องแพ จากอำเภอปายไปยังอำเภอปางมะผ้า และตัวอำเภอแม่ฮ่องสอน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังนิยมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีวัตถุประสงค์ของการเที่ยวเพื่อการศึกษาวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ โดยการเที่ยวในลักษณะนี้จะผ่านบริษัททัวร์ หรือไกด์นำเที่ยว ที่เป็นผู้ที่รู้จักพื้นที่ดี และบางคนเป็นชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่มีการพัฒนาตัวเองในเรื่องภาษาจนชำนาญ และสามารถเป็นไกด์ได้

ในอดีตอำเภอปายเป็นเพียงอำเภอเล็ก ๆ ที่ไปมาไม่สะดวกนัก มีภูเขาล้อมรอบ และเป็นอำเภอที่ค่อนข้างสงบ ผู้คนอยู่กันอย่างพินิจ มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย เพราะอาชีพของผู้คนที่นี่ส่วนใหญ่เป็นการทำไร่-ทำสวน หรือทำนาที่อาศัยน้ำตามธรรมชาติ

เวลาผ่านไปนักท่องเที่ยวได้หลั่งไหลเข้าสู่อำเภอปายมากขึ้น ทำให้คนในชุมชนเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นด้านอาชีพ เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ฯลฯ วิถีชีวิตที่เคยอยู่

อย่างเรียบง่ายเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง มีผู้คนแปลกหน้าเข้ามาในชุมชน และมีความต้องการในด้านการบริการในธุรกิจท่องเที่ยวมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นที่พักอาหารการกิน รถจักรยาน รถมอเตอร์ไซด์ ฯลฯ ทำให้คนในชุมชนมีการปรับตัว ปรับวิถีชีวิตอย่างที่เคยเป็นอยู่ก็เริ่มเปลี่ยนไปมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่คนในชุมชน จะเปลี่ยนวิถีชีวิตจากภาคเกษตรมาสู่ภาคธุรกิจท่องเที่ยว นั้น ได้มีนายทุนจากภายนอก ซึ่งคนในชุมชนมักเรียกว่า “พวกที่มากับฝรั่ง” ได้มีการเริ่มธุรกิจต่าง ๆ ก่อน เนื่องจากคนในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะมาจากเมืองท่องเที่ยวอื่น ๆ มาก่อน ได้แก่ เมืองพัทยา ภูเก็ต เชียงใหม่ พอเริ่มรู้ลู่วางในการทำธุรกิจก็เริ่มย้ายเข้ามาทำธุรกิจในอำเภอปายมากขึ้น

ส่วนใหญ่คนในชุมชนที่เปลี่ยนอาชีพจากทำไร่ ทำสวน มาทำธุรกิจต่าง ๆ นั้นได้เกิดขึ้นหลังจากบุคคลภายนอกหรือนักธุรกิจภายนอกได้ย้ายเข้าไปอยู่แล้ว ประสบการณ์เรื่องการทำธุรกิจก็มีน้อยกว่า ทำให้ต้องพยายามแข่งขันกันมากขึ้น ในประเด็นนี้เองบุคคลที่สัมภาษณ์หลายคนได้สะท้อนให้เห็นถึงการทำธุรกิจของบุคคลภายนอกที่บางรายมักไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะตามมา มักมีการเสนอการบริการที่ไม่ถูกกฎหมายให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การจำหน่ายยาเสพติด การหาผู้หญิงมาให้ แต่ก็เป็จำนวนที่น้อยมาก เพราะอยู่ในช่วงการปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของอำเภอปาย

เนื่องจากอำเภอปายเป็นสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเหมือนจุดรวมของนักท่องเที่ยวที่มาจากหลายหลายชาติ ทำให้บรรยากาศการท่องเที่ยวของปายดูคึกคัก และมีนักท่องเที่ยวหมุนเวียนมาตลอดทั้งปี ไม่ใช่เฉพาะแต่ฤดูหนาวเท่านั้น ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่อำเภอจึงมีให้เห็นชัดเจนดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ

สืบเนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ทำให้กลุ่มผู้ประกอบการที่เคยทำธุรกิจแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เช่น เชียงใหม่ พัทยา ภูเก็ต ได้อพยพเข้ามาตั้งรกรากอยู่เพื่อประกอบธุรกิจ เช่น ร้านอาหาร อินเทอร์เน็ตคาเฟ่ เกสเฮ้าส์ รถเช่า ฯลฯ เพราะกลุ่มคนเหล่านี้ได้เล็งเห็นศักยภาพของอำเภอปาย ที่มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากและเป็นที่ยอมรับในกลุ่มนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น กลุ่มผู้ประกอบการเหล่านี้ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำธุรกิจจากที่อื่น ๆ มาแล้ว จึงมักมีการบริหารจัดการได้ดี มีการกำหนดราคาสินค้าหรือบริการที่ค่อนข้างสูง

เมื่อเวลาผ่านไป กลุ่มผู้ประกอบการในท้องถิ่นได้เริ่มต้นทำธุรกิจขึ้น เนื่องจากเห็นตัวอย่างการทำธุรกิจจากบุคคลภายนอกดังได้กล่าวแล้ว จึงทำให้เกิดมีรายได้ขึ้น ในบางรายถึงกับเลิกประกอบอาชีพด้านการเกษตร แล้วหันมาทำธุรกิจอย่างเดี่ยว อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการต่างถิ่นมักประสบกับปัญหาการแข่งขันด้านธุรกิจสูง และมักจะสู้ผู้ประกอบการท้องถิ่นไม่ได้ เพราะขาดประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจด้านการบริการมาก่อน และขาดทักษะในเรื่องของภาษาต่างชาติ

2. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ถึงแม้ว่าในอำเภอปายจะประกอบด้วยกลุ่มคนที่มาจากหลากหลายเชื้อชาติ และมีคนต่างถิ่นอพยพเข้าไปอยู่มาก แต่ก็ทำให้ความสัมพันธ์ของชุมชนดีขึ้น นักท่องเที่ยวบางรายมาพักเป็นเวลานาน จนทำให้สนิทสนมกับเจ้าของกิจการหรือชาวบ้าน เวลากลับไปบ้านก็จะส่งสิ่งของมาให้ และหากมีโอกาสก็จะแวะเวียนมาเยี่ยมปีละหลายครั้ง นอกจากนี้ในอำเภอปายยังมีการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับนักท่องเที่ยวโดยใช้กิจกรรมกีฬา เช่นการแข่งขันฟุตบอลระหว่างตำรวจกับนักท่องเที่ยว ซึ่งมีการจัดทุกปี ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน นอกจากนี้ยังเป็นการเรียนรู้ภาษาซึ่งกันและกัน เป็นการช่วยให้การทำงานของตำรวจง่ายขึ้นอีกด้วย

นอกจากผลกระทบในด้านบวกที่กล่าวอ้างถึงแล้ว นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวอำเภอปายบางครั้งก็แต่งกายด้วยชุดที่ไม่เหมาะสม ซึ่งขัดกับวัฒนธรรมของไทย ทำให้เด็กรุ่นใหม่ในชุมชนเห็นและเลียนแบบได้ ในบางครั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวได้จัดปาร์ตี้ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ตามร้านอาหาร หรือบ้านเช่า ส่งเสียงดังรบกวนชาวบ้าน แต่ก็ไม่มีใครกล้าที่จะห้ามปรามมาก เพราะภาพของอำเภอปายที่ถูกนำเสนอผ่านนักท่องเที่ยวด้วยกัน หรือแม้แต่อินเทอร์เน็ตนั้น จะเป็นสถานที่ที่พักผ่อน และประทับใจนักท่องเที่ยว หากมีการห้ามปรามคนในชุมชนเกรงว่านักท่องเที่ยวจะไม่กลับมาเที่ยวอีก

3. ด้านการศึกษา

เด็กรุ่นใหม่ในชุมชน โดยเฉพาะคนที่มีครอบครัวประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้เรียนรู้ภาษาต่าง ๆ จากนักท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากชีวิตจริง ทำให้เด็กกล้าพูดภาษาอังกฤษ หรือแม้แต่ภาษาฝรั่งเศส สเปน อันเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหาได้ในห้องเรียน

คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ที่จะประกอบอาชีพมากขึ้น บางคนทดลองทำธุรกิจ เช่นร้านอาหาร รถเช่า ฯลฯ หากกิจการไปด้วยดีก็จะเปลี่ยนอาชีพจากภาคเกษตรกรรมมาสู่อำชีพในภาคบริการ หรือการท่องเที่ยว หรือบางรายจะทำควบคู่กันไป ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ชุมชนก็เรียนรู้ที่จะศึกษาสังคม วัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตของนักท่องเที่ยวแต่ละชาติ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขการให้บริการอีกด้วย

4. ด้านสถานการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก

ดังได้กล่าวแล้วว่า การท่องเที่ยวของอำเภอปายนั้น ส่วนใหญ่เป็นลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นสถานที่ป่าเขา ลำเนาไพร เป็นการศึกษาวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่หลากหลาย โอกาสที่จะส่งผลกระทบต่อเขาเปรียบทางเพศต่อเด็กจึงมีค่อนข้างน้อย เพราะวัตถุประสงค์การเที่ยวของนักท่องเที่ยวมีความแตกต่างไปจากลักษณะเที่ยวตามเมืองท่องเที่ยวใหญ่ ๆ ทั่วไป อย่างไรก็ตาม จากการศึกษา ก็พบว่าการใช้แรงงานจากเด็กในภาคธุรกิจท่องเที่ยวอยู่บ้าง โดยเฉพาะแรงงานเด็กไทยใหญ่แต่มีจำนวนไม่มากนัก ซึ่งมีลักษณะแอบแฝงอยู่ตามร้านอาหารต่าง ๆ แต่เป็นไปในลักษณะที่เด็กพอใจ และเต็มใจทำงาน เพราะขาดโอกาสทางการศึกษา และขาดโอกาสในการทำงานรูปแบบอื่น ๆ

บทสรุปของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีลักษณะเด่นในเรื่องของความหลากหลายทางชาติพันธุ์ มีวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลายและน่าสนใจ ซึ่งรวมไปถึงความเชื่อและประเพณีต่างๆ ของแต่ละชาติพันธุ์ ที่มีไม่เหมือนกัน จากการเก็บข้อมูลในจังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่ามีปรากฏการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กไม่ชัดเจนนัก แต่จะปรากฏให้เห็นในรูปแบบของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่แต่งงานกับหญิงสาวชาวเขา ซึ่งเป็นลักษณะของการสมยอมหรือเต็มใจของผู้หญิงและชุมชน และผู้หญิงมีอายุมากกว่า 18 ปีแล้ว ซึ่งเกี่ยวข้องกับค่านิยมของบุคคล ชุมชน รวมถึงค่านิยมในการบริโภคนิยมสิ่งของอำนวยความสะดวกใหม่ๆ ของชุมชนชาวเขา ที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นผลกระทบที่เกิดจากปัจจัยหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการไหลบ่าของวัฒนธรรมใหม่ๆ เข้าไปในชุมชน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ชุมชนชาวเขาได้รับความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และระบบคิดของผู้คนในชุมชน

เด็กกลุ่มเสี่ยง

ดังได้กล่าวแล้วว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่แตกต่างไปจากเมืองท่องเที่ยวใหญ่ๆ โดยทั่วไป เพราะนักท่องเที่ยวมุ่งเน้นการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ เป็นการศึกษาวีถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ฯลฯ โอกาสที่เด็กจะถูกนักท่องเที่ยวแสวงหาประโยชน์ทางเพศจึงมีค่อนข้างน้อย และปรากฏให้เห็นไม่ชัดเจน และถึงแม้ว่าสถานการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กจะมีไม่ชัดเจน แต่จากการเก็บข้อมูลเบื้องต้นทำให้สามารถประเมินกลุ่มของเด็กที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดหรือแสวงหาประโยชน์ทางเพศได้ดังนี้

1. กลุ่มเด็กไทยใหญ่ที่อพยพมาจากพม่า ที่ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และอาศัยอยู่ตามเขียงนา ซึ่งมีให้เห็นมากในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยเฉพาะในช่วงที่ไม่มีมีการจับกุมและกวาดขันเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว ซึ่งกลุ่มนี้พบว่าส่วนใหญ่มักถูกละเมิดทางเพศจากกลุ่มไทยใหญ่ที่อพยพมาพร้อมกัน หรือบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด
2. กลุ่มเด็กชาวเขาที่อยู่ในพื้นที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัด จากผลการศึกษาคั้งนี้พบว่าผู้หญิงในหมู่บ้านที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดยเฉพาะผู้หญิงชาวเขาเผ่าต่างๆ ที่มีค่านิยมแต่งงานกับชาวต่างชาตินั้น ถึงแม้ว่าข้อมูลจากการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้หญิงดังกล่าวมีอายุเกิน 18 ปีก็ตาม แต่หากในอนาคตค่านิยมดังกล่าวมีแนวโน้มขยายไปในชุมชนมากขึ้น ก็อาจส่งผลกระทบต่อการใช้การแต่งงานกับชาวต่างชาติตั้งแต่อายุยังน้อย ถึงแม้ว่าการแต่งงานดังกล่าวจะถือว่าเป็นความเต็มใจของผู้หญิงและชุมชน แต่การศึกษาคั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาที่ต้นทางการเข้าสู่การแต่งงานกับชาวต่างชาติในต่างประเทศเท่านั้น โอกาสที่เราจะทราบถึงข้อมูลในช่วงปลายทางการเดินทางไปอยู่กับชาวต่างชาติผู้

หญิงดังกล่าวต้องเผชิญกับปัญหาชีวิตอะไรบางอย่าง อย่างไรก็ตามเป็นไปได้ยาก แต่จากบทความที่มีนายความได้เขียนไว้ข้างต้นเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่าส่วนหนึ่งของผู้หญิงที่ไปขายบริการหรือถูกล่อลวงไปญี่ปุ่นมักถูกควบคุมโดยแก๊งยาภูเขา

นอกจากนี้แม่ฮ่องสอนเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นความเป็นธรรมชาติ ตามยุทธศาสตร์ของประเทศ และยุทธศาสตร์ของจังหวัด และยังเป็นจังหวัดมีสถานที่ท่องเที่ยวที่ถูกกำหนดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักหรือประเภท UNSEEN IN THAILAND ซึ่งเท่ากับเป็นการเปิดตัวสถานที่เที่ยวใหม่ ๆ ออกสู่สายตานักท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งหากขาดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่จะตามมาจากการท่องเที่ยวแล้วย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาได้ รวมถึงปัญหาการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กและสตรี

สถานที่เที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่จะเป็นสถานที่ธรรมชาติ เช่น ป่าเขา ถ้ำ น้ำตก ฯลฯ ได้รับการนำเสนอผ่านเจ้าของกิจการและไกด์หรือมัคคุเทศน์พาเที่ยว ซึ่งในจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้มีการรวมตัวกันของเจ้าของกิจการและมัคคุเทศน์ในนาม “ชมรมมัคคุเทศน์จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ที่มีบทบาทในการดูแลเอาใจใส่การให้บริการและอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว รวมทั้งสร้างความตระหนักให้กลุ่มผู้ประกอบการเกี่ยวกับผลกระทบด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการบริการ และเน้นให้ผู้ประกอบการช่วยกันรักษาภาพพจน์ของจังหวัด เพื่อความยั่งยืนของธุรกิจ นอกจากนี้ชมรมมัคคุเทศน์มีส่วนเข้าไปช่วยเหลือในการอบรมภาษาต่างประเทศให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจอีกด้วย นับได้ว่าองค์กรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวมีความตระหนักในการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่ รวมทั้งคงความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด ในขณะที่เดียวกันก็มีการพัฒนาด้านบริการควบคู่กันไป ซึ่งหากทำได้ดังนี้ อนาคตการท่องเที่ยวของจังหวัดก็จะสดใส ผลกระทบต่าง ๆ ก็จะลดลงและเป็นการกระจายผลประโยชน์ไปยังชุมชน

มาตรการป้องกันและแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

มาตรการป้องกันของตำรวจในเรื่องการท่องเที่ยว รวมทั้งการล่องละเมิดทางเพศต่อเด็กในจังหวัดแม่ฮ่องสอนจะเป็นไปอย่างเข้มงวด ยกตัวอย่างเช่น สถานบันเทิงที่เปิดเกินเวลา ก็จะมีการว่ากล่าวตักเตือน โดยเข้าไปตรวจตราดูถึงสถานที่ เพราะเป็นเมืองเล็ก สถานที่ใดที่มีการเปิดเกินเวลาก็จะรู้ ๆ กันหมด เจ้าของสถานบริการก็ไม่กล้าฝ่าฝืนกฎระเบียบสังคม เพราะมีคนรู้จักกันหมด สามารถพูดคุยได้ง่าย นอกจากนี้ ในส่วนของนักการเมืองท้องถิ่น เช่น นายกเทศบาลเมืองก็เอาจริงเอาจังกับการป้องกันอย่างมาก

ปรากฏการณ์เด็กที่ถูกล่องละเมิดจากนักท่องเที่ยวนั้นมีน้อยมาก เนื่องจากวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวแม่ฮ่องสอนเป็นการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติมากกว่า ซึ่งหากต้องการเที่ยวผู้หญิงบริการมักนิยมไปพัทยา ภูเก็ต หรือเชียงใหม่ แทน

รูปแบบที่นักท่องเที่ยวบางส่วนที่ตั้งใจมาแสวงหาภรรยาชาวเขานั้น ในแม่ฮ่องสอนได้เกิดขึ้นหลายหมู่บ้านโดยเฉพาะ ในเขตอำเภอปางมะผ้า และอำเภอปาย แต่เป็นการแต่งงานตามประเพณีของชาวเขาเผ่าเหล่านั้น ๆ เป็นความเต็มใจของฝ่ายหญิงและครอบครัว จนกลายเป็นค่านิยมในชุมชนไป ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ไม่เกี่ยวกับการล่องละเมิดแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามหลังจากที่แต่งงานแล้ว ผู้หญิงชาวเขาบางส่วนได้โยกย้ายตามสามีไปอยู่ยังต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ยุโรป ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้มีการติดตามแต่อย่างใด จึงไม่อาจทราบว่าคุณหญิงถูกล่อลวงไปสู่กระบวนการค้าประเวณีหรือไม่ อันเป็นช่องว่างอย่างหนึ่งที่ทำให้การศึกษาของเราครั้งนี้ไม่สามารถทราบได้แน่ชัดว่ากลุ่มผู้หญิงดังกล่าวถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศหรือไม่ อย่างไร

จากตัวอย่างบางกรณีพบว่า ผู้หญิงลี้ซู่เข้าสู่กระบวนการยาгуซ่า โดยผ่านบริษัทจัดหาคู่ ซึ่งเกิดเรื่องฟ้องร้องขึ้น เนื่องจากผู้หญิงลี้ซู่ถูกบริษัทจัดหาคู่ล่องละเมิด ทำให้ญี่ปุ่นรู้ เพราะความเชื่อของญี่ปุ่นนั้นต้องการเด็กสาวบริสุทธิ์เท่านั้น จึงมีการทุบตีเด็ก ๆ จึงไปแจ้งที่สถานทูตไทยในญี่ปุ่น และสถานทูตได้ประสานมายังตำรวจไทย ซึ่งญี่ปุ่นได้เข้ามาตามหาผู้หญิงไทย เพราะเข้าใจว่าผู้หญิงกลับบ้านแต่ผู้หญิงไม่ได้กลับมาเมืองไทย

ส่วนการป้องกันความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวนั้น จากการได้สัมภาษณ์ตำรวจในแม่ฮ่องสอน อำเภอปางมะผ้า และอำเภอปาย ต่างให้ทัศนะที่ตรงกันว่าความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวสำคัญมาก เพราะรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว หากชาวต่างชาติเข้ามาเที่ยวแล้วเกิดปัญหา จะส่งผลให้ประเทศไทยเสื่อมเสียชื่อเสียง และหมายถึงการทำงานบกพร่องของตำรวจในพื้นที่ด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการป้องกัน และรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด ตัวอย่างเช่น อำเภอปายนั้น นักท่องเที่ยวที่จะไปขี่ช้าง ล่องแพ หรือเดินป่าต้องลงชื่อ หรือลงทะเบียนไว้เป็นหลักฐานที่ตำรวจท่องเที่ยว ว่าเดินทางกี่คน ไรด์ชื่ออะไร หากมีการสูญหายไปของนักท่องเที่ยว ตำรวจสามารถติดตามหาได้ง่ายขึ้น

ส่วนที่ 2 : ธุรกิจท่องเที่ยวเกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก จ.เชียงราย

เชียงรายในบริบทของการท่องเที่ยวภาคเหนือและแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่

การมาท่องเที่ยวจังหวัดต่าง ๆ ในเขตภาคเหนือตอนบนของนักท่องเที่ยวนั้น ศ.ดร.อุดม เกิดพิบูลย์ (2545 : 19) ศึกษาพบว่า ผู้มาเยี่ยมเยือนทั้งหมดมิได้กระจายตัวอย่างสม่ำเสมอหรือเท่าเทียมกันระหว่างจังหวัดต่าง ๆ ในบรรดาจังหวัดสำคัญในภาคเหนือตอนบนที่มีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลาย ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน และจังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงรายได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวมากที่สุดเหนือจังหวัดอื่น ๆ (ยกเว้นจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีผู้มาเที่ยวเป็นจำนวนมากที่สุดเหนือจังหวัดอื่นในเขตภาคเหนือ) โดยเมื่อคิดเทียบเป็นอัตราส่วนร้อยละจังหวัด เชียงรายจะมีผู้มาเยี่ยมเยือนในอัตราส่วนร้อยละ 40.72 แพร่ ร้อยละ 25.99 น่าน ร้อยละ 17.81 และพะเยา ร้อยละ 15.47 ตามลำดับ พิจารณาจากตัวเลขดังกล่าว กล่าวได้ว่า จังหวัดเชียงรายเป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งในด้านความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว การเป็นเมืองด่านพรมแดนกับประเทศพม่า การมีพื้นที่ท่องเที่ยวหลาย ๆ จุดที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อให้เข้าใจสภาพพื้นที่ซึ่งเกี่ยวข้องไปสู่เรื่องการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก จึงควรกล่าวถึงสภาพพื้นที่อันเป็นบริบทของการศึกษาในขั้นต้นเสียก่อน ดังนี้

สภาพทั่วไปของจังหวัดเชียงราย

ที่ตั้ง และอาณาเขต

จังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดที่อยู่เหนือสุดของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 829 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 11,678.369 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,298,981 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับประเทศสหภาพพม่าและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดลำปาง และจังหวัดพะเยา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และจังหวัดพะเยา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ประเทศสหภาพพม่า และจังหวัดเชียงใหม่

เขตการปกครอง

จังหวัดเชียงรายแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 16 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 124 ตำบล 1,655 หมู่บ้าน 1 เทศบาลเมือง 24 เทศบาลตำบล 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 120 องค์การบริหารส่วนตำบล 1 สมาตำบล

ประชากร

ประชากร ณ เดือนมิถุนายน 2545 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 1,267,286 คน เป็นชาย 631,762 คน หญิง 635,524 คน

รายได้และอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรม รายได้หลักของจังหวัด (ปี 2543) จึงเป็นรายได้ที่มาจากภาคเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่(21.41%) โดยพืชเศรษฐกิจที่ปลูกที่สำคัญได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กระเทียม

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงรายในปี 2542 พบว่า ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 28,629 บาท ต่อปีถือเป็นลำดับที่ 13 ของภาคเหนือ และจัดเป็นอันดับที่ 53 ของประเทศ

โดยที่อาณาเขตพื้นที่จังหวัดเชียงรายใกล้ชิดและติดต่อกับประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน หรือที่เรียกกันว่า “สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ” อันเป็นดินแดนของประเทศที่มีพรมแดนเชื่อมต่อกันของสี่ประเทศ คือ ไทย พม่า ลาว และจีน. และการที่เชียงรายมีที่ตั้งอยู่ปากทางเข้าสู่ลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน ทำให้เชียงรายได้รับอิทธิพลและมีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับประเทศที่อยู่รอบข้างเป็นช่องทางระบายสินค้าและการอพยพเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศที่มีรอยต่อระหว่างกันเป็นอันมาก เชียงรายจึงถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศ ในด้านการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว ในเขตภาคเหนือตอนบนและกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงตอนบน มานับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 เนื่องจากจังหวัดเชียงรายนอกจากจะมีทรัพยากรที่สมบูรณ์และมีชื่อเสียงแล้ว ยังมีความพร้อมด้านที่พักแรม ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ที่มีการยุติของสงครามเย็น ประเทศต่าง ๆ หันมาค้าขายกันมากขึ้น และคาดหวังกันว่าในภูมิภาคนี้ศูนย์กลางของเศรษฐกิจจะย้ายจากตะวันตกเข้าสู่เอเชีย โดยเฉพาะประเทศจีนซึ่งมีศักยภาพทางเศรษฐกิจในระดับสูง จะกลายเป็นประเทศที่มีพลังดึงดูดเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ให้หันมาลงทุน และติดต่อค้าขายรวมทั้งการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้เป็นอย่างมากด้วย. การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศเช่นนี้ จะทำให้จังหวัดเชียงรายได้รับประโยชน์จากการพัฒนา ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ประชาชนทั้ง 4 ประเทศ เดินทางไปมาหาสู่กัน ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการค้า การลงทุน การเกษตร อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว ตามศักยภาพของแต่ละพื้นที่ของประเทศที่จะทำให้มีโอกาส และศักยภาพในการเป็นแหล่งผลิต แหล่งตลาดสินค้าร่วมกัน ตลอดจนจนเป็นการเกื้อหนุน ให้ประชาชนในพื้นที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิต และการดำรงชีวิตให้สูงขึ้น อย่างมีประสิทธิภาพและเห็นผลเป็นรูปธรรม

จากศักยภาพทางพื้นที่และการส่งเสริมตามยุทธศาสตร์ที่มุ่งให้เชียงรายเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของกลุ่มแม่น้ำโขงส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้ามาในบริเวณตัวเมืองจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นศูนย์กลางการเดินทางไปยังพื้นที่อื่น ๆ นอกตัวจังหวัด รวมทั้งการเข้ามาติดต่อ ใช้บริการข้อมูล การท่องเที่ยว จากบริษัทท่องเที่ยวต่าง ๆ และหน่วยงานบริการของทางราชการเช่น สำนักงานการ

ท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย ซึ่งสถานที่เหล่านี้มักมีสำนักงานอยู่ในตัวจังหวัดเชียงรายเป็นจำนวนมากกว่าในเขตพื้นที่อื่น ๆ นักท่องเที่ยวก็นิยมเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดด้วย ได้แก่ อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ ซึ่งแต่ละพื้นที่มีข้อมูลโดยสังเขป และมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในลักษณะที่แตกต่างกันไป ดังนี้

อำเภอแม่สาย

อำเภอแม่สาย เป็นอำเภอที่ตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศไทย มีพื้นที่ประมาณ 285 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ด้านทิศเหนือ และทิศตะวันตกจดประเทศพม่า ทิศใต้จดอำเภอแม่จัน(จังหวัดเชียงราย) และทิศตะวันออกจด อำเภอเชียงแสน(จังหวัดเชียงราย) โดยที่อำเภอแม่สาย อยู่ไม่ไกลจากบริเวณตัวจังหวัดเชียงราย คือมีระยะห่างกันเพียง 63 กิโลเมตร และเป็นที่ตั้งของด่านชายแดนไทย-พม่า ซึ่งเป็นช่องทางค้าขายระหว่าง 2 ประเทศนี้ที่สำคัญ ทำให้มีนักท่องเที่ยวข้ามพรมแดนจากประเทศไปไทยไปท่องเที่ยวยังฝั่งพม่าเป็นจำนวนมาก เกิดการไหลเวียนของธุรกิจการค้าระหว่างระหว่างไทยและพม่าเป็นอันมาก ขณะเดียวกันก็เป็นช่องทางให้ชนกลุ่มน้อย และชาวพม่า จากเขตประเทศพม่า เคลื่อนย้ายเข้ามาสู่ประเทศไทย ทั้งโดยปกปิดและเปิดเผย และหลบซ่อนเข้าไปทำงานทำยังจังหวัดอื่น ๆ ของประเทศไทย ชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าบางส่วนที่เข้ามาอยู่ในบริเวณชายแดนจังหวัดเชียงราย บริเวณอำเภอแม่สาย ได้สร้างผลกระทบแก่อำเภอแม่สายเป็นอันมาก ทั้งทางด้านการแพร่ระบาดของโรคภัยไข้เจ็บที่เคยหมดไปจากประเทศไทย การมาขอรับบริการตรวจรักษาด้านอนามัยจากบริการสาธารณสุขของไทย ซึ่งทำให้เกิดความสิ้นเปลืองทางด้านงบประมาณของไทยเป็นอันมาก ในด้านสังคมก็สร้างปัญหาให้กับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ไม่น้อย ทั้งปัญหาเสพติด การเร่ร่อนขอทาน หรือชายของที่ระลึกในลักษณะเร่ร่อนแก่นักท่องเที่ยว ปัญหาโสเภณี และการล่วงละเมิดทางเพศกับเด็ก เนื่องจากชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าเหล่านี้ มีเป็นจำนวนมากที่ยังอยู่ในวัยเด็ก จึงถูกพ่อแม่ผลักดันให้เข้ามาขายของที่ระลึกหรือรับจ้างทางด้านบริการจากร้านต่าง ๆ ตามร้านอาหาร และสถานบันเทิงต่าง ๆ ภายในเขตตัวอำเภอ จึงกล่าวได้ว่าเด็กเหล่านี้อยู่ในสภาพที่เสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิด หรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากคนในพื้นที่ นักท่องเที่ยว และเครือข่ายธุรกิจค้ามนุษย์ข้ามชาติอีกด้วย

อำเภอเชียงแสน

อำเภอเชียงแสนตั้งอยู่ห่างจากจังหวัดเชียงราย ไปทางทิศตะวันออก 62 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 422 ตารางกิโลเมตร ทิศเหนือมีเขตติดต่อกับประเทศพม่า และทิศตะวันออกติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อำเภอเชียงแสน หรือเมืองเชียงแสน ตามประวัติศาสตร์ยืนยันว่าเป็นอาณาจักรแห่งแรกของล้านนา โดยพื้นที่ที่เป็นจุดบรรจบกันของ 3 ประเทศที่มีแม่น้ำโขง และแม่น้ำรวกไหลมาบรรจบกันและเป็นตัวกั้นระหว่างพื้นที่ของทั้ง 3 ประเทศ เกิดมีพื้นที่ขนาดเล็กขึ้นในบริเวณที่บรรจบกันของลำน้ำทั้งสองสายที่คั่นระหว่างพื้นที่ 3 ประเทศ คือ ไทย-ลาว-พม่า พื้นที่

ดังกล่าวรู้จักกันในนาม “สามเหลี่ยมทองคำ” ซึ่งเคยเป็นบริเวณที่ปลูกฝิ่นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีที่เรียกว่า “บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ” บริเวณดังกล่าวจึงถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญแหล่งหนึ่งที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าสู่อำเภอเชียงแสนนิยมมาเยี่ยมชม

การมีพรมแดนติดต่อกันระหว่างหลายประเทศ ทำให้อำเภอเชียงแสนประสบปัญหาคล้ายคลึงกับอำเภอแม่สาย คือมีการลักลอบเข้าเมืองจากประชากรของพม่าและลาว แต่โดยที่อำเภอเชียงแสนเป็นเมืองขนาดเล็ก แม้จะมีท่าเทียบเรือขนาดใหญ่ที่ขนสินค้าจากจีน พม่า และลาวมาขึ้นฝั่งที่อำเภอเชียงแสน แต่เศรษฐกิจและความเจริญก็ยังจัดว่ามีขนาดเล็กกว่าที่อำเภอแม่สายเป็นอย่างมาก ตลาดรองรับแรงงานผู้ลักลอบหนีเข้าเมืองจึงมีอยู่ไม่มากนักอำเภอเชียงแสนจึงเป็นเสมือนทางผ่านของการขนแรงงานเถื่อนจากทั้งจีน พม่า ลาว ไปสู่ส่วนอื่น ๆ ของประเทศ ซึ่งก่อปัญหาให้กับประเทศไทยโดยรวมทั้งในแง่ ปัญหาอาชญากรรม โสเภณี การแย่งงานของคนไทยในพื้นที่

เนื่องจากอำเภอเชียงแสน เป็นราชธานีแห่งแรกของล้านนา จึงมีโบราณวัตถุ โบราณสถานจำนวนมาก อำเภอเชียงแสนจึงมีลักษณะเป็นแหล่งวัฒนธรรมทางโบราณสถาน โบราณวัตถุของจังหวัด ซึ่งนักท่องเที่ยวนิยมมาเยี่ยมชม อาทิ

- วัดพระธาตุเจดีย์หลวง ในบริเวณวัดมีเจดีย์โบราณองค์สำคัญ มีลักษณะเป็นเจดีย์ทรงกลมฐาน 8 เหลี่ยม นับเป็นเจดีย์ที่ใหญ่ที่สุดในอำเภอเชียงแสนซึ่งพระเจ้าแสนภูทรงสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1877
- วัดพระธาตุจอมกิตติ ในบริเวณวัดมีพระเจดีย์โบราณฐานรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสส่วนยอดเป็นองค์ระฆัง ตำนานกล่าวว่าพระเจ้าฟ้างนคราชโปรดเกล้าให้สร้างเมื่อปี พ.ศ. 1483
- ฯลฯ

อำเภอเชียงของ

อำเภอเชียงของเป็นอำเภอชายแดนตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดเชียงราย โดยมีระยะห่างจากตัวจังหวัดเชียงรายประมาณ 100 กิโลเมตร อำเภอเชียงของมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นอาณาเขตระยะทางยาวประมาณ 42 กิโลเมตร พื้นที่ของอำเภอเชียงของมีประมาณ 836.90 ตารางกิโลเมตร (หรือประมาณ 523,062.50 ไร่)

- อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวด้านเมืองห้วยทราย(ตอนบน) แขวงบ่อแก้ว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นอาณาเขต
ทิศตะวันออก	ติดกับเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นอาณาเขตและติดต่อกับอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย

- ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลยางหอม อำเภอขุนตาล และตำบลแม่ต้า
อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลแม่ต้า อำเภอพญาเม็งราย ตำบลปงน้อย กิ่ง
อำเภอดอยหลวง และตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัด
เชียงราย

- ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอเชียงของมีภูมิประเทศเป็นภูเขาทางตอนเหนือ ทางตะวันออกและทาง
ตะวันตก โดยมีพื้นที่ราบลุ่มตรงกลาง พื้นที่ทั่วไปเต็มไปด้วยป่าไม้และภูเขาสูงล้อม
รอบ โดยมีพื้นที่ป่าไม้ประมาณร้อยละ 61 ของพื้นที่ของอำเภอ

- ประชากรและเขตการปกครอง

อำเภอเชียงของมีประชากรรวม 53,955 คน โดยแยกเป็นประชากรชาย 27,287
คน และหญิง 26,668 คน (ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอเชียงของ กรกฎาคม 2546)
แบ่งเขตการปกครองของอำเภอเชียงของออกเป็น 7 ตำบล 87 หมู่บ้าน ประชากรส่วน
ใหญ่ร้อยละ 95 นับถือศาสนาพุทธ

- การประกอบอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร มีการเพาะปลูกพืชผัก
ผลไม้เป็นหลัก มีการปศุสัตว์เล็กน้อย อาชีพรับจ้างและทำธุรกิจเป็นส่วนน้อย

อำเภอเชียงของได้ถูกประกาศเปิดเป็นจุดผ่านแดนถาวรบริเวณท่าเรือบั้งหมู
ที่ 1 บ้านหัวเวียง ตำบลเวียง ตั้งแต่วันที่ 22 มกราคม 2532 เพื่อทำการติดต่อค้า
ขายธุรกิจและการท่องเที่ยวกับท่าด่านเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว

- สถานที่ท่องเที่ยว

- แหล่งเพาะพันธุ์ปลาบึก ตั้งอยู่บ้านหาดโค้ว หมู่ 7 ตำบลเวียง เป็นแหล่งจับและ
เพาะพันธุ์ปลาบึก โดยการผสมเทียมและนำลูกปลาไปปล่อยตามแหล่งน้ำสาธารณะ
ต่าง ๆ ทั่วประเทศ
- ท่าเรือบั้ง บริเวณบ้านหัวเวียง ตำบลเวียง เป็นจุดผ่านแดนระหว่างไทย - ลาว
สามารถมองเห็นทิวทัศน์ริมฝั่งแม่น้ำโขงและเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ประเทศ
ลาว
- จุดชมวิวยุทธห้วยทรายมาน ตั้งอยู่หมู่ 2 ตำบลริมโขง ริมทางหลวงหมายเลข 1129
ชมภาพทิวทัศน์ขุนเขาและแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นพรมแดนไทย - ลาว
- ศูนย์สตรีทอผ้าบ้านศรีดอนชัย อยู่ที่หมู่ 7 ตำบลศรีดอนชัย มีการทอผ้าพื้นเมือง
มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าทอและของที่ระลึกต่าง ๆ

อาจจำแนกประเภทแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียง
ของได้โดยสังเขปได้ดังตารางต่อไปนี้

อำเภอ	ประเภทแหล่งท่องเที่ยว		
	ธรรมชาติ	แหล่งโบราณสถาน ประวัติศาสตร์ และ ศาสนา	ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และกิจกรรม ต่าง ๆ
แม่สาย	ถ้ำป่อม ถ้ำปลา ถ้ำเสาหินพญานาค	พระธาตุดอยเวา	ด่านท่าซี้เหล็ก / ด่าน อำเภอแม่สาย
เชียงแสน	สามเหลี่ยมทองคำ สบรวก ล่องแก่งแม่กก ทะเลสาบเชียงแสน น้ำตกบ้านไร่	พิพิธภัณฑสถานแห่ง ชาติ-เชียงแสน วัดพระธาตุจอมกิตติ วัดป่าสัก วัดเจดีย์เจ็ดยอด วัดพระธาตุผาง วัดพระเจ้าล้านทอง วัดสังฆาแก้วดอนหัน พระธาตุดอยปู่เข้า	ด่านอำเภอเชียงแสน เมืองโบราณเชียงแสน
เชียงของ	น้ำตกตาดหมอก น้ำตกผาหมอก ทิวทัศน์ริมแม่น้ำโขง น้ำตกห้วยตอง น้ำตกเห่าดง น้ำตกห้วยเม็ง ถ้ำผาจอม น้ำห้วยเมียง		ท่าเรือบั้ง ด่านอำเภอเชียงของ บ้านหาดบ้าย

นอกจากจะมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายประเภทในสามอำเภอสำคัญนี้แล้ว จังหวัดเชียงราย
ยังมี วนอุทยานที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากกระจายตัวอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัด ได้แก่
วนอุทยานโป่งพระบาท วนอุทยานน้ำตกขุนกรณ์ วนอุทยานถ้ำหลวง วนอุทยานน้ำตกห้วยแม่คำ
วนอุทยานภูชี้ฟ้า วนอุทยานห้วยแม่โถง วนอุทยานน้ำตกตาดวัน ฯลฯ

3.2 จำนวน/ประเภทนักท่องเที่ยวและลักษณะการท่องเที่ยวในพื้นที่ จ. เชียงราย

มนัส สุวรรณ และคณะ (2537 : 19) ระบุถึงความได้เปรียบของแหล่งท่องเที่ยวภาคเหนือว่า "บริเวณพื้นที่ในเขตภูเขาทางภาคเหนือมีความได้เปรียบภูมิภาคอื่น ๆ เพราะนอกเหนือจากสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติแล้วยังมีชนกลุ่มน้อยโดยเฉพาะชาวไทยภูเขาหลายชาติพันธุ์ ต่างก็มีขนบธรรมเนียมเป็นของตนเอง ทำให้เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวที่นิยมเดินป่าไปเที่ยวชมปีละจำนวนมาก ๆ นอกจากนี้ในเขตอุทยานแห่งชาติมีป่าไม้เขตร้อน สัตว์ป่านานาชนิด มีน้ำตก ถ้ำ พืชพันธุ์ ไม้แปลก ๆ รวมทั้งกล้วยไม้ป่า สิ่งเหล่านี้เป็นแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวไปเที่ยวชม สำหรับจังหวัดเชียงรายนักท่องเที่ยวนิยมล่องแพและนั่งเรือตามลำน้ำกก ท่องเที่ยวเดินป่าโดยกองคาราวานช้างไปตามหมู่บ้านชาวเขาชนมชาติไปด้วย"

อุดม เกิดพิบูลย์ (2545 : 19) ระบุถึงจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดในเขตล้านนาตะวันออก (เชียงราย แพร่ น่าน พะเยา) ว่า ในปี พ.ศ. 2544 มีผู้มาเยี่ยมเยือนรวมทั้งสิ้น 2.66 ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้มีทั้งหมดที่จัดว่าเป็นนักท่องเที่ยว (Tourists) และนักท่องเที่ยว (Excursionists) ผู้มาเยี่ยมเยือนทั้งหมดนี้เป็นคนไทยร้อยละ 79 และชาวต่างชาติร้อยละ 21 ในบรรดาชาวต่างชาติประกอบด้วยชาว ยุโรป ร้อยละ 54 ชาวเอเชียร้อยละ 39 และผู้มาจากประเทศอื่น ๆ ร้อยละ 7 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนในปี 2544 สูงกว่าจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนในปี 2543 เพียงเล็กน้อย

อุดม เกิดพิบูลย์ได้จัดทำตารางสรุปผู้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดเชียงราย พ.ศ.2544 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงจำนวนพร้อมค่าใช้จ่าย และระยะเวลาพักผ่อน ฯลฯ ไว้ดังนี้

ผลการศึกษา

ภาพรวมโดยทั่วไป

ในบรรดาพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ และเป็นด่านข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ ทั้ง 3 แห่งของจังหวัดเชียงราย อันประกอบด้วย อำเภอเชียงของ อำเภอเชียงแสน และอำเภอแม่สาย นั้น อำเภอเชียงของจัดว่าเป็นเมืองขนาดเล็กที่เงียบสงบ โดยประชากรส่วนใหญ่จะรักษานบธรรมเนียบไว้ได้เป็นอย่างดี มีความเคร่งครัดกับข้อปฏิบัติตามหลักของพระพุทธศาสนาอย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะในหมู่คนเฒ่าคนแก่ แม้วัฒนธรรมสมัยใหม่ในแบบตะวันตกจะแทรกซึมเข้ามามีอิทธิพลต่อประชากรวัยรุ่นอยู่ไม่น้อยก็ตาม โดยที่เขตความเจริญในบริเวณตัวเมืองมีอาณาเขตไม่กว้างขวางนัก ผู้คนในบริเวณตัวเมืองจึงมักรู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี ทำให้คนต่างถิ่นและนักท่องเที่ยวกลายเป็นคนแปลกหน้าค่อนข้างชัดเจน อำเภอเชียงของจึงจัดเป็นเมืองที่สงบ แม้มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งประมาณ 80 % เป็นฝรั่ง และอีก 20 % เป็นญี่ปุ่นและชาวเอเชียอื่น ๆ เข้ามาเยี่ยมชมเยือน แต่ก็มีลักษณะเป็นทางผ่านเป็นส่วนใหญ่ โดยนักท่องเที่ยวจะเข้ามาประทับตราที่บริเวณด่านท่าเรือ บิ๊ก อำเภอเชียงของ แล้วจะข้ามไปฝั่งลาว เพื่อพักค้างคืนและท่องเที่ยวในฝั่งลาวเป็นส่วนใหญ่ ไม่ค่อยพักค้างแรมในฝั่งไทย การท่องเที่ยวของเชียงของถูกผูกขาดโดยบริษัททัวร์ขนาดใหญ่จากจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจะจัดสรรนักท่องเที่ยวมาผ่านด่านอำเภอเชียงของเพื่อข้ามไปสู่ฝั่งลาว และรับนักท่องเที่ยวที่กลับมาจากฝั่งลาวกลับเข้าสู่จังหวัดเชียงใหม่ นักธุรกิจพื้นบ้านที่ดำเนินการธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหารและที่พัก จึงไม่ค่อยได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวแต่อย่างใด

ข้อมูลด้านการล่วงละเมิดทางเพศและการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นคนท้องถิ่นและประกอบอาชีพธุรกิจนำเที่ยวของอำเภอเชียงของอีกทั้งยังเป็นผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ส่วนกลางประจำท้องถิ่น ท่านหนึ่งระบุให้ทราบว่า กรณีการล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กยังไม่เคยปรากฏที่อำเภอเชียงของ ทั้งนี้โดยเหตุที่ผู้คนส่วนใหญ่ยังเคร่งครัดกับขนบธรรมเนียบประเพณีเป็นอย่างดี สถานบริการประเภทแอบแฝงเพื่อทำธุรกิจเพศพาณิชย์ก็ไม่มีในปัจจุบัน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่อีกจะผ่านเข้ามาเพื่อข้ามชายแดนไปยังประเทศลาวต่อไป แม้ว่าในอดีตจะเคยมีสถานบริการ เช่น คาราโอเกะหรือร้านอาหารที่มีหญิงบริการแอบแฝงอยู่ด้วยก็ตามแต่ก็เป็นเหตุการณ์ที่ปรากฏในช่วงปีก่อนพ.ศ. 2527 ก่อนที่จะมีการระบาดของโรคเอดส์อย่างกว้างขวางในสังคมไทย เมื่อโรคเอดส์ระบาดพร้อมกับการรับรู้ถึงอันตรายของโรคดังกล่าวที่มีสภาพน่ากลัว สถานบริการที่มีธุรกิจเพศพาณิชย์แอบแฝงจึงทยอยปิดตัวลงเนื่องจากขาดนักท่องเที่ยวจนปัจจุบันไม่มีธุรกิจดังกล่าวเหลืออยู่ในเขตอำเภอเชียงของแต่อย่างใด

สำหรับบริบทของอำเภอเชียงแสนก็ไม่ต่างอะไรกับอำเภอเชียงของมากนัก แต่โดยที่ระยะทางจากอำเภอเชียงแสนไม่ห่างจากอำเภอแม่สาย ซึ่งเป็นจุดที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวจำนวนมาก นักท่องเที่ยวบางส่วนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจึงนิยมท่องเที่ยวเลยเข้ามาในเขตอำเภอเชียงแสนอยู่บ้าง เพื่อชมโบราณสถานต่าง ๆ อันมีซากปรักหักพังซึ่งตกทอดมาจากในยุคที่ได้รับการสถาปนาเป็น

เมืองหลวงแห่งแรกของล้านนาไทย ซึ่งมีอายุประมาณ 800 ปี แต่สิ่งซึ่งเป็นแหล่งดึงดูดใหญ่ของอำเภอเชียงแสน คือ บริเวณสามเหลี่ยมทองคำที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีของนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป จินนิมที่จะเดินทางต่อมาจากอำเภอแม่สาย เพื่อเยี่ยมชมบริเวณแหล่งที่มีชื่อเสียงแห่งนี้ แต่แม้อำเภอเชียงแสนจะเป็นเมืองท่าขนถ่ายสินค้าที่มาจากจีน พม่า และลาวก็ตาม รวมทั้งเป็นเมืองที่มีด่านพรมแดนระหว่างประเทศไทยและลาวอยู่ก็ตาม แต่ความนิยมท่องเที่ยวข้ามพรมแดนระหว่างประเทศกลับไปอยู่ที่บริเวณด่านพรมแดนอำเภอแม่สาย ซึ่งเป็นแหล่งค้าขายระบายสินค้าระหว่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ โดยสภาพเช่นนี้อำเภอแม่สายจึงเป็นแหล่งรวมของผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดจากการที่มีผู้คนเข้ามาทำธุรกิจและท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากกว่าพื้นที่อำเภอเชียงแสนและอำเภอเชียงของค่อนข้างมาก

ในอดีตก่อนการมีกฎหมายพอกเงินที่รัฐบาลออกมาโดยมีความมุ่งหมายเพื่อตัดช่องทางสนับสนุนทางการเงินแก่การดำเนินการต่าง ๆ ที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งการมีนโยบายอย่างเคร่งครัดในการปราบปรามยาเสพติดและผู้มีอิทธิพล ซึ่งรัฐบาลออกนโยบายและเร่งรัดการดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐอย่างจริงจัง อำเภอเชียงแสนซึ่งเคยได้ชื่อว่าเป็นแหล่งระดมพลหรือเป็นแหล่งพักชั่วคราวในการนำสตรีและเด็กที่ถูกล่อลวงมาจากประเทศจีน พม่า และลาว ซึ่งมีช่องทางหลบหนีเข้าเมืองในหลายจุด (ซึ่งที่สำคัญ คือ พรมแดนอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย) เมื่อมีนโยบายปราบปรามอย่างเคร่งครัดจากรัฐบาลสตรีและเด็กที่ผ่านเข้าเมืองไทยตามชายแดนได้แล้วจะถูกนำมาพักแรมชั่วคราวที่อ.เชียงแสนเป็นระยะสั้น ๆ หรืออาจไม่มีการพักแรมเลยก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์จากนั้นพวกเขาจะถูกจัดขึ้นรถตู้ซึ่งจัดเป็นสายในลักษณะของการเป็นนักท่องเที่ยว โดยจะถูกจัดส่งล่องลงใต้สู่กรุงเทพฯและภาคใต้ของไทย และอาจเลยเข้าสู่พรมแดนประเทศมาเลเซีย เพื่อให้บริการทางเพศพาณิชย์ในสถานบันเทิงที่มีการให้บริการทางเพศแอบแฝงอยู่ทั่วไป สถานบริการเหล่านี้มักแสดงความต้องการที่จะได้สตรีและเด็กมาบริการแก่ลูกค้าโดยผ่านสายหรือฝ่ายจัดหาหรือนายหน้าที่มีเครือข่ายจัดหาสตรีและเด็กในภาคเหนือและประเทศเพื่อนบ้านจัดส่งให้อีกต่อหนึ่ง ในอดีตอำเภอเชียงแสนจึงเป็นเสมือนเส้นทางเครือข่ายของอำเภอแม่สาย เพื่อใช้ระบายสตรีและเด็กเข้าสู่สถานบริการที่มีเพศพาณิชย์แอบแฝงในรูปต่าง ๆ ที่มีอยู่ชุกชุมในเขตกรุงเทพฯและบริเวณภาคใต้ของไทย และอาจเลยเข้าสู่ประเทศมาเลเซียอีกต่อหนึ่งด้วย โดยสภาพการเช่นนี้อำเภอแม่สายในอดีตจึงมีสภาพไม่ต่างจากการเป็นประตูหรือชุมทางระบายสตรีและเด็กจากประเทศเพื่อนบ้านให้ก้าวเข้าสู่ธุรกิจเพศพาณิชย์ในประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การจัดหาเด็กและสตรีจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อบริการในธุรกิจเพศพาณิชย์ในประเทศไทยเริ่มบรรเทาลงเมื่อมีการออกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ในช่วงปลายปี 2539 โดยกฎหมายดังกล่าวมีสาระสำคัญ 3 ประการ คือ

1. การลดโทษของโสเภณีให้น้อยที่สุด
2. เพิ่มโทษผู้ที่เกี่ยวข้องโสเภณีเด็ก และ

3. การเพิ่มโทษที่รุนแรงให้กับผู้จัดหาเด็กเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณี โดยไม่ยกเว้นแม่ แต่บิดามารดาของเด็กด้วย

แม้ว่ากฎหมายดังกล่าวจะช่วยยับยั้งอุปสงค์ (Demand) ของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะการใช้บริการทางเพศกับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีลงมา แต่ก็ไม่อาจยับยั้งฝ่ายจัดหาและความรู้เห็นเป็นใจของบิดามารดาของเด็กและสตรีที่มีอยู่ภายนอกประเทศ ซึ่งมีสภาพทางเศรษฐกิจที่ลำบากยากแค้นกว่าภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ถูกล่อลวงเข้าสู่ประเทศไทยอย่างผิดกฎหมาย

อย่างไรก็ดีก็อาจกล่าวได้ว่า พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ช่วยทำให้สถานการณ์การจัดหาสตรีและเด็กเข้าสู่ธุรกิจเพศพาณิชย์บรรเทาลงได้พอสมควร ในอีกไม่กี่ปีต่อมารัฐบาลก็ได้ออกกฎหมายเพื่อป้องกันการฟอกเงินติดตามมา ยังผลให้ทรัพย์สินที่ได้มาจากการจัดหาล่องลอยสตรีและเด็กไปเพื่อการค้าประเวณีถูกจัดเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในข่ายการฟอกเงินที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถยึดเป็นสมบัติของทางราชการได้ ทำให้การดำเนินการจัดหาสตรีและเด็กและการค้าบริการบริเวณอำเภอแม่สายและพื้นที่อื่น ๆ ที่เดิมเคยกระทำการกันอย่างเปิดเผยหายไป นอกจากผลของกฎหมายสำคัญทั้งสองดังกล่าวแล้ว การดำเนินนโยบายปราบปรามยาเสพติดและผู้มีอิทธิพล ซึ่งดำเนินการต่อเนื่องกันมาก็นับว่ามีผลเสริมแรงต่อการปราบปรามธุรกิจเพศพาณิชย์ในอำเภอแม่สายด้วย โดยทำให้ธุรกิจค้าและจัดหาสตรีและเด็กซบเซาลงอย่างหนัก อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ที่โครงการวิจัยนี้เข้าไปพูดคุยสัมภาษณ์ มีข้อมูลบ่งชี้ได้ว่า ยังคงมีการแอบลักลอบค้าบริการทางเพศอยู่ตามชายแดนอำเภอแม่สายใกล้ชายแดนพม่า แม้ว่าสถานบริการทางเพศน้อยลงมากเมื่อเทียบกับในอดีต และการดำเนินการก็กระทำในลักษณะปกปิดและรัดกุมค่อนข้างมาก โดยจะแยกสตรีผู้ให้บริการเป็นกลุ่มย่อย ๆ กระจายตัวไปยังบ้านต่าง ๆ ในบริเวณใกล้เคียงกับจุดที่เป็นสถานที่บริการทางเพศ เมื่อมีแขกที่ไว้ใจได้ซึ่งมักจะเป็นแขกที่คุ้นหน้าเข้าไปขอใช้บริการ เจ้าของสถานบริการจะใช้วิทยุหรือโทรศัพท์มือถือแจ้งแก่หญิงบริการให้ลงมาจากที่พัก เพื่อเดินออกมาบริเวณถนนในที่ลับตาให้แขกได้เลือกใช้บริการตามความพอใจ

แต่โดยที่อำเภอแม่สายมีเขตติดต่อกับประเทศพม่าเป็นระยะทางค่อนข้างยาว (ประมาณ 29 กิโลเมตร) แม้การดำเนินการควบคุมปราบปรามของประเทศไทยในระยะหลังจะได้ผลก็ตาม แต่ก็ไม้อาจก้าวข้ามพรมแดนเข้าไปควบคุมปราบปรามในเขตฝั่งประเทศพม่าได้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ระบุว่า ในเขตฝั่งประเทศพม่าที่ติดต่อกับอำเภอแม่สายยังคงเปิดให้บริการหญิงบริการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวพม่าและชนกลุ่มน้อย และมีหญิงบริการที่มาจากประเทศจีนตอนใต้อยู่บ้างเปิดให้บริการแก่ชาวพม่าและชาวไทยที่ข้ามฝั่งอำเภอแม่สายเข้าไปใช้บริการตามปกติ ในบางย่านของสถานบริการทางฝั่งพม่าก็มีลักษณะเป็นเหมือนหมู่บ้านที่มีหญิงบริการอาศัยทั้งหมู่บ้านทีเดียว ข้อมูลที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งที่รวบรวมได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากอำเภอแม่สายระบุว่า ในเขตฝั่งประเทศพม่าตรงข้ามอำเภอแม่สายมีโรงภาพยนตร์ขนาดย่อมหลายแห่ง โดยภายในจะมีโทรทัศน์ฉายภาพยนตร์ลามกให้กับผู้ชมในราคาถูก ผู้ชมส่วนใหญ่มีทั้งผู้ใหญ่และเด็ก ซึ่งในบรรดาเด็กเหล่านี้มีอยู่ไม่น้อยที่เข้ามาเร่ร่อน ขายดอกไม้ หรือขอสตางค์จากนักท่องเที่ยวในเขตฝั่งอำเภอแม่สายของไทย เด็กเหล่านี้จึง

อยู่ในสภาพเสี่ยงต่อการถูกชักจูงด้วยอามิสต่าง ๆ ไปเพื่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศของผู้ใหญ่ที่ต้องการใช้บริการ

แม้จะมีการบรรเทาของสถานการณ์เพศพาณิชย์ที่เกี่ยวกับสตรีและเด็กในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ที่อาจจัดไว้ว่าดำเนินการโดยมีกระบวนการจัดหาสตรีและเด็กเพื่อการเพศพาณิชย์ที่กระทำอย่างยาวนานก่อนการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อบริการแก่ลูกค้าท้องถิ่นมากกว่านักท่องเที่ยว แต่ธุรกิจเพศพาณิชย์ดังกล่าวก็อาจจะจัดได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการแสวงหาประโยชน์ทางเพศต่อสตรีและเด็ก

สถานการณ์ที่ลดลงดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับนโยบายของ ตำรวจภูธรจังหวัดเชียงรายท่านหนึ่ง ซึ่งแสดงความเห็นว่า แต่ก่อนมีพวกมาล่อลวงเด็กเอาไปทำงาน ร้านอาหาร แล้วเอาไปค้าบริการทางเพศทางใต้ พวกนี้ทำเป็นกระบวนการไม่ใช่เรื่องท่องเที่ยว ไม่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว พวกนี้จะเข้ามาล่อลวงโดยตรงด้วยวิธีต่าง ๆ ที่ปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา แต่ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา พวกขบวนการจัดหาพวกนี้เริ่มหายไป ทั้งนี้เพราะปัจจุบันเชียงรายและอำเภอ เชียงแสนมีองค์กรเอกชน (NGO) ที่ทำงานด้านสิทธิเด็กเป็นจำนวนมาก (จากข้อมูลของเจ้าหน้าที่ใน อำเภอแม่สาย เฉพาะอำเภอแม่สายมีหน่วยงานช่วยเหลือเด็กและสตรีของเอกชน 6 หน่วย) พวกนี้ จะคอยสอดส่องดูแล รวมทั้งตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ทำให้กระบวนการล่อลวงเข้ามาล่อลวงสตรีและเด็กได้ยาก "ในด้านพื้นที่เสี่ยง เช่น บริเวณ HOME STRAY ต่าง ๆ ในช่วง 3 ปีมานี้ ผม (นายตำรวจที่ให้สัมภาษณ์) ก็ไม่เคยได้ยิน เรื่องนักท่องเที่ยวชาวฝรั่งมากระทำผิดฐานล่อลวงเด็ก หรือทำอนาจารเด็กในบริเวณ HOME STRAY แต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะปัจจุบันตามชุมชนต่าง ๆ จะมีการรวมตัวเป็นประชาคมต่าง ๆ ตาม หมู่บ้าน ในเบื้องต้นประชาคมจะดูแลเรื่องความปลอดภัยและปัญหายาเสพติดของชุมชน แต่ในระยะ ต่อมาจนถึงปัจจุบัน ประชาคมของชุมชนจะเข้าไปดูแลเรื่องต่าง ๆ ของชุมชน ไม่ว่าจะ ยาเสพติด การ ล่อลวงเด็ก หรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กและสตรี ฯลฯ ด้วยทั้งหมดกระบวนการล่อ ลวงเด็กจึงเกิดขึ้นได้ยาก "

ข้อมูลจากฝ่ายตำรวจ

ในส่วนข้อมูลอย่างเป็นทางการจากฝ่ายทะเบียนภายใต้ความรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธร อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงของ และอำเภอเชียงแสน ข้อมูลที่บันทึกเป็นทางการส่วนใหญ่เป็นการล่วง ละเมิดทางเพศที่มีต่อเด็กโดยผู้ใกล้ชิดกับตัวเด็ก เช่น ญาติ ๆ ของเด็กมากกว่าที่จะเป็นการกระทำ จากนักท่องเที่ยว และสถิติในเขตพื้นที่เฉพาะ เช่น บริเวณค่ายอพยพ หรือค่ายกักกันผู้หลบหนีเข้า เมือง ซึ่งบริเวณค่ายเหล่านี้แม้จะทราบจากคำบอกเล่าจากหลาย ๆ ฝ่ายว่า มีกรณีผู้ใกล้ชิดล่วงละเมิด ทางเพศกับเด็กโดยผู้ใกล้ชิด แต่ก็มิได้มีการลงบันทึกในสถิติอาชญากรรมของตำรวจที่รับผิดชอบใน พื้นที่ ทั้งนี้อาจจะด้วยสาเหตุหลาย ๆ ประการ รวมทั้งเรื่องเขตพื้นที่รับผิดชอบของบางหน่วยงานที่ดูแลค่ายผู้อพยพอยู่ ทำให้ฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่อยากจะเข้าไปก้าวก่าย

ในเรื่องของธุรกิจแพศยาณิชยซึ่งกระทำโดยกระบวนการจัดหาเพื่อสนองอุปสงค์ของตลาด ก็มีลักษณะการดำเนินการอย่างแบบยล และปรับเปลี่ยนวิธีการตลอดเวลา ยากที่การดำเนินการในช่วงสั้น ๆ ของการศึกษาคั้งนี้จะเจาะลึกเข้าถึงข้อมูลได้ เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่มีการดำเนินมาตรการจากฝ่ายรัฐหลายประการในการปราบปรามอยู่ ทำให้กระบวนการจัดหาสตรีและเด็กดำเนินการด้วยความระมัดระวังตัวยิ่งขึ้น ยากที่คนภายนอกจะเข้าถึงข้อมูลอย่างลึกซึ้งถูกต้องได้ อย่างไรก็ตามข้อมูลจากหลาย ๆ ฝ่าย ทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ร่วมทำงานพัฒนาสังคม ต่างระบุตรงกันว่า สถานการณ์การล่อลวงเด็กมีน้อยลงมากผิดกับในสมัยก่อน เพราะทั้งกฎหมายฟอกเงิน และกฎหมายการปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ต่างก็บัญญัติบทลงโทษไว้อ่อนข้างรุนแรง รวมไปถึงผู้ใช้บริการกับเด็กด้วย

สถิติอย่างเป็นทางการที่จัดว่าเป็นการล่องละเมิดหรือแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเขตอำเภอแม่สาย มีเพียง 3 รายดังบันทึกได้ระบุถึงการกระทำผิดที่มีผู้กระทำผิด คือ นาย Nicholas Bredimus อายุ 52 ปี สัญชาติอเมริกัน ได้กระทำอนาจารแก่เด็ก 3 คน คือ 1. ดช. ปก (นามสมมติ) อายุ 11 ปี 2. ดช.มด (นามสมมติ) อายุ 13 ปี และ 3. ดช. ทอง (นามสมมติ) อายุ 14 ปี เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2544 ระหว่างเวลา 17.30 - 20.00 น. ที่บริเวณโรงแรมศรีสมุทร นอกจากการทำอนาจารแล้วนาย Nicholas ยังได้บันทึกภาพไว้ด้วย โดยมีนางก (นามสมมติ) ภรรยาชาวไทยของนาย Nicholas รออยู่เพื่อจะเข้าไปเป็นผู้จัดหาเด็กมาให้ นาย Nicholas ทำอนาจาร นอกจากนั้นยังมี ดช.แป้ง (นามสมมติ) และ ดช.หาญ (นามสมมติ) รออยู่เพื่อจะเข้าไปในห้องให้นาย Nicholas ทำอนาจาร เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับแจ้งจากผู้ปกครองเด็ก จึงไปที่โรงแรมศรีสมุทรที่เกิดเหตุ พร้อมกับจับกุมตัวนาย Nicholas และนางก พร้อมด้วยเครื่องอัดเทปวีดีโอ 1 เครื่อง กล้องถ่ายภาพดิจิทัล 1 เครื่อง เทปวีดีโอถ่ายภาพเด็กถูกทำอนาจาร 2 ม้วน ไว้เป็นของกลางนำส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดี

และในปีต่อมา (พ.ศ. 2545) ก็มีนักท่องเที่ยวชาวสวีช ชื่อ นายลาฟ ได้กระทำอนาจารกับเด็กชาวไทยอีกหนึ่งราย จึงถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมตัว แต่ต่อมาผู้กระทำผิดได้แขวนคอตายในห้องขัง จึงต้องยุติคดีไปโดยปริยาย

สถิติที่เป็นทางการดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลา 2 ปี คือ ระหว่าง ปี 2544 - 2545 โดยมีผู้กระทำผิดเพียง 2 ราย อย่างไรก็ตามยังมีข้อมูลระบุถึงเหตุการณ์ที่ส่อไปในลักษณะการกระทำอนาจารของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นรายหนึ่งใช้ทรัพย์สินล่อลวงให้เด็กที่ข้ามมาจากฝั่งพม่ามาเร่ร้อนที่ฝั่งไทยจำนวนหลายรายเพื่อทำอนาจาร แต่เนื่องจากหลักฐานยังไม่ชัดเจนจึงมิได้ดำเนินคดี

เป็นที่ทราบกันดีว่าโดยปกตินั้น สถิติอาชญากรรมนั้นจะถูกบันทึกน้อยกว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงโดยปัจจัยหลายประการ ในกรณีการล่องละเมิดทางเพศ ในเขตอำเภอแม่สายก็มีสภาพคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะการล่องละเมิดทางเพศโดยคนใกล้ชิดกับเด็กที่เป็นคนท้องถิ่น ซึ่งจากข้อมูลจากการพูดคุยพบว่า มีอยู่อีกหลายราย แต่มิได้ถูกบันทึกไว้เป็นคดีอย่างเป็นทางการ ข้อมูลในลักษณะนี้

ส่วนใหญ่มักจะไปปรากฏในหมู่องค์กรหรือมูลนิธิต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือสตรีและเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยคนในท้องถิ่นที่ใกล้ชิด เป็นจำนวนหลาย ๆ องค์กรที่กำลังดำเนินการอยู่ในเขตพื้นที่เชียงราย และในบางองค์กรมีการเชื่อมโยงเครือข่ายไปยังเขตจังหวัดเชียงใหม่อีกด้วย เด็กที่เป็นกลุ่มเสี่ยงสูงต่อการล่วงละเมิดทางเพศที่ควรกล่าวถึงเป็นพิเศษ ได้แก่ เด็กของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยจากเขตพม่า โดยเฉพาะเผ่าอาข่า ซึ่งมีอยู่มากบริเวณพรมแดนด้านแม่สายไทย-พม่า โดยในช่วงกลางวันเมื่อด่านพรมแดนเปิด พ่อแม่ชาวอาข่าจะพาลูกของตนวัย 10 ขวบกว่าหรือต่ำกว่านั้นข้ามพรมแดนมายังบริเวณสะพานเขตพรมแดนไทย เพื่อขอสตางค์นักท่องเที่ยวยุโรปและต่างชาติในลักษณะที่นึ่งขอเป็นจุด หรือตระเวนขอ เด็กชาวเขาบางรายก็เร่ขายพวงมาลัย ซึ่งมีพ่อค้าแม่ค้าชาวไทยจัดทำให้ โดยให้เด็กเดินเร่ขายแล้วให้ค่าตอบแทนกับเด็กตามสัดส่วนที่ขายได้ และเด็กอีกบางส่วนก็หาสตางค์โดยยืนเป็นแบบกับนักท่องเที่ยวยุโรปต่างชาติ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวถ่ายรูปแล้วขอสตางค์ ในช่วงเย็นเด็กชาวเขาเหล่านี้ก็ข้ามกลับไปยังฝั่งพม่าแล้วนำเงินไปให้พ่อแม่ของตน มีเด็กบางส่วนที่เร่ร้อนและหาที่หลับนอนตามชอกตึก ใต้สะพาน หรือที่ลับตา เด็กที่มาประกอบอาชีพและเร่ร้อนในฝั่งไทยก็ไม่ได้ได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากพ่อแม่ชาวเขาในฝั่งพม่าเท่าใดนัก โดยที่สภาพทางเศรษฐกิจในฝั่งพม่าค่อนข้างแร้นแค้น และมีระดับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น ระบบสาธารณสุข การศึกษา และสภาวะทางสังคม ฯลฯ ต่ำกว่าในเขตฝั่งไทยมาก ระบบการศึกษาที่ไม่ได้บังคับให้เด็กต้องเข้าเรียนอย่างต่อเนื่อง 12 ปีเช่นในฝั่งไทย การแสวงหาสิ่งที่ดีกว่าทั้งในด้านการเข้ามาใช้บริการสาธารณสุขและการประกอบอาชีพด้วยวิถีต่าง ๆ จึงกลายเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นช่องทางที่ทำให้สะดวกที่สุด สิ่งเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญให้สภาพการณ์ของปัญหาเด็กเร่ร้อนและภาวะเสี่ยงของเด็กที่จะถูกล่วงละเมิดทางเพศหรือทำอนาจารด้วยการหลอกลวงหรือการให้อาามิสสินจ้างแก่เด็กเร่ร้อนเหล่านี้ ซึ่งไม่ได้ถูกบังคับให้อยู่ในสถานศึกษา และใช้เวลาเพื่อการปลูกฝังพื้นฐานความรู้และการดำรงชีวิตที่ดี แต่กลับมาเตร็ดเตร่เร่ร้อนขอสตางค์จากนักท่องเที่ยวในเขตฝั่งไทย

หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ : การดำเนินการป้องกัน ปราบปราม การแสวงหา
ประโยชน์ทางเพศจากสตรีและเด็ก และการบังคับใช้กฎหมาย

แม้จะมีหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อปัญหาสตรีและเด็กในพื้นที่ระดับจังหวัดและอำเภออยู่ก็ตาม แต่โดยที่แต่ละพื้นที่ (ระดับอำเภอ) มีการจัดโครงสร้างความรับผิดชอบคล้ายคลึงกัน ในการศึกษาครั้งนี้จึงเน้นไปที่พื้นที่อำเภอแม่สายเป็นหลัก ซึ่งสำรวจพบว่ามีปัญหาด้านเด็กและสตรีสูงกว่าพื้นที่อำเภออื่น ๆ รอบข้าง

ในเขตอำเภอแม่สายก็คล้ายกับอำเภออื่น ๆ หน่วยงานที่จัดว่าเป็นผู้รับผิดชอบหลักต่อปัญหาสตรีและเด็ก ยังคงได้แก่ สถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่สาย รองลงไป คือ ตรวจคนเข้าเมืองอำเภอแม่สาย (ตม.แม่สาย) แม้ทั้งสองหน่วยงานจะอยู่ใต้การควบคุมทางด้านนโยบายจากตำรวจภูธรจังหวัดเชียงรายก็ตาม แต่ลักษณะการดำเนินการก็มีสภาพแยกส่วนกันดำเนินงานและมีจุดเน้นที่

แตกต่างกัน และทั้งสองหน่วยงานก็ไม่ได้เน้นในเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศและการแสวงหาประโยชน์จากเด็กและสตรีเป็นหลัก กล่าวคือ สำหรับสถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่สาย แม้จะมีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศและเด็กเพื่อการค้าประเวณี (ศปว.ป.) เป็นส่วนงานหนึ่งคล้ายกับระดับจังหวัดของตำรวจภูธรจังหวัดเชียงราย แต่ก็จัดเป็นส่วนงานที่เล็กมาก ลักษณะงานเป็นไปในเชิงแก้ปัญหามากกว่าการป้องกัน โดยจะเข้าไปแก้ไขเมื่อเกิดมีปัญหาล่วงละเมิดทางเพศไปค้าประเวณีแล้วเป็นหลัก นอกจากนั้นที่สำคัญ คือ เน้นไปที่เรื่องของการล่วงละเมิดทางเพศและเด็กมากกว่าที่จะให้ความสนใจในเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศและการแสวงหาประโยชน์จากเด็กและสตรี สถิติคดีต่าง ๆ จึงมีลักษณะคดีประเภท "พรากรผู้เยาว์ อายุต่ำกว่า 15 ปี แต่ไม่เกิน 18 ปี ไปจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือผู้ดูแล เพื่อการอนาจารโดยผู้เยาว์นั้นเต็มใจไปด้วย หรือพานुकคดอายุเกินกว่า 15 ปี แต่ไม่เกิน 18 ปี ไปเพื่อการอนาจาร แม้ผู้เยาว์จะยินยอมก็ตาม"

ความสนใจดำเนินการในลักษณะแก้ปัญหามากกว่าการป้องกันปัญหาพรากรผู้เยาว์และล่วงละเมิดทางเพศและเด็ก ทำให้สถิติเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศและการแสวงหาประโยชน์ทางเพศไม่ค่อยปรากฏในสถิตินัก

สำหรับตำรวจตรวจคนเข้าเมืองก็จะเน้นในการปราบปรามทั้งผู้เยาว์หรือผู้ใหญ่ก็ตามที่หลบหนีเข้าเมืองเป็นหลักมากกว่าที่จะให้ความสนใจต่อการล่วงละเมิดทางเพศและการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กและสตรี

ในส่วนของตำรวจท่องเที่ยว ภารกิจส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การบริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวต่างประเทศเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อร่วมส่งเสริมสนับสนุนนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาล ดังนั้นความสนใจที่จะคอยกวดขันนักท่องเที่ยวมิให้ล่วงละเมิดทางเพศและแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากสตรีและเด็กจึงดูห่างไกล

ในด้านประชาสงเคราะห์จังหวัดและอำเภอ (แม่สาย) ก็เน้นไปที่การแก้ปัญหาเช่นกัน โดยจะเข้ามาดูแลหลังจากที่รับรู้ว่ามีกรณีการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กและสตรี

การบังคับใช้กฎหมายต่อปัญหาการล่วงละเมิดและการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กและสตรี จึงกล่าวได้ว่า เป็นไปอย่างไม่รัดกุม เครื่องครัดนัก ปลอ่ยให้มีปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กและสตรีเกิดขึ้นแล้วค่อยดำเนินการตามมาตรการของหน่วยงาน และการดำเนินงานก็มักมีลักษณะไม่ค่อยประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ต่างคนต่างทำ รวมทั้งอยู่ภายใต้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและทรัพยากรสนับสนุนที่เพียงพอ บุคลากรที่ผ่านการอบรมทางด้านจิตวิทยาในการสอบสวนคดีเกี่ยวกับเด็กและสตรีก็นับว่าขาดแคลนยิ่ง

องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ที่ทำงานด้านเด็กและสตรีในเขตอำเภอแม่สาย

แม้จะมีองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวนไม่น้อยที่ดำเนินการในเชิงป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและสตรี ในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย แต่ก็กล่าวได้ว่า แต่ละองค์กรมีลักษณะเฉพาะตัวใน

การดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมาย และการเลือกพื้นที่ดำเนินการ และมีการช่วยเหลือกันแต่เพียงหลวม ๆ ยกเว้นบางองค์กรส่วนน้อยที่มีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด โดยผู้เป็นหัวหน้าองค์กรอาจเป็นคน ๆ เดียวกัน จึงทำให้สามารถสร้างเครือข่ายได้อย่างใกล้ชิด บางองค์กรมีความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ดีกับองค์กรบางองค์กรที่ทำงานในลักษณะใกล้เคียงกับในจังหวัดอื่น ๆ เช่น เชียงใหม่ ก็สามารถขอรับความช่วยเหลือจากองค์กรที่อยู่ต่างจังหวัดนั้นได้ด้วย องค์กรที่ทำงานด้านสตรีและเด็กก็ถือว่ามีส่วนช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไขปัญหาล่วงละเมิดทางเพศ และแสวงหาประโยชน์ทางเพศสตรีและเด็กที่กล่าวถึงโดยสรุป ได้แก่

1. โครงการบ้านใกล้สะพาน และโครงการมิตรข้างถนน

ทั้งสองโครงการมีลักษณะการทำงานเป็นเครือข่ายระหว่างกันอย่างใกล้ชิด โดยมี "ครูน้ำ" เป็นหัวหน้าโครงการทั้ง 2 โครงการ

โครงการบ้านใกล้สะพาน มีสำนักงานอยู่ใกล้สะพานซึ่งเป็นที่ตั้งของด่านพรมแดนไทย-พม่าซึ่งบริเวณสะพานนี้ เมื่อด่านเปิดในตอนเช้าตรู่จะมีเด็กชาวเขาส่วนใหญ่จะเป็นเผ่าอาข่าจากฝั่งประเทศพม่าเข้ามาเร่ร่อนบริเวณตัวสะพานในเขตฝั่งไทยเพื่อขอสตางค์ ถ่ายรูป หรือขายพวงมาลัยให้กับนักท่องเที่ยว เงินที่ได้ส่วนหนึ่งจะนำไปให้พ่อแม่ในเขตพม่า แต่เด็กเร่ร่อนซึ่งพ่อแม่ไม่ได้เอาใจใส่จำนวนไม่น้อย จะนำเงินที่ได้ไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะกับวัย เช่น ซื้อบุหรี่ยาสูบ การดูภาพโป๊ในฝั่งพม่าและการบริโภคสิ่งต่าง ๆ ตามแบบอย่างของผู้ใหญ่ที่ตนเคยเห็นในยามค้าคิน บางกลุ่มก็จะกลับไปหาพ่อแม่ในเขตฝั่งพม่า และบางส่วนหลบหนีอนบริเวณใต้สะพาน หรือตามชอกอาคารต่าง ๆ ใกล้บริเวณสะพาน ข้อมูลที่ได้รับจากเด็กเร่ร่อนบางส่วนระบุว่า เด็กชาย-เด็กหญิงบางคน มีเพศสัมพันธ์ระหว่างกัน ระหว่างแอบหลบหนีอนยามค้าคินตามชอกอาคารต่าง ๆ

โดยตระหนักถึงความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เด็กจะได้รับ โครงการบ้านใกล้สะพานจึงพยายามเข้าหาเด็กเหล่านี้ โดยดำเนินกิจกรรมให้เด็กได้ยุติการเร่ร่อน ด้วยการสอนหนังสือ สอนศิลปะการวาดรูป การทำขนม ประดิษฐ์ของที่ระลึกเล็ก ๆ น้อย ๆ โดยมุ่งหวังให้เด็กมีอาชีพ มีความรู้ในระดับพื้นฐาน (อ่านและเขียนภาษาไทยได้) ในช่วงกลางวันจึงจะพบว่าเด็กเร่ร่อนจำนวนมากเข้ามาร่วมกิจกรรมบริเวณอาคารของสำนักงานบ้านใกล้สะพาน ทั้งประดิษฐ์ของชำร่วย วาดรูป และบ้างก็นั่งชมภาพยนตร์โทรทัศน์ภายในโครงการ ฯ

เด็กจำนวนหลายราย ต้องการยุติการเร่ร่อนภายหลังได้ร่วมกิจกรรมกับโครงการฯ โครงการฯ จะส่งต่อไปยังโครงการมิตรข้างถนนในเขตอำเภอเชียงแสน ที่นั่นเด็กจะอยู่ร่วมกันพร้อมกับผู้รับผิดชอบโครงการในลักษณะกึ่งครอบครัวที่โรงเรียนกินนอน ใช้ชีวิตร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน มีการจัดสอนหนังสือให้กับเด็ก ๆ พร้อมกับการจัดหาพ่อแม่อุปถัมภ์ให้กับเด็ก ๆ โดยรับบริจาคเงินจากชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวญี่ปุ่น ที่ประสงค์จะช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน เด็กด้อยโอกาสในประเทศไทย และในช่วงระยะหนึ่ง พ่อแม่อุปถัมภ์เหล่านี้ก็มักจะมาเยี่ยมลูกอุปถัมภ์ของตนที่โครงการนี้ด้วย พร้อมกับการมาบริจาคสิ่งของให้กับโครงการฯ เด็กเร่ร่อนหลายคน โครงการฯ ได้ช่วยให้ได้รับการ

ศึกษาภาคบังคับภายในโรงเรียนของรัฐ และเด็กบางคนโครงการก็ได้ส่งผ่านไปยังโครงการ/องค์กรเอกชนที่ใหญ่กว่าเพื่อให้ความช่วยเหลือ ให้การสนับสนุนเรื่องการศึกษารองของเด็กต่อไป แต่สิ่งที่มักเป็นอุปสรรคก็คือ เด็กเร่ร่อนเหล่านี้มักไม่มีหลักฐานอะไรติดตัวมาเลย และกล่าวโดยความเป็นจริงก็ถือได้ว่าเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองมา โครงการฯ จึงมักได้รับคำตำหนิในฐานะส่งเสริมให้มีผู้หลบหนีเข้าเมือง

2. มูลนิธิเรื่อร่นร่นเยิ่น (อ่าวเภอเชียงแสน)

มูลนิธิเรื่อร่นร่นเยิ่นมีความมุ่งหมายและกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมของตนคือ มุ่งที่จะช่วยเด็กกลุ่มเสี่ยงที่มีแนวโน้มว่าจะถูกชักจูงหรือล่อลวงให้มีการใช้ยาเสพติด และขายบริการทางเพศให้พ้นจากภาวะดังกล่าว ปัจจุบันได้ขยายงานให้ครอบคลุมถึงกลุ่มเด็ก (อายุต่ำกว่า 18 ปี) ที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศด้วย เด็กกลุ่มเสี่ยงเหล่านี้มักจะเป็นเด็กอาช่า เด็กชาวลาว รวมทั้งเด็กชาวไทย ลักษณะการทำงานของมูลนิธิคล้ายเป็นแหล่งพักพิงชั่วคราวของเด็กที่มีปัญหาถูกล่วงละเมิดทางเพศ เด็กที่มีแนวโน้มขายบริการทางเพศ หรือติดยาเสพติด โดยจะช่วยเหลือเด็กในด้าน

- บำบัดด้านจิตใจเด็ก
- ใ้ที่พักอาศัย
- ใ้การศึกษา ทั้งจากเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิและส่งใ้เรียนหนังสือตามบริเวณโรงเรียนใกล้มูลนิธิฯ
- ฝึกทักษะชีวิตใ้กับเด็ก เพื่อให้หลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ
- ฝึกฝนอาชีพใ้กับเด็ก เช่น การทำขนม พิมพ์ดีด คหกรรม และการตัดเย็บเสื้อผ้า

ปัจจุบันมีเด็กที่อยู่ในความดูแลของมูลนิธิ 40 คน แต่โดยที่มึความร่วมมือกับหน่วยงานเอกชนอื่น ๆ ที่ใ้ความช่วยเหลือเด็ก เช่น มูลนิธิครูจันทรแรม มูลนิธิครูเตือนใจ ดีเทศน์ ฯลฯ มูลนิธิได้พิจารณาเห็นว่าองค์กรเอกชนอื่นจะสามารถใ้การช่วยเหลือได้ดีกว่าจึงจัดส่งเด็กประมาณ 20 คนไปอยู่ในความดูแลขององค์กรต่าง ๆ เหล่านั้น โดยมูลนิธิจะออกไปเยี่ยมติดตามความเป็นอยู่ของเด็ก ๆ เป็นระยะ ๆ

อย่างไรก็ตามการเข้าไปช่วยเหลือเด็กกลุ่มเสี่ยงที่จะถูกล่วงละเมิดหรือการติดยาเสพติดและการขายบริการ ยังคงมีลักษณะในเชิงตั้งรับเป็นหลัก คือจะเข้าไปช่วยเหลือเด็กที่อยู่ในข่ายการทำงานเมื่อมีองค์กรเอกชนเครือข่ายที่ทำงานด้านเด็กและสตรีแจ้งเข้ามายังมูลนิธิฯ โดยเฉพาะโครงการ "ดวงดาวในใจเด็ก" ที่ทำงานด้านเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งมีสำนักงานบริเวณบ้านป่าจ้ว ใกล้ค่ายเม็งราย จังหวัดเชียงราย ซึ่งทำงานร่วมกันเป็นประจำกับมูลนิธิฯ จะคอยแจ้งข่าวเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศใ้กับมูลนิธิฯเป็นประจำ ลักษณะของเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศส่วนใหญ่มักถูกกระทำโดยคนใกล้ชิด เช่น ญาติ พ่อเลี้ยง เป็นต้น

3. หน่วยงาน Empower

โครงการนี้มีสำนักงาน 2 แห่งในบริเวณใกล้ด่านชายแดนแม่สาย (ไทย-พม่า) โดยสำนักงานหนึ่งจะให้บริการตรวจสุขภาพโดยเฉพาะโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ให้กับหญิงบริการ ส่วนอีกสำนักงานหนึ่งจะให้บริการด้านฝึกฝนอาชีพ เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า การทำผม ฯลฯ

โดยที่วัตถุประสงค์ของโครงการฯ ต้องการเพิ่มศักยภาพความสามารถโดยเฉพาะทักษะด้านอาชีพให้กับสตรีที่ทำงานกลางคืน ทั้งที่ขายบริการทางเพศและไม่ขายบริการทางเพศ จึงอาจมีกลุ่มเด็กเฝ้าอยู่ด้วยแต่ก็เพียงส่วนน้อย โครงการฯ จะดำเนินการในลักษณะกระตุ้นให้สตรีกลุ่มเสี่ยงมองเห็นความสามารถ (ศักยภาพ) ที่ตนเองมีอยู่ โดยวิธีทางที่มีศักดิ์ศรี ปลอดภัยจากภาวะเสี่ยงต่อสุขภาพที่จะได้รับการประกอบอาชีพบริการทางเพศ หรืองานบริการอื่น ๆ เช่น อาชีพหมอนวด โครงการฯ จึงไม่ใช่วิธีการเข้าไปเปลี่ยนอาชีพเดิมของสตรีกลุ่มเสี่ยงโดยทันทีทันใด แต่จะใช้วิธีให้ความรู้ใหม่ (ทางด้านอาชีพ) เพื่อที่จะให้สตรีและเด็กกลุ่มเสี่ยงมองเห็นทางเลือกที่ดีกว่าในการประกอบอาชีพ เพื่อดำรงชีวิตที่มีศักดิ์ศรีของตนเองต่อไปในอนาคต การจัดกิจกรรมให้ความรู้ของโครงการฯ จึงกระทำที่สำนักงานของโครงการฯ เป็นหลัก มิได้เข้าไปฝึกอาชีพในสถานบริการ แต่จะขออนุญาตจากสถานบริการของหญิงกลุ่มเสี่ยงเพื่อนำให้สตรีเหล่านั้นได้รู้จักกิจกรรมของโครงการฯ และก้าวออกมาฝึกฝนอาชีพที่สำนักงานของโครงการฯ เองเป็นหลัก

4. มูลนิธิครูจันทร์แรม

ครูจันทร์แรมเป็นนักพัฒนามาตั้งแต่เกือบ 20 ปีที่ผ่านมา มีประวัติการทำงานโครงการสกัดกั้นไม่ให้เด็กสาวในบ้านถ้ำผางม (อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย) ออกไปขายบริการทางเพศ ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างสูง หลังจากนั้นได้หยุดการทำงานไปประมาณ 2 ปี และได้กลับมาทำงานพัฒนาในกลุ่มเด็กชายที่บ้านชาวเขาเผ่ามูเซอ (มูเซอร์ดำ , มูเซอร์แดง) ในเขตตำบลศรีคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย กิจกรรมของมูลนิธิจะรวมถึงการป้องกัน ช่วยเหลือเด็กชายที่ถูกล่อลวงละเมิดทางเพศด้วย แม่ที่ตั้งสำนักงานพัฒนาเด็กชายของครูจันทร์แรมในปัจจุบันจะมีได้อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอแม่สายก็ตาม แต่ก็ได้ให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรอื่น ๆ ที่ทำงานด้านเด็กในเขตอำเภอแม่สายและพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดเชียงรายด้วย ตามโอกาสและความสามารถที่ครูจันทร์แรมจะให้ความช่วยเหลือได้

กรณีตัวอย่างเด็กในพื้นที่ศึกษา :

น้องแนน เด็กนักเรียนระดับปวช. โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงราย

ภูมิหลัง

น้องแนน อายุ 18 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้น ปวช.3 (เทียบเท่า ม.6) โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงราย แนนทำงานร้านอาหารโอเคของคนในหมู่บ้านที่อำเภอรอบนอก และเป็นทีๆแนนได้เจอกับอูเวอร์ นักท่องเที่ยวชาวเยอรมัน แนนเล่าว่าอูเวอร์มาเที่ยวกับเพื่อนฝรั่งที่เข้ามาพักอาศัยในชุมชนอยู่ก่อนหน้านี้และทั้ง 2 มากินเหล้าที่ร้านที่แนนทำงาน ตอนแรกเพื่อนของอูเวอร์จีบแนน แต่หลังจากนั้นอูเวอร์เมาเหล้าและได้จีบแนนแทน เขาบอกว่าชอบแนน หลังจากนั้นอูเวอร์ก็ชวนแนนไปเที่ยวงานทานตะวันที่อำเภอเวียงเชียงรุ้งและพาไปที่บ้านพักของอูเวอร์ในเมืองเชียงรายเพื่อให้แนนได้รู้จักว่าเขามีความเป็นอยู่อย่างไร ทั้ง 2 คนคบกันได้ประมาณ 3 เดือน ก็หมั่นกันโดยที่พ่อแม่ของแนนไม่ได้คัดค้านใดๆ อูเวอร์หมั้นแนนด้วยเงินสด 50,000 บาท และแหวนทอง 1 วง ที่แนนได้โชว์ให้ดูซึ่งมีขนาดหัวแหวนใหญ่ประมาณ 1/2 นิ้ว

ก่อนหน้านี้แนนจะหมั่นกับอูเวอร์ แนนมีแฟนแล้วเป็นคนในหมู่บ้านเดียวกัน อายุประมาณ 22 ปี คบหากับเป็นแฟนและมีเพศสัมพันธ์กันแล้ว แม่แนนก็รับรู้ แต่เมื่อแนนเจอกับอูเวอร์แนนก็ตัดสินใจเลิกกับแฟนเก่าเพราะคิดว่าตัวเองก็เลือกสิ่งที่ดีกว่า จึงได้หมั่นกับอูเวอร์ในเวลาต่อมา และได้อยู่กับด้วยกันโดยอูเวอร์ไปอาศัยอยู่ที่บ้านของแนน

ครอบครัวของแนนมีอาชีพทำนา มีสมาชิก 4 คน คือ พ่อ แม่ (ทั้ง 2 คนอายุประมาณ 40 ปี) แนน และน้องชาย แต่น้องชายย้ายออกไปทำงานที่กรุงเทพฯ นานๆ จะกลับมาที่บ้านสักครั้ง ปัจจุบันเมื่อแนนหมั่นกับอูเวอร์แล้ว อูเวอร์ก็ย้ายมาอยู่บ้านเดียวกับแนนและพ่อแม่

แนนยังมีญาติที่แต่งงานกับฝรั่งอีก 2 คน คือ ป้าแต่งงานกับคนเยอรมัน ป้ามีลูกติดและพาไปอยู่เยอรมันด้วย 2 คน ปัจจุบันลูกทั้ง 2 ของป้าก็เรียนหนังสืออยู่ในประเทศเยอรมันและอนาคตป้าของแนนก็วางแผนว่าจะให้ลูกแต่งงานกับคนเยอรมันเช่นกัน เพราะอยากให้ลูกสบาย ไม่ลำบาก และแนนยังมีน้ำที่แต่งงานกับคนนิวซีแลนด์ด้วย ป้าและน้ำของแนนนั้นตอนแรกก็ทำงานในเมืองไทยขายของและมีฝรั่งมาเที่ยว พอได้มาเจอกันก็แต่งงานกันและย้ายไปทำงานต่างประเทศ และได้จดทะเบียนสมรสกันที่ต่างประเทศนั่นเอง

ป้าของแนนแต่งงานและย้ายไปอยู่กับแฟนประเทศเดียวกับแฟนของแนนคือประเทศเยอรมัน เดินทางกลับประเทศไทยปีละ 1 ครั้งในเดือนเมษายน แนนเล่าว่าป้าและน้ำแต่งงานกับชาวต่างชาติที่นิสัยดี และทั้ง 2 คนก็มีฐานะดีขึ้น ลูกหลานก็เหมือนอนาคตหากได้ไปเมืองนอกด้วย ซึ่งป้าและน้ำก็สนับสนุนหากมีหลานคนไหนอยากไปเมืองนอกไม่ว่าจะไปเรียนหรือไปทำงาน แต่ในความคิดของป้า นั้นอยากจะให้แนนไปทำงานมากกว่าไปเรียน และหวังว่าอยากให้ได้สามีเป็นฝรั่งเพราะจะได้สบาย มีเงินใช้ ไม่ลำบาก

การเรียน

แนนกำลังศึกษาอยู่ชั้นปวส.3 โรงเรียนแห่งหนึ่งที่อยู่อำเภอรอบนอกของจังหวัดเชียงราย ทางโรงเรียนรับรู้ว่าแนนหมั้นหมายและอยู่กินกับฝรั่ง แต่ทางโรงเรียนก็ให้โอกาสแนนเนื่องจากเห็นว่าอีกไม่กี่เดือนแนนก็จะเรียนจบแล้ว หากทางโรงเรียนไล่ออกจะทำให้แนนเสียอนาคตได้ แต่ก็ไม่ให้แนนเปิดเผยเพราะกลัวเด็กนักเรียนคนอื่นๆ จะเอาเยี่ยงอย่างและเลียนแบบ อย่างไรก็ตามตั้งแต่แนนทำงานคาราโอเกะกลางคืน ครูผู้ชายรู้เข้าก็ได้เรียกแนนมาเตือนหลายครั้ง แต่แนนก็ไม่เลิกทำงาน ฝ่ายปกครองจึงได้เรียกผู้ปกครองของแนนคือพ่อและแม่มารับทราบและตักเตือน แต่พ่อและแม่ของแนนก็แสดงออกถึงความไม่พอใจและไม่ได้ใส่ใจอะไรมาก และก็ยังอยากให้แนนทำงานในคาราโอเกะอยู่นั่นเอง

ความคิดเห็นของแนนที่ได้อยู่กับฝรั่ง

แนนรู้จักกับอูเวอร์ประมาณ 4-5 เดือนแล้ว เพราะคบหากันได้ 3 เดือนก็หมั้นและอูเวอร์ก็ย้ายเข้าไปอยู่บ้านแนนเลย แนนเล่าว่าอูเวอร์ใจดีมาก แต่แนนไม่ชอบตอนอูเวอร์กินเหล้า เวลาอูเวอร์เมาเหล้ามันไม่ดีเลย พูดจาเสียงดัง มีอารมณ์รุนแรง ด่าแนนด้วยคำไม่สุภาพและทิ้งของแนนไม่ยอมให้แนนไปไหน แม้ว่าแนนจะไปกับเพื่อนผู้หญิงก็ตาม แนนจะขี่มอเตอร์ไซด์ไปไหนก็ได้ จะไปเที่ยวกับเพื่อน จะไปเล่นกีฬากับเพื่อนอูเวอร์ก็ไม่อยากให้ไปเพราะกลัวแนนจะไปกินเหล้าเมา และกลัวแนนจะมีแฟนใหม่ ซึ่งเคยมีเรื่องทะเลาะกันครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นแนนก็ไม่ได้คบเพื่อนอีกเลย ไม่ได้ไปเที่ยวเล่นกับเพื่อนอีก แนนรู้สึกว่ามันต่างจากเพื่อนคนอื่นๆ ในวัยเดียวกัน ไม่เป็นอิสระเหมือนเดิม กลัวตลอดเวลาว่าอูเวอร์จะไม่ชอบตัวเอง และเกรงใจอูเวอร์ จึงต้องอยู่กับเขาตลอดเวลา จะไปไหนก็ต้องโทรเชาบอก

ปัจจุบันอูเวอร์เป็นคนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของแนนทั้งหมด ไม่ว่าจะไปของใช้ส่วนตัว โทรศัพท์มือถือ เมื่อแนนไปโรงเรียนอูเวอร์จะให้เงิน 1,000 บาทต่อหนึ่งสัปดาห์ แต่แนนขอเพียงสัปดาห์ละ 100 บาท เพราะที่โรงเรียนไม่จำเป็นต้องใช้เงินขนาดนั้น แนนคิดว่าอนาคตเด็กในหมู่บ้านอาจจะมีแฟนเป็นชาวต่างชาติเยอะ เพราะจะมีชาวต่างชาติเข้ามาในเมืองไทยมากก็อาจจะชอบพอกัน รวมถึงกลุ่มคนในหมู่บ้านที่ยังโสดและแต่งงานแล้วที่เดินทางไปทำงานยังต่างประเทศ กลุ่มคนทำงานร้านคาราโอเกะที่คนต่างชาติชอบเที่ยว และที่สำคัญคือการเลียนแบบที่ได้เห็นคนในหมู่บ้านเขามีแฟนเป็นชาวต่างชาติแล้วเขารวยขึ้นก็อยากจะมีแฟนเป็นอย่างนั้นบ้าง

ความคิดเห็นของฝรั่ง

อูเวอร์ เป็นชาวเยอรมัน อายุ 44 ปี ซึ่งแนนเล่าว่าอูเวอร์มีอายุมากกว่าพ่อแนน ก่อนหน้าที่อูเวอร์จะหมั้นกับแนน อูเวอร์มีแฟนเป็นคนไทยอายุประมาณ 28 ปี ซึ่งทั้ง 2 เจอกันที่ประเทศเยอรมัน แฟนเก่าของอูเวอร์ไปทำงานที่เยอรมันจึงได้แต่งงานกันที่นั่น และอยู่กินกันที่เยอรมันได้ 3 ปี ทั้ง 2 จึงย้ายกลับมาอยู่ที่เมืองไทย ทำกิจการหอพักในเมืองเชียงรายร่วมกันได้ 2 ปี หลังจากนั้นก็มีปากเสียง

กัน โดยอูเวอร์ให้เหตุผลว่าแฟนเก่าไม่ตีพุดมาก และเห็นแก่เงิน ปัจจุบันอูเวอร์จดทะเบียนหย่าขาดกับแฟนเก่าเกือบ 6 เดือนแล้ว อูเวอร์มีอาชีพเล่นหุ้นและกำลังจะทำริสอร์ทที่เชียงรายร่วมกับเพื่อนชาวเยอรมันด้วยกัน ส่วนกิจการหอพักนั้นอูเวอร์ได้ยกให้ภรรยาเก่าดูแล แล้วอูเวอร์จึงย้ายมาอยู่บ้านเดียวกับแนน แนนเล่าว่าอูเวอร์กับแนนอายุแตกต่างกันมากแต่อูเวอร์ก็ไม่ถือเพราะฝรั่งไม่สนใจเรื่องอายุถึงแม้อายุจะห่างกันก็ไม่เป็นไร แต่อูเวอร์ก็กลัวแนนถือเรื่องอายุมากกว่า เขารู้ว่าแนนเคยมีแฟนมาแล้ว แนนเล่าว่าเขาเคยถามเล่น ๆ ว่าแล้วแนนเป็นเอดส์ไหม แนนก็ตกใจ แต่หลังจากนั้นมาแล้วก็ไม่ได้คุยกันเรื่องเอดส์อีก แต่เขาบอกว่าเคยไปเช็คคูก็ไม่เป็นไร

อูเวอร์อายุมากแล้วและยังไม่มีลูก จึงอยากมีลูกกับแนนมาก อูเวอร์ไม่ให้แนนคุมกำเนิดหรือป้องกันใด ๆ แต่แนนก็ยังไม่เคยท้อง ทั้งแนนและอูเวอร์ต่างก็ไปใช้ร่างกายที่โรงพยาบาลอูเวอร์บูคแล้ว ปัจจุบันแนนก็ยังไม่ตั้งครรภ์

ความคิดเห็นของพ่อ-แม่

ครั้งแรกพ่อแม่แนนไม่เห็นด้วยที่จะให้คบหากันเพราะเห็นว่าอูเวอร์มีอายุมากกว่าพ่อแม่เสียอีก แต่เมื่อแนนได้เสียและคบหากับอูเวอร์แล้วก็ไม่คัดค้าน และเมื่ออูเวอร์เริ่มชวนแนนไปเที่ยวตัวเมืองเชียงรายบ่อย ๆ จึงคิดว่าแนกับอูเวอร์น่าจะมื่ออะไรกันแล้ว จึงให้อูเวอร์มาหมั้นแนนและมาอยู่กินกันที่บ้านแนนเลย และยังไม่บอกให้แนนแตกแคว้อูเวอร์ให้ตี เพราะเห็นว่าเขาเป็นฝรั่ง น่าสงสารเหมือนกับคนไทยไปต่างประเทศ จึงอยากให้แนนดูแลเขาให้มาก ส่วนน้องชายของแนนที่ทำงานอยู่กรุงเทพฯนั้น รับรู้ว่แนนคบหากับอูเวอร์ก่อนที่จะไปทำงานที่กรุงเทพฯและน้องชายของแนนก็ไม่รังเกียจอูเวอร์

พ่อแม่ของแนนคิดว่าชาวต่างชาตินิสัยดี และอยากเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวต่างชาติ รวมทั้งพ่อแม่ได้เห็นญาติแนนที่แต่งงานกับฝรั่งมาก่อนว่าเขามีความเป็นอยู่ที่ดีมีความสุข มีฐานะดีขึ้น มีอนาคตที่ดี ลูกหลานญาติพี่น้องก็จะพลอยมีอนาคตไปด้วยหากได้ไปเรียนหรือได้ไปทำงานเมืองนอก หากอยู่ที่บ้านเราก็จะได้แค่ทำนาทำไร่ แต่ถ้าได้ไปอยู่ที่เมืองนอกก็จะสบายมากขึ้น

พ่อแม่ของแนนไม่มีปัญหาเรื่องการปรับตัวเมื่ออูเวอร์ย้ายมาอยู่ด้วย ทั้ง 2 ท่านทำตัวตามสบายกับอูเวอร์ แต่พ่อแม่แนนจะเป็นห่วงในเรื่องที่อูเวอร์เมาเหล้าแล้วเสียงดังและด่าทอแนนด้วยถ้อยคำที่รุนแรง หากแนนไปอยู่กับอูเวอร์ที่ต่างประเทศก็กลัวว่าอูเวอร์จะทำร้ายร่างกายแนน จึงคิดมากและมักจะคุยกับแนนเสมอ

ความคิดเห็นของชุมชน

ในชุมชนของแนน ช่วงสงกรานต์จะมีชาวต่างชาติทั้งฝรั่งและญี่ปุ่นเข้ามาเที่ยวมาก เพราะคนในชุมชนที่มีแฟนเป็นชาวต่างชาติจะพาแฟนกลับมาเยี่ยมบ้าน ช่วงเทศกาลสงกรานต์ในหมู่บ้านของแนนจึงเต็มไปด้วยฝรั่ง

แนนเห็นภาพฝรั่งที่เป็นแฟนคนไทยเข้ามาเล่นน้ำสงกรานต์ในหมู่บ้านของแนนและชุมชนใกล้เคียง ตั้งแต่แนนอายุประมาณ 14-15 ปี ป้าพูดให้แนนฟังว่าเป็นฝรั่งที่มากับแฟนคนไทย ตอนนั้นแนนคิดว่าอยากมีแฟนฝรั่ง เพราะได้เห็นคนในหมู่บ้านที่ได้แฟนฝรั่งนั้นมีฐานะดีขึ้นคือแต่ละคนที่ได้แฟนฝรั่งก็รวยกันทั้งนั้น มีบ้านสวย ได้แต่งตัวสวยๆ ฐานะดี มีรถขี่ มีรถขับแนนจึงอยากรวยอย่างนั้นบ้าง แม้ว่าตอนนั้นแนนคิดว่าเมื่อเป็นแฟนฝรั่งแล้วอาจจะถูกทำร้ายเพราะฝรั่งชอบชาติสัดชอบความรุนแรงแนนก็ยังคิดจะมีแฟนฝรั่งให้ได้ แนนเล่าว่าถึงแม้ตัวเองไม่ได้โอเวอร์เป็นแฟนที่เมืองไทยตัวเองก็ต้องไปหาแฟนฝรั่งที่ต่างประเทศ เพราะน้ำบอกล้ำว่าจะให้แนนไปเยอรมันหลังจากจบปวช. 3 แล้วแนนบอกว่าปัจจุบันสมหวังแล้วที่ได้ฝรั่ง แต่ผิดหวังตรงที่โอเวอร์เกินไป ไม่หนุ่ม

เฉพาะคนในหมู่บ้านของแนนที่แต่งงานกับชาวต่างชาติมีจำนวน 3 คน คือตัวแนนที่หมั้นแล้วกับโอเวอร์ชาวเยอรมัน คนที่สองไปทำงานที่ญี่ปุ่นและได้แต่งงานกับคนญี่ปุ่น ส่วนคนที่สามนั้นเป็นสาวแล้วและได้แต่งงานกับชาวฝรั่งเศส และมีชุมชนข้างเคียงเช่นหมู่บ้านห้วยเคียนก็มีผู้หญิงที่แต่งงานกับฝรั่งอยู่ประมาณ 4-5 ราย

แนนให้ความเห็นว่าฝรั่งกับญี่ปุ่นนั้น แนนคิดว่าชาวญี่ปุ่นทำทางจะรวยกว่าฝรั่ง แต่นิสัยของทั้งฝรั่งและญี่ปุ่นนั้นน่าจะเหมือน ๆ กันตรงที่ไม่ชอบให้คนมาว่านวยในครอบครัวมากนัก

ในชุมชนของแนนต่างก็ชอบชาวต่างชาติ และอยากให้ลูกหลานได้แฟนเป็นต่างชาติ เพราะถือว่าได้ดี มีฐานะรวยขึ้น ไม่มีใครรังเกียจชาวต่างชาติ แต่จะไม่ชอบตอนที่โอเวอร์เมาเหล้าแล้วเสียงดังเท่านั้น

ความคิดเห็นของโรงเรียน

ครูที่โรงเรียนเล่าว่า เมื่อทางโรงเรียนได้รับรู้ว่าแนนหมั้นหมายและอยู่กับฝรั่งจริง ก็เรียกแนนไปตักเตือนว่าทำไมถึงไปคบกันเพราะแนนยังเรียนหนังสือไม่จบ แต่ทางโรงเรียนก็ให้โอกาสแนนเรียนต่อ ไม่ได้ไล่ออก เพราะคิดว่าแนนเรียนอยู่ปีสุดท้ายแล้วแต่ขอให้แนนปิดบังเรื่องนี้ไว้เป็นความลับ ไม่ให้เปิดเผยเพราะกลัวเด็กนักเรียนคนอื่น ๆ จะเอาเป็นแบบอย่าง อย่างไรก็ตามทางโรงเรียนก็ยังเป็นห่วงว่ากลัวแนนถูกชาวต่างชาติหลอกไปขายบริการยังต่างประเทศ แต่ก็ได้แต่เตือนเท่านั้น

ความคิดเห็นของเพื่อนรุ่นเดียวกัน

แนนเล่าว่า ในกลุ่มเพื่อนผู้หญิงคิดว่าแนนโชคดีที่ได้แฟนเป็นฝรั่ง และวิจารณ์แฟนของแนนว่าเกินไปแต่ก็ยังดีที่มีเงิน เพื่อน ๆ ของแนนก็อยากมีแฟนเป็นฝรั่งที่หนุ่ม หล่อ และคิดว่าเมื่อมีแฟนฝรั่งแล้วก็มีเงินใช้ไม่เดือดร้อน ส่วนเพื่อนผู้ชายที่โรงเรียนจะแซวแนนว่า “ขอตั้งคิใช้หน่อยซิ” เพราะคิดว่าฝรั่งต้องให้เงินแนนใช้ เพื่อน ๆ ถือว่าแนนเป็นคนที่มีความร่ำรวยแล้ว ตั้งแต่อยู่กับโอเวอร์แนนก็ไม่มีอิสระมากนัก จากที่เคยไปเที่ยวและกินเหล้ากับเพื่อนไม่ได้ไปเที่ยวกินเหล้าอีก

ในความคิดของแนนหลังจากได้หมั้นและใช้ชีวิตร่วมกับโอเวอร์แล้ว แนนอยากบอกเพื่อนๆว่าแนนไม่มีอิสระเลย แนนไม่ได้ไปเที่ยวกับเพื่อน แนนคิดว่าไม่มีครอบครัวยังจะดีกว่า เพราะอยากเรียน

ต่อก็ไม่ได้เรียน เพราะตอนนี้อูเวอร์บอกว่าไม่ให้แนเรียนต่อแล้ว เพราะจะให้ทำงานที่รีสอร์ทกับเขา และอีกเหตุผลหนึ่งเขาบอกว่าถ้าแนไปเรียนที่อื่นจะทำให้ห่างไกลกัน และกลัวแนมีแฟนใหม่

ความหวัง, แผนการในอนาคต

ความหวังของแน ตั้งแต่แนอายุ 14-15 ปีที่ได้เห็นคนในชุมชนพาแฟนฝรั่งกลับมาเที่ยวงานสงกรานต์ที่หมู่บ้านและแนเห็นเขารวยขึ้นกันนั้น แนได้ตั้งความหวังเอาไว้ว่าต้องมีแฟนเป็นฝรั่งให้ได้ หากไม่ได้ที่เมืองไทยก็ต้องไปหาที่ต่างประเทศ

ปัจจุบันแนยังไม่รู้ว่าตัวเองนั้นได้แฟนดีหรือไม่ เพราะฟังจะคบหากัน ใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันไม่นาน แนต้องปรับนิสัยที่แตกต่างกันเข้าหากัน เพราะแนกับแฟนทั้งต่างวัฒนธรรมและต่างวัย แนคิดว่าตอนนี้แนสมหวังที่ได้แฟนฝรั่ง แต่ผิดหวังนิดหนึ่งที่แฟนแก่เกินไป คือมีอายุมากกว่าพ่อและแม่ของแน ตอนแรกแนเห็นว่าเป็นฝรั่งก็ชอบ แต่พอได้เป็นแฟนแล้วก็เอาไม่เป็นไร และคิดว่าอูเวอร์เป็นคนรวย เพราะมีเงินให้แนและพ่อแม่ มีรถ (ฟอร์ด) ขับ แต่ตัวแนคิดว่าตัวเองยังไม่รวย เพราะไม่ชอบขอเงินอูเวอร์ใช้ กลัวเขาว่าเห็นแก่เงินเหมือนแฟนเก่าเขา จึงต้องใช้เวลาอยู่ด้วยกันและร่วมสร้างฐานะกันไปก่อน

แผนในอนาคต เมื่อแนเรียนจบปวช.3 อูเวอร์อยากให้ทำงาน ทั้งที่ใจของแนอยากเรียนต่อ เพราะคิดว่าชีวิตไม่แน่นอน ถ้าไม่เรียนและอูเวอร์ทั้งไปมีแฟนใหม่ ตัวเองก็ไม่รู้จะทำอย่างไร พอถึงตอนนั้นแล้วแนอาจจะไม่มีอนาคต แต่ตอนนี้ทั้งพ่อแม่และอูเวอร์ก็ไม่อยากให้แนเรียนต่อแล้ว ซึ่งแนเองก็ยังไม่รู้ว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร

อูเวอร์จะให้แนไปทำงานในที่ๆ แนเองก็ยังไม่รู้ว่าอูเวอร์จะพาไปทำงานที่ไหน แต่ไม่ว่าจะเป็นที่ไหนแนก็จะไปกับอูเวอร์ด้วย และแนจะหาโอกาสเรียน แต่ต้องเป็นที่ในเมืองไทยเท่านั้น เพราะแนคิดว่าเมืองไทยไม่ใกล้แล้ว แต่ถ้าไปอยู่ต่างประเทศแนกลัว เพราะแนไม่รู้ว่าเขาจะทำอะไรแนบ้าง โดยเฉพาะตอนที่เขาเมาเหล้าที่มักจะดุด่าแนเสมอ แต่ถ้าเป็นเพียงไปเที่ยวต่างประเทศกับอูเวอร์แนก็อยากจะไป และเมื่อมีโอกาสแนอยากเรียนต่อที่เมืองไทยที่โรงเรียนรามบริรักษ์เพราะมีหลายสาขา แต่ติดตรงที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง

และถึงแม้ว่าแนจะไม่ได้เจอกับอูเวอร์ แนก็ตั้งใจไว้ว่าจะไปเมืองนอกอยู่แล้วเพราะตอนที่แนยังไม่เจอกับอูเวอร์นั้น แนได้วางอนาคตของตัวเองไว้ว่าเมื่อเรียนจบ ปวช.3 แนจะไปอยู่กับป้าที่เยอรมัน ไปทำงานที่นั่นเพราะจะอย่างไรป้าก็ไม่มีวันทิ้งแน แต่พอเจอกับอูเวอร์แผนในอนาคตของแนที่เคยมีก็เปลี่ยนไป แต่ในอนาคตอันใกล้นี้แนบอกว่าอูเวอร์จะพาแนไปเที่ยวเยอรมัน 1 เดือน

บทสรุปจากชีวิตแนจะเห็นว่าแนเองก็ยังมีอายุน้อยคือเพียง 18 ปีเท่านั้น แต่ได้อยู่กินฉันทสามี-ภรรยากับชาวต่างชาติแล้ว ถึงแม้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตแนจะเป็นสิ่งที่แนยินยอมและเต็มใจ แต่หากพิจารณาในแง่กฎหมายแล้วแนยังเป็นเด็กและยังไม่บรรลุนิติภาวะ และก็ยัง

เรียนไม่จบ โอกาสที่แนนจะถูกชาวต่างชาติหลอกจึงมีสูง ถึงแม้ว่าครอบครัวของแนนจะยินยอมด้วย ก็เช่นกัน

อีกกรณีตัวอย่างเด็กที่เคยถูกล่วงละเมิดทางเพศ :

อามี เด็กในโครงการมิตรข้างถนน

อามีมีพี่น้อง 8 คน ตายไปตั้งแต่ยังเล็ก ๆ บ้างเพราะสูบฝิ่น ปัจจุบันอามีจึงเหลือพี่น้อง 5 คน เป็นผู้ชายทั้งหมด อามีเล่าว่าบ้านเก่าที่ฝั่งพม่าอยู่ไกลจากด่านเยอะมาก ต้องเดินทางไปประมาณ 1 คืนกว่า ตอนที่อามีมาอยู่ที่แม่สายครั้งแรกนั้น พี่เป็นคนไปรับอามีมาอยู่ด้วย

ประสบการณ์ที่เพื่อนของอามีเคยถูกล่วงละเมิดทางเพศจากเจ้าหน้าที่อาสาสมัครฝรั่ง

อามีไม่เคยถูกล่วงละเมิดทางเพศ แต่เพื่อนของอามีเคยถูกล่วงละเมิดจากฝรั่งที่เป็นอาสาสมัคร อามีเล่าว่าตอนกลางคืนเด็ก ๆ จะนอนรวมอยู่ในห้องเดียวกัน ฝรั่งจะนอนคนละห้อง แต่คืนนั้น ฝรั่งได้เข้ามานอนกับเด็กด้วย ฝรั่งเข้ามาได้เพราะประตูห้องเด็กไม่ได้ล็อก ฝรั่งเข้ามาอนข้าง ๆ มาจับ จู๋เด็กผู้ชาย และยังได้ล่วงละเมิดทางเพศเด็กผู้หญิงอีกด้วย

เจ้าหน้าที่คนอื่น ๆ ไม่รู้ว่าเกิดการล่วงละเมิดเด็ก และเด็กก็ไม่กล้าบอกเจ้าหน้าที่คนอื่น ๆ ภายหลังเจ้าหน้าที่ฝรั่งคนนี้ก็ถูกตำรวจจับในข้อหาล่วงละเมิดทางเพศเด็ก

ประสบการณ์การขอเงินนักท่องเที่ยว

เวลาอามีไปขอเงินจากนักท่องเที่ยว อามีจะไม่ขอเงินเฉพาะฝรั่งแต่จะขอเงินนักท่องเที่ยวทุกคนไม่ว่าจะเป็นไทย จีน ฝรั่ง โดยคนจีนจะให้เงินเด็กขอทานมากที่สุด อามีขอเงินนักท่องเที่ยวมาแล้วหลายปี รายได้ต่อวันไม่ต่ำกว่า 50 บาท ขอเงินได้มากที่สุดประมาณวันละ 100 บาท อามีเคยถูกตำรวจไล่ตีตอนออกไปขอทาน เมื่อถูกตำรวจตี อามีก็ตีตำรวจกลับ ตำรวจเอามอเตอร์ไซด์ไล่ อามีก็วิ่งหนีตำรวจรอบบ้าน

วิธีการหาเงินของอามี และความมกตัญญู

นอกจากการไปขอเงินจากนักท่องเที่ยว บางครั้งอามีก็เก็บขยะไปขาย และอามีก็เคยใช้ยากันยุง (ชนิดเป็นขวดสีเขียว) มาตัดเป็นเม็ดเล็ก ๆ หลอกขายเป็นยาบ้าให้กับนักท่องเที่ยวที่มาแม่สาย ในราคาเม็ดละ 50 บาท อามีเอาไปหลอกขายเพราะเห็นคนอื่นทำก็เลยทำบ้าง ยาบ้าปลอมนี้อามีบอกว่าสูบแล้วเมาเหมือนกันแต่ไม่มากนักเหมือนยาบ้า

แม่ของอามีไม่ได้ทำงาน และแม่ชอบสูบฝิ่น อามีและพี่น้องทั้ง 5 คนเป็นเด็กขอทานทั้งหมด เมื่อก่อนอามีขอเงินนักท่องเที่ยวได้เงินมาเท่าไรจะเอาเงินที่ได้ข้ามไปให้แม่ที่ฝั่งพม่า แต่ไม่นานมานี้

แม่ข้ามฝั่งมาอยู่กับสามีและพี่ๆ ที่แม่สายด้วย พี่น้องทั้ง 5 คนเมื่อขอเงินได้แล้วต้องเอานำไปให้แม่ทั้งหมด ถ้าวันไหนสามีขอเงินไม่ได้ แม่จะต้องตี

ความคิดเห็นเมื่อได้มาอยู่กับครูน้ำ

สามีมาอยู่กับครูน้ำได้ 6 เดือนแล้ว สามีบอกว่าชอบอยู่กับครูน้ำ เพราะอยู่กับครูน้ำสามีได้รู้จักเพื่อนมาก ได้เรียนหนังสือ ซึ่งตอนนี้สามีเรียนกศน. ระดับ ป.2 การอ่านหนังสือออก และได้เรียน ทำให้สามีก็ไม่อยากออกไปอยู่ที่ไหนอีก และอีกเหตุผลหนึ่งก็คือสามีไม่มีบ้านแล้ว

บทเรียนการถูกล่วงละเมิดทางเพศของเพื่อนสามีพบว่า เกิดจากชาวต่างชาติที่ทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครขององค์กรเอกชนแห่งหนึ่งในเชียงราย ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ทำงานร่วมกับเด็ก และเป็นบุคคลที่เด็กเคารพนับถือ ซึ่งนอกจากเพื่อนที่สามีพูดถึงแล้ว จากการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือสามีพบว่า สามีเอง รวมทั้งเด็กอีกหลายคนในองค์กรดังกล่าวก็เคยถูกล่วงละเมิดด้วยเช่นกัน

กรณีเด็กที่ถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ : น้องดาเร

ภูมิหลัง

ดาเรอายุ 13 ปี เป็นเด็กอาช่า บ้านเดิมอยู่ฝั่งพม่า มีสมาชิกในครอบครัวดังนี้ คือ แม่ ยาย พี่สาว ดาเร และคนที่ดาเรเรียกว่า แฟนใหม่ของแม่ เพราะพ่อตายไปแล้วเนื่องจากฉีดยาเสพติดมากเกินไป

ดาเรเคยไปอยู่เชียงใหม่กับพี่สาว 2 คน เป็นระยะเวลา 3 ปี จากนั้นก็กลับมาแม่สายอีก และหลังจากนั้นครอบครัวทั้งหมดก็ย้ายไปอยู่ที่เชียงใหม่ ปัจจุบันดาเรอยู่กับมูลนิธิของครูน้ำ

ดาเรเล่าว่าแฟนใหม่ของแม่ขายยาบ้า แต่แม่ไม่เคยให้ดาเรไปขายยาเพราะดาเรยังเล็กไม่รู้เรื่องอะไร ในอดีตดาเรเคยเห็นพ่อฉีดยาเข้าเส้น และพ่อเคยใช้ดาเรไปซื้อเข็มฉีดยาให้

ปัจจุบันแม่ของดาเรติดคุกที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพี่สาวก็พาดาเรไปเยี่ยมแม่หลายครั้ง พี่สาวของดาเรอายุประมาณ 14-15 ปี กำลังเรียนหนังสือที่เชียงใหม่

ประสบการณ์การขายบริการให้กับชาวต่างชาติ

เมื่อมาอยู่เชียงใหม่ ดาเรเคยออกไปขายดอกไม้กับเพื่อนที่เป็นเด็กผู้ชายด้วยกัน แต่ขายดอกไม้ได้เงินไม่พอใช้ และดาเรเคยถูกตำรวจจับเพราะตำรวจเห็นว่าดาเรขายดอกไม้และขอทานด้วย ดาเรกลัวถูกจับอีกเลยเลิกขายดอกไม้ เพื่อนจึงแนะนำให้ดาเรไปกับฝรั่ง ไปนอนกับฝรั่ง เพราะเพื่อนเคยไปนอนกับฝรั่งมาแล้วหลายครั้ง ไปกับฝรั่งครั้งแรกได้คำตอบแทนครั้งละ 500 บาท แต่ต้องแบ่งเงินให้

เพื่อนที่แนะนำครั้งละ 200 บาท ดาเรจึงเหลือเงินหลังจากแบ่งให้เพื่อนแล้ว 300 บาท ดาเรไม่รู้ว่าจะ
จ่ายให้เพื่อนไปนั้นเป็นค่าอะไร แต่เพื่อนบอกว่าต้องให้ ดาเรจึงต้องแบ่งเงินให้เพื่อนทุกครั้ง

ดาเรพูดฝรั่งได้นิดหน่อย ตอนที่ดาเรไปขายดอกไม้ก็มักจะมีฝรั่งมาคุย และมักชวนไปนอน
ด้วยแต่ดาเรไม่ไป เพราะไม่กล้าต้องไปกับคนที่เพื่อนแนะนำให้เท่านั้น ประสบการณ์การเคยไปนอน
กับฝรั่งของดาเร มี 2 ครั้ง ไปครั้งแรกฝรั่งให้เงิน 500 บาท ครั้งที่สองฝรั่งให้เงิน 800 บาท โดยฝรั่ง
ให้ดาเรไปชักว่าว (การช่วยให้สำเร็จความใคร่โดยการใช้มือ) ให้ครั้งแรกดาเรทำไม่เป็นเพราะไม่เคยมี
ประสบการณ์ ฝรั่งจึงเป็นคนสอนให้

ดาเรไปกับฝรั่งครั้งแรกห่างกับครั้งที่สองประมาณ 2-3 วัน ฝรั่งมาหาดาเรทุกวันแต่ก็ไม่ได้ไป
นอนด้วยกัน ฝรั่งมาทุกวันก็ให้เงินทุกวันและยังแจกเงินให้กับเพื่อน ๆ ของดาเรด้วย และถ้าฝรั่งพอใจ
เด็กคนไหนก็จะเรียกให้ไปนอนที่ละคน เป็นวิธีการเปลี่ยนกันไปนอนกับฝรั่ง

ฝรั่งมีรถยนต์และชอบพาดาเรนั่งรถยนต์ไปด้วย ดาเรชอบการนั่งรถยนต์มาก ฝรั่งเคยมารับ
ดาเรไปนอนตอนประมาณ 4 ทุ่ม ฝรั่งบอกว่าวันนี้ให้ดาเรไปกับเขา ดาเรก็ไป ฝรั่งจึงพาดาเรไปนอนที่
บ้านเขาด้วยทั้งคืน

ประสบการณ์ด้านการเสพยาเสพติด

ดาเรเห็นเพื่อนกินยาบ้าก็อยากกินด้วย สูบยา ก็อยากสูบด้วย ดาเรจึงติดยาบ้าและดมกาว ดา
เรหัดดมกาวตั้งแต่มายุ่งเชียงใหม่ครั้งแรก เพราะเพื่อน ๆ เรียกการเสพยาว่า ปล่อยพลังไปสู่กับผี ดาเร
จึงอยากไปสู่กับผีบ้าง

ความคิดเห็นของดาเรที่มีต่อฝรั่ง

ระหว่างการขายดอกไม้กับไปนอนกับฝรั่ง ดาเรตอบว่าไปกับฝรั่งดีกว่าขายดอกไม้ เพราะได้
เงินมากกว่าและได้สิ่งของ เพราะบางครั้งหากฝรั่งพาไปเที่ยวที่ Big C มักจะซื้อของให้ และก็เคยซื้อ
รถจักรยานยนต์ให้ด้วย

ความคิดเห็นของดาเรที่มีต่อครูน้ำ

ครูน้ำเจอดาเรที่จังหวัดเชียงใหม่และครูน้ำชวนดาเรไปอยู่ที่มูลนิธิด้วยกัน ที่ดาเรยอมไปอยู่
กับครูน้ำเพราะครูน้ำเข้าไปพูดกับดาเรด้วยตัวเองหลายครั้ง เมื่อได้มาอยู่กับครูน้ำแล้ว ดาเรบอกว่าอยู่
กับครูน้ำดีกว่าอยู่ที่เชียงใหม่ เพราะอยู่ที่นี้ได้เรียนหนังสือ ได้มีความรู้ ตอนนี้อาเรอ่านหนังสือได้แล้ว
และรู้สึกภาคภูมิใจมากที่สุด

บทเรียนจากดาเร ทำให้เห็นว่าสถานการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กยังเกิดขึ้น
อยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ เช่น เชียงใหม่ที่เป็นเมืองท่องเที่ยว ซึ่งการแสวงหา
ประโยชน์ทางเพศจากเด็กนั้นมักมีความซับซ้อนมากขึ้น และมีเงื่อนไขหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่ง
ไม่ใช่เฉพาะตัวเด็กเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงผู้ที่อยู่ใกล้ชิด รวมทั้งนักท่องเที่ยวด้วย

บทสรุปจังหวัดเชียงราย

โดยที่แนวคิดของการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแนวคิดหลักของการเก็บข้อมูลครั้งนี้ มีความครอบคลุมกว้างขวางค่อนข้างมาก ทำให้ยากต่อการนำมาใช้มองปรากฏการณ์ ความครอบคลุมของแนวคิดนี้ หากพิจารณาให้ถ่องแท้จะมีหลายประเด็นซ้อนทับกันอยู่ อาทิ

ประเด็นในส่วนที่เป็นเนื้อหา แนวคิดนี้ยากที่จะแยกแยะออกจากกันอย่างชัดเจนระหว่างประโยชน์กับการล่อลวงและการสมยอม เราไม่อาจแยกได้ชัดเจนว่า การที่นักท่องเที่ยวชาติหนึ่งมาแต่งงานกับวัยรุ่นสาวชาวไทยหรือเด็กสาวชาวเขา โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการพาเด็กสาวไปเป็นภรรยา เพื่อสนองความต้องการทางอารมณ์พร้อมไปกับการเป็นผู้รับใช้ภายในบ้านหรือธุรกิจของครอบครัว ซึ่งเมื่อคำนึงจากมุมมองของผู้ที่มาจากสภาพสังคมที่มีการแข่งขันเชิงเศรษฐกิจสูง และมีบริบทที่มีเสรีภาพในเรื่องเพศในประเทศหนึ่ง ถือว่าการได้เด็กสาวไปเป็นคู่ครองและนำกลับไปร่วมชีวิตในประเทศของตนถือว่าการคุ้มค่าการลงทุนหรือได้ประโยชน์สูงกว่าสินสอดที่ต้องจ่ายให้กับพ่อแม่ของเด็กสาวเขาเป็นอย่างมาก สิ่งเหล่านี้อาจจะถูกพิจารณาว่าเป็นการล่อลวง เพื่อไปใช้ประโยชน์ทางเพศและธุรกิจอื่น ๆ ก็อาจพิจารณาได้

ในประเด็นของผู้ก่อเหตุก็เป็นการยากในการแยกแยะระหว่างผู้ที่มีการกระทำอย่างเป็นกระบวนการ เช่น แก๊งยาสูบที่มาในคราบของนักท่องเที่ยว หรือผู้หวังดีที่ก่อตั้งมูลนิธิ หรือบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือสังคม หรือเป็นคนปกติที่เข้าไปขอแต่งงานกับเด็กสาวในชนบทหรือบนที่สูง ในหลาย ๆ แห่ง หลาย ๆ ช่วงเวลา และผู้ก่อเหตุอีกหลายประเภท เช่น ผู้ที่มีความเบี่ยงเบนทางเพศ ซึ่งเป็นเรื่องภายในที่ยากจะสังเกต ป้องกัน หรือคนใกล้ชิด ซึ่งเป็นสิ่งที่คาดเดาได้ยากกว่าจะก่อเหตุขึ้นเมื่อใด เนื่องจากมีชีวิตที่พัวพันกับเด็กตลอดเวลา

ในประเด็นของนักท่องเที่ยวก็ไม่อาจกล่าวโทษได้ทั้งหมดว่า นักท่องเที่ยวเป็นผู้แสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในแบบเหมารวมทั้งหมด เพราะผลการศึกษาหลายแห่งชี้ชัดว่า ไม่ใช่นักท่องเที่ยวทุกกลุ่มที่จะมุ่งมาแสวงหาประโยชน์ทางเพศ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวภาคเหนือ นิยมมาท่องเที่ยวโดยจะมุ่งหมายเพื่อชมความงามธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม โบราณสถานต่าง ๆ มากกว่ามุ่งมาแสวงบริการเพศพาณิชย์ในรูปแบบต่าง ๆ มีเพียงนักท่องเที่ยวชายที่ยังไม่มีครอบครัว บางรายเท่านั้นที่อยากลองต่อสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยบางประการเท่านั้น แต่โดยที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังคงเป็นนักท่องเที่ยวในท้องถิ่น ซึ่งมีผลการศึกษาชี้ชัด แต่เราก็ไม่อาจชี้ชัดและแยกแยะได้ชัดเจนว่า นั้นเป็นผู้ที่มีการกระทำในลักษณะกระบวนการล่อลวงที่มาในคราบของนักท่องเที่ยว

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

บทสรุป

1. รูปแบบและสถานการณ์การท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวแม่ฮ่องสอนนั้น มีหลากหลายเชื้อชาติ รวมทั้งคนไทย ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวจากเอกสารการฝึกอบรมพัฒนาประสิทธิภาพหลักสูตรการฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของตำรวจภูธร จังหวัดแม่ฮ่องสอนเมื่อวันที่ 22-30 กรกฎาคม 2546 ระบุว่า มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอนถึง 10,700,000 คน แยกเป็นเพศชาย 6,400,000 คน และเพศหญิงจำนวน 4,300,000 คน หากพิจารณาแล้ว ลักษณะของนักท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1.1 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมากับบริษัททัวร์ เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีฐานะดี ส่วนใหญ่จะเที่ยวตามโปรแกรมที่บริษัททัวร์กำหนดไว้ และเป็นการเที่ยวในพื้นที่ที่ไม่กันดารมากนัก การพักผ่อนนิยมพักตามโรงแรมระดับใหญ่ เป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชั่วคราวครั้งชั่วคราวเท่านั้น และในบางครั้งอาจกลับมาอีกครั้ง ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มประเทศอิตาลี อังกฤษ สวีเดน ญี่ปุ่น จีน ฯลฯ

1.2 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเอง (Bag Pack) นักท่องเที่ยวกำหนดแผนการเดินทางเอง โดยได้รับการบอกเล่าถึงสถานที่ท่องเที่ยวต่อ ๆ กันไป เป็นกลุ่มที่ชอบเที่ยวตามป่าเขา สถานที่ธรรมชาติที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง ชอบพักตามเกสเฮาส์ ตามสถานที่เที่ยวนั้น ๆ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มาจากประเทศ สเปน ซึ่งรูปแบบการเดินทางมาเที่ยวของกลุ่มนี้ มีทั้งนั่งรถประจำทางมาเอง รถมอเตอร์ไซด์ และรถจี๊ป ซึ่งเป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศอิสราเอล

ลักษณะหรือรูปแบบของนักท่องเที่ยวดังกล่าวก็จะมี ความแตกต่างกันไปตามประเภทและวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม

2. รูปแบบและสถานการณ์การท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลจากการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายระบุให้ทราบว่า นักท่องเที่ยว (Tourists) ส่วนใหญ่ที่มายังจังหวัดเชียงรายเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งมาเที่ยวตามเทศกาลสำคัญ ๆ ต่าง ๆ และส่วนใหญ่มักจะมาท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติต่างๆ ของจังหวัด อุตรดิตถ์ (2545 : 21) ได้รวบรวมสถิตินักท่องเที่ยวที่มาเยือนจังหวัดเชียงรายในปี พ.ศ. 2544 ระบุว่าร้อยละ 65 เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยมีระยะพักแรมในจังหวัดเชียงราย 3.09 วัน/คน มีค่าเฉลี่ยค่าใช้จ่ายต่อวันต่อคนเท่ากับ 2,555 บาท มักพักแรมตามโรงแรมหรือเรือนรับรอง (Guest House) เป็นส่วนใหญ่

(62%) รองลงมาคือ 38% พักที่บ้านพักส่วนตัว การเดินทางมาท่องเที่ยวยังจังหวัดเชียงรายมักมาโดยยานพาหนะทางบกมากกว่าทางเครื่องบิน

สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายในปี พ.ศ. 2544 ที่สำรวจได้มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 35% ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดของจังหวัดหรือประมาณครึ่งหนึ่งของนักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวต่างชาติเหล่านี้ประมาณครึ่งหนึ่ง (53%) เป็นชาวยุโรปและสหรัฐ ได้แก่ ฝรั่งเศส เยอรมัน อังกฤษและสหรัฐ ส่วนอีก 40% เป็นนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย (ไต้หวัน ญี่ปุ่น สิงคโปร์) นักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งจากยุโรป สหรัฐ และเอเชียมีระยะพักแรมที่จังหวัดเชียงรายเฉลี่ยคนละ 3.03 วัน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 3,055 บาท/วัน นักท่องเที่ยวเหล่านี้เกือบทั้งหมด (96%) มักพักอาศัยตามโรงแรมเป็นหลัก ลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปและอเมริกามักต้องการท่องเที่ยวที่สัมผัสกับธรรมชาติและการเล่นกีฬา ชาวยุโรปจึงมักนิยมแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ การผจญภัย การเดินป่า ฯลฯ ส่วนนักท่องเที่ยวชาวเอเชียมักท่องเที่ยวในลักษณะ Mass Tourism คือพักโรงแรม เที่ยวชมซื้อของที่ระลึกและแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่น ด้านชายแดนพม่า สามเหลี่ยมทองคำ แต่ไม่ชอบการท่องเที่ยวที่เป็นการเสี่ยงภัย เช่น การเดินป่าเท้านัก

พื้นที่สำคัญของจังหวัดเชียงราย ได้แก่ ด้านพรมแดนไทย-พม่า ในเขตอำเภอแม่สายและนิยมเลยต่อไปท่องเที่ยวในเขตอำเภอเชียงแสนเพื่อชมบริเวณสามเหลี่ยมทองคำและโบราณสถานสำคัญของอำเภอเชียงแสน ส่วนอำเภอเชียงของซึ่งเป็นเมืองท่าติดต่อกับประเทศลาวนั้น นักท่องเที่ยว 80% เป็นชาวยุโรป ส่วนชาวเอเชียมีเพียง 20% เท่านั้น โดยนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่มายังอำเภอเชียงของมักจะเข้ามา เมื่อประทับตราเอกสารการเดินทางบริเวณด่านท่าเรือบัค เสร็จแล้วจะข้ามไปเที่ยวฝั่งลาว เพื่อพักค้างคืนและท่องเที่ยวในฝั่งลาวเป็นส่วนใหญ่ ไม่ค่อยพักค้างแรมในฝั่งไทย

3. สถานการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก

จากการเก็บข้อมูลทั้ง 2 จังหวัดพบว่าปรากฏการณ์ที่นักท่องเที่ยวเข้าไปแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กมิให้เห็นไม่ชัดเจน ในพื้นที่ของทั้งสองจังหวัดคือจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดเชียงราย นั้นพบว่ามี ความแตกต่างกันคือ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่มีปรากฏการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กเกิดขึ้นมาก่อน และไม่มีสถิติหรือข้อมูลที่บันทึกไว้ แม้แต่ในบันทึกของสถานีตำรวจเองก็ไม่ปรากฏว่าเคยมี แต่จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ข้อมูลตรงกันว่าส่วนใหญ่เด็กมักถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดมากกว่า และปรากฏการณ์ดังกล่าวก็ไม่ได้มีการเข้าแจ้งความกับตำรวจแต่อย่างใด และอีกรูปแบบหนึ่งที่พบคือการแต่งงานระหว่างผู้หญิงชาวเขาบางเผ่ากับชายชาวต่างชาติ เช่น ญี่ปุ่น และฝรั่ง ซึ่งเป็นลักษณะของความเต็มใจมากกว่าการถูกล่วงละเมิด ส่วนในชุมชนเมืองนั้นมีลักษณะของสังคมที่ค่อนข้างแคบ คนในชุมชนส่วนใหญ่มีความใกล้ชิดคุ้นเคยกัน มีการควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมไปโดยอัตโนมัติ หากลูกสาวใครมีพฤติกรรมที่ไม่ดี ประพฤติผิดกฎ ระเบียบของสังคมแล้วก็จะเป็นที่รับรู้ของคนในสังคมด้วย พฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น มีการขาย

บริการทางเพศเช่นเดียวกับเมืองใหญ่ๆ ทัวไปจึงมีให้เห็นน้อย ในขณะที่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านกฎหมายก็มีความเข้มงวดกวดขันสถานบริการเป็นอย่างดี เนื่องจากสภาพเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองเล็ก การขอความร่วมมือให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานบริการเป็นสิ่งที่ไม่ยากนัก

ส่วนในจังหวัดเชียงรายพบว่ามึกรณีตัวอย่างที่ชาวต่างชาติเข้ามาแสวงหาประโยชน์ทางเพศหรือล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กเคยเกิดขึ้นมาแล้ว ได้แก่ การถูกล่วงละเมิดโดยชาวต่างชาติที่เป็นอาสาสมัครองค์กรที่ทำงานด้านเด็กบางแห่ง กรณีเด็กถูกชาวต่างชาติถ่ายรูปไปเปลือย ซึ่งเกิดในอำเภอที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว เช่น อำเภอแม่สาย อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ดังกล่าวก็มีจำนวนไม่มากนัก ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่าส่วนใหญ่การแสวงหาประโยชน์ทางเพศหรือการล่วงละเมิดต่อเด็กนั้นจะเป็นลักษณะของการยินยอม และเต็มใจของเด็กและครอบครัว เช่น กรณีผู้หญิงไทยใหญ่ที่นิยมแต่งงานกับชาวต่างชาติ เช่น ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส มาเลเซีย ไต้หวัน ฯลฯ ซึ่งอยู่ในอำเภอแม่จันและอำเภอแม่สาย หรือกรณีเด็กนักเรียน และนักศึกษาชายบริการทางเพศ เพราะต้องการรายได้ไปใช้จ่ายฟุ่มเฟือยตามแบบลัทธิบริโภคนิยม เป็นต้น

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาก็พบว่านโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนและสังคมในพื้นที่ศึกษาในหลายๆ ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ค่านิยมระบบคิดของคนในชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม รวมทั้งการล่วงละเมิดทางเพศด้วย เพียงแต่ภาพการล่วงละเมิดนั้นไม่ได้ปรากฏให้เห็นชัดเจนนัก แต่เป็นลักษณะที่แอบแฝงไว้ในกิจกรรมอื่นๆ เช่น การแต่งงานกับเด็กหรือผู้หญิงชาวเขา การอุปการะเด็กขอทาน เด็กขายดอกไม้ ฯลฯ นอกจากนี้ยังส่งผลให้เด็กในชุมชนเกิดลัทธิการเอาแบบอย่างนักท่องเที่ยว เช่น การแต่งกาย การบริโภคสิ่งของต่างๆ และการขายบริการทางเพศแบบแอบแฝงของนักเรียนและนักศึกษา เป็นต้น

ปัจจัยที่เด็กเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดหรือแสวงหาประโยชน์ทางเพศ

มีปัจจัยหลายด้านที่ทำให้เด็กอาจเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เด็กและผู้หญิงที่เข้าสู่กระบวนการมักมีสาเหตุที่แตกต่างกัน แยกเป็นปัจจัยด้านต่างๆ ดังนี้

- ปัจจัยหลัก ได้แก่ ความยากจน ความจำเป็นในด้านเศรษฐกิจ การขาดโอกาสทางสังคม การศึกษา ขาดทางเลือกในการประกอบอาชีพ ซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยหลักหรือเป็นส่วนใหญ่ที่ทำให้เด็กเสี่ยงต่อการถูกแสวงหาประโยชน์จากนักท่องเที่ยว เช่น กรณีของเด็กเร่ร่อน เด็กต่างด้าว เด็กขอทาน ฯลฯ เป็นต้น
- ปัจจัยดึงดูด เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กเข้าสู่กระบวนการถูกล่วงละเมิด หรือเสี่ยงต่อการถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีนักท่องเที่ยวนิยมเข้าไปเที่ยว การเข้าไปของนักท่องเที่ยวมักนำวัฒนธรรมแปลกๆ ใหม่ๆ เข้าไปด้วย เช่น การแต่งกาย การแสดงออกถึงพฤติกรรม

การพูดจา การใช้จ่ายเงินทอง ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เองที่เป็นตัวดึงดูดให้เด็กในชุมชนอยากเอาเป็นอบบอย่าง มีการเลียนแบบพฤติกรรม เป็นต้น

ปัจจัยดึงดูดอีกประการหนึ่งคือ การที่ผู้หญิงหรือเด็กในชุมชนที่เคยแต่งงานกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการช่วยเหลือครอบครัวในเรื่องความเป็นอยู่ เงินทอง และบางคนก็ไปใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศ นานๆ จะกลับมาเยี่ยมบ้านครั้งหนึ่ง เมื่อเด็กในชุมชนเห็นจึงเป็นสิ่งที่มีความฝัน อยากไปใช้ชีวิตแบบนั้นบ้าง

ในพื้นที่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่าปัจจัยที่ทำให้เด็กและผู้หญิงเสี่ยงต่อการเข้าสู่กระบวนการที่ล่อแหลมต่อการถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศมาจากความยากจน ซึ่งเป็นสาเหตุเชิงเศรษฐกิจ แต่เป็นสาเหตุที่มีความหลากหลายอยู่ในตัวเช่น ความยากจนของชาวเขาที่เกิดจากการผลิตตกต่ำ ขาดทุนจากการผลิต การขาดที่ดินทำกิน ขาดโอกาส หนีการเมืองในประเทศพม่า นอกจากนี้ยังเป็นความยากจนที่เกิดจากการขาดที่อยู่อาศัย ในกรณีชาวไทยใหญ่ที่อพยพมาจากพม่า มีการหนีสงคราม ขาดทางเลือกในการประกอบอาชีพ จึงทำให้เสี่ยงต่อการถูกละเมิดทางเพศได้ง่าย

ในจังหวัดเชียงรายสาเหตุที่เด็กและผู้หญิงเสี่ยงต่อการถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศนั้นมีหลากหลาย อันได้แก่ ความยากจน การเลียนแบบ ลัทธิบริโภคนิยมของทั้งเด็กและครอบครัว รวมถึงชุมชนบางแห่งที่มีค่านิยมปลูกฝังกันมาตั้งแต่อดีต ในเรื่องของการอยากให้ลูกสาวได้ดิบได้ดี โดยการขายบริการหรือแต่งงานกับชาวต่างชาติ และกลุ่มเด็กที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดก็มีหลากหลายกว่าคือ นักเรียน นักศึกษา เด็กขอทาน เด็กต่างด้าว เด็กชาวเขา ผู้หญิงทั่วไปที่มีค่านิยมแต่งงานกับชาวต่างชาติ เป็นต้น

3. เด็กกลุ่มเสี่ยง

กลุ่มเด็กเสี่ยงที่อาจถูกเอาเปรียบหรือล่วงละเมิดทางเพศ ได้แก่ เด็กต่างด้าว (ไทใหญ่) ที่อพยพมาจากประเทศเพื่อนบ้าน เด็กขอทานตามสะพานเช่นที่อำเภอแม่สาย เด็กเร่ร่อนในเมืองหรือตามสถานที่ท่องเที่ยว เด็กที่มีฐานะยากจน เด็กชาวเขาที่อยู่ในชุมชนที่มีญาติ/เพื่อน/คนใกล้ชิดนิยมแต่งงานกับชาวต่างชาติ เด็กที่อยู่ในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว/ชุมชนมีการควบคุมทางสังคมน้อย และเด็กนักเรียน/นักศึกษาที่อยู่ในเมืองและนิคมวัดฤ

4. รูปแบบและช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างเด็กกับนักท่องเที่ยว

การติดต่อสื่อสารระหว่างเด็กที่ถูกเอาเปรียบทางเพศกับนักท่องเที่ยว นั้น มีหลายช่องทาง อาทิเช่น

1. การติดต่อผ่านไปยังนักท่องเที่ยวกับเด็กโดยตรง โดยไม่ได้ผ่านคนกลางใด ๆ เช่น กรณีที่

เด็กขอทานอำเภอแม่สายที่พบกับนักท่องเที่ยวแล้วนักท่องเที่ยวยื่นข้อเสนอจะให้ความช่วยเหลือกับเด็กโดยตรง เช่น ให้เงิน ให้ขนม ฯลฯ ในกรณีผู้หญิงชาวเขานักท่องเที่ยวจะใช้วิธีการเข้าไปเที่ยวหาในชุมชนในรูปแบบของการท่องเที่ยวเพื่อต้องการศึกษาวัฒนธรรมของชุมชนหรือเข้าไปติดสนิทกับเด็กและครอบครัวในชุมชน โดยอาศัยข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชนที่มีชื่อเสียงที่ได้รับการถ่ายทอดจากเพื่อนๆ หรือหนังสือแนะนำเที่ยว

2. การติดต่อผ่านเครือข่ายของเด็กหรือนักท่องเที่ยว เช่น กรณีเด็กเร่ร่อนถูกเพื่อนแนะนำไปเที่ยวหรือหลับนอนกับนักท่องเที่ยวเพราะว่ามีรายได้ดี มีค่าขนม และได้เที่ยวตามห้างสรรพสินค้า เป็นต้น และในกรณีเด็กสาวชาวเขาก็มักได้รับการแนะนำให้รู้จักนักท่องเที่ยวผ่านช่องทางเพื่อนหรือญาติที่เคยมีประสบการณ์แต่งงานกับนักท่องเที่ยวมาแล้ว

การบอกต่อนักท่องเที่ยวคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่เป็นการบอกต่อผ่านเครือข่ายเพื่อนหรือคนรู้จักที่เคยเข้ามาเที่ยวเมืองไทยแล้ว และรู้ว่าสถานที่ใดมีลักษณะอย่างไร มีเด็กหรือผู้หญิงให้บริการหรือไม่ อย่างไร และจะสามารถหาเด็กกลุ่มเสี่ยงได้จากที่ใดได้บ้าง

3. การติดต่อผ่านเครื่องมือสื่อสารต่างๆ เช่น โทรศัพท์ เขียนจดหมาย และการสื่อสารยุคใหม่ เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตหรืออีเมล เป็นช่องทางที่เด็กและนักท่องเที่ยวจะใช้หลังจากได้ทำความรู้จักหรือคุ้นเคยกันแล้ว การติดต่อผ่านช่องทางนี้ ภาษานับว่าเป็นปัญหาอย่างหนึ่งสำหรับการสื่อสาร ทำให้หญิงสาวบางรายต้องอาศัยคนอื่นที่รู้ภาษาอังกฤษหรือญี่ปุ่นช่วยแปลและส่งผ่านข้อความไปให้ โอกาสนี้เองที่อาจทำให้หญิงสาวถูกเอาเปรียบได้

ข้อเสนอแนะ

ก. จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากการศึกษาครั้งนี้ มีประเด็นที่จะเสนอแนะอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะต่อมูลนิธิ ECPAT

1. กลุ่มเสี่ยง

หากพิจารณาในภาพรวมก็เป็นการยากที่จะระบุถึงกลุ่มเสี่ยงกลุ่มต่างๆ แต่เฉพาะในกรอบของการศึกษาครั้งนี้อาจจะได้ว่า กลุ่มเด็กที่อยู่ในพื้นที่หรือชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ควรเป็นกลุ่มที่ได้รับความสนใจแก้ไขปัญหาคือเป็นพิเศษ ที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดได้ง่าย อย่างไรก็ตามในจังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่ามีความนิยมของผู้หญิงและชุมชนที่นิยมมีสามีเป็นชาวต่างชาติหรือให้ลูกสาวมีสามีเป็นชาวต่างชาติ ซึ่งหากไม่มีการติดตามและควบคุมโดยกฎหมายโอกาสที่เด็กรุ่นใหม่ในชุมชนจะถูกชาวต่างชาติแสวงหาประโยชน์ทางเพศจะมีมากขึ้น เพราะการเข้ามาแต่งงานกับผู้หญิงไทยนั้นอาจมีวัตถุประสงค์อื่นแอบแฝง เช่น เรื่องยาเสพติด การล่อลวงเด็ก หรือการสร้างเครือข่ายการค้าผู้หญิงข้ามชาติได้

2. กิจกรรมที่ Ecpat ควรดำเนินการต่อไปนั้น ควรเป็นกิจกรรมในลักษณะที่ช่วยส่ง

เสริมหรือสนับสนุนให้หน่วยผ่านที่ทำงานด้านเด็กในพื้นที่ทำ ในลักษณะของการกระตุ้นให้หน่วยงานตระหนักถึงสภาพปัญหาด้านการละเมิดสิทธิเด็ก หรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กให้มากขึ้น เพราะการตระหนักในปัญหาดังกล่าวของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องยังไม่ชัดเจนนัก ไม่รู้บทบาทของหน่วยงานควรทำอะไรต่อปัญหานี้ การส่งเสริมหรือกระตุ้นควรเป็นในลักษณะของการจัดการประชุมสัมมนา และการเผยแพร่ข่าวสารผ่านไปยังสาธารณชน เช่น จัดทำเอกสารเผยแพร่ อาทิ โปสเตอร์เพื่อแจกกับสาธารณชนให้ตระหนักและเล็งเห็นว่าเรื่องสิทธิเด็กเป็นปัญหาที่สำคัญ และควรมีการหามาตรการป้องกันและแก้ไขร่วมกันต่อไป

3. จากผลการศึกษาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีผู้หญิงชาวเขาแต่งงานกับชาวญี่ปุ่นและไปใช้ชีวิตอยู่ในประเทศญี่ปุ่น แล้วพยายามแนะนำให้หญิงสาวในหมู่บ้านแต่งงานกับชาวต่างชาติด้วยนั้น Ecpat ควรมีการติดตามเครือข่ายหรือเส้นทางการแต่งงานดังกล่าวที่อาจมีการเชื่อมโยงกับกระบวนการค้าหญิงข้ามชาติ หรือเกี่ยวข้องกับแก๊งค์ยาเสพติดในญี่ปุ่น เพื่อให้ทราบว่าการนี้เป็นอย่างใด เกี่ยวโยงกันอย่างไร และจะมีมาตรการในการป้องกันและแก้ไขอย่างไร เนื่องจากข้อมูลเหล่านี้ไม่สามารถหาคำตอบได้จากในพื้นที่ศึกษาด้วยข้อจำกัดหลายประการดังได้กล่าวไว้แล้วในบทต้น ๆ

2) ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ในระดับพื้นที่ ชุมชน ระดับหน่วยงาน)

1. การป้องกันเด็กที่อาจถูกล่วงละเมิดทางเพศ

การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐเป็นการสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างอาชีพในชุมชน โดยเฉพาะในชุมชนชาวเขาซึ่งนิยมปักผ้า และทำผลิตภัณฑ์จากงานปักตามลวดลายของแต่ละเผ่าพบว่ายังมีข้อจำกัดในเรื่องรายได้ เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมไปเที่ยวในฤดูหนาวเท่านั้น ดังนั้นคนในชุมชนที่อยู่ในสถานที่ท่องเที่ยวจะมีรายได้จากการท่องเที่ยวเฉพาะช่วงที่มีนักท่องเที่ยวเท่านั้น ดังนั้นการส่งเสริมอาชีพที่คนในชุมชนถนัด เช่น อาชีพด้านเกษตรกรรม งานฝีมือ ฯลฯ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอาจมีการส่งเสริมในรูปแบบของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นการป้องกันการออกไปหางานทำนอกชุมชนในช่วงฤดูที่ขาดรายได้จากการท่องเที่ยว

2. รูปแบบของการจัดการการท่องเที่ยว

เนื่องจากแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองที่ยังคงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติได้สมบูรณ์ จึงเกิดรูปแบบการท่องเที่ยวแบบทัวร์ป่าหรือ Home Stay ขึ้นที่นักท่องเที่ยวต้องออกไปสัมผัสกับชุมชนอย่างใกล้ชิด การท่องเที่ยวลักษณะนี้มักคุเทศก์เป็นบุคคลหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญ ที่ต้องอาศัยความเข้าใจกับวิถีวัฒนธรรมของชุมชนอย่างมาก หากมีคุเทศก์ขาดความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรม ประเพณีของคนในท้องถิ่นแล้วอาจก่อให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน และทำให้นักท่องเที่ยวประพฤติดกฏระเบียบของชุมชนที่เป็นสถานที่เที่ยวโดยเฉพาะชุมชนชาวเขาได้ง่าย ดังนั้นมีคุเทศก์ควรได้รับการอบรมในเรื่องสังคมและวัฒนธรรมของชาวเขา โดยเฉพาะวัฒนธรรม ประเพณีที่สำคัญ เช่น “กินวอ”

ซึ่งเป็นประเพณีขึ้นปีใหม่ของชาวเขาเผ่าลีซู เนื่องจากนักท่องเที่ยวมักมีความเข้าใจว่าประเพณี “กินวอ” เป็นช่วงเวลาที่สามารรถแตะเนื้อตัว หรือมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงชาวเขาได้

ในขณะที่เดียวกันก็ควรมีการสร้าง ความเข้าใจในวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวให้กับคนในชุมชนที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้เข้าใจด้วย และสร้างความตระหนักในเรื่องของการอนุรักษ์สภาพพจน์ของประเทศ รวมถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม โอกาสเสี่ยงที่เด็กเยาวชนในชุมชนอาจถูกละเมิดทางเพศ เพื่อให้คนในชุมชนได้รู้เท่าทันกับปัญหาหรือผลกระทบที่อาจเกิดจากนักท่องเที่ยว และควรมีการสร้างระบบควบคุมป้องกันผลกระทบในด้านลบที่อาจเกิดขึ้นด้วย ควรกระตุ้นให้ชุมชนมีการทบทวนบทเรียนหรือผลกระทบที่เกิดในอดีตที่ผ่านมา ในด้านต่าง ๆ ของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว เช่น ด้านวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ชีวิตความเป็นอยู่ ฯลฯ ที่มีการเปลี่ยนไป เพื่อนำกลับมาทบทวนถึงผลดี ผลเสียที่เกิดขึ้น แล้วนำบทเรียนดังกล่าวมาปรับปรุง แก้ไข และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ในการป้องกันผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้

3. การทบทวนนโยบายการพัฒนาจังหวัด

จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีเสน่ห์และยังคงเป็นธรรมชาติ สามารถรักษาสภาพแวดล้อมได้อย่างดี และมีความหลากหลายของชาติพันธุ์ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ควรได้รับการอนุรักษ์อย่างมาก ในขณะที่เดียวกันปัจจุบันประเทศไทยได้เปิดเสรีทางการค้าและการท่องเที่ยว และมียุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวที่เน้นให้ภาคเหนือเป็น Hub และแนวโน้มที่จะพัฒนาสนามบินของจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น รวมทั้งนโยบายที่จะสร้างสนามบินที่อำเภอป่าเยี้ยนั้น เป็นสิ่งที่ควรมีการพิจารณาถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นตามมา โดยเฉพาะในเรื่องปัญหาด้านสังคม สิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม รวมทั้งการละเมิดสิทธิเด็ก และการล่อลวงเด็กซึ่งอาจเกิดขึ้นในธุรกิจการท่องเที่ยว หากเมืองมีความเจริญอันเนื่องมาจากการพัฒนา

4. เพิ่มศักยภาพการทำงานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ดังได้กล่าวแล้วว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นถิ่นนิยมของชาวต่างชาติ ในบางพื้นที่เช่นอำเภอป่าเยี้ยจะเป็นเสมือนสถานที่เที่ยวสำหรับชาวต่างชาติเท่านั้น ปัญหาหนึ่งที่มีเกิดขึ้นคือการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ควรมีความรู้ มีทักษะที่จะสามารถสื่อสารโดยภาษาต่างชาติ ๆ ได้ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลที่จะทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างได้ผลและมีคุณภาพ และสามารถช่วยเหลือเด็กและชาวต่างชาติได้ทันทีในเวลาที่เกิดปัญหา

5. การประสานงานระหว่างองค์กรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็ก

เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่เล็กและไม่มีปัญหาด้านการล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กให้เห็นอย่างเด่นชัดมากนัก องค์กรที่ทำงานด้านเด็กจึงมีไม่เด่นชัดเหมือนจังหวัดเชียงราย จากการเก็บข้อมูลโครงการพบว่า การให้ความช่วยเหลือเด็กในรูปแบบของการให้ทุนการศึกษานั้น มักมีความซ้ำซ้อน เด็กบางคนรับทุนการศึกษาจากองค์กรหลายแห่ง เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กมีการใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย ซึ่งเป็นผลด้านลบมากกว่าด้านบวก ซึ่งในการทำงานด้านเด็กนั้น อาจมีการ

ประชุมหารือระหว่างองค์กรที่ทำงานด้านเด็ก เพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนของการทำงานและเป็นการกระจากความช่วยเหลือไปยังเด็กกลุ่มอื่น ๆ อีกด้วย

3) ข้อเสนอแนะต่อบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในธุรกิจท่องเที่ยว เช่น เจ้าของโรงแรม โกด์ สมาคม/ธุรกิจท่องเที่ยว

1. สร้างความตระหนักให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นกลุ่มที่มีส่วนในการกำหนดทิศทางหรือรูปแบบการท่องเที่ยว และมีบทบาทในการให้บริการกับนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเยือนแม่ฮ่องสอนอย่างมาก หากคนกลุ่มนี้มีความตระหนักในผลกระทบและปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอันเกิดจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแล้ว จะทำให้ภาพพจน์ของแม่ฮ่องสอนที่เป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่มีธรรมชาติอันงดงาม และมีวัฒนธรรมที่หลากหลายในสายตาของนักท่องเที่ยวทั่วโลกและต่างชาติยังคงอยู่ตลอดไป ดังนั้นการอบรมให้ความรู้ รวมทั้งสร้างความตระหนักต่อปัญหาความรักถิ่นฐานหรือชุมชนของตนเอง เพื่อให้แสดงออกถึงภาพลักษณ์ที่ดี ๆ ของจังหวัดต่อนักท่องเที่ยว ต่อบุคลากรหรือเจ้าของกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแล้ว ๆ ที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น การเสพยาเสพติด และพฤติกรรมทางเพศ ฯลฯ ได้

2. จัดอบรมให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจถึงประเด็นเรื่องสิทธิเด็ก เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า เช่น หากพบเห็นนักท่องเที่ยวละเมิดสิทธิเด็กบุคคลเหล่านี้ควรมีการแนะนำหรือช่วยอธิบายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจถึงผลทางด้านกฎหมายที่จะเกิดขึ้นจากการละเมิดสิทธิเด็ก และหากพบกับปัญหาก็สามารถแนะนำให้เด็กไปปรึกษากับกับหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำงานด้านเด็กเป็นต้น เหมือนกับช่วยเป็นหูเป็นตาให้กับทางเจ้าหน้าที่บ้านเมืองด้วยนั่นเอง

ข. จังหวัดเชียงราย

การที่กรอบแนวคิดกว้างและกระจายเช่นลักษณะดังกล่าวข้างต้น เมื่อนำมาใช้มองปรากฏการณ์จริงในพื้นที่จังหวัดเชียงราย อาจทำได้เพียงข้อสรุปเป็นแนวทางกว้าง ๆ ถึงจุดที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อสถานการณ์ของปัญหาและกำหนดคู่ทางในการควบคุมป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการแสวงหาประโยชน์ทางเพศของเด็ก จากการศึกษาครั้งนี้ มีประเด็นที่จะเสนอแนะอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะต่อมูลนิธิ ECPAT

1. กลุ่มเสี่ยง

หากพิจารณาในภาพรวมก็เป็นการยากที่จะระบุถึงกลุ่มเสี่ยงกลุ่มต่าง ๆ แต่เฉพาะในกรอบของการศึกษาครั้งนี้อาจจะระบุได้ชัดเจนว่า กลุ่มเด็กเร่ร่อนบริเวณสะพานและใกล้เคียงพรมแดนด่านแม่สายไทย - พม่า ซึ่งเป็นเด็กจากชนชาติกลุ่มน้อยที่ข้ามพรมแดนมาจากประเทศพม่าเข้ามาขอ

สตางค์ให้บริการถ่ายรูป ขายดอกไม้และพวงมาลัยรวมทั้งเด็กเร่ร่อนที่ขาดจุดมุ่งหมาย ควรเป็นกลุ่มที่ได้รับความสนใจแก้ไขปัญหเป็นพิเศษ อย่างไรก็ตามอาจต้องมีมาตรการที่เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศ (ไทย - พม่า) อย่างจริงจังกว่าปัจจุบัน จึงจะแก้ไขปัญหให้บรรเทาลงได้หรืออาจอนุญาตให้องค์กรเอกชนของไทยข้ามเข้าไปทำกิจกรรมสกัดกั้นปัญหาในฝั่งพม่าได้พอควร เพราะเราไม่อาจดำเนินการเพียงฝ่ายเดียว (ฝั่งเดียว) ได้สำเร็จ

2. ในด้านพื้นที่ที่มีอุบัติการณ์ของปัญหา

พื้นที่อำเภอแม่สายเป็นจุดที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ ขณะที่อำเภอเชียงแสนและอำเภอเชียงของเป็นจุดที่ควรให้ความสนใจน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากบริบทของอำเภอเชียงของเองที่เป็นเมืองผ่านของนักท่องเที่ยวเข้าสู่ประเทศลาวมากกว่าที่จะพักแรมอยู่ในเชียงของทำให้เชียงของยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีและความคุ้นเคยของผู้คนไว้ได้เป็นอย่างดี แม้จะอยู่ในเขตที่เป็นศูนย์กลางของเมืองเชียงของเองก็ตาม การดำรงอยู่อย่างเหนียวแน่นของวัฒนธรรมประเพณีและความใกล้ชิดของผู้คนนี้ ส่งผลให้เชียงของมีสภาวะของการควบคุมทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมของผู้คนสูงไปด้วย ดังนั้นการมีอุบัติการณ์ของความเบี่ยงเบนทางเพศในลักษณะล่อลวง ละเมิด หรือแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กเป็นไปได้ยาก ตรงข้ามกับที่อำเภอแม่สายซึ่งเป็นเมืองหน้าด่านครคร่ำไปด้วยผู้คนต่างถิ่น ทั้งนักท่องเที่ยว พ่อค้า นักธุรกิจ ชนกลุ่มน้อย ซึ่งแสวงหาประโยชน์และผลพลอยได้จากความเติบโตและความเป็นศูนย์กลางธุรกิจระหว่างประเทศ (ไทย-พม่าและ สินค้าจากลาวและจีน) ของเมือง สถานการณ์เช่นนี้ทำให้การควบคุมทางสังคมมีอยู่อย่างเจือจาง มาตรฐานทางสังคมและศีลธรรมจากผู้คนหลายกลุ่มหลายเหล่า จึงแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง แม้พื้นที่อำเภอแม่สายจะมีองค์กรเอกชนจำนวนมากเข้ามาดำเนินการเพื่อการแก้ไขและป้องกันปัญหา สังคม โดยเฉพาะการล่องละเมิดทางเพศที่มีต่อเด็กและสตรีเป็นจำนวนมากอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นตัวปัญหา แต่พิจารณาโดยรวมแล้วก็ยังสามารถกล่าวได้ว่า สิ่งที่เป็นปัญหาขนาดใหญ่หลายประการที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้โดยองค์กรเล็ก ๆ แม้จะมีจำนวนมากก็ตาม ปัจจัยดังกล่าวก็คือ ความต่างศักยภาพระหว่างสภาวะทางเศรษฐกิจ-สังคมในเขตแดนระหว่างประเทศพม่าและไทยที่มีศักยภาพหรือสภาวะต่างกันอยู่ค่อนข้างมาก เปรียบดังภาวะการของกระแสน้ำที่ไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ ผู้คนจากประเทศพม่าซึ่งมีสภาวะความแร้นแค้นทางเศรษฐกิจสูงจึงเคลื่อนย้ายเข้ามาแสวงหาประโยชน์จากสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจของฝั่งประเทศไทย ซึ่งมีสภาพที่แร้นแค้นต่ำกว่าเป็นอันมาก ซึ่งก็ได้สร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นแก่ประเทศไทยมากมายหลายประการไม่ใช่แต่เฉพาะปัญหาการล่องละเมิดทางเพศและแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กชาวเขาที่ข้ามมาจากฝั่งประเทศพม่าเท่านั้น

ในด้านกลุ่มผู้ก่อเหตุทั้งสถิติที่เป็นทางการและจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากทั้งภาคราชการ (ตำรวจ การท่องเที่ยว ตรวจคนเข้าเมือง ฯลฯ) องค์กรเอกชน และภาคธุรกิจท่องเที่ยวต่างระบุไปในทิศทางตรงกันว่า การล่องละเมิดทางเพศและการแสวงหาประโยชน์ทาง

เพศ กระทำโดยผู้ใกล้ชิดมากกว่านักท่องเที่ยว จุดสนใจจึงควรเพ่งระวังไปที่ผู้ใกล้ชิดกับเด็กที่อยู่ในสถานะเสี่ยงมากกว่านักท่องเที่ยว ซึ่งควรจัดเป็นลำดับรองในการรณรงค์ป้องกัน

2) ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ระดับพื้นที่ ชุมชน ระดับหน่วยงาน)

1. ปัจจัยมหภาคระหว่างประเทศ

เป็นที่ทราบกันดีในหมู่นักทำงานกิจกรรมแก้ไขปัญหาล้างคอบริเวณชายแดนไทยพม่าที่เห็นว่าต้นตอที่แท้จริงเป็นเรื่องความแตกต่างของสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างประเทศไทย - พม่า ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานเพื่อแสวงหารายได้ทางเศรษฐกิจเข้ามาในฝั่งไทย ซึ่งสร้างผลกระทบของปัญหาให้เกิดขึ้นในฝั่งไทยเป็นอันมากด้วย แต่การแก้ไขปัญหานี้ก็เป็นนโยบายระหว่างประเทศที่มีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องอีกมากแต่ที่สำคัญ คือ ปัจจัยเรื่องความมั่นคง ยาเสพติด เชื้อชาติ ฯลฯ ซึ่งเกี่ยวโยงกันทำให้ปัญหาได้รับการแก้ไขยากมากขึ้น ซึ่งต้องถือเป็นนโยบายระหว่างประเทศที่จะต้องหาทางสร้างความร่วมมือเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาดังต่อไป

2. การประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ

ระหว่างการดำเนินการเก็บข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ พบว่า แม้จะมีหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานและมีความจริงจังในการแก้ปัญหาล้างคอบริเวณชายแดนและการแสวงหาประโยชน์จากสตรีและเด็กอยู่ก็ตาม อาทิ ตำรวจท่องเที่ยว ตำรวจภูธรจังหวัด ตรวจคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ฯลฯ แต่จากการสอบถามก็พบว่า การประสานงานระหว่างหน่วยงานมีค่อนข้างน้อย มีลักษณะต่างคนต่างทำเป็นหลัก สถิติข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเดียวกันก็อยู่อย่างกระจัดกระจายหลายหน่วยงาน ทำให้ยากต่อการติดตามและระบุถึงขนาดของปัญหาได้ชัดเจน ในหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ปัญหาเด็กและสตรี พบว่า มีความขาดแคลนในวัสดุ อุปกรณ์และกำลังคนอยู่ไม่น้อยแม้จะมีกฎหมายที่ระบุให้ดำเนินการโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีสตรีและเด็กเป็นอย่างดีก็ตาม อาทิ การสอบสวนเด็กที่ขาดแคลนห้องสอบสวนที่มีการจัดทำเป็นการเฉพาะต้องอาศัยขอยืมสถานที่ราชการอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับข้อกำหนดของกฎหมายเป็นที่สอบสวน บุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับการแก้ปัญหาสตรีและเด็กส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการศึกษาอบรมด้านสิทธิเด็กและสตรีเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด ฯลฯ

2. การทบทวนระเบียบการรับเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรของหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำงานด้านเด็ก

กรณีปัญหาที่เด็กถูกล้างคอบริเวณชายแดนจากบุคลากรต่างชาติที่ทำงานในองค์กรด้านเด็กในจังหวัดเชียงราย นับว่าเป็นปัญหาที่หน่วยงานที่ทำงานด้านเด็กควรมีการทบทวนระเบียบการรับสมัครเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรไม่ว่าต่างชาติหรือคนไทย เพราะหลายองค์กรมักมีชาวต่างชาติอาสาสมัครเข้ามาช่วยเหลืองาน การคัดกรองอาสาสมัครที่เป็นชาวต่างชาติก่อนรับเข้าทำงานจึงมีความสำคัญไม่แพ้กัน เพราะบุคลากรเหล่านี้ต้องอยู่ใกล้ชิดกับเด็กตลอดเวลา หากมีพฤติกรรมที่เอาเปรียบหรือล่วง

ละเมิดทางเพศกับเด็กแล้ว จะส่งผลให้เด็กเหมือนถูกซ้ำเติม ขาดที่พึ่ง ขาดความเชื่อถือและขาดความเชื่อมั่นในองค์กรที่ทำงานด้านเด็กได้

3. การประสานงานและความร่วมมือขององค์กรเอกชนที่มีกิจกรรมช่วยเหลือสังคม และแก้ไขปัญหาสตรีและเด็ก

การทำงานขององค์กรเอกชนจำนวนมากใน จ. เชียงราย โดยเฉพาะ อ.แม่สาย อ. เชียงแสน อ. เชียงของ ก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับหน่วยงานภาครัฐกล่าวคือ แม้จะมีอยู่หลายองค์กร แต่ก็ไม่ค่อยประสานความร่วมมือกันเท่าใดนัก แม้จะมีบางองค์กรที่ทำงานเป็นเครือข่ายช่วยเหลือกันบ้างก็ตาม เช่น โครงการมิตรข้ามถนน มูลนิธิเรือนร่มเย็น มูลนิธิ ECPAT และมูลนิธิเด็กเร่ร่อนเชียงใหม่ หน่วยงานเอกชนขนาดเล็กยังคงขาดแคลนทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินงาน ทำให้ยากลำบากในการแก้ปัญหา บางองค์กรที่รับช่วยเหลือเด็กแต่เมื่อเงินทุนหมดลงจึงต้องพาเด็กออกแสวงหาหน่อไม้มาทำเป็นอาหารเพื่อประทังชีวิต ขณะที่องค์กรเอกชนใหญ่ที่มีฐานะมั่นคงค่อนข้างมากและมีผู้บริจาคสทบเข้ามาไม่ขาดสายก็มักไม่ได้สนใจทำกิจกรรมแก้ไขปัญหาสตรีและเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ

3) ข้อเสนอแนะต่อบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในธุรกิจท่องเที่ยว เช่น เจ้าของโรงแรม ไกด์ สมาคม/ธุรกิจท่องเที่ยว

1. สร้างความตระหนักให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นกลุ่มที่มีส่วนในการกำหนดทิศทางหรือรูปแบบการท่องเที่ยว และมีบทบาทในการให้บริการกับนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเยือนแม่ฮ่องสอนอย่างมาก หากคนกลุ่มนี้มีความตระหนักในผลกระทบและปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอันเกิดจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแล้ว จะทำให้ภาพพจน์ของแม่ฮ่องสอนที่เป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่มีธรรมชาติอันงดงาม และมีวัฒนธรรมที่หลากหลายในสายตาของนักท่องเที่ยวทั่วโลกและต่างชาติยังคงอยู่ตลอดไป ดังนั้นการอบรมให้ความรู้ รวมทั้งสร้างความตระหนักต่อปัญหาความรักถิ่นฐานหรือชุมชนของตนเอง เพื่อให้แสดงออกถึงภาพลักษณ์ที่ดี ๆ ของจังหวัดต่อนักท่องเที่ยว ต่อบุคลากรหรือเจ้าของกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแล้ว ๆ ที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น การเสพยาเสพติด และพฤติกรรมทางเพศ ฯลฯ ได้

2. จัดอบรมให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจถึงประเด็นเรื่องสิทธิเด็ก เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า เช่น หากพบเห็นนักท่องเที่ยวละเมิดสิทธิเด็กบุคคลเหล่านี้ควรมีการแนะนำหรือช่วยอธิบายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจถึงผลทางด้านกฎหมายที่จะเกิดขึ้นจากการละเมิดสิทธิเด็ก และหากพบกับปัญหาที่สามารถแนะนำให้เด็กไปปรึกษากับหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำงานด้านเด็กเป็นต้น เหมือนกับช่วยเป็นหูเป็นตาให้กับทางเจ้าหน้าที่บ้านเมืองด้วยนั่นเอง

บรรณานุกรม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. คู่มือประกอบการประชุมเรื่อง “ปัญหาการจัดนำเที่ยวทัวร์ป่า”, 2534.

ชาย โปธิสิตา และคณะ. หนูผีดุใหม่ที่ขายตัว : บริบททางสังคมวัฒนธรรมของหญิงบริการทางเพศ (เอกสารทางวิชาการหมายเลข 181), จัดพิมพ์โดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, จังหวัดนครปฐม, 2537

บานเย็น ชาญชนะวัฒน์. การท่องเที่ยวกับผลกระทบต่อชุมชนชาวไทยใหญ่ : กรณีกรณีศึกษาหมู่บ้าน ถ้ำลอด ตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน. บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ เชียงใหม่. เชียงใหม่, 2544.

ฝ่ายข้อมูลและติดตามประเมินผล สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน(2546). ข้อมูลสำคัญจังหวัด. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.maehongson.go.th/> (วันที่ค้นข้อมูล : 14 ตุลาคม 2546).

พิกุล สิทธิประเสริฐกุล. การจัดการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ของอำเภอปางมะผ้าจังหวัดแม่ฮ่องสอน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ, 2543.

ภาควิชาสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม : กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่, 2529

ภาคีต่อต้านการค้าเด็กและหญิงแห่งประเทศไทย (ภคท.). เอกสารประกอบเวทีนำเสนอข้อมูลภาคีต่อต้านการค้าเด็กและหญิงประเทศไทย. 29 สิงหาคม 2546.

มูลนิธิผู้หญิง. การค้าหญิง : ภาวีสสังคมไทย. สำนักพิมพ์ผู้หญิง. กรุงเทพฯ, 2540.

ยศ สันตสมบัติ และคณะผู้วิจัย. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการทรัพยากร. โครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย. เชียงใหม่, 2544.

รุ่งโรจน์ รอดสิน. ความสามารถของหน่วยงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีแอบแฝงใน
สถานบริการอาบ อบ นวด ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

วาสนา อิ่มเอม. การป้องกันการค้าประเวณีเด็ก จัดพิมพ์โดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล, จังหวัดนครปฐม, 2543

วิทยากร เชียงกุล. ปัญหาเศรษฐกิจสังคมที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนไทย. สำนักพิมพ์ผลึก.
กรุงเทพ. 2533

สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน (2546). ที่นี้แม่ฮ่องสอน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
http://www.geocities.com/prmaehongson/content/at_mhs.htm/. (วันที่ค้นข้อมูล : 14
ตุลาคม 2546).

สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ข้อมูลการตลาด จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประจำปี 2541.

สำนักพิมพ์สารคดี. เพื่อความเข้าใจแผ่นดินแม่ฮ่องสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 2), 2536.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. "โสเภณีเด็ก : สภาพปัญหา ปัจจัยสาเหตุ และแนวทางแก้ไข", ข่าวสาร
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2539

----- "ปัจจัยที่ทำให้เพศพาณิชย์เจริญรุ่งเรือง" ,ปีที่ 37 ฉบับที่ 403 เดือน มกราคม,
2539

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ หน้า 6 ฉบับวันที่ 14 กรกฎาคม
2538, 2535

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง "โสเภณีเด็ก" (เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม)

ศ.ดร.มนัส สุวรรณ. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องการท่องเที่ยวเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
สภาพสังคมเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงใหม่ 8-9 กันยายน 2537 (เอกสารโร
เนียวเย็บเล่ม), 2537

ภาคผนวก

สรุปผลการประชุมนำเสนอผลการวิจัย
การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในธุรกิจท่องเที่ยวภาคเหนือ
วันที่ 26 พฤศจิกายน 2547
ณ โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ จังหวัดเชียงใหม่

นักวิจัย

1. คุณวิชุดา มาตันบุญ สถาบันวิจัยสังคมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. คุณสมนึก ชัชวาล สถาบันวิจัยสังคมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ช่วงเช้า : นำเสนอผลการศึกษา

พื้นที่จังหวัดเชียงราย โดย คุณสมนึก ชัชวาลย์

ข้อค้นพบ

- จังหวัดเชียงรายมีองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็กมาก แต่องค์กรที่ทำงานในประเด็นปัญหาการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กยังมีน้อย
- แนวคิดเรื่องการละเมิดทางเพศต่อเด็กยังไม่เป็นที่รับรู้ เห็นความสำคัญของปัญหา ส่งผลต่อความใส่ใจต่อเด็ก
- ปัญหาการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กมีขนาดและความรุนแรงไม่มากนัก ทำให้คนในสังคมขาดความตระหนัก
- หน่วยงานด้านการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเนื่องจากการท่องเที่ยวนำมาซึ่งรายได้หลักของประเทศ ปัญหานักท่องเที่ยวละเมิดเด็กมักจะไม่ได้รับการเปิดเผย
- การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กยังไม่ค่อยดี การทำงานไม่เป็นเอกภาพ ระบบการดูแลเด็กที่ถูกละเมิดยังไม่ดีพอ เช่น ไม่มีห้องสอบสวนเด็กโดยเฉพาะ ขาดบุคลากรที่ได้รับการฝึกฝนเป็นพิเศษ ขาดการเตรียมพร้อมสำหรับการแก้ปัญหา
- เศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านยังเป็นปัจจัยสำคัญของการที่เด็กเข้ามาถูกล่วงละเมิดในไทย มีสิ่งส่งเสริมกระตุ้นเรื่องเพศให้เด็กได้เห็น
- การละเมิดทางเพศ มีปัจจัยเกี่ยวข้องหลายอย่าง เช่น
 - พื้นที่ปัญหามีน้อย มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ความเชื่อท้องถิ่น

- พื้นที่ที่กำหนดเป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นช่องทางผ่านของนักค้า เด็ก และก่อให้เกิดการละเมิด
- สถานการณ์ปัญหา ช่วงที่มีการฟอกเงินเกิดปัญหามาก

ประเด็นชวนคิด

- เราคิดอย่างไรกับชาวต่างชาติที่แต่งงานกับหญิงไทย แล้วพากลับประเทศ
- คนที่มาแต่งงานกับผู้หญิงในพื้นที่ แล้วละเมิดทางเพศต่อเด็กในพื้นที่ จะเป็น CST หรือไม่

พื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดย คุณวิชุดา มาตันบุญ

ข้อค้นพบ

กล่าวถึงนิยามศัพท์

- ความหมายของคำว่า “เด็ก”
- การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก
- นักท่องเที่ยว นิยามของคำนี้เป็นช่องว่างที่สำคัญ เช่น กรณีของผู้มาประชุม สัมมนาต่างๆ แล้วไปแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก
- ธุรกิจนำเที่ยว
- การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในธุรกิจการท่องเที่ยว

วิธีการศึกษา

- สังเกตการณ์
- สัมภาษณ์ลึก กับผู้ให้ข้อมูลหลัก เช่น ตำรวจ NGOs สถานบริการนักท่องเที่ยว ไกด์ เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านเด็ก เช่น ตำรวจภูธร ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองระดับอำเภอ
- สัมภาษณ์กลุ่ม
- ใช้เทคนิค Snow ball Technique

ผลการวิจัย

- รูปแบบการท่องเที่ยวในแม่ฮ่องสอน เน้นการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติมากกว่าการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ มีทั้งนักท่องเที่ยวที่มากับบริษัททัวร์ และแบบเดินทางมาเอง

- การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก มีน้อย ไม่มีหลักฐาน หรือข้อมูลที่ชัดเจน พบว่าเป็นการละเมิดที่ไม่ได้เกิดจากนักท่องเที่ยว แต่เกิดจากบุคคลใกล้ชิด เช่น ญาติ, เพื่อน เป็นต้น โดยเฉพาะจากคนไทยใหญ่ ในระหว่างการเดินทางย้ายถิ่น มี CASE ที่ปางมะผ้า คือ เด็กชายทำอานาจารเด็กหญิง ณ เวลานั้นได้ติดตามข่าวสารจากตำรวจในพื้นที่ที่ทราบว่าเป็นพ่อของเด็กชายได้ฆ่าตัวตายเนื่องจากทนความอับอายที่ชาวบ้านนินทาไม่ได้ และเครียดจัด
- สาเหตุที่มีปรากฏการณ์น้อย เพราะเป็นเมืองเล็ก คนในชุมชน เมืองรู้จักกัน มีกลไกดูแลคนในชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถควบคุมพฤติกรรมเด็กได้ มีความเข้มงวดทางด้านกฎหมาย มีสถานบริการค่อนข้างน้อย

ข้อเสนอแนะต่อ ECPAT

- กลุ่มเสี่ยง ที่ควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิด เช่น เด็กในหมู่บ้านที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เด็กที่มีญาติที่แต่งงานกับชาวต่างชาติแล้วมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น (เกิดการเลียนแบบ เอาเป็นแบบอย่าง) มีการส่งรูปของเด็กไปให้คนต่างชาติดูตัว น่าจะมีการพัวพันกับการค้ามนุษย์ข้ามชาติ
- กิจกรรมที่ควรดำเนินการ ที่ควรทำในลักษณะการกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของปัญหาแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการร่วมมือแก้ไขปัญหา เช่น เอกสารเผยแพร่เรื่องสิทธิเด็กที่ต่อเนื่องทุกหน่วยงาน (การถูกละเมิดต่อเด็กสามารถเกิดได้ทุกที่) ไม่เฉพาะหน่วยงานที่ทำงานด้านเด็กเท่านั้น
- การติดตามการแต่งงานกับนักท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่น่าสนใจเพราะจะทำให้ทราบถึงจุดหมายปลายทางที่เด็กหรือผู้หญิงในหมู่บ้านไป

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- การให้การศึกษา เช่น ภาษาอังกฤษแก่ตำรวจ เพื่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวเมื่อเกิดปัญหา
- โกด ต้องรับการอบรมให้เข้าใจถึงประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อการถ่ายทอดสู่นักท่องเที่ยวที่ถูกต้องได้ ไม่เป็นการนำพานักท่องเที่ยวไปละเมิดเด็กเสียเอง
- ให้ความรู้กับคนในชุมชน เพื่อให้สามารถรู้เท่าทันวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว เช่น การแสดงออก การแต่งกายของนักท่องเที่ยว ให้รู้เท่าทันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดเด็ก

- กระตุ้นให้ชุมชนทบทวนบทเรียนเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชนตั้งแต่การท่องเที่ยวได้เข้าไป เพื่อให้หาทางป้องกันและแก้ไขปัญหา
- จัดอบรมเรื่องสิทธิเด็กที่เกี่ยวข้องเรื่องกับข้อกฎหมายให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
- การประสานความร่วมมือระหว่างองค์กร ตัวอย่างเช่น กรณีการให้ทุนการศึกษาที่ซ้ำซ้อนกัน ทำให้เด็กฟุ่มเฟือย หลงวัตถุนิยม
- กระตุ้นให้ชุมชน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องของร้านรักบ้านเกิด รักท้องถิ่น เพื่อให้ร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหา

สรุปภาพความแตกต่างระหว่างแม่ฮ่องสอน และเชียงราย

- แม่ฮ่องสอน มีสภาพความเป็นธรรมชาติมาก มี CASE น้อย มีองค์กรทำงานด้านเด็กน้อย ปัญหาเด็กน้อย มีกลุ่มเสี่ยงน้อย แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่มีปัญหาเลย
- เชียงราย มี CASE มาก มีองค์กรที่ทำงานด้านเด็กหลายองค์กร สภาพปัญหาค่อนข้างรุนแรงกว่า

ประเด็นชวนคิด

- ค่านิยมการแต่งงานกับชาวต่างชาติมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ CST อย่างไรบ้าง
- มีวัฒนธรรมอื่นๆ ของแต่ละกลุ่ม ชนชาติ เผ่า มีวัฒนธรรมใดบ้างที่เป็นช่องว่างให้เกิดการละเมิดทางเพศต่อเด็ก

คำถามจากผู้เข้าร่วมสัมมนา

ถาม คุณพรศิริ นักวิจัยอิสระ เข้าใจว่าการทำงานวิจัยเชิงคุณภาพมีปัญหาโดยตลอด อยากทราบว่าทีมวิจัยใช้แนวคำถามที่ใช้ร่วมกันอะไรบ้าง พื้นที่แม่ฮ่องสอนเกิดขึ้นลักษณะคล้ายๆ กับที่ อ. ดอกคำใต้ จ.พะเยา น่าจะใช้ข้อมูลนั้นมาใช้ร่วมกันได้ และน่าจะเพิ่มประเด็นข้อห้ามทางวัฒนธรรมต่างๆ ในข้อมูลของสายการบินได้หรือไม่

ตอบ คุณวิชุดา อธิบายว่า คำถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัย กรณีสัมภาษณ์ลึก สัมภาษณ์เดียว และมีการปรับไปตามสถานการณ์ที่เจอ เช่น ใน อ.แม่สายเคยมีคดีที่เกี่ยวกับเด็กหรือไม่ (ถามตำรวจ) แล้วถามถึงการค้าเด็ก การล่วงละเมิด การล่อลวง ซึ่งไม่สามารถใช้คำถามชุดเดียวตายตัวได้กับทุกคน เพราะบางคนมีพื้นฐานไม่เหมือนกัน บางคนเข้าใจง่ายเพราะรู้สถานการณ์

ปัญหาอยู่แล้ว แต่บางคนยังไม่เคยรับรู้ปัญหาเลยก็มี จึงต้องปรับให้อยู่ตลอดเวลาตาม
ปรากฏการณ์

ถาม คุณอนุชน กลุ่มอาสาพัฒนาเด็ก จ.เชียงใหม่ ถามว่าการเลือกพื้นที่ศึกษาวิจัยทำไมถึงเลือก
แม่ฮ่องสอน ทำไมไม่ใช่เชียงใหม่ที่เกิดปัญหามากกว่า

ตอบ ทำตามที่แหล่งทุนกำหนด เงินน้อย อยากรู้งานเยอะ ข้อมูลลึก และพบว่า จ.เชียงใหม่มี
งานวิจัยเกิดขึ้นแล้ว และที่แม่ฮ่องสอน, เชียงรายเป็นพื้นที่ต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของ
ปัญหาความไม่ชัดเจนในข้อค้นพบ และไม่เข้าถึงกลุ่มที่ประสบปัญหาโดยตรง ยอมรับว่ามีการให้
ข้อมูลแบบอ้อมค้อม ทำแบบลวกๆ เพราะมีข้อจำกัดในการศึกษาข้อมูล งบประมาณมีน้อย แต่
อยากให้ออกมาตี ครอบด้าน และตรงประเด็น

คุณเกษณี เพิ่มเติมข้อมูลว่า ข้อมูลของการสัมภาษณ์ CASE จะมีอยู่ในเล่มใหญ่ที่นักวิจัยได้คุยกับ
กลุ่มเป้าหมายโดยตรง เช่น CASE ที่มีแฟนเป็นชาวต่างชาติ

คุณวิชุดา กล่าวเสริมว่า นักวิจัยได้คุยกับกลุ่มเป้าหมายโดยตรง เช่น CASE ที่มีแฟนเป็น
ชาวต่างชาติ (ชาวเยอรมัน) ญาติพี่น้องเห็นดีด้วย เพราะมีแบบอย่างความเป็นอยู่ที่ดีจากคนอื่นๆ
ที่เป็นญาติไปแต่งงานกับคนเยอรมัน ตอนนี้ไปอยู่เยอรมัน CASE นี้กำลังเรียนหนังสืออยู่ชั้นมัธยม
ต้น เด็กไม่รู้ว่าแฟนทำงานอะไร ไม่รู้ข้อมูลแท้จริงของชายต่างชาตินั้น พ่อแม่จัดงานแต่งงาน
ให้แก่เด็ก ชุมชนก็ยินดีกับเด็กว่าได้สามีดี ซึ่งสาเหตุใหญ่เป็นเรื่องค่านิยมด้านวัตถุ

ถาม คุณกรรจร บ้านนาา สนใจการวิจัยในพื้นที่แม่ฮ่องสอน เห็นความแตกต่างหลายอย่าง ทั้ง
การควบคุมสถานการณ์ได้ดี เพราะเหตุใดจึงเกิดความแตกต่างระหว่างพื้นที่ ทั้งๆ ที่เป็นจังหวัด
ชายแดนเหมือนกัน

ตอบ คุณสมนึก ในพื้นที่มีบริบทที่ต่างต่างกัน ความเชื่อและวัฒนธรรมของแม่ฮ่องสอนยังมีมาก
การพัฒนาของพื้นที่ไม่เท่ากัน โครงสร้างทางสังคมไม่เหมือนกัน คุณวิชุดา กล่าวเสริมว่า
เชียงรายเป็นสถานที่ที่เป็นแหล่งบริการมาก มีคาสีโน มีที่เที่ยวชายแดน เช่น แม่สาย ส่วน
แม่ฮ่องสอนเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และเพื่อดูวัฒนธรรมมากกว่า สถานบริการมีน้อย

คุณ ลุค เฟอรอง นำเสนอ Prevention of Child Sex Tourism

คู่มือของ ECPAT ที่ทำเกี่ยวกับ CST ทั่วโลก และได้พัฒนาคู่มือ ๓ เล่ม คือ

๑. Tourism Awareness

- นักท่องเที่ยวยังไม่รู้ว่าเป็นการผิดกฎหมายหากไปร่วมหลับนอนกับเด็ก ประเทศต่างๆ จึงทำเอกสารชี้แจงว่าการละเมิดทางเพศกับเด็กเป็นเรื่องผิดกฎหมาย เช่นในสายการบิน ตามสถานที่ต่างๆ
- นักท่องเที่ยวบางคนรู้ว่าผิด แต่ไม่ตระหนัก ไม่ใส่ใจ ต้องมีการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้กระทำผิดต่อเด็ก เช่น โปสเตอร์ในประเทศออสเตรเลีย ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา ซึ่งจะถูกจับหากทำผิดในต่างประเทศแม้จะกลับประเทศแล้ว หมายรวมถึงการถูกจับเมื่อทำผิดในประเทศของตนเอง
- การรณรงค์ในประเทศต้นทางด้วย เช่น เขมร ลาว กัมพูชา ได้หวัน ฯลฯ
- บางประเทศที่มีปัญหาเด็กถูกละเมิด แต่ไม่สามารถสื่อสารภาษากับนักท่องเที่ยวบางคนได้ ต้องประสานไปยังรัฐบาลให้จัดการเรื่องข้อมูล ซึ่งสามารถแจ้งถึงกฎหมายของแต่ละประเทศได้
- อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว สามารถช่วยเป็นหูเป็นตาแก่การเฝ้าระวังปัญหานี้ได้ แต่ยังเป็นปัญหาว่าจะบอกแก่กลุ่มอุตสาหกรรมนั้นได้อย่างไร ซึ่งเป็นหน้าที่ของการท่องเที่ยวของประเทศนั้นๆ ที่ต้องให้ข้อมูลเหล่านี้แก่นักท่องเที่ยว
- หากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประสานความร่วมมือกับกลุ่มอุตสาหกรรมต่างๆ จะเป็นการดียิ่ง เช่น จากการศึกษาขอความร่วมมือจาก ยูนิเซฟ แพลนแบซิฟิกกรุงเทพ และกลุ่มโรงแรมจาก ACCOR ซึ่งมีหลายๆ โรงแรมที่เป็นสมาชิกทั่วโลก เช่น โซฟีเทล โนวเทล อีบิส ซีนิส ฯลฯ กลุ่มโรงแรมนี้ได้อบรมเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการต่อต้าน CST กลุ่ม Accor ฝรั่งเศสได้ติดต่อทำงานกับรัฐบาลฝรั่งเศส และกำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบการขึ้น ๑ ฉบับ เช่น โปสเตอร์ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับจรรยาบรรณนี้ ให้เจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบการนำเด็กเข้าพักในโรงแรม หากไม่ใช้ญาติกันก็จะไม่อนุญาตให้เข้าพักได้ และจะไม่ถูกไล่ออกหากปฏิเสธแขกเหล่านั้น และมีการจัดหาทุนมาทำงาน เช่น แรลลีการกุศล
ปี ๒๕๔๖ มอบเงินที่ได้ให้กับ ร.ร.บ้านห้วยไคร้
ปี ๒๕๔๗ มอบรายได้ให้กับโครงการมิตรข้างถนน
- ที่คอสตาริกา และบราซิล กำลังจะมีการทำงานในเรื่องนี้กับกลุ่มโรงแรมต่างๆ
- การที่โรงแรมต่างๆ สนใจเรื่องนี้ เพราะต้องการยุติปัญหานี้ และรายได้จากกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบครอบครัว มีมากกว่านักท่องเที่ยวรายบุคคล และนักท่องเที่ยวแบบครอบครัวจะเลือกโรงแรมที่มีระบบการดูแลเด็กที่ดี ซึ่งมีการเก็บข้อมูลที่สหรัฐอเมริกา และในยุโรป

จัดให้มีการแบ่งกลุ่มออกเป็น ๓ กลุ่ม เพื่อพูดคุยกันในหัวข้อที่กำหนดให้ และคุยในประเด็นการ
ท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยจะไม่คุยถึงเรื่องที่มีอยู่ในงานวิจัยแล้ว แต่จะคุยในสถานการณ์ปัจจุบัน
เนื่องจากการคุยเรื่องการแต่งงานกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ, นักท่องเที่ยวที่เป็นคนไทยมาแต่งงาน
กับเด็กหญิงชนเผ่าแล้วพาไปขายตัว หรือประเด็นอื่นๆ ที่ได้พูดคุยกันในประเด็น ต่อไปนี้

๑. มีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้เกิดปัญหา CST
๒. ข้อเสนอแนะต่อการป้องกัน CST

กลุ่มที่ ๑

มีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้เกิดปัญหา CST

- ค่านิยม, ทัศนคติของผู้ปกครอง
- การเลียงกฎหมาย, ช่องโหว่ของกฎหมาย
- อิทธิพลจากสื่อต่างๆ, การโฆษณาที่ใช้เพศหญิงเป็นจุดขาย
- ความรู้ไม่เท่าทันสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว, ขาด
การวิเคราะห์สถานการณ์, ขาดทักษะชีวิต ของคนในชุมชน
- มัคคุเทศก์/ สถานประกอบการ/ ชุมชนบางแห่ง (Home Stay)/ ผู้ชักนำ
 - ◆ เห็นแก่ผลประโยชน์ของตนเอง
 - ◆ ขาดความตระหนักรู้ในปัญหา
 - ◆ ไม่รู้ถึงผลกระทบของการกระทำของตนเอง
- นักท่องเที่ยว
 - ◆ ขาดความตระหนัก
 - ◆ อยากรู้ อยากลองของใหม่
 - ◆ สิ่งเสพติด

ข้อเสนอแนะต่อการป้องกัน CST

- อบรมให้ความรู้, สร้างความตระหนักให้กับครอบครัว, มัคคุเทศก์, ชุมชน, เด็ก-เยาวชน,
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งรัฐและเอกชนในเรื่องผลกระทบของธุรกิจท่องเที่ยวต่อชุมชน,
บุคคล, ประเทศชาติ

- การบังคับใช้กฎหมาย คือ ผู้บังคับใช้กฎหมายต้องเคร่งครัด, ให้ความรู้ด้านกฎหมาย/ การใช้ชีวิตในต่างประเทศ/ สถานที่ติดต่อเมื่ออยู่ต่างประเทศ
- ทำงานร่วมกับสื่อให้มากขึ้น ให้สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเชิงสร้างสรรค์ โดยการเน้นจุดขายด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม ฯลฯ
- จัดประชุม / สัมมนากับผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวให้ทราบถึงผลกระทบของปัญหา และให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา
- มีการควบคุมสื่อลามกอย่างจริงจัง
- ตรวจสอบพฤติกรรมของมัคคุเทศก์และสถานประกอบการ, เกสเฮาส์ต่างๆ
- กำหนดจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ และตรวจสอบการบังคับใช้

กลุ่มที่ ๒

๑. มีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้เกิด CST

- สื่อ
- การประชาสัมพันธ์ท่องเที่ยว
- ฐานะทางเศรษฐกิจ
- สถาบันครอบครัว
- สถานเจริญมัย เช่น ผับ, ดิสโก้
- ค่านิยม / วัฒนธรรมบริโภคนิยม
- การส่งเสริมการท่องเที่ยว/ ไกด์
- คนห่างไกลศาสนา
- เครือข่าย/ เอเยนต์มีทั่วไป/ แท็กซี่/ บ่อย/ พนักงานเสิร์ฟ
- อาชีพเสี่ยง เช่น นวด, สปา, อ่างอบนวด, คาราโอเกะ
- บริการส่งถึงบ้าน (Delivery)

๒. ข้อเสนอแนะต่อการป้องกัน CST

- นโยบายหลักของรัฐบาลเน้นภาคสังคมมากกว่าภาคเศรษฐกิจ
- สร้างสถาบันทางครอบครัวให้เข้มแข็ง
- เน้นการป้องกันให้มากกว่านี้ (การแก้ไขปัญหา)
- กฎหมาย

- ควบคุมกฎหมายท่องเที่ยวมากกว่านี้
- มีบทลงโทษที่รุนแรงขึ้น
- ควบคุมสื่อ
- ควบคุม/ ดูแลการแต่งงานกับคนต่างชาติ
- ผู้ปกครองควรรู้เท่าถึงสังคมปัจจุบันมากกว่านี้ เพื่อสามารถควบคุม/ ดูแล / ป้องกันเหตุจูงใจทางเพศสัมพันธ์
- การรณรงค์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สื่อ / ป้าย ประชาสัมพันธ์ที่ต่าง ๆ เช่น โรงแรม เครื่องบิน Taxi
- ศาสนาмайิดเหนียวจิตใจ เช่น มีแกนนำศาสนา
- ส่งเสริมการศึกษาแบบบูรณาการมากขึ้น ไม่เน้นเนื้อหาเกินไป แต่ควรเป็นเรื่องทักษะชีวิตมากขึ้น
- ทำงานประสานกันโดยองค์รวมไม่เฉพาะองค์กร หรือ หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ให้มีเอกภาพในการทำงานร่วมกัน

กลุ่มที่ ๓

เด็กเป็นกลุ่มเป้าหมายในการละเมิด มีกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นผู้เข้ามากระทำ โดยมีผู้สนับสนุนจากกรุ๊ปทัวร์ ไกด์ แนวความคิดของการมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก แนวความคิดเรื่องชายเป็นใหญ่ วัฒนธรรม Free Sex เศรษฐกิจที่ย่ำแย่ คนมองคนเป็นวัตถุ ทุกอย่างถูกตีราคาได้ เช่น นโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน, ชุมชนไม่เข้มแข็ง, ภูมิปัญญาที่ไม่เข้มแข็ง, ค่านิยมการแต่งงานกับคนต่างชาติ มีความคิดที่หลอหลอม เพราะมีตัวอย่างที่น่าพอใจเมื่อมีสามีเป็นชาวต่างชาติ ไม่ว่าจะป็นทรัพย์สิน เงินทอง ความมีหน้าตาทางสังคม

สำหรับข้อเสนอแนะ ทางเจ้าหน้าที่รัฐต้องรับนโยบายเรื่อง CST ไปปฏิบัติอีกข้อหนึ่ง นำความรู้ชุดเดิม? ที่เป็นเรื่องที่ดีในสังคมกลับไปใช้

- หากเป็นไปได้ควรใช้หัวข้อว่า "การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กโดยมิชอบในธุรกิจการท่องเที่ยว"
- การให้คำนิยามคำว่า "เด็ก" เพิ่ม "ไม่นับรวมถึงบุคคลที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส"

๑. มีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้เกิด CST

๑. นักท่องเที่ยว - ค่านิยมทางเพศ

- ขาดความรู้

- รูปแบบการท่องเที่ยว, วัตถุประสงค์

๒. กรู๊ปทัวร์, ไกด์ - ขาดการแนะนำ

๓. ค่านิยม - การแต่งงาน, แบบอย่างผู้ชายเป็นใหญ่, วัฒนธรรม

๔. วัฒนธรรม - Free Sex, รับวัฒนธรรมต่างชาติมาก

๕. ปัญหาเรื่องเศรษฐกิจในระดับโลก, การตีราคาเป็นเม็ดเงิน

๖. ปัญหาครอบครัว, ตัวเด็ก, ชุมชนไม่เข้มแข็ง

๗. นโยบายการท่องเที่ยว (ทุกคนสามารถผ่านเข้าประเทศได้อย่างเสรี)

๘. ขาดการตรวจสอบที่ดีในประวัติของนักท่องเที่ยว

๙. สื่อ/ ประชาสัมพันธ์, กานำเสนอข้อมูล (รับข้อมูลที่ผิดเกี่ยวกับประเพณี, วัฒนธรรม)

๑๐. ทศนคติของบุคคล/ ชุมชน ขาดความตระหนักรู้ ไม่มีการสอดส่องดูแลช่วยกัน

๑๑. แนวคิด/ ไม่ผิด/ ไม่เสียหาย

๑๒. คำนึงถึงเม็ดเงินเป็นหลัก คุ่มค่ากับการลงทุน

๑๓. ปัญหาเรื่องการทำงาน/ อาชีพ

๑๔. ไร้สัญชาติ/ คนไร้รัฐ

๒. ข้อเสนอแนะต่อการป้องกัน CST

- นโยบายของรัฐ, การใช้กฎหมาย
- แนะนำนักท่องเที่ยวให้เข้าใจกฎหมาย ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนในประเทศ
- ปลูกฝังให้สังคม, ชุมชนตระหนักเห็นความสำคัญของการสอดส่องดูแลคนในสังคม, ชุมชนของตนเอง
- การใช้สื่อรณรงค์ที่ดี และต่อเนื่อง
- มีการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง
- มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และเข้าใจใน วัตถุประสงค์
- รณรงค์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง
- มีการคัดนักท่องเที่ยว
- ปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องเรื่องประเพณีการแต่งงานกับชาวต่างชาติ

สรุปภาพรวมของปัจจัย

๑. ผู้ปกครอง - ลูกแต่งงานกับชาวต่างชาติไม่เสียหาย
- ลูกเป็นสมบัติของพ่อแม่
๒. ผู้บริโภค - คนซื้อขายได้
๓. รู้เท่าไม่ถึงการณ์
๔. ขาดทักษะชีวิต
๕. อาชีพเสี่ยง เช่น นวด, สปา, การบริการถึงสถานที่
๖. ไม่ใส่ใจปัญหา มองปัญหาเป็นเรื่องปกติ
๗. สถาบันครอบครัว ไม่เข้มแข็ง, แยกแยก, ไม่ดูแลเด็ก
๘. สถาบันศาสนา ไม่เข้มแข็ง
๙. มัคคุเทศก์ขาดความตระหนัก ควรควบคุมการทำงานของไกด์, จัดการควบคุมจรรยาบรรณของไกด์, ความต่างวัฒนธรรม / ไม่ตระหนักถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม
๑๐. นักท่องเที่ยว - อยากลองของใหม่
- สิ่งเสพติด
๑๑. รัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ไม่มีการกลั่นกรองนักท่องเที่ยว
๑๒. สถานประกอบการ - ไม่มีการควบคุม CST
- รูปแบบการบริการทางเพศแบบ Delivery ไม่ต้องมีสถานที่
๑๓. สถาบันเชิง - ล่อแหลมต่อการค้าบริการ
๑๔. การประชาสัมพันธ์ - เน้นการโฆษณาการบริการทางเพศมากเกินไป

สรุปปัจจัยและข้อเสนอแนะ

๑. สื่อ - ผู้ปกครองควรติดตามสื่อ/ ทันต่อเหตุการณ์ไม่ให้มีการโฆษณาล่อแหลม และประชาสัมพันธ์ต่อต้าน CST
๒. กฎหมาย - ควบคุมการข้ามแดนของนักท่องเที่ยว
- เพิ่มบทลงโทษ
- ควบคุมสื่อ
- บังคับใช้กฎหมาย
๓. การท่องเที่ยว - ควบคุม/ ติดตามไกด์ที่ทำผิด
- ส่งเสริมไกด์ท้องถิ่น
- กำหนดจรรยาบรรณไกด์

- ตรวจสอบสถานประกอบการ

๔. สถานประกอบการ - มีมาตรการป้องกัน CST

๕. อบรม/ สัมมนาผู้เกี่ยวข้อง - เด็ก/ ธุรกิจท่องเที่ยว/ ครอบครัว